

BIG BAZAAR
Grocery, Sweets & Catering
*Fresh Vegetables Every Thursday
*Book your catering now.
Baljinder S. Ben
Ph: 317-640-2400
Like our Facebook page:
BigBazaarIndianGrocery
5425 E. Thompson Rd., Indianapolis IN 46237

Mela
INDIAN RESTAURANT • PUB
ਮੇਲਾ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਦਾ ਖਾਣਾ ਇਕ ਵਾਰ ਖਾਓਗੇ, ਵਾਰ ਵਾਰ ਆਓਗੇ
Baljinder S. Ben
Ph: 317-869-2400

You don't marry the person you can live with
You marry the person you can't live without
ROKA USA.com
Coming Soon

Buying/Selling in Michigan
All types of Residential & Commercial properties. Gas Stations, Liquor Stores, Hotels, Plazas, Truck Terminals etc.
Raj S. Shergill
Broker
5820 N Canton Center Rd, Suite 141
734-751-4455 (Cell)
Rajshergill@yahoo.com
CANTON REALTY

Twenty-Third Year of Publication ਮਿਡਵੈਸਟ ਐਡੀਸ਼ਨ Price 50¢
ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਸੈਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਅਤੇ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਤੋਂ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹਫਤਾਵਾਰ
Email: punjabtimes1@gmail.com
www.punjabtimesusa.com
ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼
Punjab Times, Vol 23, Issue 50, December 10, 2022 20451 N. Plum Grove Rd., Palatine, IL 60074 Ph:847-359-0746, Fax:847-705-9388

ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਉਤੇ ਬਾਦਲਾਂ ਦੀ ਜਕੜ ਜਿਉਂ ਦੀ ਤਿਉਂ ਗਿਆਨੀ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਤਨਖਾਹੀਆ ਕਰਾਰ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਜਥੇਬੰਦਕ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਪੁਨਰਗਠਨ ਦੌਰਾਨ ਹੋਈਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਨੇ ਸਾਡੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਵੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਉਤੇ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਜਕੜ ਢਿੱਲੀ ਪੈਣ ਦੀ ਫਿਲਹਾਲ ਕੋਈ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਕੋਰ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ ਵਿਚ ਕੀਤੀਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਬਾਗੀ ਸੁਰਾਂ ਅਲਾਪਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ।

ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਅੰਦਰ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਤਬਦੀਲੀ ਦੀ ਲਗਾਤਾਰ ਉਠ ਰਹੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਸੂਬੇ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਜੁਲਾਈ ਮਹੀਨੇ ਦੌਰਾਨ ਜਥੇਬੰਦਕ ਢਾਂਚਾ ਭੰਗ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਾਬਕਾ ਵਿਧਾਇਕ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਝੁੰਦਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਬਣਾਈ ਤੱਥ ਖੋਜ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਮਲ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਮੁੱਦਾ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਤਬਦੀਲੀ ਦਾ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉੱਗਲ ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੂਬੇ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਉਤੇ ਉਠੀ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਤਬਦੀਲੀ ਨੂੰ ਹੇਠਲੇ ਪੱਧਰ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਕਰ ਕੇ ਬੁੱਤਾ ਸਾਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੇ ਉਲਟ ਕੋਰ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ ਵਿਚ ਕੀਤੀਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ 'ਚੋਂ ਵੱਡੀ ਤਬਦੀਲੀ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਈ ਹੈ। ਅਸਲ

ਵਿਚ, ਤਾਜ਼ਾ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਨੇ ਜਥੇਬੰਦਕ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਦੇ ਕੀਤੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੂਕ ਕੱਢ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਸਿਆਸੀ ਮਾਹਰ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸੂਬੇ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਨਮੋਸ਼ੀ ਭਰੀ ਹਾਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੀ ਹਿੱਲੀ ਕੁਰਸੀ ਨੂੰ ਸੂਬੇ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਜਥੇਬੰਦਕ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਆਸਰੇ ਹੋਰ ਪੱਕੀ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਤਾਜ਼ਾ ਨਵੀਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਮੁੱਖ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਅਤੇ ਜਥੇਦਾਰ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੁਹਮਪੁਰਾ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਬਾਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਤਾਜ਼ਾ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ 'ਚ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੂਬੇ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਮੋਹਰ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਵੱਲੋਂ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੇ ਉਲਟ ਕੋਰ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ ਵਿਚ ਕੀਤੀਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ 'ਚੋਂ ਵੱਡੀ ਤਬਦੀਲੀ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਈ ਹੈ। ਚੇਤੇ ਰਹੇ ਕਿ ਪਿਛਲੀਆਂ ਦੋ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਲਗਾਤਾਰ ਨਮੋਸ਼ੀ ਵਾਲੀਆਂ ਹਾਰਾਂ ਪਿੱਛੋਂ ਸੂਬੇ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਉਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਉੱਗਲਾਂ ਉਠ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਕਈ ਵੱਡੇ ਟਕਸਾਲੀ ਆਗੂ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ ਆਖ ਗਏ। ਅਜੇ ਪਿਛਲੇ ਹਫਤੇ ਹੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਟਕਸਾਲੀ ਆਗੂ ਜਗੀਰ ਕੌਰ ਨੂੰ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਵਿਰੋਧੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿਚ ਬਾਹਰ ਦਾ ਰਸਤਾ ਦਿਖਾ

ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਕਰੀਬੀ ਰਹੇ ਹਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਨੂੰ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਬੈਂਸ ਵੱਲੋਂ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਫੇਸਬੁੱਕ ਪੋਸਟਾਂ ਰਾਹੀਂ 'ਗੁਲਾਮੀ' ਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ ਕਹਿਣ ਸਬੰਧੀ ਕੀਤੇ ਖੁਲਾਸਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੂਬੇ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਬੰਦ ਕਮਰਾ ਮੁਲਾਕਾਤ ਵੀ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਨਵੀਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਮੁੱਖ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਅਤੇ ਜਥੇਦਾਰ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੁਹਮਪੁਰਾ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਬਾਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਤਾਜ਼ਾ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ 'ਚ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੂਬੇ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਮੋਹਰ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਵੱਲੋਂ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੇ ਉਲਟ ਕੋਰ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ ਵਿਚ ਕੀਤੀਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ 'ਚੋਂ ਵੱਡੀ ਤਬਦੀਲੀ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਈ ਹੈ। ਚੇਤੇ ਰਹੇ ਕਿ ਪਿਛਲੀਆਂ ਦੋ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਲਗਾਤਾਰ ਨਮੋਸ਼ੀ ਵਾਲੀਆਂ ਹਾਰਾਂ ਪਿੱਛੋਂ ਸੂਬੇ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਉਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਉੱਗਲਾਂ ਉਠ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਕਈ ਵੱਡੇ ਟਕਸਾਲੀ ਆਗੂ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ ਆਖ ਗਏ। ਅਜੇ ਪਿਛਲੇ ਹਫਤੇ ਹੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਟਕਸਾਲੀ ਆਗੂ ਜਗੀਰ ਕੌਰ ਨੂੰ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਵਿਰੋਧੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿਚ ਬਾਹਰ ਦਾ ਰਸਤਾ ਦਿਖਾ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਤਖਤ ਸ੍ਰੀ ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਬੋਰਡ ਦੇ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਤੋਂ ਪੰਜ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵੱਲੋਂ ਸਾਬਕਾ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਤਨਖਾਹੀਆ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਦੋਂਕਿ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਬੋਰਡ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਤਨਖਾਹ ਲਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬੋਰਡ ਦੇ ਇਕ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਉਥੋਂ ਦੇ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਲਾਈ ਗਈ ਤਨਖਾਹ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਤਖਤ ਸ੍ਰੀ ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰ ਤਲਬ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਗਿਆਨੀ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਤਖਤ ਸ੍ਰੀ ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਬੋਰਡ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮੈਂਬਰਾਂ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਰਾਜਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਤਨਖਾਹੀਆ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤੇ ਦੋ ਸਾਬਕਾ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਹੇਠ ਧਾਰਮਿਕ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਹੈ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਉਥੋਂ ਦੇ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਲਾਈ ਗਈ ਤਨਖਾਹ ਨੂੰ ਹੀ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਗਿਆਨੀ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਵੱਲੋਂ ਕੈਂਪਸ ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਹੇਠ ਤਨਖਾਹੀਆ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਤਖਤ ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਵਧੀਕ ਹੈੱਡ ਗ੍ਰੰਥੀ ਭਾਈ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਕੋਲੋਂ ਪੰਜ ਬਾਣੀਆਂ ਦਾ ਪਾਠ ਜ਼ਬਾਨੀ ਸੁਣਨ ਵਾਸਤੇ ਉਥੋਂ ਦੇ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਜਥੇਦਾਰ ਭਾਈ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗੌਰ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਖਤਮ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖਿਲਾਫ ਆਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਸਬੰਧੀ ਪਤੜਾਲੀਆ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜਾਂਚ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਭੋਜਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ। ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਮਿਲੀ ਹੈ ਕਿ ਤਖਤ ਸ੍ਰੀ ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਬੋਰਡ ਦੇ ਵਧੇਰੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਤੰਬਾਕੂ ਆਦਿ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਸੇਵਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਸਬੰਧੀ ਟੈਸਟ ਕਰਵਾਉਣ ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਖਤਮ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਸਬੰਧੀ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਗ੍ਰੰਥੀ ਭਾਈ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵੀ ਤੁਰਤ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਵਿਵਾਦ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਉਪਰੰਤ 15 ਜਨਵਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ ਤੇ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇ ਪਰ ਉਦੋਂ ਤਕ ਪੁਰਾਣੀ ਕਮੇਟੀ ਹੀ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਰਹੇਗੀ।

India Palace Restaurant
And Banquet Hall
Restaurant-Fine Indian Cuisine
4213 Lafayette Road, Indianapolis, IN
(Ph:317-298-0773)
Banquet Hall Available Up to 550 People
Amber Indian Restaurant
Restaurant-Fine Indian Cuisine
12510 N. Meridian St., Carmel, IN
Ph: 317-580-0828
We do private party's & catering at your home or business.
Call, Lakhvir S. Johal
Ph: 317-709-7800
www.indianpalaceindy.com
www.AmberIndianRestaurantCarmel.com

Singh Auto Group
3983 ST RD 38E
Lafayette, IN 47905
Ph: 765-607-1300
www.singhautosgroup.com
Best Buy Motors
1805 Elmwood, Lafayette, IN 47904
Ph: 765-449-0490
www.bestbuymotorsin.com
University Motors
3312 Klondike Rd, West Lafayette, IN 47906
Ph: 765-497-1100
www.universitymotors1.com
Serving Indian American community over 30 years in Midwest for their auto needs.
ਕੋਈ ਵੀ ਗੱਡੀ ਖਰੀਦਣ ਜਾਂ ਵੇਚਣ ਲਈ ਕਾਲ ਕਰੋ:
Jaspal S. Ghotra: 765-337-5151

Buying Or Selling Home In Chicagoland And Suburbs?
Coldwell Banker is a leading real estate brokerage that helps families and individuals find their perfect home.
We Can Help You With
Buying Selling
Investing Managing
Call For More Info:
+1 847-322-5832
www.pradeepsinghrealtor.com
ishowhomes@yahoo.com
20 S Roselle Rd Schaumburg IL 60193
Pradeep Singh
Realtor (14 Years of Experience)

RAJVEER GILL
847-907-1525
Regal Jewels
NEW SPECIALS EVERY MONTH
22KT GOLD & DIAMONDS
MISO COLLECTION
KARAJI COLLECTION
ਤੁਹਾਡੇ ਆਪਣੇ ਲੋਗ, ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ, ਆਪਣਾ ਸਟੋਰ
2625 W. DEVON AVE. CHICAGO, IL 60659
773-262-4377 773-517-0574
www.RegalJewels.com

ਐਸ.ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਮੀਤ ਸਕੱਤਰ ਸ. ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਚਾਂਦ ਦੇ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣੇ 'ਤੇ ਦੁੱਖ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਕਾਸ ਮੰਚ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੀਤ ਸਕੱਤਰ ਸ. ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਚਾਂਦ ਦੇ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣੇ 'ਤੇ ਦੁੱਖ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪ੍ਰੈਸ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਇੱਕ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਮੰਚ ਦੇ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਮੋਹਣ ਸਿੰਘ, ਇੰਜ. ਹਰਜਾਪ ਸਿੰਘ ਔਜਲਾ, ਸ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ, ਡਾ. ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗੁਮਟਾਲਾ, ਸ. ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਅਣਖੀ, ਇੰਜ. ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੋਹਲੀ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਚਾਹਲ, ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਸ. ਰਾਜਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸਮੂਹ

ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਿਲਾਪਤੋਂ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਮਾਲਕ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਨਮ 31 ਅਗਸਤ, 1933 ਨੂੰ ਮੰਡੀ ਬਾਹਵਲਦੀਨ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਗੁਜਰਾਤ (ਪਾਕਿਸਤਾਨ) ਵਿਚ ਸ. ਜੀਵਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਖੇ ਮਾਤਾ ਗੁਰਦੇਈ ਕੌਰ ਦੀ ਕੁਖੋਂ ਹੋਇਆ। ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੰਡ ਸਮੇਂ 1947 ਵਿਚ ਇਹ ਪਰਿਵਾਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਰਕਾਰੀ ਕੈਂਪ ਵਿਚ ਆ ਗਿਆ ਜਿੱਥੇ ਬੀਮਾਰੀ ਫੈਲਣ ਨਾਲ ਮਾਤਾ ਜੀ ਸਵਰਗਵਾਸ ਹੋ ਗਏ। ਪਿਤਾ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਜਨਮ ਤੋਂ ਕੁਝ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ

ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਵਰਿਸ਼ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਯਤੀਮਖਾਨੇ

ਵਿਚ ਹੋਈ। ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਮੈਟ੍ਰਿਕ ਕੀਤੀ। ਸਿੱਖ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਕਾਲਜ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਪ੍ਰੋ. ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਅਗਲੇਰੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕੀਤੀ। ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਪਠਾਨਕੋਟ ਖਾਲਸਾ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਅਧਿਆਪਕ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਕੀਤੀ।

1959 ਵਿਚ ਧਾਰਮਿਕ ਬਿਰਤੀ ਦੇ ਮਾਲਕ ਤੇ ਦਰਵੇਸ਼ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਬਾਪੂ ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਪਠਾਨਕੋਟ ਨਾਲ ਮੇਲ ਹੋਇਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਟੈਸਟ ਦਿਵਾ ਕੇ 22 ਸਤੰਬਰ 1959 ਨੂੰ ਕਲਰਕ ਭਰਤੀ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ। 4 ਅਕਤੂਬਰ 1960 ਨੂੰ ਆਪ ਦੀ ਸ਼ਾਦੀ ਬੀਬੀ ਬਲਵੰਤ ਕੌਰ ਨਾਲ ਹੋਈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਵੱਖ ਵੱਖ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਰਹਿ ਕੇ

26 ਮਾਰਚ 1993 ਨੂੰ ਬਤੌਰ ਮੀਤ ਸਕੱਤਰ ਸੇਵਾ ਮੁਕਤ ਹੋਏ। ਸੇਵਾ ਮੁਕਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪ ਨੇ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਹਸਪਤਾਲ ਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਬਤੌਰ ਸੁਪਰਡੈਂਟ, ਤਖ਼ਤ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਨਿਸ਼ਕਾਮ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਿਭਾਈਆਂ। 27 ਨਵੰਬਰ 2022 ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਸਢੇ ਗਿਆਰਾਂ ਵਜੇ ਆਪ ਇਸ ਫਾਨੀ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ ਕਹਿ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਿੱਠੀ ਯਾਦ ਵਿਚ 5 ਦਸੰਬਰ 2022 ਦਿਨ ਸੋਮਵਾਰ ਨੂੰ ਬਾਬਾ ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਹਾਲ ਅਜੀਤ ਨਗਰ ਵਿਖੇ ਸਹਿਜ ਪਾਠ ਦੇ ਭੋਗ ਪਾਏ ਗਏ, ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ ਤੇ ਅੰਤਿਮ ਅਰਦਾਸ ਹੋਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਛੋਟੇ ਬੇਟੇ ਸ. ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਚਾਂਦ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਕਾਸ ਮੰਚ ਦੇ ਸਰਗਰਮ ਮੈਂਬਰ ਤੇ ਸਕੱਤਰ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਿਭਾਅ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

KULJEET (KJ) SINGH
Managing Broker Realtor

Interested in:

- Buying ■ Selling
- Investing ■ Renting
- Gas Stations, Motels & Shopping Malls

ਜਾਇਦਾਦ ਖਰੀਦਣੀ ਹੋਵੇ, ਵੇਚਣੀ ਜਾਂ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਦੇਣੀ, ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਪੈਸਾ ਲਾਉਣਾ ਹੋਵੇ, ਯਾਦ ਰੱਖੋ

Kuljeet Singh

Over 20 Years of Experience

Contact Information:

Cell: 224-305-3250

Email: ksingh4622@gmail.com

Serving All Chicagoland & Surrounding Suburbs

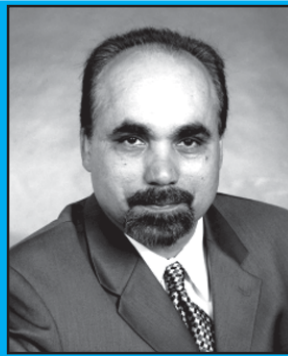
Looking for new agents.

Sistar Mortgage

Minimizing Cost, Maximizing Investment

www.SistarMortgage.com

Balbir (Bill) Grewal, Loan Officer (NMLS 353442)
Residential & Commercial Loans

(734) 330-8859 Mobile

(586) 802-7385 Fax

Balbir.Grewal@SistarMortgage.com

Loans Available In Most States!

*Refinance up to 125% value of the house.

- Residential Loans (Purchase, Refinance & Cash Out Refinance).
- Self Employed and H1 Visa
- Jumbo loans
- Commercial Property With Business or Business Only.
- Business Equity Line of Credit.
- Multi Unit Investment Property.

AVEER TRAVEL SOLUTIONS LLC

ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ:

- US Passport Services
- Indian Passport Renewal
- US Citizenship Application
- Green Card Renewal
- OCI & Renunciation
- Airport Pick-up & Drop-Off Services
- EAD Renewal
- Flight Tickets
- Visa Services
- Notary Services
- Power of Attorney

Contact: Aman Kaur Ph: 847-338-2141

(Consular Expert with more than 10 years of experience)

E-mail: Aveertravel@gmail.com

ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀ, ਹਿੰਦੀ ਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਗੱਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ।

For Airport Drop-Off and Pickup Indy to Chicago Please Contact AVI at:

847-226-2323

Located in INDIANAPOLIS (IN)

GoldenKey LENDING

ਗੋਲਡਨ ਕੀਅ ਲੈਂਡਿੰਗ

ਸੁਪਨਿਆਂ ਦਾ ਘਰ ਲੈਣ 'ਚ ਤੁਹਾਡੀ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਸਤੇ HOUSE LOAN ਲੈਣ 'ਚ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੀ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

HOME LOANS MADE SIMPLE

The feeling of attachment, togetherness We understand what a home means

Manny Singh Nagra

Principal Broker

Star Alliance Brokerage, INC

Contact Us at

☎ 317-620-4100

☎ 317-750-1900

REAL ESTATE | RESIDENTIAL & COMMERCIAL

325 S. College Avenue, Indianapolis, Indiana 46202

NMLS 147421

www.goldenkeylending.com

No Cost Financing Available!

Call 919-307-7577 or 847-530-1550

MKhatri@PrismHomeLending.com

NC, IL and CA Mortgage Loans

Prism Lending Inc. NMLS # 1587080

CA, FL, GA, IL, IN, NC, TX, WI Licensee

850 E Higgins road, Suite #125W, Schaumburg, IL 60173

Madan Khatri
NMLS #1980752

PropertyZoom Inc.

Want to Buy/Sell Home or RE Investments

(Up to 30% Comm'n Credit – NC License # C34703)

17 years of Exp. / 500+ Transactions

700+ Residence and Investment units

Call Now 919-307-7577 or 847-530-1550

Top 1st or 2nd Producer for Several Years at

Berkshire Hathaway HS AH-IL Office

1204 Nichols Creek Road, Durham NC 27703

Matrimonials

ਲੜਕੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

Ravidasia Sikh family looking for a suitable match for their April 25, 1989 born, 5'2" daughter, working as a nurse in India. The boy must be USA citizen, well settled, with family values. Caste no bar. Serious enquiries only. Please Contact us at: 209 596 3193

48-51

Looking for a suitable Ramgarhia Sikh Dhiman match for our beautiful daughter (green card holder), 29 years, 5' 7", MSC - Physics (India), and licensed paraprofessional educator, residing in Chicago area. Please contact: manpreets1211@gmail.com

46-49

Jat Sikh parents invite matrimonial alliance for their US born daughter 36, 5'9" beautiful, family oriented, never married. Master's in Bioengineering Management- executive position in Bay Area, California. The boy must be from the USA, professionally qualified; good-natured and well settled, with family values. Serious enquiries only. Please respond with latest photo and biodata to kaurprincess11@yahoo.com or whatsapp 669-946-5891

41-44

Jatt Sikh family looking for a Jatt Sikh match for their 34 years, 5' 4" daughter. Master of Business Administration, Marketing, Food media. Permanent Resident of Canada. Mother retired govt. Principal, Brother Sarpanch of village & now preparing for MLA Election, urban and rural property. Boy wanted from jatt sikh family only. Contact us at: +1 4373328422 or E-mail at: puneetasra17october@gmail.com

40-43

Khatri sikh family looking for a US citizen, Green card, H1 or work permit match for their Oct' 84 MS, divorcee issueless US Citizen daughter working in New York upstate. Contact us at +91-7888508778 (WhatsApp No.)

40-43

Jatt Sikh family looking for a well-settled Jatt Sikh boy for their 29/ 5'6", RN, BSN, USA citizen daughter. A boy on study visa or H1B visa holder can also be considered. Please contact us at: Whatapp (1)-224-361-1456

37-40

ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਜੱਟ ਸਿੱਖ ਬੋਧਾਰਾਏ 29 ਸਾਲ, 5'10" ਰੰਗ ਗੋਰਾ ਜੀਓਫਿਜ਼ਿਕਸ ਗਰੈਜੂਏਟ (ਮੈਨੀਟੋਬਾ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿੰਨੀਪੈੱਗ ਕੈਨੇਡਾ) ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਪੀ ਆਰ, ਮੈਨੇਜਰ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਲੜਕੇ ਲਈ ਅਮਰੀਕਾ ਸਿਟੀਜ਼ਨ/ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਹੋਲਡਰ ਪੜ੍ਹੀ ਲਿਖੀ ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਲੜਕੇ ਦੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਪੱਕੇ ਹਨ। ਚਾਹਵਾਨ ਸੰਪਰਕ ਕਰਨ: 734-968-1195 or e-mail: kaurgurvinder1965@yahoo.com

50-53

ਯੂ.ਐੱਸ.ਏ. ਸਿਟੀਜ਼ਨ ਜੱਟ ਸਿੱਖ, 26 ਸਾਲ, ਕੱਦ 5'11" ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੋਂ ਡਿਗਰੀ ਹੋਲਡਰ (ਬੈਲਚਰ ਇਨ ਬਿਜਨਸ), ਨਸ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਰਹਿਤ, ਬਿਜਨਸ ਡਿਵੈਲਪਰ ਵਜੋਂ ਨੌਕਰੀ ਕਰ ਰਹੇ ਅਤੇ ਰੀਅਲ ਅਸਟੇਟ ਦਾ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਰੈਂਟਲ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀਆਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਲੜਕੇ ਲਈ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਜੱਟ ਸਿੱਖ ਸੋਹਣੀ ਪਰਿਵਾਰਕ, ਇੰਜੀਨੀਅਰ, ਅਕਾਊਂਟੈਂਟ, ਡਾਕਟਰ ਜਾਂ ਡੈਂਟਿਸਟ ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਕੱਦ 5'5" ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋਵੇ। ਲੜਕੇ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਗੈਸ ਸਟੇਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਬਿਜਨਸ ਹੈ। ਮੈਰਿਜ ਬਿਊਰੋ ਵਾਲੇ ਮੁਆਫ਼ ਕਰਨ। ਚਾਹਵਾਨ ਸੰਪਰਕ ਕਰਨ: 937-956-1655 (ਵ੍ਹਟਸਐਪ ਕਾਲ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ)।

50-53

ਜੱਟ ਸਿੱਖ ਪੱਗੜੀਧਾਰੀ (Trim Beard) ਯੂ.ਐੱਸ.ਏ. ਸਿਟੀਜ਼ਨ, 28 ਸਾਲ, ਕੱਦ 5'11" Teetotaler, CPA ਸਾਫਟਵੇਅਰ ਕੰਪਨੀ ਵਿਚ ਵਧੀਆ ਨੌਕਰੀ ਕਰ ਰਹੇ ਲੜਕੇ ਲਈ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਯੂ.ਐੱਸ.ਏ. ਸਿਟੀਜ਼ਨ ਜਾਂ H1B ਵੀਜ਼ਾ ਹੋਲਡਰ ਪਰਿਵਾਰਕ ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਚਾਹਵਾਨ ਸੰਪਰਕ ਕਰਨ: 415-518-0418

50-53

Ramgharia Sikh family looking for a suitable match for thier US citizen, 1990 born, 6 feet son, Working as an Engineer in Michigan. Please contact us @ 734-419-3292.

49-52

Looking for a suitable Ramgarhia Sikh Dhiman match for our well-settled boy (U.S Citizen), 29 years, 5' 11", residing in Chicago area. Please contact: manpreetrupal24@gmail.com

49-52

ਯੂ.ਐੱਸ.ਏ. ਸਿਟੀਜ਼ਨ ਰਾਜਪੂਤ ਕਲੀਨਸ਼ੇਵ ਉਮਰ 35 ਸਾਲ, ਕੱਦ 5-11 ਮੈਡੀਸਨ ਵਿਸਕਾਨਸਿਨ ਰਹਿੰਦੇ ਲੜਕੇ ਲਈ ਸੋਹਣੀ-ਸੁਨੱਖੀ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹੀ-ਲਿਖੀ ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਕੋਈ ਜਾਤੀ ਬੰਧਨ ਨਹੀਂ। ਚਾਹਵਾਨ ਸੰਪਰਕ ਕਰਨ: 510-241-7694

49-52

Jatt, Gursikh, family living in USA, seeks an eligible, Gursikh, Educated, Family-oriented, bride from USA, Canada, or India for their American citizen son, 42 years, Gursikh, well settled, divorced, works as an engineer in a top financial company. Please send the biodata and family information of the girl via e-mail or WhatsApp in USA: AmritNaam2022@gmail.com or +1-480-906-5614.

46-49

Ramgharia Sikh boy 5'8" 1992 born, M.Eng Western University Canada, Working as Senior Software Engineer in Toronto Canada, Looking for a girl in similar profession living in Canada or US. Email: dev.kirat@gmail.com or contact us at: +1 (313) 718-0178

44-47

Wanted suitable Sikh girl from USA for a New Zealand citizen jatt sikh boy (currently in USA) 32 years, 5'9". Bachelor in business. Also have a business in USA. Please Contact us at: 856-693-5401 or email rajdeepmann4u@yahoo.com.

42-47

ਜੱਟ ਸਿੱਖ, ਯੂ ਐਸ ਏ ਸਿਟੀਜ਼ਨ 31 ਸਾਲ, ਕੱਦ 6', ਨਸ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਰਹਿਤ, ਨਾਨ ਡਰਿੰਕਰ, ਹਸਪਤਾਲ 'ਚ ਵਧੀਆ ਨੌਕਰੀ ਕੰਮ ਕਰਦੇ, ਬੈਚਲਰ ਆਫ ਸਾਇੰਸ, ਫਾਰਮੇਸੀਟੈਕ ਲੈਬਟੈਕ, ਲੜਕੇ ਲਈ ਪਰਿਵਾਰਕ ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। H1B ਵੀਜ਼ਾ ਹੋਲਡਰ ਵੀ ਵਿਚਾਰਨਯੋਗ (ਜਾਤ-ਪਾਤ ਦਾ ਕੋਈ ਬੰਧਨ ਨਹੀਂ)। ਲੜਕੇ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ, ਬੇਅ ਏਰੀਆ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਵਿਚ ਵਧੀਆ ਸਥਾਪਿਤ ਹੈ। ਚਾਹਵਾਨ ਸੰਪਰਕ ਕਰਨ: 510-871-0324, 510-200-1715

41-48

Looking for suitable match for 42, 6", clean shaven Jatt Sikh Neuro-surgeon boy, working in Chicago. Divorcee, one daughter custody with mother. Contact us at: 917-238-3060

35----

ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਤੰਦੂਰੀਏ ਤੇ ਡਿਸ਼ਵਾਸ਼ਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਆਇਓਵਾ ਸਟੇਟ ਵਿਚ ਇੰਡੀਅਨ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਲਈ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਤੰਦੂਰੀਏ ਤੇ ਡਿਸ਼ਵਾਸ਼ਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ
ਚੰਗੀ ਤਨਖਾਹ; ਖਾਣਾ ਅਤੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਫਰੀ ਕਾਲ ਕਰੋ: ਮਿ. ਸਿੰਘ

ਫੋਨ: 515-291-1961

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇਣ ਲਈ ਕਾਲ ਕਰੋ:

847-359-0746

Visit us on the web: www.punjabtimesusa.com

SUPER TRAVEL

847-676-9090, 773-465-5566

E-mail: supertravel2003@live.com

Lowest Fares With Excellent Service

United Airlines
British Airways

Etihad, Air India,
KLM, Lufthansa,
Delta, Qatar Airlines.

For Emergency
Call anytime at
847-673-3825

EARLY BIRD SALE!!!!

Domestic fares
available

ਬੰਦੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਦਸਤਖਤੀ ਮੁਹਿੰਮ ਨੂੰ ਭਰਵਾਂ ਹੁੰਗਾਰਾ

ਸ੍ਰੀ ਆਨੰਦਪਰ ਸਾਹਿਬ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਬੰਦੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਦਸਤਖਤੀ ਮੁਹਿੰਮ ਦਾ ਆਗਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਤਹਿਤ ਤਖਤ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ 'ਚ ਗਿਆਨੀ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਅਰਦਾਸ ਕਰਨ ਮਗਰੋਂ 'ਬੋਲੋ ਸੋ ਨਿਹਾਲ' ਦੇ ਜੈਕਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਜਥੇਦਾਰ ਸਣੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਐਡਵੋਕੇਟ ਹਰਜਿੰਦਰ ਧਾਮੀ ਤੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਬੰਦੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਦੀ ਮੰਗ ਤਹਿਤ ਫਾਰਮ ਭਰੇ।

ਐਡਵੋਕੇਟ ਧਾਮੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਬੰਦੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਇਸ ਮੁਹਿੰਮ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਮੁਹਿੰਮ ਹਰ ਸ਼ਹਿਰ, ਹਰ ਪਿੰਡ, ਹਰ ਮੁਹੱਲੇ ਤੋਂ ਹਰ ਘਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਈ ਜਾਵੇਗੀ। ਜੇਕਰ ਫਿਰ ਵੀ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਰਿਹਾਈ ਨਾ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਵੱਡਾ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿੱਚਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਸ੍ਰੀ ਧਾਮੀ ਨੇ ਹਰ ਵਰਗ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਧਰਮ ਤੇ ਜਾਤ ਦੇ ਵਖਰੇਵੇਂ

ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਉੱਠ ਕੇ ਇਸ ਮੁਹਿੰਮ 'ਚ ਸਾਥ ਕੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੇ ਹਿਤੈਸ਼ੀ ਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ। ਸ੍ਰੀ ਧਾਮੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੇ ਹਿਤੈਸ਼ੀ ਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਲਈ ਆਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ

ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਲੜਾਈ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹਾਂ 'ਚ ਡੱਕਿਆ ਗਿਆ: ਜਥੇਦਾਰ

ਤਲਵੰਡੀ ਸਾਬੋ: ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਤੇ ਤਖਤ ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਇਕ ਲੜਾਈ ਮੜੀ ਸੀ ਤੇ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਬੇਪੀ ਲੜਾਈ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦਿਆਂ ਸੰਘਰਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਲੜਾਈ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਡੱਕਿਆ ਗਿਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਕੈਦ ਕੱਟਦਿਆਂ 30-35 ਸਾਲ ਬੀਤ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਕਈ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਹੁਣ ਤੱਕ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੰਦੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਵੀ ਇਕੱਠੇ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਦਸਤਖਤ ਮੁਹਿੰਮ ਤਹਿਤ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਸਮੂਹ, ਤਖਤ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਤਖਤ ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ ਸਮੇਤ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ 25 ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿਚ ਦਸਤਖਤ ਕੇਂਦਰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਕੇ ਸੰਗਤ ਤੋਂ ਪਰਫਾਰਮੇ ਭਰਵਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਆਰੰਭ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਧਾਮੀ ਨੇ

ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਡਿਜੀਟਲ ਮਾਧਿਅਮ ਰਾਹੀਂ ਮੁਹਿੰਮ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ ਤੱਕ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ 'ਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੁਹਿੰਮ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਲਈ ਗੁਗਲ ਫਾਰਮ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਭਰਨ ਲਈ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਵੈੱਬਸਾਈਟ ਤੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਮੈਂਬਰਾਂ 'ਤੇ ਲਿੰਕ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਹਰਿਆਣਾ ਗੁਰੂਘਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਲਈ ਬਣਾਈ ਐਡਹਾਕ ਕਮੇਟੀ ਰੱਦ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਰਾਜ ਦੇ ਗੁਰੂਘਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਲਈ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤੀ ਗਈ 38 ਮੈਂਬਰੀ ਐਡਹਾਕ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਐਡਵੋਕੇਟ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਮੀ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਇਹ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰੀ ਦਖਲ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇਹ ਇਕ ਚਾਲ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂਘਰਾਂ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸੋਚ ਅਤੇ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਪ੍ਰਵਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਸ੍ਰੀ ਧਾਮੀ ਨੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇਸ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਨੂੰ ਸਮਝਣ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ, ਅਗਵਾਈ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਹੋਂਦ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰ

ਦੀ ਅੱਖ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਮਸਲੇ ਸੁਧਾਰੇ ਹੱਲ ਲਈ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਵਿਖੇ ਆਉਣ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅੱਜ ਸਰਕਾਰੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਚੰਗੀ ਲੱਗ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਉਤਰੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਸਰਕਾਰੀ ਦਖਲ

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਸਮੇਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਵੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਵਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਵੰਡਣ ਲਈ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਾਂ ਰਚ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਸਿੱਖ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਚਾਲਾਂ ਨਾ ਸਮਝਦੇ ਹੋਏ ਸਰਕਾਰੀ

ਹਰਿਆਣਾ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਡਹਾਕ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਅਧੂਰਾ ਗਠਨ: ਝੰਡਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸੂਬੇ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ ਦੇਖ-ਰੇਖ ਤੇ ਸੇਵਾ ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਜੋ 38 ਮੈਂਬਰੀ ਐਡਹਾਕ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਹੈ, ਉਹ ਅਜੇ ਅਧੂਰੀ ਲੱਗ ਰਹੀ ਹੈ, ਇਸ ਵਿਚ ਹੋਰ ਤਿੰਨ ਮੈਂਬਰ ਲਏ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਨੁਮਾਨ ਜਗਦੀਸ਼ ਝੰਡਾ ਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਨਵੀਂ ਬਣਾਈ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤੇ ਦੂਜੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਬਣਾਏ ਜਾਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਦਾਦੂਵਾਲ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਐਡਹਾਕ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਆਉਣ ਉਤੇ ਕਈ ਸਿੱਖਾਂ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਕੌਲ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਲਈ ਝੰਡਾ, ਨਕਵੀ ਤੇ ਦਾਦੂਵਾਲ ਦਾ ਨਾਂ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਸੰਭਾਲੀ ਜਾਵੇ।

ਮੋਹਰੇ ਬਣ ਕੇ ਵਿਚਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਲਈ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਰਕਾਰੀ ਕਮੇਟੀ ਕਦੇ ਵੀ ਕੌਮ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਲਈ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਆਖਿਆ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਚਾਲਾਂ ਚੱਲੀਆਂ

ਗਈਆਂ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਇਸ ਦਾ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵੱਡੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਨਾਲ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਏ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ 1925 ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਦਿਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਬੰਦ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਅੰਦੋਲਨ ਦੌਰਾਨ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਕਈ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਚੈੱਕ ਬਾਊਂਸ

ਮੁਹਾਲੀ: ਤਿੰਨ ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਵਿੱਢੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੌਰਾਨ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵਿੱਤੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇ ਚੈੱਕ ਬਾਊਂਸ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵਿਚ ਭਾਰੀ ਰੋਸ ਹੈ। ਇੰਡੀਅਨ

ਫਾਰਮਰਜ਼ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਕੌਮੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਕਿਸਾਨ ਮੋਰਚੇ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਬਹਿਰੂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਕਿਸਾਨ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਵਫਦ ਨੇ ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਤੇ ਕਿਸਾਨ ਭਲਾਈ ਵਿਭਾਗ ਪੰਜਾਬ ਦੇ

ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਚੁੱਕਿਆ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦਾ ਕਿ ਅੰਦੋਲਨ ਦੌਰਾਨ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵਿੱਤੀ ਮਦਦ

ਦੇਣ ਲਈ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਤਿਲੰਗਾਨਾ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੇਸੀ ਰਾਓ ਨੇ ਪ੍ਰਤੀ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ 3-3 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੇ ਚੈੱਕ ਦਿੱਤੇ ਸਨ ਪਰ ਕਈ ਕਿਸਾਨ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਚੈੱਕ ਬਾਊਂਸ ਹੋ ਗਏ ਹਨ, ਜਦੋਂਕਿ ਕਾਫੀ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਵਿੱਤੀ ਸਹਾਇਤਾ

ਦੇ ਚੈੱਕ ਮਿਲੇ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਵਫਦ ਅਨੁਸਾਰ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਲੈਂਦਿਆਂ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਦਫਤਰ ਵਿਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨਾਲ ਟੈਲੀਫੋਨ 'ਤੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਹੀ ਸਾਰੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਕਿ ਚੈੱਕ ਬਾਊਂਸ ਹੋਣ ਸਬੰਧੀ ਰਿਪੋਰਟ ਹਫਤੇ ਅੰਦਰ ਮੁੱਖ ਦਫਤਰ ਮੁਹਾਲੀ ਵਿਚ ਭੇਜੀ ਜਾਵੇ।

ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਢਿੱਲ-ਮੱਠ ਤੋਂ ਬਹਿਬਲ ਇਨਸਾਫ ਮੋਰਚਾ ਖਫਾ

ਕੋਟਕਪੂਰਾ: ਬਹਿਬਲ ਕਲਾਂ ਇਨਸਾਫ ਮੋਰਚੇ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਇਥੇ ਸਪੀਕਰ ਕੁਲਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧਵਾਂ ਦੇ ਅਸਤੀਫੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਪੀਕਰ ਦੇ 14 ਅਕਤੂਬਰ ਵਾਲੇ ਉਸ ਬਿਆਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਬਹਿਬਲ ਕਲਾਂ ਵਿਚ ਜਨਤਕ ਇਕੱਠ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਅਗਲੇ ਡੇਢ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਬੇਅਦਬੀ ਤੇ ਗੋਲੀ ਕਾਂਡ ਦੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿਵਾ ਕੇ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਇਨਸਾਫ ਦੇਵੇਗੀ ਤੇ ਬਹਿਬਲ ਕਲਾਂ ਵਿਚ ਸੁਕਰਾਨੇ ਦਾ ਸਮਾਗਮ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸਰਕਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਜੀਦਾ ਮਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਇਨਸਾਫ ਨਹੀਂ ਦਿਵਾਉਂਦੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਕੀ ਲੈਣਾ ਹੈ। ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਉਕਤ ਡੇਢ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਮਿਆਦ 30 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਬਹਿਬਲ ਕਲਾਂ ਇਨਸਾਫ ਮੋਰਚੇ ਅੰਦਰ ਸੱਦੀ ਗਈ ਪ੍ਰੈੱਸ ਵਾਰਤਾ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਐਡਵੋਕੇਟ ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਖਾਰਾ ਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਵੇਲੇ ਸਪੀਕਰ ਸੰਧਵਾਂ ਨਾਲ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਇੰਦਰਬੀਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਪੰਡੋਰੀ ਨੇ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਪਿਛਲੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਭਾਵੇਂ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਨਾਲ ਜੋ ਕੁਝ ਮਰਜ਼ੀ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਸਿੱਖ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਜ਼ਰੂਰ ਇਨਸਾਫ ਕਰੇਗੀ।

ਮੋਰਚੇ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੁਣ ਉਕਤ ਸਿਆਸੀ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬੋਲ ਪੁਰਾ ਕੇ ਅਸਤੀਫੇ ਦੇਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਪਿਛਲੇ ਡੇਢ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਸਿਰਫ ਸਮਾਂ ਲੰਘਾਉਣ

ਵਾਲੀ ਨੀਤੀ ਅਪਣਾਈ ਹੈ।

ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਨਸਾਫ ਮੋਰਚੇ ਵੱਲੋਂ 15 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਇਨਸਾਫ ਮੋਰਚੇ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਵੱਡਾ ਇਕੱਠ ਕਰਕੇ ਬੇਅਦਬੀ ਅਤੇ ਗੋਲੀ ਕਾਂਡ ਵਿਚ ਇਨਸਾਫ ਲਈ ਵੱਡਾ

ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਆਖੀ: ਸੰਧਵਾਂ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਪੀਕਰ ਕੁਲਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧਵਾਂ ਨੇ ਆਖਿਆ, 'ਮੈਂ ਕਿਤੇ ਵੀ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਵਾਂਗਾ'। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਕੁਝ ਤਕਨੀਕੀ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਦੇਰੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਮੀਦ ਹੈ ਜਲਦੀ ਹੀ ਇਹ ਸਿਰੇ ਲੱਗੇਗਾ।

ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿੱਚਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਕੋਟਕਪੂਰਾ ਤੇ ਬਹਿਬਲ ਕਲਾਂ ਗੋਲੀ ਕਾਂਡ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਂਚ ਟੀਮਾਂ ਵੱਲੋਂ ਫਰੀਕੈਂਟ 'ਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਰਿਕਾਰਡ ਇਕੱਠੇ ਕਰਦਿਆਂ ਕੋਟਕਪੂਰਾ ਤੇ ਬਹਿਬਲ ਕਲਾਂ ਵਿੱਚ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀਆਂ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਰਾਮ ਰਹੀਮ ਵੱਲੋਂ ਬੇਅਦਬੀ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਸੀ.ਬੀ.ਐਫੀ. ਤੋਂ ਕਰਵਾਉਣ ਸਬੰਧੀ ਪਾਈ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਦਿਆਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਜਵਾਬ ਤਲਬੀ ਕਰਕੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਤੈਅ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਜਾਤ ਆਧਾਰਿਤ ਨਾਵਾਂ ਵਾਲੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਬਦਲਣ ਦੇ ਹੁਕਮ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਹਰਜੋਤ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਨੇ ਸੂਬੇ ਵਿਚਲੇ ਅਜਿਹੇ ਸਾਰੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਬਦਲਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਜੋ ਕਿਸੇ ਜਾਤ ਜਾਂ ਬਰਾਦਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਖੇ ਗਏ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਬੈਂਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੂਬੇ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਜਾਤ ਜਾਂ ਬਰਾਦਰੀ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਰੱਖੇ ਹੋਣ ਸਬੰਧੀ ਕਈ ਮਾਮਲੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ, ਜੋ ਸਮਾਜ 'ਚ ਜਾਤੀ ਵਖਰੇਵੇਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਤੇ ਜਾਤ-ਪਾਤ ਤੋਂ ਉਪਰ ਉਠ ਕੇ ਸਮੂਹ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਕ ਸਮਾਨ ਸਿੱਖਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਵਰਗ ਜਾਂ ਜਾਤੀ ਨਾਲ ਜੋੜਨਾ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸਿੱਖਿਆ ਅਫਸਰਾਂ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਤੇ ਐਲੀਮੈਂਟਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਬਦਲਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਪੇਂਡੂ ਵਿਕਾਸ ਫੰਡ ਦੇਣ ਤੋਂ ਹੱਥ ਖਿੱਚੇ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਮਾਲੀ ਝਟਕਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਪੇਂਡੂ ਵਿਕਾਸ ਫੰਡ ਤੁਰਤ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਵਿੱਤੀ ਬੋਝ ਝੱਲ ਰਹੇ ਪੰਜਾਬ ਲਈ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਪੇਂਡੂ ਲਿੰਕ ਸੜਕਾਂ ਦੀ ਨਵੀਂ ਉਸਾਰੀ ਅਤੇ ਮੁਰੰਮਤ ਦੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਨੂੰ ਲੀਹੋਂ ਲਾਹੁਣ ਵਾਲਾ ਸਾਬਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਤੋਂ 2880 ਕਰੋੜ ਦੇ ਪੇਂਡੂ ਵਿਕਾਸ ਫੰਡ ਮਿਲਣ ਦੀ ਪੂਰੀ ਉਮੀਦ ਸੀ।

ਖਪਤਕਾਰ ਮਾਮਲੇ, ਖੁਰਾਕ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਵੰਡ ਮੰਤਰੀ ਪਿਊਸ਼ ਗੋਇਲ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੂੰ ਹਾਲ ਹੀ ਪੱਤਰ ਭੇਜ ਕੇ ਇਸ ਕੇਂਦਰੀ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਾਇਆ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪੰਜਾਬ ਨੇ 23 ਜੁਲਾਈ ਤੋਂ 19 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਖੁਰਾਕ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਲਿਖ ਕੇ ਸੋਧੀ ਹੋਈ ਆਰਜ਼ੀ ਲਾਗਤ ਸੀਟ ਜਿਸ ਵਿਚ ਪੇਂਡੂ ਵਿਕਾਸ ਫੰਡ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਹੁਣ ਪੱਤਰ 'ਚ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵਿਭਾਗੀ ਨਿਯਮਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਉਲਟਾ ਸਟੈਚੂਰੀ ਚਾਰਜਿਸ ਘਟਾਉਣ ਦੀ ਨਸੀਹਤ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਪੱਤਰ 'ਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖਰਚਿਆਂ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰੀ ਖਜ਼ਾਨੇ 'ਤੇ ਸਬਸਿਡੀ ਦਾ ਬੋਝ ਘਟੇਗਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਵੱਧ ਭਾਅ 'ਤੇ ਅਨਾਜ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਸ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਫਾਇਦਾ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਹੋਵੇਗਾ। ਚੇਤੇ ਰਹੇ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਖਰੀਦ ਸੀਜ਼ਨਾਂ ਦਾ ਪੇਂਡੂ ਵਿਕਾਸ ਫੰਡ ਕੇਂਦਰ ਤੋਂ ਮਿਲਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ

ਲੰਘੇ ਝੋਨੇ ਦੇ ਸੀਜ਼ਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ 1760 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਪੇਂਡੂ ਵਿਕਾਸ ਫੰਡ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਵੱਲ ਬਕਾਇਆ ਖੜ੍ਹੇ ਸਨ। ਪ੍ਰਾਪਤ ਵੇਰਵਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਉਣੀ 2021 ਦੇ ਪੇਂਡੂ ਵਿਕਾਸ ਫੰਡ ਦੇ ਕਰੀਬ 1110 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ, ਹਾੜੀ 2022 ਦੇ 650 ਕਰੋੜ

ਸਰਕਾਰ ਖੇਤੀ ਢਾਂਚੇ ਤਬਾਹ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ: ਚੀਮਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪੇਂਡੂ ਵਿਕਾਸ ਫੰਡ ਤੋਂ ਪੱਲਾ ਝਾੜ ਕੇ ਸੂਬਾਈ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੇ ਕਿਸਾਨੀ 'ਤੇ ਸਿੱਧਾ ਹੱਲਾ ਬੋਲਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਸ਼ਰਤ ਤਹਿਤ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਦਿਹਾਤੀ ਵਿਕਾਸ ਐਕਟ ਵਿਚ ਸੋਧ ਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਹੁਣ ਆਨਾਕਾਨੀ ਕਰਨ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਖੇਤੀ ਦੇ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪੇਂਡੂ ਵਿਕਾਸ ਫੰਡ ਨਾਲ ਹੀ ਸਰਕਾਰ ਮੰਡੀਕਰਨ ਦੇ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਚੀਮਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਵਿਤਕਰੇ ਖਿਲਾਫ ਉਹ ਚੁੱਪ ਨਹੀਂ ਬੈਠਣਗੇ।

ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਾਉਣੀ ਦੀ ਫਸਲ ਦੇ 1120 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲ ਬਕਾਇਆ ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਸਥਾਈ ਲਾਗਤ ਸੀਟ ਭੇਜੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਸ ਵਿਚ ਪੇਂਡੂ ਵਿਕਾਸ ਫੰਡ ਦਾ ਕੋਈ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਪੇਂਡੂ ਵਿਕਾਸ ਫੰਡ ਪੱਕੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦੇ ਰੋਅ ਵਿਚ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੇਂਦਰੀ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਨਿਰਮਲਾ ਸੀਤਾਰਾਮਨ ਵੱਲੋਂ ਲੰਘੇ ਦਿਨੀਂ ਜੋ ਪ੍ਰੀ-ਬਜਟ ਮੀਟਿੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਸ ਵਿਚ ਵੀ ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਇਹ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਪੱਖ ਵਿਚ ਹੈ ਕਿ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਪੱਕੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੀ ਪੇਂਡੂ ਵਿਕਾਸ

ਫੰਡ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲਿੰਕ ਸੜਕਾਂ ਦੇ ਨੈੱਟਵਰਕ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਸੱਟ ਵੱਜੇਗੀ। ਚੇਤੇ ਰਹੇ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪੇਂਡੂ ਵਿਕਾਸ ਫੰਡ ਜਦੋਂ ਪਹਿਲੀ ਦਫਾ ਰੋਕੇ ਸਨ ਤਾਂ ਉਦੋਂ ਪੇਂਡੂ ਵਿਕਾਸ ਫੰਡ ਦਾ ਪੁਰਾਣਾ ਹਿਸਾਬ-ਕਿਤਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ। ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਦਫਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਫੰਡਾਂ ਦਾ ਪੂਰਾ ਲੇਖਾ-ਜੋਖਾ ਵੀ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸ਼ਰਤ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਪੇਂਡੂ ਵਿਕਾਸ ਐਕਟ 1987 ਵਿਚ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। 'ਆਪ' ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਐਕਟ ਵਿਚ ਸੋਧ ਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹੁਣ ਪੇਂਡੂ ਵਿਕਾਸ ਫੰਡ ਦੇਣ ਤੋਂ ਹੱਥ ਖਿੱਚ ਲਏ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਜਣੇਪੇ ਦੌਰਾਨ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਦਰ ਘਟੀ ਸਿੱਧੂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਲਗਭਗ ਤੈਅ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿਹਤ ਮੰਤਰੀ ਚੇਤਨ ਸਿੰਘ ਜੌਤਾਮਾਜਰਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ 'ਆਪ' ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਜਣੇਪੇ ਦੌਰਾਨ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਦਰ ਘੱਟ ਕਰਨ ਅਤੇ ਵਧੀਆ ਸਿਹਤ ਸਹੂਲਤਾਂ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਜੱਚਾ-ਬੱਚਾ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਦਾ ਸੁਧਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ 2023 ਦੇ ਅਖੀਰ ਤੱਕ ਸੂਬੇ ਵਿਚ 38 ਜੱਚਾ-ਬੱਚਾ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਤਾਜ਼ਾ ਅੰਕੜਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਗਰਭਵਤੀ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਦਰ 129 ਤੋਂ ਘੱਟ ਕੇ 105 'ਤੇ ਆ ਗਈ ਹੈ, ਜੋ 13.93 ਫੀਸਦ ਘੱਟ ਹੈ। ਸਿਹਤ ਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਭਲਾਈ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐਮ.ਐਮ.ਆਰ. ਸੂਬੇ ਦੇ ਸਿਹਤ ਤੇ ਸਮਾਜਿਕ-ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਮੁੱਖ ਸੂਚਕ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਨਿਰੰਤਰ ਕਮੀ ਨਾਲ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਇਹ ਅੰਕੜੇ ਹੋਰ ਵੀ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਹੋਣਗੇ।

ਸ੍ਰੀ ਜੌਤਾਮਾਜਰਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀਜ਼ੇਰੀਅਨ ਦੀ ਥਾਂ ਕੁਦਰਤੀ ਜਣੇਪੇ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਇਕ ਨਵਾਂ ਕੈਂਡਰ ਲਿਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਮਾਤਾ ਕੋਸ਼ਲਿਆ ਸਕੂਲ ਆਫ ਨਰਸਿੰਗ ਵਿਚ ਨੈਸ਼ਨਲ ਮਿਡਵਾਈਫਰੀ ਟਰੇਨਿੰਗ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਪਟਿਆਲਾ: ਪਟਿਆਲਾ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ ਸੜਕੀ ਝਗੜੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਇਕ ਸਾਲ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਕੱਟ ਰਹੇ ਸਾਬਕਾ ਕ੍ਰਿਕਟਰ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਅ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ 'ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਮਹਾਉਤਸਵ' ਦੇ ਜਸ਼ਨਾਂ ਤਹਿਤ ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਬਣਾਈ ਨੀਤੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਲਾਭ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪਤਾਅ 'ਚ ਕਈ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ 15 ਅਗਸਤ ਮੌਕੇ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਜਦੋਂਕਿ ਹੁਣ ਦੂਜੇ ਪਤਾਅ 'ਚ 26 ਜਨਵਰੀ 2023 ਨੂੰ ਹੋਰ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਨਵਜੋਤ ਸਿੱਧੂ ਦੇ ਸ਼ੁਮਾਰ ਹੋਣ ਦੀ ਪੂਰੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਸਿੱਧੂ ਵੱਲੋਂ 25 ਜਨਵਰੀ 2023 ਤੱਕ 250 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਕੈਦ ਕੱਟ ਲਈ ਜਾਵੇਗੀ, ਜਦੋਂਕਿ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ 66 ਫੀਸਦੀ ਕੈਦ ਕੱਟਣ ਲਈ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 241 ਬਣਦੀ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਉਕਤ ਯੋਜਨਾ ਅਧੀਨ ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਅਗਾਊਂ ਰਿਹਾਈ

ਸਬੰਧੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਲਮ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੁੱਲ ਕੈਦ 'ਚੋਂ 50 ਫੀਸਦੀ ਸਜ਼ਾ ਕੱਟਣ ਵਾਲੀਆਂ 50 ਸਾਲਾ ਮਹਿਲਾਵਾਂ ਅਤੇ 60 ਸਾਲਾ ਪੁਰਸ਼ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਅੰਧੀ ਸਜ਼ਾ ਕੱਟਣ ਵਾਲਾ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਸੱਤਰ ਫੀਸਦੀ ਅਪਾਹਜ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਰਿਹਾਈ ਮਿਲੇਗੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਈ ਹੋਰ ਮੌਕੇ ਵੀ ਰੱਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

ਇਸੇ ਨੀਤੀ 'ਚ ਇਕ ਮੱਦ ਅਜਿਹੀ ਵੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਕੁੱਲ ਕੈਦ ਦਾ 66 ਫੀਸਦੀ ਹਿੱਸਾ ਕੱਟਣ ਵਾਲੇ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਰਿਹਾਈ ਦਾ ਲਾਭ ਮਿਲੇਗਾ। ਇਸ ਵਿਚ ਉਮਰ ਹੱਦ ਦੀ ਕੋਈ ਬੰਦਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਕਤਲ, ਜਬਰ-ਜਨਾਹ, ਲੁੱਟ-ਖੋਹ, ਡਕੈਤੀ ਅਤੇ ਪੋਕਸੋ ਐਕਟ ਆਦਿ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਰਾਈਮ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੇ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇੰਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਇਸ ਨੀਤੀ ਵਿਚ ਕੈਦੀਆਂ ਦੇ ਚੰਗੇ ਆਚਰਣ ਅਤੇ ਚੰਗਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਬਦਲੇ ਸਮੂਹ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੁਪਰਡੈਂਟਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਮੁਆਫੀ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜੇਲ੍ਹ ਨਿਯਮਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਹਰੇਕ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਕੋਲ ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਇਕ ਮਹੀਨੇ 'ਚ ਕੰਮ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ 4-5 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮੁਆਫੀ ਦੇਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵੀ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੇਕਰ ਜੇਲ੍ਹ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਵੱਲੋਂ ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਸਿੱਧੂ ਨੂੰ ਚਾਰ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮੁਆਫੀ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਵੀ ਇਹ ਤਕਰੀਬਨ ਤੀਹ ਦਿਨ ਬਣ ਜਾਣਗੇ।

ਮੂਸੇਵਾਲੇ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਤਸੱਲੀ

ਮਾਨਸਾ: ਮਰਹੂਮ ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕ ਸਿੱਧੂ ਮੂਸੇਵਾਲਾ ਦੇ ਪਿਤਾ ਬਲਕੌਰ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਸ ਬੱਝੀ ਹੈ ਕਿ ਸੁਭਦੀਪ ਨੂੰ ਇਨਸਾਫ ਮਿਲੇਗਾ। ਪਿੰਡ ਮੂਸਾ ਵਿਚ ਸਿੱਧੂ ਮੂਸੇਵਾਲਾ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਸਕਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਮਰਹੂਮ ਗਾਇਕ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸੁਭਦੀਪ ਨੂੰ ਇਨਸਾਫ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ

ਹੱਤਿਆ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨਾਲਾਇਕੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ: ਦਿਲਜੀਤ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕ ਅਦਾਕਾਰ ਦਿਲਜੀਤ ਦੁਸਾਂਝ ਨੇ ਗਾਇਕ ਸਿੱਧੂ ਮੂਸੇਵਾਲਾ ਦੇ ਕਤਲ ਬਾਰੇ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਇਆ ਹੈ। 'ਐਚਟੀ' ਵਿਚ ਛਪੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਦਿੱਤੇ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿਚ ਦਿਲਜੀਤ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਹੱਤਿਆਵਾਂ ਉਤੇ ਆਪਣੀ ਚੁੱਪ ਤੋੜੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ 'ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨਾਲਾਇਕੀ' ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਇਆ। ਮੂਸੇਵਾਲਾ ਦੇ ਕਤਲ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਬਾਰੇ ਦਿਲਜੀਤ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸੌ ਫੀਸਦ ਨਾਲਾਇਕੀ ਹੈ।'

ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਖਿਲਾਫ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿੱਢਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਯੂਕੇ ਦੀ ਫੇਰੀ ਮਗਰੋਂ ਬਦਲੇ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਨੇ ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਿੱਧੂ ਦੇ ਕਤਲ ਕੇਸ 'ਚ ਇਨਸਾਫ ਮਿਲਣ ਦੀ ਆਸ ਜਗਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲੀ ਪੁਲਿਸ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਮਾਨਸਾ ਸੀ.ਆਈ.ਏ. ਸਟਾਫ ਦਾ ਬਰਖ਼ਾਸਤ ਇੰਚਾਰਜ ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਗੈਂਗਸਟਰਾਂ

ਨਾਲ ਮਿਲਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਭਰੋਸੇ ਲਾਇਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬਚੀ। ਪਰ ਹੁਣ ਕੁਝ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਬਦਲੀਆਂ ਮਗਰੋਂ ਇਹ ਆਸ ਮੁੜ ਜਾਗੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਕੁਝ ਸਿਆਸੀ ਆਗੂ ਇਨਸਾਫ ਦੀ ਮੰਗ ਤਹਿਤ ਧਰਨੇ ਮੁਜ਼ਾਹਰਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਪਰ ਇਸ ਨਾਲ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਦਿੱਕਤਾਂ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਕੈਪਟਨ ਨੂੰ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਦਾ ਤੋਹਫਾ ਦਿੱਤਾ: 'ਆਪ'

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ (ਆਪ) ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਲੰਘੇ ਦਿਨੀਂ ਭਾਜਪਾ ਵੱਲੋਂ ਐਲਾਨੇ ਸੂਬੇ ਦੇ ਨਵੇਂ ਢਾਂਚੇ 'ਤੇ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਵਾਲ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਇਸ ਬਾਰੇ 'ਆਪ' ਦੇ ਮੁੱਖ ਬੁਲਾਰੇ ਮਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੰਗ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਇਕਾਈ ਦੀ ਚੋਣ ਸਮੇਂ ਟਕਸਾਲੀ ਭਾਜਪਾਈਆਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰ-ਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਨਵੀਂ ਇਕਾਈ ਵਿਚ ਪੁਰਾਣੇ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ 30 ਫੀਸਦ ਹੀ ਥਾਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਦਕਿ 70 ਫੀਸਦ ਆਗੂ ਕਾਂਗਰਸ ਤੋਂ ਹੋਰਨਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਆਏ ਹੋਏ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਕੰਗ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਨਵੀਂ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਦੇ ਐਲਾਨ ਨਾਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ

ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਭਾਜਪਾ ਨਾਲ ਮਿਲੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਬਾਰੇ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹਾਈਪਾਵਰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਸਾਨ ਮੋਰਚੇ ਦੌਰਾਨ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਧਾਰੀ ਚੁੱਪ ਦਾ ਤੋਹਫਾ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕੌਮੀ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਧੀ ਜੈਇੰਦਰ ਕੌਰ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਅੰਦਰੂਨੀ ਗੱਠਜੋੜ ਜੱਗ ਜਾਹਿਰ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ 'ਆਪ' ਦੇ ਮੁੱਖ ਬੁਲਾਰੇ ਨੇ ਭਾਜਪਾ 'ਤੇ ਕਿਸਾਨ ਵਿਰੋਧੀ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਵੀ ਲਾਇਆ।

ਪੁਲਿਸ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੌਰਾਨ ਫਰਾਰ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਤਿੰਨ ਗੈਂਗਸਟਰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਛੇਹਰਟਾ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਤੇ ਗੈਂਗਸਟਰਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਹੋਏ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੌਰਾਨ ਫਰਾਰ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਤਿੰਨ ਗੈਂਗਸਟਰਾਂ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਗੁਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਬਿੱਲਾ, ਹਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਗੋਪੀ ਅਤੇ ਵਰਿੰਦਰ

ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਮਿੱਠੂ ਵਜੋਂ ਹੋਈ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਜਨਾਲਾ ਦੇ ਪਿੰਡ ਸਰਾਂ ਤੋਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਉਕਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਰਵੀ ਤੇ ਰੋਬਿਨ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਰੋਬਿਨ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ

ਕੋਲੋਂ 5 ਪਿਸਤੌਲ ਮਿਲੇ ਸਨ। ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਹ ਦੋਵੇਂ 5 ਦਿਨ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਰਿਮਾਂਡ 'ਤੇ ਹਨ। ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਜਸਕਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤਿੰਨ ਵਿਅਕਤੀ ਅਜਨਾਲਾ ਹਲਕੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਸਰਾਂ ਦੇ ਵਾਸੀ ਮਾਕਾ ਦੇ ਘਰ ਲੁਕੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ

ਵਿਚ ਮਾਕਾ ਅਤੇ ਰਾਹੁਲ ਨਾਂ ਦੇ ਦੋ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਫਿਲਹਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਬਾਕੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਗੈਂਗਸਟਰ ਨਸ਼ਾ ਤਸਕਰੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਛੇਹਰਟਾ ਵਾਸੀ ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸਬਕ ਸਿਖਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਉਸ ਦਿਨ ਇਹ ਸਾਰੇ

ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਹਰਪਾਲ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਆਏ ਸਨ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਾਰ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਫਰਾਰ ਹੋਣ ਦੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਮਗਰੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੋ ਸਾਥੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਏ ਸਨ।

Punjab Times
Established in 2000
22nd Year in Publication

Published every Saturday
by **A B Publication Inc.**
20451 N Plum Grove Rd.
Palatine, IL 60074-2018
Ph:847-359-0746
Fax:847-705-9388
Email:punjabtimes1@gmail.com
www.punjabtimesusa.com

Founder Editor:
Amolak Singh Jammu
Astt. Editors:
Jaspreet Kaur
Amrit Pal Kaur

Photographer
Kamaljit Singh Virdi
Ph. 847-502-2703

Our Columnists
Gurbakhsh Singh Bhandal
Buta Singh
Tarlochan Singh Dupalpur
Correspondents
Indiana/MI
Harkirat Singh Ahluwalia
Detroit, MI
Rajinder Syan
734-261-0936
New York
Iqbal S. Jabowalia
917-375-6395

Postmaster: Please send
address changes to Punjab Times,
20451 N. Plum Grove Rd., Palatine,
IL 60074

Distributed in:
California, Illinois, Indiana, Ohio,
Michigan, Wisconsin, Mississippi,
Iowa, Arkansas, Massachusetts,
Texas, Virginia, Nevada, Washington,
Oregon, Arizona, Georgia, Florida,
New York, New Jersey, Connecticut,
Oklahoma, Pennsylvania, Missouri,
Kentucky, Kansas.

ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਪਰਚਾ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ
ਸਾਲਾਨਾ ਚੰਦਾ: 115 ਡਾਲਰ
ਪੰਜ ਸਾਲ ਲਈ: 475 ਡਾਲਰ

ਨੋਟ: ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ ਲੇਖਾਂ ਵਿਚਲੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਮਹਿਜ਼ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਿੱਤ ਛਾਪੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਜਾਂ ਗਲਤ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ ਇਸਤਿਹਾਰਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਤਾਈਦ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ। ਪਾਠਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਸਤਿਹਾਰ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਆਪ ਕਰ ਲੈਣ।

Disclaimer

The views expressed in the articles published in the columns of Punjab Times are that of their writers, and it is not implied that Punjab Times endorses them.

Sameway Punjab Times does not necessarily endorses the claims made in the advertisements published in Punjab Times.

All disputes subject to Chicago jurisdiction.

ਗੈਂਗਸਟਰ ਗੋਲਡੀ ਬਰਾੜ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਬਾਰੇ ਭੰਬਲਭੂਸਾ ਪਿਆ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਵੱਲੋਂ ਸਿੱਧੂ ਮੂਸੇਵਾਲਾ ਦੇ ਕਤਲ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਘੜਨ ਵਾਲੇ ਗੋਲਡੀ ਬਰਾੜ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਲੈਣ ਦੇ ਕੀਤੇ ਦਾਅਵੇ ਮਗਰੋਂ ਗੈਂਗਸਟਰ ਨੇ ਯੂਟਿਊਬ 'ਤੇ ਦਿੱਤੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿਚ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਨਾ ਕਿਸੇ ਦੀ ਕਸਟਡੀ ਵਿਚ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਗੈਂਗਸਟਰ ਨੇ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਯੂਟਿਊਬ ਦੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਕੋਲ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਬਰਾੜ ਕਬਿਰ ਵੀਡੀਓ ਵਿਚ ਇਹ ਕਹਿੰਦਾ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਲਏ ਜਾਣ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਸਰਾਸਰ ਗਲਤ ਹੈ। ਗੈਂਗਸਟਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਤਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਬਰਾੜ ਦਾ ਇਹ ਵੀਡੀਓ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਲਈ ਵੱਡੀ ਨਮੋਸ਼ੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਰੂਬਰੂ ਹੁੰਦਿਆਂ ਉਪਰੋਕਤ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਮੀਡੀਆ ਟੀਮ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕੁਝ ਆਈ.ਏ.ਐੱਸ. ਅਧਿਕਾਰੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ, ਨੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਅਹਿਮ ਪ੍ਰੈੱਸ

ਕਾਨਫਰੰਸ ਲਈ ਤਿਆਰ ਰਹਿਣ ਜਿਸ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਮਾਨ ਤਫ਼ਸੀਲ ਵਿਚ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ ਬਰਾੜ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਕਿਵੇਂ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਦਾ ਉਪਰੋਕਤ ਦਾਅਵਾ ਮੂਸੇਵਾਲਾ ਕੇਸ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਲਈ ਇਕ ਹੋਰ ਝਟਕਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਭਾਰਤੀ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਕਾਬੂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸਾਂ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਏਜੰਸੀਆਂ ਸਿੱਝਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੈੱਲ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਮੂਸੇਵਾਲਾ ਕਤਲ ਕਾਂਡ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਬਹੁਤੇ ਸੂਟਰਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉੱਧਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਆਗੂ ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਮਜੀਠੀਆ ਨੇ ਲੰਬੇ ਦਿਨ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਮਾਨ ਨੇ ਗੋਲਡੀ ਬਰਾੜ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਲੈਣ ਬਾਰੇ ਝੂਠ ਬੋਲਿਆ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਵੱਲੋਂ ਯੂ.ਕੇ. ਦੇ ਯਾਤਰੀਆਂ ਲਈ ਈ-ਵੀਜ਼ਾ ਬਹਾਲ

ਲੰਡਨ: ਲੰਡਨ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਹਾਈ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਵੀਜ਼ਾ (ਈ-ਵੀਜ਼ਾ) ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਯੂ.ਕੇ. ਦੇ ਯਾਤਰੀਆਂ ਲਈ ਇਹ ਅਜਿਹਾ ਕਦਮ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਵਿਆਪਕ ਸਵਾਗਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਯੂ.ਕੇ. ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਹਾਈ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵਿਕਰਮ ਦੋਰਾਇਸਵਾਮੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਸੇਵਾ ਤੁਰੰਤ ਉਪਲਬਧ ਹੋਵੇਗੀ। ਲੰਡਨ ਵਿਚ ਹਾਈ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਯਾਤਰੀ ਇਸ ਹਫ਼ਤੇ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਲਈ ਈ-ਵੀਜ਼ਾ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਿਸਟਮ ਅਪਗ੍ਰੇਡ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਦੋਰਾਇਸਵਾਮੀ ਨੇ ਟਵਿੱਟਰ 'ਤੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ, "ਅੱਜ ਵੱਡੀ ਖਬਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਈ-ਵੀਜ਼ਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਨਾਲ ਯੂਕੇ ਵਿਚਲੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਆਸਾਨੀ ਹੋਵੇਗੀ ਹੈ।"

ਪੰਜਾਬ ਲਈ ਨਵੀਂ ਖੇਤੀ ਨੀਤੀ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਸ਼ਰਾਬ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਝਾੜ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਅਗਲੇ ਮਾਲੀ ਵਰ੍ਹੇ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਤੱਕ ਸੂਬੇ ਦੀ ਨਵੀਂ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਨੀਤੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਮੰਤਰੀ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਭੂਗੋਲਿਕ ਸਥਿਤੀ, ਫਸਲੀ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਉਪਲੱਭਯਤਾ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਖੇਤੀ ਨੀਤੀ ਦਾ ਆਧਾਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਨਵੀਂ ਨੀਤੀ ਬਾਰੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ, ਮਾਹਿਰਾਂ ਤੇ ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਮਸ਼ਵਰੇ ਕਰਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਖੇਤੀ ਨੀਤੀ ਦਾ ਖਰੜਾ ਬੀਤੇ ਦਸ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਦੋ ਵਾਰ ਤਿਆਰ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ 2013 ਵਿਚ ਅਤੇ ਉਸ ਮਗਰੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 2018 ਵਿਚ ਨਵੀਂ ਖੇਤੀ ਨੀਤੀ ਦਾ ਖਰੜਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਪਰ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਇਸ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਖੇਤੀ ਨੀਤੀ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿਚ ਮੁੜ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ

ਕੀਤਾ ਹੈ। ਖੇਤੀ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਕਿਸਾਨ ਅਤੇ ਖੇਤੀ ਕਾਮੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ 'ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਖੇਤੀ ਵਿਕਾਸ ਮਾਡਲ-ਕੁਝ ਨੀਤੀਗਤ ਮੁੱਦੇ' ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਕਿਸਾਨ ਗੋਸ਼ਟੀ 'ਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਿਛਲੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਗੈਰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰਾਨਾ ਰਵੱਈਏ ਤੇ ਗਲਤ ਨੀਤੀਆਂ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਸ਼ੁੱਧ ਪਾਣੀ, ਸ਼ੁੱਧ ਹਵਾ ਤੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਅਤੇ ਸਿਹਤਮੰਦ ਉਪਜਾਊ ਭੂਮੀ ਹੁਣ ਦੁਸ਼ਿਤ ਪਾਣੀ, ਜ਼ਹਿਰੀਲੀ ਹਵਾ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਉਪਜਾਊ ਭੂਮੀ ਵਿਚ ਬਦਲ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਾਫ ਨੀਤੀ ਤੇ ਨੀਅਤ ਨਾਲ ਬਦਲਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਖੇਤੀ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਖੇਤੀ ਵਿਚ ਰਸਾਇਣਕ ਖਾਦਾਂ, ਨਦੀਨਾਸ਼ਕਾਂ ਤੇ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਹੱਦੋਂ ਵੱਧ ਵਰਤੋਂ ਕਾਰਨ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿਹਤ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਹਿਕਾਰੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਆਬਾਦ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਖੇਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰਤ ਮੁਤਾਬਕ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ।

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਸ਼ਰਾਬ ਤੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਵਧ ਰਹੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਤੇ ਨਸ਼ਿਆਂ 'ਤੇ ਚਿੰਤਾ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਅਤੇ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਸ 'ਤੇ ਨਿਗਰਾਨੀ 'ਚ ਫੌਲੂ ਹੋਣ ਲਈ ਸਥਾਨਕ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਬੈਂਚ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਤੇ ਵਿਕਰੀ ਰੋਕਣ ਲਈ ਚੁੱਕੇ ਗਏ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਦਮਾਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਪੁੱਛਿਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ ਅਜੀਤ ਕੁਮਾਰ ਸਿਨਹਾ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀਆਂ 13,000 ਤੋਂ ਵੱਧ ਭੱਠੀਆਂ ਨਸ਼ਟ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਸਾਨੂੰ ਏ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਬੀ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਰੋਕਾਰ

ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਵਾਨੀ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਮੰਦਭਾਗੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਕੌਣ ਹੈ? ਗਰੀਬ ਲੋਕ। ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਉਤਪਾਦਨ ਅਤੇ ਆਵਾਜਾਈ (ਸਪਲਾਈ) ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਆਖਰਕਾਰ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।" ਬੈਂਚ ਨੇ ਆਖਿਆ, "ਇਹ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਹੈ ਤੇ 'ਪੰਜਾਬ ਇਕ ਸਰਹੱਦੀ ਸੂਬਾ' ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਸਰਹੱਦਾਂ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰਨਗੇ। ਮੰਦਭਾਗਾ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਹੋਣ ਲਈ ਆਖੋ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਹਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਬਰਬਾਦ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਸੌਖਾ ਹੈ।"

ਰੰਧਾਵਾ ਰਾਜਸਥਾਨ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ ਨੂੰ ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿਚ ਪਾਰਟੀ ਇੰਚਾਰਜ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੌਂਪੀ ਹੈ ਜਦਕਿ ਸਾਬਕਾ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਕੁਮਾਰੀ ਸੈਲਜਾ ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਅਤੇ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਇੰਚਾਰਜ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਆਗੂ ਸ਼ਕਤੀ ਸਿੰਘ ਗੋਹਿਲ ਨੂੰ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਰੰਧਾਵਾ ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ ਸੰਚਾਲਨ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਸ਼ੋਕ ਗਹਿਲੋਣ ਅਤੇ ਸਚਿਨ ਪਾਇਲਟ ਵਿਚਕਾਰ ਕੁਰਸੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਖਿੱਚੋਤਾਣ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਸਭ ਕੁਝ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਵੇ।

ਬੇਅਦਬੀ ਮਾਮਲਾ: ਮੁਲਜ਼ਮ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਫੜੇ

ਗੁਰਾਇਆ: ਪਿੰਡ ਮਨਸੂਰਪੁਰ 'ਚ ਦੋ ਪਰਵਾਸੀ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ 'ਚ ਦਾਖਲ ਹੋ ਕੇ ਬੇਅਦਬੀ ਕੀਤੀ। ਜਦੋਂ ਗ੍ਰੰਥੀ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਸਵੇਰੇ ਕਰੀਬ 5 ਵਜੇ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ 'ਚ ਦਾਖਲ ਹੋਏ ਤਾਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਦੋ ਵਿਅਕਤੀ ਅੰਦਰ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਿੰਮਤ ਕਰਕੇ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰ ਲਿਆ। ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਅੰਦਰ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਤਾਬਿਆ 'ਚ ਪਾਨ ਖਾ ਕੇ ਬੁੱਕਣ ਅਤੇ ਪੀੜਾ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੋਲਕ ਦਾ ਤਾਲਾ ਵੀ ਤੋੜਿਆ ਸੀ ਪਰ ਸੈਂਟਰਲ ਲਾਕ ਨਾ ਖੁੱਲ੍ਹਣ ਕਾਰਨ ਗੋਲਕ ਨਹੀਂ ਖੁੱਲ੍ਹ ਸਕੀ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਗੁਰਦੁਆਰੇ 'ਚ ਬੇਅਦਬੀ ਦੀ ਖਬਰ ਫੈਲੀ ਤਾਂ ਆਸ-ਪਾਸ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਤੋਂ ਸੰਗਤ ਉਥੇ ਪਹੁੰਚਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਬੂ ਕੀਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਹਵਾਲੇ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਪੁਲਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਬੇਅਦਬੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੂਸਰੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਵੀ ਕਾਬੂ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਮੁਤਾਬਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਪਿੰਡ ਦੁਸਾਂਝ ਖੁਰਦ 'ਚ ਇਕ ਮਜ਼ਾਰ ਦੇ ਡੇਰੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਪਿੰਡ ਮਨਸੂਰਪੁਰ ਵਿਖੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚ ਵਾਪਰੀ ਬੇਅਦਬੀ ਦੀ ਘਟਨਾ ਦੀ ਸ਼੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਐਡਵੋਕੇਟ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਮੀ ਨੇ ਸਖਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਨਿੰਦਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਪਾਸੋਂ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਖਤ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਘਟਨਾ ਦੀ ਕਰਤੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਿਆਂ ਇਸ ਘਟਨਾ ਪਿੱਛੇ ਕੰਮ ਕਰਦੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ।

ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਉਤੇ ਬਾਦਲਾਂ ਦੀ ਜਕੜ ਜਿਉਂ ਦੀ ਤਿਉਂ

(ਪਹਿਲੇ ਸਫੇ ਦੀ ਬਾਕੀ)
ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਅਜਿਹੀ ਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ 'ਬਾਗੀ' ਆਗੂ ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ ਉਤੇ ਕਰਨ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਹੈ। ਬਰਾੜ ਵੱਲੋਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲਾਂ ਦੇ ਏਕੇ ਲਈ ਬਣਾਈ ਤਾਲਮੇਲ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਵਿਸਥਾਰ ਤੋਂ ਅਗਲੇ ਹੀ ਦਿਨ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਬਰਾੜ ਵੱਲੋਂ ਤਾਲਮੇਲ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਤਿੰਨ ਸੀਨੀਅਰ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂਆਂ ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ ਛੋਟੇਪੁਰ, ਰਵੀਕਰਨ ਸਿੰਘ ਕਾਹਲੋਂ ਤੇ ਅਰਵਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੱਖੋਕੇ ਇਸ ਤੋਂ ਕਿਨਾਰਾ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਉਪਰਲੇ ਪੱਧਰ ਦੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ (ਸਭੇ ਪ੍ਰਧਾਨ) ਦੀ ਤਬਦੀਲੀ ਦੇ ਹਾਮੀ ਹਨ ਪਰ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਆਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਗੇ। ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਅਜਿਹੀ ਆਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਹੋਏ 'ਹਸਰ' ਨੂੰ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਝੁੰਦਾਂ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜਥੇਬੰਦਕ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਪੁਨਰਗਠਨ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਭਾਵੇਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਤਾਜ਼ਾ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ 'ਚ ਬਾਦਲਾਂ ਦੇ ਵਫ਼ਾਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਕੁਝ ਹੋਰ ਹੀ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਵਰਤੇ ਖੰਡੇ ਨਾਲ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਨ: ਧਾਮੀ

ਰੂਪਨਗਰ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਮੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਪੰਦਰਵਾਤੇ ਦੌਰਾਨ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ, ਤਖਤ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਤਖਤ ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਵੱਡੇ

ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸੰਚਾਰ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਦੌਰਾਨ 1699 ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸੰਚਾਰ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤੇ ਗਏ ਖੰਡਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਹੀਦੀ ਪੰਦਰਵਾਤੇ

ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਦੌਰਾਨ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਅਧੀਨ ਚੱਲ ਰਹੇ ਸਕੂਲਾਂ ਕਾਲਜਾਂ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਘਰ-ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਧਰਮ, ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਸਬੰਧੀ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਉਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਮਾਜਿਕ ਕੁਰੀਤੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਜਾਗਰੂਕ ਕਰਨਗੇ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਆਨਰੇਰੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ

(ਡਾ.) ਨਵਦੀਪ ਕੌਰ
ਬਲਵਿੰਦਰ (ਨਿੱਕੀ) ਕੌਰ ਸੇਖੋਂ
ਜਸਬੀਰ ਕੌਰ ਢਿੱਲੋਂ
ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ
ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ
ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ | ਡਾ. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬਸਰਾਨ
ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹੀ
ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ
ਜੈਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ
ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਾਲੀਆ
ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਜੱਸੀ) ਗਿੱਲ | ਡਾ. ਹਰਗੁਰਮੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ
ਡਾ. ਤੇਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੰਡੇਰ
ਜਗਦੀਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ
ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਘੁੰਨ
ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਰੜ
ਡਾ. ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ | ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ
ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੂਰਾ
ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਮੁਲਤਾਨੀ
ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਪਰਿੰਗਫੀਲਡ
ਗੁਰਵੀਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ |
|--|--|--|---|

ਸ਼ੇਰੇ ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਮਿਡ ਵੈਸਟ ਵਲੋਂ 17 ਜੂਨ ਨੂੰ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ 'ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ 2023'

ਸ਼ਿਕਾਗੋ: ਸ਼ੇਰੇ ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਮਿਡ ਵੈਸਟ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਲੰਬੀ 4 ਦਸੰਬਰ, ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਹੋਈ। ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸੀਨੀਅਰ ਮੈਂਬਰ ਅਜੈਬ ਸਿੰਘ ਲੱਖਣ, ਦਿਨ ਸਨਿੱਚਰਵਾਰ ਨੂੰ ਬਸੀਵੁੱਡਜ਼ ਫਾਰੈਸਟ ਐਲਕ ਗਰੇਵ ਵਿਲੇਜ ਵਿਖੇ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਕਲੱਬ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਜੰਮਪਲ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਕਬੱਡੀ ਅਤੇ ਵਾਲੀਬਾਲ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਕਰਵਾਉਣ, ਸੀਨੀਅਰ ਅਮਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਬੰਦੇਸ਼ਾ, ਦੀਪਾ ਬੰਦੇਸ਼ਾ, ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਚੱਠਾ, ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਡੀ ਸੀ, ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਲਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਮਾਂਗਟ, ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ, ਜਸਰੂਪ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮਨਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਸਾਲ ਕਰਵਾਏ ਟਰਨਾਮੈਂਟ ਬਾਰੇ ਪਤਾਚਲ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਅਗਲੇ ਸਾਲ 2023 ਵਿਚ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ 'ਲੇਬਰ ਡੇਅ ਵੀਕਐਂਡ' ਦੀ ਬਜਾਏ ਪਹਿਲਾਂ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਪਿਛਲੇ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ ਸਮੇਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਈਆਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਨਾਲ ਹੁਣ ਅਗਲਾ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ 17 ਜੂਨ, 2023

ਕਬੱਡੀ ਟੀਮਾਂ ਵਿਚ ਚੋਟੀ ਦੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਕੇ ਕਬੱਡੀ ਦੇ ਜੌਹਰ ਦਿਖਾਉਣ, ਛੋਟੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਖੇਡਾਂ, ਬੀਬੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਖੇਡਾਂ ਅਤੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਵਾਸਤੇ ਖਾਸ ਮੁਕਾਬਲੇ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ। ਕਲੱਬ ਵੱਲੋਂ ਸਾਰੇ ਸਪਾਂਸਰਾਂ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀਆਂ, ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਅਤੇ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਭਨਾਂ ਨੂੰ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਇਸ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ ਵਿਚ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਸਮੇਤ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਕੇ ਪਿਕਨਿਕ ਦੇ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਗੀਤ ਸੰਗੀਤ ਦਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਨੰਦ ਮਾਣਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਰਹਿਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਵਧੇਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਕਲੱਬ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਵੈਨਕੂਵਰ ਵਿਚਾਰ ਮੰਚ ਵੱਲੋਂ ਡਾ. ਐਸ.ਪੀ. ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਸੰਵਾਦ

ਸਰੀ: ਵੈਨਕੂਵਰ ਵਿਚਾਰ ਮੰਚ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਆਏ ਉਘੇ ਵਿਦਵਾਨ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ ਡਾ. ਐਸ.ਪੀ. ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਸੰਵਾਦ ਰਚਾਉਣ ਲਈ ਜਰਨੈਲ ਆਰਟ ਗੈਲਰੀ ਅਤੇ ਗੁਰਦੀਪ ਆਰਟਸ ਅਕੈਡਮੀ ਸਰੀ ਵਿਖੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਆਗਾਜ਼ ਮੰਚ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ

ਕੁਝ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪੰਜਾਬ ਫਿਰ ਵੀ ਮਾਤਾ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਚਿੰਤਾਮਨਕ ਤੱਥ ਇਹ ਹਨ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਮੌਕਿਆਂ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਵਿਚ ਤਰਲੇਮੱਛੀ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਬਾਹਰ ਦਾ ਰੁਖ਼ ਅਪਨਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਦੂਜੇ ਰਾਜਾਂ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਆ ਰਿਹਾ ਮਜ਼ਦੂਰ ਵਰਗ ਸਭ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕਬੂਲ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ

ਮੋਹਨ ਗਿੱਲ ਦੇ ਸਵਾਗਤੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਹੋਇਆ। ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਆਰਟਿਸਟ ਨੇ ਮੰਚ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਬਾਰੇ ਸੰਖੇਪ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵੈਨਕੂਵਰ ਵਿਚਾਰ ਮੰਚ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਹਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਕਲਾਕਾਰਾਂ, ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ, ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ, ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦਾ ਹਾਰਦਿਕ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕਰਦਿਆਂ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਫਲਤਾ ਦੀਆਂ ਪੌੜੀਆਂ ਚੜ੍ਹ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਤ ਇਹ ਹਨ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਵਰਗੀਆਂ ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਪੰਜਾਬੀ ਪੁਲਿਸ ਭਰਤੀ ਲਈ ਅੱਗੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਕ ਸਵਾਲ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਡਾ. ਐਸ.ਪੀ. ਸਿੰਘ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਬਾਰੇ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਦਾ ਇਜ਼ਹਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਕੁਝ ਵੀ ਚੰਗਾ ਹੋਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੀ। ਕਾਮਰੇਡ ਨਵਰੂਪ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੱਲੂ ਵੱਲੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਆਏ ਨਿਘਾਰ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਹੋਰਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਨਾਵਲਕਾਰ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਸੇਖਾ, ਮਹਿੰਦਰਪਾਲ ਪਾਲ, ਬਖਸ਼ਿੰਦਰ, ਨਵਲਪ੍ਰੀਤ ਰੰਗੀ, ਹਰਦਮ ਸਿੰਘ ਮਾਨ, ਡਾ. ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਅਮਨ ਸੀ. ਸਿੰਘ, ਬਿੰਦੂ ਮਠਾਤੂ, ਜਸਬੀਰ ਮਾਨ ਅਤੇ ਜੈਸ ਗਿੱਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ। ਅੰਤ ਵਿਚ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਸੇਖਾ ਨੇ ਮੰਚ ਵੱਲੋਂ ਡਾ. ਐਸ.ਪੀ. ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹਾਜ਼ਰੀਨ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ।

ਸੰਖੇਪ ਜਾਣ ਪਛਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਡਾ. ਐਸ.ਪੀ. ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਲਾਤ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਬੰਧ, ਸਰਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ, ਕਾਲਜਾਂ ਨੂੰ ਗਰਾਂਟਾਂ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਹਟਣਾ, ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਹੱਥੀਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਨੂੰ ਮਿਹਣਾ ਸਮਝਣਾ, ਵਿਦੇਸ਼ੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਜਾ ਕੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਖਰਚ ਕਰਨੇ, ਵਾਤਾਵਰਨਿਕ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ, ਬਾਹਰਲੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਚੰਗੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਮਾਹੌਲ ਦੀ ਖਿੱਚ ਆਦਿ ਮਸਲਿਆਂ ਉੱਪਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਸਭ

To Advertise with Punjab Times

Call: 847-359-0746

Visit us on the web: www.punjabtimesusa.com

ਪ੍ਰਿਥਮ ਰਹਿਤ ਯਹ ਜਾਨ ਖੰਡੇ ਕੀ ਪਾਹੁਲ ਛਕੇ ॥

ਦੇਗ ਤੇਗ ਫਤਹਿ

ਖ਼ਾਲਸਾ ਵਹੀਰ

ਪੰਥ ਕੀ ਜੀਤ

ਮਿਤੀ 24 ਦਸੰਬਰ, 2022 ਦਿਨ ਸਨਿੱਚਰਵਾਰ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖ ਨੈਸ਼ਨਲ ਸੈਂਟਰ, ਹਿਊਸਟਨ ਟੈਕਸਜ ਵਿਖੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸੰਚਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਜੀ।

ਟੈਕਸਜ ਅਤੇ ਨਾਲ ਦੇ ਲਗਦੇ ਸਾਰੇ ਸੂਬਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸਮੂਹ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਆਓ ਜੀ ਵਧ ਤੋਂ ਵਧ ਸੰਗਤਾਂ ਖੰਡੇ ਬਾਟੇ ਦੀ ਪਾਹੁਲ ਛਕ ਕੇ ਖਾਲਸਾ ਵਹੀਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣੀਏ ਅਤੇ ਭਾਈ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸਾਥ ਦੇਈਏ ਜੀ।

Sikh National Center

7500 N. Sam Houston Parkway West, Houston, TX 77064

Phone: (281) 894-8484

ਆਪ ਜੀ ਲਈ ਕਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਲੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜੀ।

ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ - 832/863/6500 ਸ਼ਮਸੇਰ ਸਿੰਘ - 281/221/3596

Health Insurance

Qualified Health Plans Under Affordable Care Act

Don't Miss out!

Open Enrollment From 11-01-2022 to 1-15-2023

We also have short term Medical, Dental & Vision plans.

We are licensed in Indiana, Ohio & Texas.

Contact:

Ph: 317-900-5151

Fax: 317-900-5152

E-Mail: health@meharinsurance.com

Office Address:

12574 Promise Creek Ln.

Suite# 114

Fishers, IN 46038

www.meharinsurance.com

Baljinder Singh Saini

ਭਾਰਤ ਦੇ ਕੌਂਸਲੇਟ ਜਨਰਲ, ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਵਿਖੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਿਵਸ ਮਨਾਇਆ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ: ਭਾਰਤ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ 75 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ ਅਜ਼ਾਦੀ ਕਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਮਹੋਤਸਵ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ, ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ

ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਅਸਾਧਾਰਣ ਦੁਰਅੰਦੇਸ਼ੀ ਅਤੇ ਸਿਆਣਪ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਲੋਕਤੰਤਰਾਂ ਦੀਆਂ

ਨਿਰਮਾਣ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਵੱਡਮੁੱਲੇ ਯੋਗਦਾਨ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ। ਹੋਰ ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਟੇਟ ਸੈਨੇਟਰ

ਦੇ ਕੌਂਸਲੇਟ ਜਨਰਲ ਨੇ ਲੰਘੀ 2 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਿਵਸ ਮਨਾਇਆ। ਕੌਂਸਲ ਜਨਰਲ ਸੋਮਨਾਥ ਘੋਸ਼ ਨੇ ਭਾਰਤ

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਈਆਂ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਾਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਇੱਕਜੁੱਟ ਕਰਨ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ

ਐਡਰਿਅਨ ਜੌਹਨਸਨ, ਡਾ. ਗੋਪਾਲ ਲਾਲਮਲਾਨੀ, ਓਕ ਬਰੁਕ ਵਿਲੇਜ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪੈਗੀ ਸ਼ਾਰਪੀਓ, ਸਟੈਂਡਵਿਦਅਸ

‘ਗਲੋਬਲ ਨਿਵੇਸ਼ਕ ਸੰਮੇਲਨ 2023’ ਦੀ ਮੇਜ਼ਬਾਨੀ ਕਰੇਗਾ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼

‘ਭਾਰਤ ਦਾ ਦਿਲ’ ਵਜੋਂ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸੂਬੇ ਵਲੋਂ 8 ਤੋਂ 10 ਜਨਵਰੀ, 2023 ਤੱਕ 17ਵੇਂ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀ ਦਿਵਸ ਅਤੇ 11 ਅਤੇ 12 ਜਨਵਰੀ 2023 ਨੂੰ ਇੰਦੌਰ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਜਾ ਰਹੇ ‘ਗਲੋਬਲ ਨਿਵੇਸ਼ਕ ਸੰਮੇਲਨ 2023’ ਦੀ ਮੇਜ਼ਬਾਨੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਸੂਬੇ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਦਹਾਕੇ ਦੌਰਾਨ ਔਸਤਨ 10% ਤੋਂ ਵੱਧ ਜੀਐਸਡੀਪੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਵਾਧਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੇ ਮੁੱਖ ਉਦਯੋਗਾਂ ਅਤੇ ਉਦਯੋਗਿਕ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਵਿੱਚ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਾਧਾ ਦੇਖਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਉਦਯੋਗਿਕ ਨਿਵੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਰੀੜ੍ਹ ਦੀ ਹੱਡੀ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰੇਗਾ। ਜਨਵਰੀ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸੰਮੇਲਨ ਲਈ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ਼ਿਵਰਾਜ ਸਿੰਘ ਚੌਹਾਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਲੰਘੀ 6 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ‘ਵਰਚੁਅਲ ਸੈਸ਼ਨ’ ਦੀ ਮੇਜ਼ਬਾਨੀ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਉੱਤਰੀ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਵਪਾਰਕ ਭਾਈਚਾਰੇ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਡਾਇਸਪੋਰਾ ਨਾਲ ਜੁੜਨਾ ਸੀ।

ਮਿਡਵੈਸਟ ਐਗਜ਼ੀਕਿਊਟਿਵ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਅਮਰੀਕੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਕੁਝ ਮੈਂਬਰ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕੌਂਸਲੇਟ ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸਮੈਨ ਰਾਜਾ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾਮੂਰਤੀ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਪ੍ਰੋ. ਦੀਪੇਸ਼ ਚੱਕਰਵਰਤੀ ਤੋਂ ਵਰਚੁਅਲ ਸੰਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ

ਹੋਏ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਰਾਜਨੀਤਕ, ਵਪਾਰਕ, ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ, ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ, ਅਕਾਦਮਿਕ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ ਸਰਕਲਾਂ ਦੇ ਲਗਭਗ 100 ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਹਾਜ਼ਰੀਨ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹਿਣ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਰਸ਼ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਦੇਹਾਂਤ ਨਾਲ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਸਦਮਾ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ: ਸ. ਰਸ਼ਪਾਲ ਸਿੰਘ (60 ਸਾਲ) ਜੋ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਦੇ ਕੈਰਲ ਸਟਰੀਮ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਮਗਰੋਂ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਕੋਲ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਸਿਫਟ ਹੋ ਗਏ ਸਨ, ਦਾ ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਉਥੇ ਦਿਲ ਦਾ ਦੌਰਾ ਪੈਣ ਕਾਰਨ ਦੇਹਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਰਸ਼ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਰਸੀ ਪਿੰਡ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਨ। ਉਹ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਦੀਆਂ ਕਈ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਰਹੇ ਅਤੇ ਇਥੇ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਸਮਾਜਿਕ, ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ

ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵਧ-ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿੱਛੇ ਪਤਨੀ ਨੀਲਮ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਦੋ ਪੁੱਤਰ ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਵਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਛੱਡ ਗਏ ਹਨ।

ਸ. ਰਸ਼ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਸੰਸਕਾਰ 10 ਦਸੰਬਰ ਦਿਨ ਸ਼ਨਿਚਰਵਾਰ ਨੂੰ 11:00 ਤੋਂ 1:00 ਵਜੇ ਦਰਮਿਆਨ Countryside Funeral Home 950 S Bartlett Rd, Bartlett, IL ਵਿਖੇ ਹੋਵੇਗਾ।

ਉਪਰੰਤ ਸਿੱਖ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਸੁਸਾਇਟੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਵਿਖੇ ਬਾਅਦ ਦੁਪਹਿਰ 2 ਤੋਂ 4 ਵਜੇ ਦੌਰਾਨ ਸਹਿਜ ਪਾਠ ਦਾ ਭੋਗ ਅਤੇ ਅੰਤਿਮ ਅਰਦਾਸ ਹੋਵੇਗੀ।

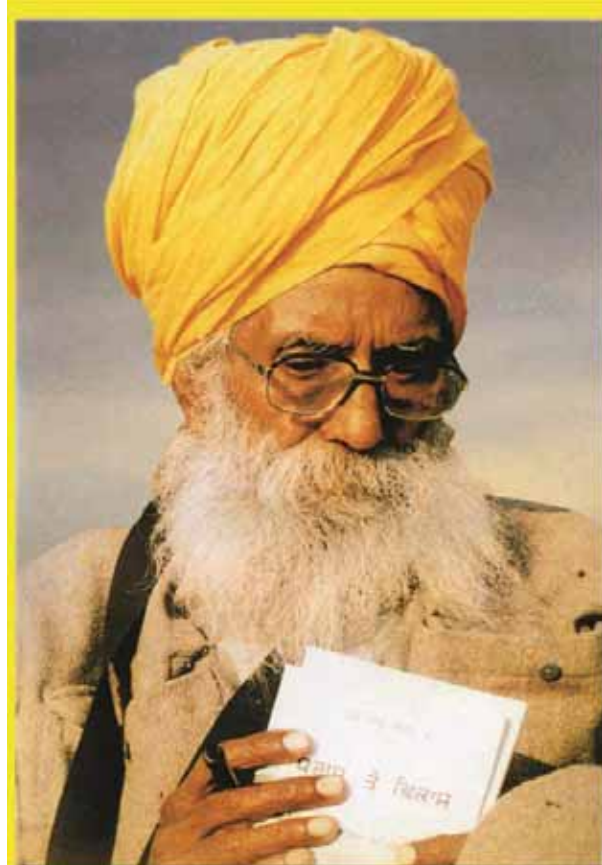

ਜਬਰੀ ਧਰਮ ਤਬਦੀਲੀ ਗੰਭੀਰ ਮਸਲਾ: ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਜੋਰ ਦੇ ਕੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਧਰਮ ਪਰਿਵਰਤਨ ‘ਗੰਭੀਰ ਮਸਲਾ’ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਖਿਲਾਫ਼ ਵਰਜੀ ਹੈ। ਕੋਰਟ ਐਡਵੋਕੇਟ ਅਸ਼ਵਨੀ ਕੁਮਾਰ ਉਪਾਧਿਆਏ ਵੱਲੋਂ ਦਰਜ ਪਟੀਸ਼ਨ ‘ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਧੌਖੇ ਨਾਲ ‘ਡਰਾ-ਧਮਕਾ ਕੇ ਤੇ ਤੋਹਫਿਆਂ ਤੇ ਪੈਸੇ ਦਾ ਲਾਲਚ ਦੇ ਕੇ’ ਧਰਮ ਤਬਦੀਲੀ ਦੇ ਰੁਝਾਨ ਨੂੰ ਨੱਲੂ ਪਾਉਣ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਤੇ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਸਖਤ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਬਾਰੇ ਹਦਾਇਤਾਂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ

ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਕੇਂਦਰ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਸੋਲੀਸਿਟਰ ਜਨਰਲ ਤੁਸ਼ਾਰ ਮਹਿਤਾ ਨੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਧਰਮ ਤਬਦੀਲੀ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਢੰਗ ਤਰੀਕਿਆਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਕੱਤਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਮਹਿਤਾ ਨੇ ਜਸਟਿਸ ਐਮ.ਆਰ.ਸ਼ਾਹ ਤੇ ਜਸਟਿਸ ਸੀ.ਟੀ.ਰਵੀਕੁਮਾਰ ਦੇ ਬੈਂਚ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਇਸ ਮਸਲੇ ‘ਤੇ ਤਫ਼ਸੀਲ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਹਫਤੇ ਦਾ ਸਮਾਂ ਮੰਗਿਆ।

ਜਦੋਂ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਵਾਜ਼ਬਤਾ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ, ‘ਇੰਨਾ ਤਕਨੀਕੀ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ। ਅਸੀਂ ਇਥੇ ਮਸਲੇ ਦਾ ਹੱਲ ਲੱਭਣ ਲਈ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਇਥੇ ਕਿਸੇ ਵਜ੍ਹਾ ਕਰਕੇ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਇਥੇ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਥਾਂ ਸਿਰ ਕਰਨ ਲਈ ਹਾਂ। ਜੇਕਰ ਦਾਨ-ਪੁੰਨ ਦਾ ਮੰਤਵ ਚੰਗਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਹੈ, ਪਰ ਇਥੇ ਇਸ ਪਿਛਲੇ ਇਰਾਦੇ ‘ਤੇ ਗੌਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਗੰਭੀਰ ਮੁੱਦਾ ਹੈ।

ਮੁੱਢਲੀ, ਵਾਤਾਵਰਣ, ਵਿਦਿਆ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਸੇਵਾ ਤੂੰ ਸਮਰਪਿਤ

ਭਗਤ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ 30ਵੀਂ ਬਰਸੀ

ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਸਮਾਰੋਹ

ਭਗਤ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ ਜਿੰਦਗੀ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਭਿੰਨ ਭੇਦ ਤੋਂ ਅੰਗਰੀਣ, ਨਿਥਾਵਿਆਂ ਅਤੇ ਨਿਤਾਣਿਆ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਲਾ ਦਿੱਤੀ। ਉਹਨਾਂ ਵਲੋਂ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ ਪਿੰਗਲਵਾੜਾ ਅਜ ਨਿਸ਼ਕਾਮ, ਨਿਸ਼ਕਪਟ, ਨਿਮਰ ਅਤੇ ਨਿਰਸਵਾਰਥ ਸੇਵਾ ਦਾ ਚਾਨਣ ਮੁਨਾਰਾ ਹੈ। ਆਓ ਇਸ ਨੇਕ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸਫਲ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣਾ ਵਡਮੁੱਲਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਈਏ ਅਤੇ ਸਮਰੱਥਾ ਅਨੁਸਾਰ ਪਿੰਗਲਵਾੜੇ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰੀਏ ਜੀ।

ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਹੁੰਮ ਹੁਮਾ ਕੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾਲਤਾ ਕਰਨਾ ਜੀ

ਐਤਵਾਰ 18 ਦਸੰਬਰ 2022 ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਸਾਹਿਬ ਪੈਲਾਟਾਈਨ

Sunday, Deember 18th at Gurdwara Sahib Palatine

1280 Winnetka Street, | Palatine, IL. 60067 | Phone: (847) 358-1117

ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਰਾਸਤ ਸੰਸਥਾ, PUNJABI HERITAGE ORGANIZATION OF CHICAGO

P.O. BOX 2556, PALATINE, IL. 60078 Email: phochicago@hotmail.com

Contact: (847) 975-3877, (630) 313-9121, (847) 809-6145, (847) 991-7761, (224) 456-8096

ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਦੇ ਰਚੇਤਾ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੁਰੇਵਾਲ ਨਮਿਤ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਸਮਾਗਮ ਯਾਦਗਾਰੀ ਹੋ ਨਿੱਬੜਿਆ

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਦਰਬਾਰ ਇੰਡੀਅਨਐਪਲਸ (ਅਮਰੀਕਾ) ਵਿਖੇ ਮੂਲ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਦੇ ਰਚੇਤਾ ਸ. ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੁਰੇਵਾਲ ਕੈਨੇਡਾ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਯਾਦਗਾਰੀ ਸਮਾਗਮ ਲੰਘੀ 3 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਦੁਪਹਿਰ 1 ਤੋਂ ਸ਼ਾਮ 6 ਵਜੇ ਦਰਮਿਆਨ ਹੋਇਆ ਇਹ ਸਮਾਗਮ ਯਾਦਗਾਰੀ ਹੋ ਨਿੱਬੜਿਆ। ਸਮਾਗਮ ਦੇ ਮੁੱਖ ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਸ. ਅਰਵਿਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਸ਼ਿਕਾਰੋ, ਬੀਬੀ ਜਸਵੀਰ ਕੌਰ YOUNGSTOWN OHIO, ਸ. ਵਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗੋਲਡੀ HOST GURMAT TV, ਸ. ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਰੇਡੀਓ ਸ਼ੇਰੇ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਸਾਂਝ ਟੀਵੀ ਅਤੇ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਦੇ ਮਾਹਿਰ ਸ. ਸਰਵਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੈਕਰਮੈਂਟੋ ਨੇ ਮੂਲ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਅਤੇ ਸਰਦਾਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੁਰੇਵਾਲ ਦੀ ਘਾਲਣਾ ਸਬੰਧੀ ਵਿਚਾਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਬੁਲਾਰੇ ਵਜੋਂ ਵਰਲਡ ਸਿੱਖ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਵਲੋਂ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਜਗਮੋਹਣ ਸਿੰਘ ਟੁੱਟ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸ. ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੁਰੇਵਾਲ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਟ ਕੀਤੀ।

ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੁਰੇਵਾਲ

ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀਆਂ, ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੇ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਕੀਤੀ। ਮੂਲ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਕੋਨੇ-ਕੋਨੇ ਤੋਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀਆਂ, ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ, ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ, ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਅਤੇ ਪੰਥ ਦਰਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਵੀਡੀਓਜ਼ ਰਾਹੀਂ ਵਿਚਾਰ ਸਾਂਝੇ ਕੀਤੇ ਗਏ।

ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਸਮਾਗਮ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਬੁਲਾਰੇ ਅਤੇ ਸਮਾਗਮ ਦੇ ਮੁੱਖ ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਅਤੇ ਅਹਿਮ ਸ਼ਖਸ਼ੀਅਤਾਂ ਨੂੰ 'ਸਰਦਾਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੁਰੇਵਾਲ ਯਾਦਗਾਰੀ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ' ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ

ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਇਕੱਠ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਮਤਿਆਂ ਨੂੰ ਜੈਕਾਰਿਆਂ ਦੀ ਗੂੰਜ ਨਾਲ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ:

ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਦੀਆਂ ਪੰਥਕ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਦਰਬਾਰ ਇੰਡੀਅਨਐਪਲਸ (ਇੰਡੀਆਨਾ) ਵਿਖੇ 20 ਮੱਘਰ ਸੰਮਤ 554 ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ (3 ਦਸੰਬਰ 2022 ਈ:) ਦਿਨ ਸ਼ਨਿਚਰਵਾਰ ਨੂੰ ਸੱਦੇ ਗਏ ਪੰਥਕ ਇਕੱਠ ਵੱਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮਤਾ:

- * ਇਹ ਇਕੱਠ ਸ. ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੁਰੇਵਾਲ ਜੀ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਟ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਅਹਿਮ ਕੌਮੀ ਕਾਰਜ, ਭਾਵ ਮੂਲ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਨੂੰ ਪੂਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਅੱਗੋਂ ਤੋਂ ਸਾਰੇ ਦਿਹਾੜੇ ਮੂਲ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਮੁਤਾਬਕ ਮਨਾਉਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।
- * ਦੇਸ ਵਿਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀਆਂ, ਪੰਥਕ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਪੰਥ ਦਰਦੀਆਂ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਮੂਲ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ 'ਤੇ ਪਹਿਰਾ ਦੇ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀਆਂ ਅਤੇ ਪੰਥਕ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਜੇ ਇਸ ਕੈਲੰਡਰ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਸਾਲ ਭਾਵ 1 ਚੇਤ (14 ਮਾਰਚ) ਤੋਂ ਮੂਲ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਪੁਰ ਜ਼ੋਰ ਅਪੀਲ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਸ. ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਵਿਰਦੀ ਨੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਜੀ ਆਇਆਂ ਆਖਿਆ। ਸਟੇਜ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸ. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਬਾਸੀ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਨਿਭਾਈ ਗਈ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਸੇਵਾਦਾਰ ਸ. ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੁਰੇਵਾਲ ਨੇ ਆਈਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ।

ਨਵੇਂ ਜਥੇਬੰਦਕ ਢਾਂਚੇ ਵਿਚ ਬਾਦਲਾਂ ਦੇ ਵਫ਼ਾਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਭੰਗ ਹੋਏ ਜਥੇਬੰਦਕ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਪੁਨਰਗਠਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰਦਿਆਂ ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਵੱਲੋਂ ਦਲ ਦੀ ਕੋਰ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ ਦੇ ਗਠਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੂਬੇ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਨਮੋਸ਼ੀ ਭਰੀ ਹਾਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਚੁਫੇਰਿਓਂ ਘਿਰ ਗਏ ਸਨ ਤਾਂ ਸੰਤੋਖ ਮਹੀਨੇ 'ਚ ਜਥੇਬੰਦਕ ਢਾਂਚਾ ਭੰਗ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਜਥੇਬੰਦਕ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਪੁਨਰਗਠਨ ਦਾ ਅਮਲ ਨਵੰਬਰ ਮਹੀਨੇ ਤੱਕ ਨੇਪਰੇ ਚਾੜ੍ਹਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਦਿਨ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਤਾਜ਼ਾ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਵਿਚ ਬਾਦਲਾਂ ਦੇ ਵਫ਼ਾਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਗੁਜਰੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ 'ਤੇ ਉੱਗਲ ਚੁੱਕਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਦਾਖਾ ਤੋਂ ਵਿਧਾਇਕ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਇਯਾਲੀ ਦਾ ਨਾਮ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਤਲਵਾਰ ਲਟਕ ਰਹੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਕੋਰ ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਦਾ ਰਸਤਾ ਦਿਖਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਰਵੀਕਰਨ ਕਾਹਲੋਂ ਤੇ ਹਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਨੂੰ ਵੀ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ ਹੈ।

ਨਵੀਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਮੁੱਖ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਅਤੇ ਜਥੇਦਾਰ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬ੍ਰਹਮਪੁਰਾ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਹੋਣਗੇ। ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੇ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਆਗੂਆਂ ਵਿੱਚ ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ, ਪ੍ਰੋ. ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਡੂਗਰ, ਡਾ. ਉਪਿੰਦਰਜੀਤ ਕੌਰ, ਮਦਨ ਮੋਹਨ ਮਿੱਤਲ, ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਮਾਨ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਚੰਦ ਗਰਗ, ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਲੋਪੋਕੇ, ਵਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਅਤੇ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਵਾਹਿਦ ਦੇ ਨਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਕੋਰ ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚ 12 ਪੁਰਾਣੇ ਅਤੇ 14 ਨਵੇਂ ਚਿਹਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪੱਕੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਐਕਸ ਆਫੀਸੀਓ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਕੋਰ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੁੰਦੜ, ਮਹੇਸ਼ਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ ਪ੍ਰੋ. ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਚੰਦਮਾਜਰਾ, ਗੁਲਜਾਰ ਸਿੰਘ ਰਾਣੀਕੇ, ਸਿਕੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਲੂਕਾ, ਅਨਿਲ ਜੋਸ਼ੀ, ਜਨਮੇਜਾ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ, ਡਾ. ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ, ਸਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵਿੱਲੋਂ, ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਮਜੀਠੀਆ, ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰੱਖੜਾ, ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਗਾਬੜੀਆ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਇਸਤਰੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ, ਐਨ.ਕੇ. ਸ਼ਰਮਾ,

ਅਕਾਲੀ ਦਲ 'ਚ ਮਹਿਜ਼ ਚਾਪਲੂਸ ਹੀ ਰਹਿ ਗਏ: ਢੀਂਡਸਾ

ਸੰਗਰੂਰ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਸੰਯੁਕਤ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ ਨੇ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠਲੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਜਥੇਬੰਦਕ ਢਾਂਚੇ 'ਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਿਚ ਹੁਣ ਮਹਿਜ਼ ਚਾਪਲੂਸ ਹੀ ਰਹਿ ਗਏ ਹਨ ਤੇ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ ਤੇ ਕੋਰ ਕਮੇਟੀ 'ਸੇਵਾਮੁਕਤ' ਕਮੇਟੀ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੁਖਬੀਰ ਨੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਇਕ ਅਣਜਾਣ ਆਗੂ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਤੇ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਜਗਮੀਤ ਬਰਾੜ, ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਇਯਾਲੀ ਤੇ ਕਾਹਲੋਂ ਸਮੇਤ ਕਈ ਨਾਵਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਥਕ ਏਜੰਡਿਆਂ ਬਾਰੇ ਆਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਆਗੂ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਰੜਕਦੇ ਹਨ ਤੇ ਛੇਤੀ ਹੀ ਅਜਿਹੇ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਝੁੰਦਾ, ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸੁੱਖੀ, ਗੁਰਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਵਡਾਲਾ, ਪਵਨ ਕੁਮਾਰ ਟੀਠੂ, ਵਿਰਸਾ ਸਿੰਘ ਵਲਹੋਟਾ, ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਬੱਬੋਹਾਲੀ, ਲਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਲੋਧੀਨੰਗਲ, ਸੁਨੀਤਾ ਚੌਧਰੀ ਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਯੂਥ ਵਿੰਗ (ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ) ਦੇ ਨਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਰਨਾ ਅਤੇ ਨਰੇਸ਼ ਗੁਜਰਾਲ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਕੋਰ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਸਪੈਸ਼ਲ ਇਨਵਾਈਟੀ ਮੈਂਬਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸੰਕਟ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕੁੱਝ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨਾਂ ਦੌਰਾਨ ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਾਂ ਪਾਰਟੀ ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਅਹਿਮ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਤੋਂ ਲਾਂਭੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਇਯਾਲੀ, ਜੋ ਕਿ ਦਾਖਾ ਤੋਂ

ਵਿਧਾਇਕ ਹਨ, ਨੂੰ ਅਹਿਮੀਅਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਤਲਵਾਰ ਲਟਕ ਰਹੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਕੋਰ ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਦਾ ਰਸਤਾ ਦਿਖਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਰਵੀਕਰਨ ਸਿੰਘ ਕਾਹਲੋਂ 'ਤੇ ਕੁਝ ਆਗੂਆਂ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗ ਦੇ ਦੌਰਾ ਲੱਗੇ ਸਨ, ਨੂੰ ਵੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਕਰੀਬੀ ਰਹੇ ਹਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਨੂੰ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਬੈਂਸ ਵੱਲੋਂ ਕੁੱਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਫੇਸਬੁੱਕ ਪੋਸਟਾਂ ਰਾਹੀਂ 'ਗੁਲਾਮੀ' ਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ ਕਹਿਣ ਸਬੰਧੀ ਕੀਤੇ ਖੁਲਾਸਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਬੰਦ ਕਮਰਾ ਮੁਲਾਕਾਤ ਵੀ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਨਫਰਤੀ ਪ੍ਰਚਾਰ: ਜਗੀਰ ਕੌਰ ਨੇ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਲਿਖਿਆ

ਜਲੰਧਰ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬੀਬੀ ਜਗੀਰ ਕੌਰ ਨੇ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਲਿਖ ਕੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤਾਂ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਹੋ ਰਹੇ ਨਫਰਤੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਨੂੰ ਠੱਲ੍ਹ ਪਾਉਣ ਲਈ ਆਈ.ਟੀ. ਸੈੱਲ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀ ਇਸ ਪੱਤਰ ਨੂੰ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਵੀ ਸਾਂਝਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਲਈ ਹੋਈ ਚੋਣ ਸਮੇਂ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਗੰਭੀਰ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਪੰਥਕ ਏਜੰਡੇ ਵਿਚ ਉਠਾਇਆ ਸੀ ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਅਮਲ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਜਥੇਦਾਰ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਪੱਤਰ ਵਿਚ ਬੀਬੀ ਜਗੀਰ ਕੌਰ ਨੇ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਫਰਤੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਨੂੰ ਖਤਰਨਾਕ ਰੁਝਾਨ ਕਰਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਮੰਚ ਕਾਇਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਫਰਤੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਾਂਗਰਸ ਵੇਲੇ ਤੋਂ ਹੋਈ ਸੀ, ਜੋ ਹੁਣ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਬੀਬੀ ਜਗੀਰ ਕੌਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਹਰ ਮੰਚ ਤੋਂ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਚੁੱਕਦੇ ਰਹਿਣਗੇ।

ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀ ਵੱਲੋਂ ਟੌਲ ਪਲਾਜ਼ੇ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਪੰਜਾਬ ਭਰ ਵਿਚ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਦੇ ਦਫਤਰਾਂ ਅੱਗੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਧਰਨਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਨਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਕਿਸਾਨ ਮਜ਼ਦੂਰ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਮੇਟੀ ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਸਖਤ ਰੁਖ ਅਖਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਹਿਤ ਜਥੇਬੰਦੀ ਵੱਲੋਂ 5 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਤੇ ਰਾਜ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਮੰਗ ਪੱਤਰ, 7 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਡੀ.ਸੀ. ਦਫਤਰਾਂ ਦਾ ਘਿਰਾਓ ਅਤੇ 12 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਜ਼ੀਰਾਂ ਤੇ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਦੇ ਘਿਰਾਓ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 15 ਦਸੰਬਰ ਤੋਂ 15 ਜਨਵਰੀ ਤੱਕ ਸੂਬੇ ਭਰ ਵਿਚ ਟੌਲ ਪਲਾਜ਼ੇ ਪਰਚੀ ਮੁਕਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ।

ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਸੂਬਾ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਪੰਧੋਰ ਅਤੇ ਸੂਬਾ ਆਗੂ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਚੌਬਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੀ ਸੂਬਾ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਲੋਕ ਮੁੱਦਿਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਮਾਤੇ ਰਵੱਈਏ ਖਿਲਾਫ ਐਕਸ਼ਨ ਹੋਰ ਤੇਜ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ

ਗਿਆ ਸੀ। 15 ਦਸੰਬਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 15 ਜਨਵਰੀ ਤੱਕ ਆਮ ਜਨਤਾ ਲਈ ਸੜਕਾਂ ਟੌਲ ਮੁਕਤ ਕਰਨ

ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀ ਵੱਲੋਂ ਇਥੇ ਡੀ.ਸੀ. ਦਫਤਰ ਅੱਗੇ ਲਾਇਆ ਮੋਰਚਾ ਜਾਰੀ ਹੈ।

ਸਿਹਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਪੱਧਰ ਬਾਰੇ ਕੇਂਦਰ ਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਜਵਾਬ ਤਲਬ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਕ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰ ਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਜਵਾਬ ਮੰਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਲੀਨਿਕਲ ਐਸਟੈਬਲਿਸ਼ਮੈਂਟ ਐਕਟ, 2010 (ਸੀ.ਈ.ਏ.) ਦੀਆਂ ਤਜਵੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅਪਣਾ ਕੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਲਈ ਸਿਹਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦਾ ਬਰਾਬਰ ਪੱਧਰ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਬੈਂਚ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਜਵਾਬ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਲਈ ਚਾਰ ਹਫਤਿਆਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ

ਹੈ। ਸਿਖਰਲੀ ਅਦਾਲਤ ਸਿਹਤ ਮੁਹਿੰਮ, 'ਪੇਸ਼ੈਂਟਸ ਰਾਈਟਸ ਕੰਪੇਨ' ਤੇ ਕੇ.ਐਮ. ਗੋਪਾਲਕੁਮਾਰ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਉਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿਚ ਸਸਤੀ ਤੇ ਗੁਣਵੱਤਾਪੂਰਨ ਸਿਹਤ ਸੇਵਾ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਤਜਵੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ ਲੰਗਾਹ ਨੂੰ ਲਾਈ ਤਨਖਾਹ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਬੀਰ ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸੁੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਤੋਂ ਪੰਜ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵੱਲੋਂ ਸਾਬਕਾ ਅਕਾਲੀ ਮੰਤਰੀ ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ ਲੰਗਾਹ ਨੂੰ ਲਾਈ ਤਨਖਾਹ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਇਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ 'ਤੇ ਪੰਜ ਸਾਲ ਵਾਸਤੇ ਰੋਕ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਪਰ ਸਿਆਸੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿਚ ਮੀਰੀ ਅਤੇ ਪੀਰੀ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਧਰਮ ਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਇਕੱਠੇ ਚਲਦੇ ਹਨ ਪਰ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਅਣਦੇਖਿਆ ਕਰਕੇ ਤਨਖਾਹ ਲਾਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੀ ਅਜਿਹੀ ਤਨਖਾਹ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੇਠ ਲਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਯੂਕੇ ਦੀ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਵੱਲੋਂ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਮੀਡੀਆ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਇੰਗਲੈਂਡ ਤੋਂ ਆਏ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਾਏ ਤੇ ਗਿਆਨੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਪੁਰਬਾਂ ਦੀਆਂ ਤਰੀਕਾਂ ਤੈਅ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਦਿੱਕਤਾਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗੁਰਪੁਰਬ ਮਨਾਉਣ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੈਲੰਡਰਾਂ ਦੀਆਂ ਤਰੀਕਾਂ ਹੋਣ ਕਾਰਨ

ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਧੜੇਬੰਦੀਆਂ ਵੱਧ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਲਈ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਸਾਬਤ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਵਫਦ

ਨੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖ ਵੀ ਗੁਰਪੁਰਬ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਮਨਾ ਸਕਣ। ਗੌਰਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਆਏ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਵਫਦ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਮੀ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰਕੇ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ ਤੇ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੇ ਸਿੱਖ ਵਫਦ ਨੂੰ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਇਆ ਸੀ।

ਵੱਖਰੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ: ਰਾਜਪਾਲ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਧਰਵਾਸ ਦਿੱਤਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਬਨਵਾਰੀ ਲਾਲ ਪੁਰੋਹਿਤ ਨੇ ਹਰਿਆਣਾ ਵੱਲੋਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਵੱਖਰੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਮੰਗ ਬਾਰੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰਿਆਣਾ ਦੀ ਮੰਗ 'ਤੇ ਫਿਲਹਾਲ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਭਰੋਸੇ ਵਿਚ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਕੋਈ ਇਕਤਰਫਾ ਨਿਰਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਰਾਜਪਾਲ ਦਾ ਇਹ ਬਿਆਨ ਪੰਜਾਬ ਲਈ ਧਰਵਾਸ ਬੰਨ੍ਹਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਸੁੀ ਪੁਰੋਹਿਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਰਿਆਣਾ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਲੈਣ ਲਈ ਪੱਤਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। 'ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੋਵੇਂ ਸੂਬਿਆਂ ਨਾਲ ਗੱਲ

ਕਰਾਂਗੇ ਤੇ ਮਿਲ-ਬੈਠ ਕੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।' ਚੇਤੇ ਰਹੇ ਕਿ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਪੀਕਰ ਗਿਆਨ ਚੰਦ ਗੁਪਤਾ ਨੇ 19 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਅਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਯੂਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਬਨਵਾਰੀ ਲਾਲ ਪੁਰੋਹਿਤ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਰਿਆਣਾ ਦੀ ਵੱਖਰੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਬਣਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ 10 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਮੰਗ ਉਠਾਈ ਸੀ। ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਬਦਲੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਨੂੰ ਪੰਚਕੂਲਾ ਵਿਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇਣ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਵੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਹਰਿਆਣਾ

ਦੀ ਇਸ ਚਾਰਾਜੋਈ ਮਗਰੋਂ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਿਆਸਤ ਭਖ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ

ਦਲ ਨੇ 26 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇਸ ਪਹਿਲ ਦਾ ਸਖਤ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ 'ਚ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਨੇਤਾ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਲਿਖ ਕੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਹਰਿਆਣਾ ਦੀ ਇਸ ਤਜਵੀਜ਼ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅਮਨ-ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿਗੜ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦਿਆਂ ਅਜਿਹੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ ਕਦਮ ਦੱਸਿਆ ਹੈ।

ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਕੌਮੀ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਨਵੀਂ ਟੀਮ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਖਾਸ ਤਵੱਜੋ

ਕਾਂਗਰਸ ਛੱਡ ਕੇ ਭਗਵਾ ਰੰਗ 'ਚ ਰੰਗੇ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਵੱਡੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਸਾਬਕਾ ਕਾਂਗਰਸ ਆਗੂ ਸੁਨੀਲ ਜਾਖੜ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਇਕਾਈ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਵਤੰਤਰ ਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕੌਮੀ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਛੱਡ ਕੇ ਭਾਜਪਾ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਜੈਵੀਰ ਸ਼ੇਰਗਿੱਲ ਨੂੰ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਕੌਮੀ ਤਰਜਮਾਨ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ 'ਚ ਪੰਜਾਬ 'ਤੇ ਖਾਸ ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਉੱਤਰਾਖੰਡ ਇਕਾਈ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਹੇ ਮਦਨ ਕੌਸ਼ਿਕ, ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਇਕਾਈ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਵਿਸ਼ਨੂਦੇਓ ਸਾਈ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਇਕਾਈ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਾਲੀਆ ਨੂੰ ਕੌਮੀ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਇਨਵਾਇਟੀ ਮੈਂਬਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹੀ ਰਾਣਾ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਸੋਢੀ ਤੇ ਅਮਨਜੋਤ ਕੌਰ ਰਾਮੂਵਾਲੀਆ ਨੂੰ ਵੀ ਕੌਮੀ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਇਨਵਾਇਟੀ ਮੈਂਬਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ 'ਚ ਪੰਜਾਬ 'ਤੇ ਖਾਸਾ ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਤੰਬਰ 'ਚ ਆਪਣੇ ਹਮਾਇਤੀਆਂ ਨਾਲ ਭਾਜਪਾ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀ ਨਵੀਂ

ਪਾਰਟੀ ਪੰਜਾਬ ਲੋਕ ਕਾਂਗਰਸ (ਪੀ.ਐਲ.ਸੀ.) ਦਾ ਭਾਜਪਾ 'ਚ ਰਲੇਵਾਂ ਵੀ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਪੀ.ਐਲ.ਸੀ. ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠਲੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਯੂਨਾਈਟਿਡ) ਨਾਲ ਗੱਠਜੋਤ ਕਰ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਲੜੀਆਂ ਸਨ। ਉੱਜ ਪੀ.ਐਲ.ਸੀ. ਦਾ ਇਕ ਵੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਚੋਣ ਨਹੀਂ ਜਿੱਤ ਸਕਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕੈਪਟਨ ਖੁਦ ਵੀ ਆਪਣੇ ਗੜ੍ਹ ਪਟਿਆਲਾ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਹਾਰ ਗਏ ਸਨ। ਉਪਰ, ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਇਕਾਈ ਦੀ ਨਵੀਂ ਟੀਮ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਦਿਆਂ ਮੌਜੂਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਸ਼ਵਨੀ ਸ਼ਰਮਾ ਨੂੰ ਮੁੜ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਨਵੀਂ ਟੀਮ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਛੱਡ ਕੇ ਭਗਵਾ ਰੰਗ 'ਚ ਰੰਗੇ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਹੈ। ਭਾਜਪਾ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਕਸਰ ਜਨਸੰਘ ਦੇ

ਕੈਪਟਨ ਤੇ ਜਾਖੜ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਹੋਵੇਗਾ: ਸ਼ਰਮਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸੂਬਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਸ਼ਵਨੀ ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਕੌਮੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਗਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨੱਢਾ ਵੱਲੋਂ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸੁਨੀਲ ਜਾਖੜ ਨੂੰ ਕੌਮੀ ਵਰਕਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰ ਤੇ ਰਾਣਾ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਸੋਢੀ, ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਾਲੀਆ ਤੇ ਅਮਨਜੋਤ ਕੌਰ ਰਾਮੂਵਾਲੀਆ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਇਨਵਾਇਟੀ ਕੌਮੀ ਵਰਕਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰ ਤੇ ਜੈਵੀਰ ਸ਼ੇਰਗਿੱਲ ਨੂੰ ਕੌਮੀ ਬੁਲਾਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਲਈ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਕੌਮੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਪੰਜਾਬ ਲਈ ਬੜੇ ਮਾਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਗੂਆਂ ਤੇ ਕੌਮੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੇ ਤਾਲਮੇਲ ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਵੀ ਬੜਾ ਲਾਭ ਮਿਲੇਗਾ।

ਪਿਛੋਕੜ ਜਾਂ ਟਕਸਾਲੀ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਸੂਬਾ ਪੱਧਰੀ ਜਥੇਬੰਦਕ ਢਾਂਚੇ 'ਚ ਥਾਂ ਦਿੱਤੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਨਵੀਂ ਟੀਮ ਵਿਚ 11 ਸੂਬਾ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਪੰਜ ਸੂਬਾ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਅਤੇ 11 ਸੂਬਾ ਸਕੱਤਰਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਹੋਰ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਸੂਚੀ ਮੁਤਾਬਕ 11 ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨਾਂ 'ਚ ਰਾਕੇਸ਼ ਰਾਠੌਰ, ਕੇਵਲ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ, ਸੁਭਾਸ਼ ਸ਼ਰਮਾ, ਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਸੋਢੀ, ਜੈ ਇੰਦਰ ਕੌਰ, ਡਾ. ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਵੇਰਕਾ, ਜਗਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਰਾਜੂ, ਲਖਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਗਰਚਾ, ਫਤਿਹਜੰਗ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ, ਅਰਵਿੰਦ ਖੰਨਾ ਅਤੇ ਜਗਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨਕਈ ਦੇ ਨਾਮ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਜੀਵਨ ਗੁਪਤਾ, ਬਿਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ, ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਕਾਂਗੜ, ਰਾਜੇਸ਼

ਬਾਗਾ ਅਤੇ ਮੋਨਾ ਜੈਸਵਾਲ ਨੂੰ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਤੇ ਅਨਿਲ ਸੱਚਰ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਰਾਜੇਸ਼ ਹਨੀ, ਡਾ. ਹਰਜੋਤ ਕਮਲ ਸਿੰਘ, ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ, ਸੁਨੀਤਾ ਗਰਗ, ਜੈਸਮੀਨ ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ, ਜਸਰਾਜ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੀਆ (ਜੱਸੀ ਜਸਰਾਜ), ਸ਼ਿਵਰਾਜ ਚੌਧਰੀ, ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਨੌਲੱਖਾ, ਸੰਜੀਵ ਖੰਨਾ ਅਤੇ ਦਮਨ ਬਿੰਦ ਬਾਜਵਾ ਨੂੰ ਸਕੱਤਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਗੁਰਦੇਵ ਸ਼ਰਮਾ ਦੇਬੀ ਨੂੰ ਖਜਾਨਚੀ ਅਤੇ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗੋਲਡੀ ਨੂੰ ਸਹਿ-ਖਜਾਨਚੀ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਖੁਸ਼ਵੰਤ ਰਾਏ ਗੀਰਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਟੋਕੋਲ ਸਕੱਤਰ, ਸੁਨੀਲ ਭਾਰਦਵਾਜ ਨੂੰ ਦਫਤਰ ਸਕੱਤਰ, ਜਨਾਰਦਨ ਸ਼ਰਮਾ, ਡਾ. ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਸੁਨੀਲ ਕੁਮਾਰ ਸਿੰਗਲਾ, ਹਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਉੱਭਾ ਨੂੰ ਮੀਡੀਆ ਸਕੱਤਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਲੁਧਿਆਣਾ ਬੰਬ ਧਮਾਕੇ ਦਾ ਮੁੱਖ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਘਾੜਾ 'ਹੈਪੀ ਮਲੇਸ਼ੀਆ' ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਹੋਏ ਬੰਬ ਧਮਾਕੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਲੋੜੀਂਦੇ ਮੁੱਖ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਘਾੜੇ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਹੈਪੀ ਮਲੇਸ਼ੀਆ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਏਜੰਸੀ ਐਨ.ਆਈ.ਏ. ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਤੋਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ।

ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ 'ਤੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੈਪੀ ਮਲੇਸ਼ੀਆ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਦਸ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਇਨਾਮ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਐਨ.ਆਈ.ਏ. ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕੁਆਲਾਲੰਪੁਰ ਤੋਂ ਦਿੱਲੀ ਪੁੱਜਣ 'ਤੇ ਏਜੰਸੀ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦਸੰਬਰ ਵਿਚ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੀਆਂ ਕਚਹਿਰੀਆਂ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਵਿਚ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਬੰਬ ਧਮਾਕਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਧਮਾਕੇ ਵਿਚ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਤੇ ਛੇ ਹੋਰ ਫੱਟੜ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਲੁਧਿਆਣਾ ਪੁਲਿਸ ਨੇ 23 ਦਸੰਬਰ, 2021 ਵਿਚ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਐਨ.ਆਈ.ਏ. ਨੇ 13 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਮੁੜ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਏਜੰਸੀ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਾਂਚ ਵਿਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਸੀ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਬੈਠੇ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਸਿੱਖ ਯੂਥ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਖੁਦ ਬਣੇ ਮੁਖੀ ਲਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਰੋਡੇ ਦਾ ਇਕ ਸਾਥੀ ਵੀ ਲੁਧਿਆਣਾ ਧਮਾਕੇ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਘੜਨ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਜਦਕਿ ਰੋਡੇ ਖੁਦ ਵੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰੋਡੇ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਉਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦਿਆਂ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਧਮਾਕਾਖੋਜ ਸਮੱਗਰੀ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਜੋ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਭੇਜੀ ਗਈ। ਇਸ ਨੂੰ ਮਗਰੋਂ ਲੁਧਿਆਣਾ ਧਮਾਕੇ ਵਿਚ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ। ਐਨ.ਆਈ.ਏ. ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਮੁਲਜ਼ਮ ਕਈ ਹੋਰ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਹਥਿਆਰਾਂ, ਧਮਾਕਾਖੋਜ ਸਮੱਗਰੀ ਤੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਦੇ ਕੇਸ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਐਨ.ਆਈ.ਏ. ਨੇ ਹੈਪੀ ਖਿਲਾਫ ਗੈਰ-ਜਮਾਨਤੀ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕਰਵਾ ਕੇ ਲੁਕਾਊਟ ਨੋਟਿਸ ਕਢਵਾਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਏਜੰਸੀ ਵੱਲੋਂ ਹੋਰ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. ਵਸੂਲੀ ਨੂੰ ਝਟਕਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. ਵਸੂਲੀ ਨਵੰਬਰ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਹੇਠਾਂ ਡਿੱਗੀ ਹੈ ਜਦਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. ਵਸੂਲੀ ਦਾ ਗਰਾਫ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉੱਪਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿਚ ਅੱਠ ਸੂਬੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. ਵਸੂਲੀ ਨੂੰ ਨਵੰਬਰ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਸੱਟ ਵੱਜੀ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਨਵੰਬਰ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. ਵਸੂਲੀ 1669 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਹੋਈ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਨਵੰਬਰ 2021 ਵਿਚ ਇਹ ਵਸੂਲੀ 1845 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਰਹੀ ਸੀ। ਵੇਰਵਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. ਵਸੂਲੀ ਨਵੰਬਰ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ 10 ਫੀਸਦੀ ਘਟੀ ਹੈ। ਗੁਆਂਢੀ ਸੂਬੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦੀ ਨਵੰਬਰ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. ਵਸੂਲੀ ਵਿਚ 13 ਫੀਸਦੀ ਦਾ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਨਵੰਬਰ 'ਚ 12 ਫੀਸਦੀ ਡਿੱਗੀ ਹੈ। ਦਿੱਲੀ 'ਚ ਨਵੰਬਰ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਇਹੋ ਵਸੂਲੀ 4 ਫੀਸਦੀ ਵਧੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰੈਲ ਤੋਂ ਨਵੰਬਰ ਮਹੀਨੇ ਤੱਕ ਸਮੁੱਚੀ ਵਸੂਲੀ ਦੇਖੀਏ ਤਾਂ ਇਸ 'ਚ 24 ਫੀਸਦੀ ਦਾ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਆਬਕਾਰੀ ਟੈਕਸਾਂ ਵਿਚ 33 ਫੀਸਦੀ ਦਾ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਐਤਕੀ ਨਵੰਬਰ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਹੀ ਵਸੂਲੀ ਦਰ 'ਚ ਕਮੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਹੈ।

ਕੇਂਦਰ ਦਾ ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. 25,681 ਕਰੋੜ, ਸੂਬਿਆਂ ਦਾ ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. 32,651 ਕਰੋੜ, ਸੰਗਠਿਤ ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. 77,103 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ (ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਦਰਾਮਦ 'ਤੇ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ 38,635 ਕਰੋੜ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ), ਸੈੱਸ 10,433 ਕਰੋੜ (ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਦਰਾਮਦ 'ਤੇ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ 10,433 ਕਰੋੜ) ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਇੱਕ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਨਵੰਬਰ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਇਸ ਸਾਲ 11 ਫੀਸਦੀ ਵੱਧ ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. ਮਾਲੀਆ ਇਕੱਠਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ 1,31,526 ਕਰੋੜ ਸੀ।

ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਆਈ.ਜੀ. ਆਸ਼ੀਸ਼ ਕਪੂਰ ਖਿਲਾਫ ਚਲਾਨ ਪੇਸ਼

ਮੁਹਾਲੀ: ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਗੰਭੀਰ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਏ.ਆਈ.ਜੀ. ਆਸ਼ੀਸ਼ ਕਪੂਰ ਖਿਲਾਫ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਬਿਊਰੋ ਨੇ ਮੁਹਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਚਲਾਨ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਆਸ਼ੀਸ਼ ਕਪੂਰ ਇਸ ਵੇਲੇ ਨਿਆਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਅਧੀਨ ਪਟਿਆਲਾ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਬੰਦ ਹੈ।

ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਏ.ਐਸ.ਆਈ. ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜੁਡੀਸ਼ਲ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਨਾਮਜ਼ਦ ਡੀ.ਐਸ.ਪੀ. ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ ਪਵਨ ਕੁਮਾਰ ਹਾਲੇ ਵੀ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਭਾਲ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਏ.ਆਈ.ਜੀ. ਆਸ਼ੀਸ਼ ਕਪੂਰ ਦੇ ਬੈਂਕ ਲਾਕਰ 'ਚੋਂ ਕਿੱਲੋ ਤੋਂ ਵੱਧ ਗਹਿਣੇ ਮਿਲੇ ਸੀ। ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਅਨੁਸਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਿਹਣਿਆਂ 'ਚੋਂ ਅੱਧਾ ਸੋਨਾ ਤਾਂ ਆਸ਼ੀਸ਼ ਕਰਨਾਲ ਵਿਚ 16-17 ਲੱਖ ਵਿਚ ਵੇਚ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਅਨੁਸਾਰ ਆਸ਼ੀਸ਼ ਕਪੂਰ ਵੱਲੋਂ ਮੁਹਾਲੀ ਦੇ ਸੈਕਟਰ-88 ਵਿਚ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਬਣਾਈ ਆਲੀਸ਼ਾਨ ਕੋਠੀ ਦੀ ਰਜਿਸਟਰੀ 80 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਵਿਚ ਕਰਵਾਈ ਹੋਈ ਹੈ ਜਦਕਿ ਇਸ ਪ੍ਰਾਈਮ ਲੋਕੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਪਲਾਟਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ 3 ਕਰੋੜ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਨਾਮਜ਼ਦ ਡੀ.ਐਸ.ਪੀ. ਪਵਨ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਲੈਣਾ ਹਾਲੇ ਬਾਕੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੇਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਫੀ ਸੱਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਜਦੋਂ ਇਹ ਸਾਰਾ ਤਾਣਾ ਬਾਣਾ ਬੁਣਿਆ ਗਿਆ, ਉਦੋਂ ਉਹ ਜ਼ੀਰਕਪੁਰ ਬਾਣੇ ਵਿਚ ਐਸ.ਐਚ.ਓ. ਤਾਇਨਾਤ ਸੀ।

ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀ ਨੇ ਘੇਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਦੀ ਰਿਹਾਇਸ਼

ਪਟਿਆਲਾ: ਭਾਰਤੀ ਕਿਸਾਨ ਯੂਨੀਅਨ (ਭਟੇੜੀ) ਨੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਨਿਉ ਮੋਤੀ ਬਾਗ ਪੈਲੇਸ ਦੇ ਅੱਗੇ ਧਰਨਾ ਲਾਇਆ। ਕਿਸਾਨ ਆਗੂਆਂ ਵੱਲੋਂ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਕਿਸਾਨ ਵਿਰੋਧੀ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦਿਆਂ, ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਭਾਜਪਾ ਨਾਲ ਸਾਂਝ ਪਾਉਣ ਅਤੇ ਫੇਰ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਵਾਅਦਾ ਕਰਕੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਹੁੰਦਿਆਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਨਾ ਮੁਆਫ ਕਰਨ ਖਿਲਾਫ ਰੋਸ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ਗਿਆ।

ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਜਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਫੇੜਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਇਸ ਧਰਨੇ 'ਚ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਸੂਬਾਈ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੰਗ ਸਿੰਘ ਭਟੇੜੀ ਅਤੇ ਸੂਬਾਈ ਸੀਨੀਅਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਗੁਰਧਿਆਨ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਵੀ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਵੱਲੋਂ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਖੇਤੀ ਵਿਰੋਧੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਕਾਰਨ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਾਲ ਭਰ ਦਿੱਲੀ ਦੀਆਂ ਬਰੂਆਂ 'ਤੇ ਖੱਜਲ ਖੁਆਰ ਹੋਣਾ ਪਿਆ। ਇਸ ਮਗਰੋਂ ਭਾਵੇਂ ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਰੋਹ ਅੱਗੇ ਝੁਕਦਿਆਂ ਇਹ ਤਿੰਨੋਂ ਖੇਤੀ ਵਿਰੋਧੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਏ ਪਰ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਸਾਰੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਲਈ ਐਮ.ਐਸ.ਪੀ.

ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਲਿਖਤੀ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨ ਸਮੇਤ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਕੁਝ ਹੋਰ ਮੰਗਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਤੋਂ ਵੀ ਮੁੱਕ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਿਸਾਨ

ਹਿਤੈਸੀ ਅਖਵਾਉਣ ਵਾਲਾ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੀ ਭਾਜਪਾ ਨਾਲ ਹੀ ਜਾ ਰਲਿਆ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਹੁਣ ਉਹ ਕਿਸਾਨ ਵਿਰੋਧੀ ਹੋ ਨਿੱਬੜਿਆ ਹੈ। ਸੂਬਾਈ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੰਗ ਸਿੰਘ ਭਟੇੜੀ, ਜਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਫੇੜਾ ਸਮੇਤ ਬਹਾਦਰ ਸਿੰਘ ਦਦਹੇੜਾ, ਸੱਤੀ ਖਰੋੜ ਅਬਲੋਵਾਲ, ਨਰਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਸੇਵਕ ਸਿੰਘ ਉੱਚਾ ਗਾਓ, ਗੁਚਰਨ ਸਿੰਘ ਅਲੀਪੁਰ ਨੇ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ 'ਤੇ ਵਾਅਦਾਖਿਲਾਫੀ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਕੈਪਟਨ ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਖਿਲਾਫ ਨਾਅਰੇਬਾਜ਼ੀ ਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਯੂਨੀਅਨ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਡਾ. ਦਰਸ਼ਨਪਾਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠਲੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਕਿਸਾਨ ਯੂਨੀਅਨ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖ ਹੋ ਕੇ ਨਵੀਂ ਬਣੀ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਕੈਪਟਨ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਸਟੈਂਡ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮੋਤੀ ਮਹਿਲ ਦੇ ਮੁਹਰੇ ਹੀ ਡਾ. ਦਰਸ਼ਨਪਾਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠਲੀ ਯੂਨੀਅਨ ਨੇ ਵੀ ਸੂਬਾਈ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਧਰਨਾ ਦੇ ਕੇ ਕੈਪਟਨ ਨੂੰ ਲਲਕਾਰਿਆ ਸੀ।

ਨਿੱਜੀ ਹਿਤ ਵਾਲੀ ਪੱਤਰਕਾਰੀ

ਕਾਰਪੋਰੇਟਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਮੀਡੀਆ ਨੂੰ ਦੂਸ਼ਿਤ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤਾ

ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਚੈਨਲ ਐਨ.ਡੀ.ਟੀ.ਵੀ. ਉਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਧਨਾਢ ਗੌਤਮ ਅਡਾਨੀ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਕਬਜ਼ੇ ਨਾਲ ਮੁਲਕ ਦੇ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਵਾਹਵਾ ਚਰਚਾ ਛਿੜੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਮੌਦੀ ਸਰਕਾਰ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਈ ਹੈ, ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਉਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਢੰਗ-ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਸ਼ਿਕੰਜਾ ਲਗਾਤਾਰ ਕੱਸਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। 'ਦਿ ਕਾਰਵਾਂ' ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਸੀਨੀਅਰ ਪੱਤਰਕਾਰ ਹਰਤੇਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਲ ਨੇ ਇਸ ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਲਾਤ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਖਾਸ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਆਪਣੇ ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਲੇਖ ਅਹਿਮ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਸਾਡੇ ਕਾਲਮਨਵੀਸ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਮਹਿਮੂਦਪੁਰ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਅਡਾਨੀ ਸਮੂਹ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਸਾਲ ਐਨ.ਡੀ.ਟੀ.ਵੀ. ਨੂੰ ਕਬਜ਼ੇ 'ਚ ਲੈਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨੇ ਬ੍ਰਾਡਕਾਸਟਰ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ 'ਚ ਭਾਰਤੀ ਮੀਡੀਆ ਉੱਪਰ ਇਸ ਦੇ ਪੈਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਬਾਰੇ ਡਿੱਖੀਆਂ ਕਿਆਸ-ਅਰਾਈਆਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅਰਬਪਤੀ ਗੌਤਮ ਅਡਾਨੀ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਬਹੁ-ਕੌਮੀ ਸਮੂਹ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੁਇੰਟਿਲੀਅਨ ਬਿਜਨਸ ਮੀਡੀਆ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟਿਡ ਵਿਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰ ਕੇ ਮੀਡੀਆ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਸਥਾਪਤ ਕਰ ਲਈ ਹੈ ਜਿਸ ਕੋਲ ਬੀਕਿਊ ਪ੍ਰਾਈਮ ਵਰਗੇ ਆਊਟਲੈੱਟ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਟਕਲਾਂ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਹਨ ਕਿ ਮੁਕੇਸ਼ ਅੰਬਾਨੀ ਦੀ ਰਿਲਾਇੰਸ ਟੀਵੀ ਡ ਸ ਟ ਰੀ ਜ਼

ਹਰਤੇਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਲ
ਅਨੁਵਾਦ: ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਮਹਿਮੂਦਪੁਰ
ਫੋਨ: +91-94634-74342

ਲਿਮਿਟਿਡ ਜਿਸ ਦਾ ਐਨ.ਡੀ.ਟੀ.ਵੀ. ਉੱਪਰ ਆਪਣੇ ਮੋਹਰਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਕੰਟਰੋਲ ਸੀ ਅਤੇ ਜੋ ਮੀਡੀਆ ਵਿਚ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਵਿੱਤੀ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਹੈ, ਚੈਨਲ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਸਭ ਤੋਂ ਤਾਕਤਵਰ ਸ਼ਰੀਕ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣਾ ਕਿਉਂ ਮੰਨ ਗਈ।

ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ, ਰਿਲਾਇੰਸ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਲਈ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਮਾਇਨੇ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਇਸੇ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਗੋਚਰੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇਗਾ ਪਰ ਵੱਡੇ ਨੁਕਤੇ ਨੂੰ ਜੋ ਭਾਰਤੀ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਲਈ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ, ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਦ ਅਸੀਂ ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਦੂਸ਼ਿਤ ਹੋਏ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਾਂ ਜਿੱਥੇ ਪਰਦੇ ਪਿੱਛਲੀ ਸੱਤਾ ਦੀ ਖੇਡ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਹੀ ਹਿਤ ਦਾ ਇੱਕੋ-ਇਕ ਸਵਾਲ ਬਾਕੀ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇ ਸਾਨੂੰ ਅਸਲ 'ਚ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਗੌਤਮ ਅਡਾਨੀ ਅਤੇ ਮੁਕੇਸ਼ ਅੰਬਾਨੀ ਵਰਗਿਆਂ ਦੀ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਉਦਯੋਗ ਵਿਚ ਕੋਈ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਹੋਣੀ ਹੀ ਕਿਉਂ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ?

ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਸਾਨੂੰ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ ਵਿਚ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਿਖੇੜਾ ਕਰ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਖ਼ਬਰਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਨੈਤਿਕਤਾ ਦਾ ਸਮੂਹ ਹੈ। ਅੱਜ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਭਾਰਤੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਮੀਡੀਆ ਵੈਲਿਯੂ-ਨਿਊਟਰਲ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਜੋ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ-ਪ੍ਰਿੰਟ, ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ, ਡਿਜੀਟਲ - ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ 'ਚ ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸੰਗਠਨਾਤਮਕ ਉਸਾਰ-ਵਾਂਢੇ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ 'ਚ ਵੀ ਵਰਤਿਆ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਕ ਛੱਤਰੀ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਘੇਰੇ 'ਚ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ, ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਚੈਨਲ, ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਸਟੂਡੀਓ, ਨੈੱਟਵਰਕ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਤਾ, ਮਨੋਰੰਜਨ, ਸਟਰੀਮਿੰਗ ਸੇਅ ਅਤੇ ਆਈ.ਪੀ.ਐਲ. ਮੈਚ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਦਰਅਸਲ, ਮੀਡੀਆ ਉਦਯੋਗ ਦਾ ਸੂਚਕ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਘੇਰਾ ਏਨਾ ਵਸੀਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦੇ ਖਿਆਲ ਨੂੰ ਹੀ ਨਿਗਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਬਦਲ ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ ਇਸ ਨੂੰ ਅਕਸਰ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਮੀਡੀਆ ਸੰਸਥਾ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲੋਂ ਇਕ ਅਜਿਹੇ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੀਆਂ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਦੀ ਪਰਖ-ਪੜਤਾਲ ਵਧੇਰੇ ਧਿਆਨ ਦੇ ਕੇ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਕਰੀਅਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਇਸ ਲਈ ਕਿਉਂਕਿ ਜਦੋਂ ਭਾਰਤੀ ਗਣਰਾਜ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਹੋਈ ਤਾਂ ਪ੍ਰੈੱਸ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪ੍ਰੈੱਸ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਵੱਲ ਪੂਰਾ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਦਿ ਵਰਕਿੰਗ ਜਰਨਲਿਸਟ ਐਂਡ ਅਦਰ ਨਿਊਜ਼ਪੇਪਰ ਇੰਪਲਾਈਜ਼ ਐਕਟ-1955 ਇਸ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਐਕਟ ਸਾਰੇ ਕਿੱਤਿਆਂ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁਹੱਈਆ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸੁਰੱਖਿਆਵਾਂ ਤੋਂ ਪਾਰ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਰੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਦਾ ਹੈ - ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਰਿਪੋਰਟਰ ਹੋਵੇ, ਉੱਪ-ਸੰਪਾਦਕ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਹੋਵੇ। ਮੁੱਖ ਫ਼ਰਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਆਸਰਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਿੱਤੇ ਵਿਚ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਸਟਾਫ਼ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਕੰਮਕਾਜੀ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਦਰਜੇਬੰਦੀ ਲੇਬਰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਜਿਸ ਵਿਸ਼ਾਲ ਵਾਂਢੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪੱਤਰਕਾਰ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਸ ਲਈ ਮਾਪਦੰਡ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਮੁੱਢ ਤੋਂ ਹੀ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਮੀਡੀਆ ਜਿਸ ਦੇ ਮਾਲਕ ਪਹਿਲਾਂ ਜੈਨ, ਬਿਰਲਾ ਅਤੇ ਗੋਇੰਨਕਾ ਵਰਗੇ ਪਟਸਨ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਸਨ - ਅਤੇ ਹੁਣ ਜਿਸ ਉੱਪਰ ਅੰਬਾਨੀ ਅਤੇ ਅਡਾਨੀ ਦਾ ਗਲਬਾ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ - ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪਰਖ-ਪੜਤਾਲ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਆਈ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਹੋਰ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ (ਲੈਂਡਸਕੇਪ) ਦਾ ਸਰੂਪ ਕਿਵੇਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ, ਵਿਧਾਨਪਾਲਿਕਾ ਜਾਂ ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਜਿੰਨਾ ਹੀ ਵਿਚਾਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ।

ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਸਮੂਹਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਮੀਡੀਆ ਦਾ ਕੇਂਦਰਤ ਹੁੰਦੇ ਜਾਣਾ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਵੰਨ-ਸਵੰਨਤਾ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਸਗੋਂ ਇਹ ਇਸ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਵਾਲੇ ਸਮੂਹ ਲਈ ਵਪਾਰਕ ਲਾਭ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾ ਕੇ ਮੀਡੀਆ ਤਰਜੀਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਤੈਅ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਸਲੀਅਤ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੀਡੀਆ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਨਫ਼ਾ-ਨੁਕਸਾਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਸਮੂਹ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਵਾਲੇ ਹੋਰ ਕਾਰੋਬਾਰਾਂ ਉੱਪਰ ਇਸ ਦਾ ਪੈ ਸਕਣ ਵਾਲਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵੀ ਇਸ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਅਜਿਹੇ

ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਜਿੱਥੇ ਉਦਾਰੀਕਰਨ ਨੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਉੱਪਰ ਅਸਰ-ਅੰਦਾਜ਼ ਹੋਣ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਖੋਹੀ ਹੈ, ਇਹਨਾਂ ਹਾਲਾਤ 'ਚ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੀਡੀਆ ਘਰਾਣੇ ਕੋਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੀਤੀਗਤ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਤੋਂ ਡਰਨ ਦੀ ਯੋਗ ਵਜ੍ਹਾ ਹੈ ਜੋ ਇਕ ਸਮੂਹ ਦੇ ਦੂਜੇ ਕਾਰੋਬਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

ਸੱਚ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦੇ ਅਖੌਤੀ ਅੱਛੇ ਦਿਨ ਕਦੇ ਨਹੀਂ

ਅਤੇ ਪ੍ਰਸੰਗਾਂ ਵਿਚ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਿਖਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਮੌਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ ਮੀਡੀਆ ਜੋ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਹੀ ਅਨੋਕ ਜਾਪਦਾ ਹੈ, ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਹੀ ਬਿਰਤਾਂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰੇ।

ਇਸ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿਚ, ਅਡਾਨੀ ਵਰਗੇ ਇਕ ਹੋਰ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਸਮੂਹ ਦੇ ਮੀਡੀਆ 'ਚ ਫੈਲਾਅ ਨਾਲ ਬਹੁਤਾ ਫ਼ਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਣ ਲੱਗਿਆ ਪਰ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ (ਅਮਰੀਕਾ) ਵਿਚ ਸਥਿਤੀ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। 1983 ਵਿਚ 50 ਕੰਪਨੀਆਂ 90 ਫ਼ੀਸਦੀ ਅਮਰੀਕੀ ਮੀਡੀਆ ਦੀਆਂ ਮਾਲਕ ਸਨ। 2011 ਤੱਕ ਉਸ 90 ਫ਼ੀਸਦੀ ਉੱਪਰ ਸਿਰਫ਼ ਛੇ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਕੰਟਰੋਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਮੀਡੀਆ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸੱਚੀ ਵੰਨ-ਸਵੰਨਤਾ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਏਕੀਕਰਨ ਦੇ ਯੁੱਗ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰ ਲਈ ਸੀ।

ਐਨ.ਡੀ.ਟੀ.ਵੀ. ਉੱਪਰ ਅਡਾਨੀ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਇਸ ਦੀ ਸੰਪੂਰਨ ਮਿਸਾਲ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇਹ ਚੈਨਲ ਮੌਦੀ ਦਾ ਗੁਣਗੁਣ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਚੈਨਲਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹਿਕ ਗੁਣਗੁਣ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੁਝ ਬਚੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਵੱਖਰੀਆਂ ਸੁਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਡਾਨੀ ਸਮੂਹ ਨੇ ਕਿਉਂਕਿ ਮੀਡੀਆ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਮੌਰਚਾ ਮੱਲ ਲਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅੰਬਾਨੀ ਸਮੂਹ ਦੀ ਵਧ ਰਹੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 'ਚ ਖੜੋਗਾ।

ਮੀਡੀਆ ਵਿਚ ਰਿਲਾਇੰਸ ਦੇ ਹਿਤ ਨੈੱਟਵਰਕ 18 ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਹਰ ਨਾਗਰਿਕ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਉੱਪਰ ਇਸ ਸਮੂਹ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕਿਸੇ ਇਕੱਲੇ ਅਖ਼ਬਾਰ ਜਾਂ ਚੈਨਲ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਤੱਕ ਹੈ। ਇਹ ਰਿਲਾਇੰਸ ਜੀਓ ਨੈੱਟਵਰਕਸ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਜੋ ਇਸੇ ਸਮੂਹ ਦੀ ਟੈਲੀਕਾਮ ਸਹਾਇਕ ਕੰਪਨੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਮੋਬਾਈਲ ਨੈੱਟਵਰਕ ਅਪਰੇਟਰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ। ਸਿਰਫ਼ ਰਿਲਾਇੰਸ ਸਮੂਹ ਦੀਆਂ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਖਾਹਸ਼ਾਂ ਦੇ ਪੂਰੇ ਪੈਮਾਨੇ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ 'ਤੇ ਹੀ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਮੀਡੀਆ ਖਿਡਾਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਗਲਬੇ ਕਾਰਨ ਹੀ ਅਡਾਨੀ ਆਖ਼ਿਰਕਾਰ ਇਸ ਨਾਲ ਮੁਕਾਬਲੇ 'ਚ ਆਵੇਗਾ। ਚੈਨਲਾਂ, ਜਾਂ ਕੁਝ ਡਿਜੀਟਲ ਜਾਂ ਪ੍ਰਿੰਟ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਉਸ ਲੜਾਈ ਦਾ ਮਹਿਜ਼ ਇਕ ਨਿੱਕਾ ਜਿਹਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਜੋ ਸਾਡੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਸੰਵੇਦੀ ਖ਼ੁਰਾਕ (ਸੈਂਸਰੀ ਇਨਪੁਟ) ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ 'ਚ ਹੈ।

ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਮਾਹੌਲ ਦੇ ਉਲਟ ਮਾਲਕੀ ਦਾ ਪੈਟਰਨ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਟਾਈਮਜ਼ ਗਰੁੱਪ ਉੱਪਰ

ਬਿਰਲਾ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਜਾਣ, ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਪਤਨ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਉਭਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਨੌਬੇ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਬਣੀ ਰਹੀ। ਇਕ ਐਸੇ ਭਵਿੱਖ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣਾ ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਅਡਾਨੀ ਜਾਂ ਅੰਬਾਨੀ ਸਾਡੇ ਵੱਲੋਂ ਖਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸੂਚਨਾ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਨਾ ਕਰ ਸਕੇ ਇਸ ਨਾਲੋਂ ਮੁਲਕ ਉੱਪਰੋਂ ਮੌਦੀ ਜਾਂ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣਾ ਕਿਤੇ ਸੌਖਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਟਾਈਮਜ਼ ਗਰੁੱਪ ਅਤੇ ਭਾਸਕਰ ਗਰੁੱਪ ਵਰਗੇ ਰਵਾਇਤੀ ਮੀਡੀਆ ਘਰਾਣੇ ਰਿਲਾਇੰਸ ਦੇ ਆਕਾਰ ਅਤੇ ਰਸੂਖ਼ ਅੱਗੇ ਬੋਝੇ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਜਿਉਂ ਜਿਉਂ ਅਡਾਨੀ ਸਮੂਹ ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦਾ ਪਸਾਰਾ ਕਰਦਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਦੂਜੇ ਸਮੂਹ ਜਿਵੇਂ ਇੰਡੀਆ ਟੂਡੇ ਗਰੁੱਪ (ਜਿਸ ਦਾ ਵੇਰਵਾ 'ਦਿ ਕਾਰਵਾਂ' ਦੇ ਦਸੰਬਰ ਮੀਡੀਆ ਅੰਕ ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ) ਹਾਸ਼ੀਏ ਦੇ ਖਿਡਾਰੀ ਬਣ ਜਾਣਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਕੋਈ ਯੋਗਦਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਇਸ ਖ਼ਤਰੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਸਾਡੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਮੀਡੀਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਦੀ ਮੁੜ ਪਰਖ-ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੋ ਦੂਸ਼ਿਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਸਾਡੇ ਇੱਥੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਚਲਿਆ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਉਦਾਰੀਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਹੋਰ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੂਸ਼ਿਤ ਹੋ ਗਿਆ, ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਸਾਂਝਾ ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ ਗੱਠਜੋੜ ਦੀ ਹਕੂਮਤ ਵਾਲੇ ਦਹਾਕੇ ਵਿਚ। ਮੌਦੀ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਦੀ ਹੋਰਾਫੇਰੀ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਵਰਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ। ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਹਕੂਮਤ ਦੇ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਬਾਦ ਜਿਹੜੀ ਵੀ ਕੋਈ ਨਵੀਂ ਹਕੂਮਤ ਆਵੇਗੀ ਉਸ ਬਾਰੇ ਸੰਭਾਵਨਾ ਇਹੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਮਾਹੌਲ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਪਾਈ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਲੀਹ 'ਤੇ ਚੱਲੇਗੀ।

ਇਹੀ ਵਜ੍ਹਾ ਹੈ ਕਿ ਵੰਨ-ਸਵੰਨੀ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਉਸ ਪੈਮਾਨੇ 'ਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਜੋ ਐਨੀ ਛੋਟੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵੱਡਾ ਮੀਡੀਆ ਉਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਰੁਚੀ ਨਹੀਂ ਲਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਧੜਵੈਲ ਮੁਕਾਬਲੇ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਛੋਟੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਧਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਜੋ ਵਿਗਾੜਾਂ ਨੂੰ ਅਟੱਲ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਖਿੱਚ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਕਿੱਤੇ ਦੀ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰਤਿੱਗਿਆ ਕਰ ਕੇ ਇਸ ਵੱਲ ਖਿੱਚੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਨਿਰਸੰਦੇਹ, ਜਿਵੇਂ ਸਾਡੇ ਵੱਲੋਂ ਓਪ-ਇੰਡੀਆ ਦੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਤਸਵੀਰ (ਜੋ ਜ਼ਹਿਰਲੀ ਸੂਚਨਾ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਛੱਟਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਹਿੰਦੂਤਵ ਪੱਖੀ ਪਿਛਾਖਤੀ ਮੀਡੀਆ ਆਊਟਲੈੱਟ ਹੈ), ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕਾਰਵਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੀਡੀਆ ਅੰਕ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਚਲੰਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ।

ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਲੋਕ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕੁਝ ਮੌਜੂਦ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਵੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰਨ ਜੋ ਨਿਊਜ਼ਰੂਮ ਵਿਚ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਭਾਲਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਭਾਵੇਂ ਮੁਤਵਾਜ਼ੀ ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਧੁੰਦਲੇ ਹੁੰਦੇ ਜਾਂਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਵਿਚ ਇਕ ਨਿੱਕਾ ਜਿਹਾ ਪੂਰਕ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ, ਇਹ ਫਿਰ ਵੀ ਉਸ ਭਵਿੱਖ ਨਾਲੋਂ ਇਕ ਬਿਹਤਰ ਬਦਲ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਹਰ ਨੂੰ ਮਿੰਟ ਅਡਾਨੀ ਅਤੇ ਅੰਬਾਨੀ ਸਮੂਹਾਂ ਦੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਮੀਡੀਆ ਵੱਲੋਂ ਪਰੋਸੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਖਾ ਜਾਵੇਗੀ ਜਿਸ ਦੀ ਲਗਾਤਾਰਤਾ 'ਚ ਰਤਾ ਕੁ ਵਿਘਨ ਸਿਰਫ਼ ਓਪ-ਇੰਡੀਆ ਵੱਲੋਂ ਪਰੋਸੀ ਜਾ ਰਹੀ ਕੱਟਤਾ ਨਾਲ ਪਵੇਗਾ।

FRIENDS OF PUNJAB FOUNDATION

'MERA PIND' 360

(ALL AROUND HUMAN DEVELOPMENT)

ਖਾਲਸਾ ਏਡ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ "ਮੇਰਾ ਪਿੰਡ 360" ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਫਰੈਂਡਜ਼ ਆਫ ਪੰਜਾਬ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਨਾਲ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਕੀਤੀ।

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ, "ਫਰੈਂਡਜ਼ ਆਫ ਪੰਜਾਬ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ" ਪਿਛਲੇ 7 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਦਰਜਨਾਂ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕਈ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਸੈਂਕੜੇ ਲੋੜਵੰਦ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਪਿਛਲੇ 4 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਮਦਦ ਅਤੇ ਸੇਵਾਵਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ "ਮੇਰਾ ਪਿੰਡ 360" ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਖਾਲਸਾ ਏਡ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ "ਮੇਰਾ ਪਿੰਡ 360" ਸੈਂਟਰ ਖੋਲ੍ਹਣ ਲਈ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਨਾਲ ਭਾਈਵਾਲੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ "ਮੇਰਾ ਪਿੰਡ 360" ਸੈਂਟਰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਖਾਲਸਾ ਏਡ ਲਾਗਤ ਨੂੰ ਮਾਲੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਦੇਵੇਗੀ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਹੁਕਮ "ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਸੇਵਾ" ਅਨੁਸਾਰ ਪਿੰਡ ਕੋਟਲੀ ਅਰਾਈਆਂ ਵਿਖੇ ਪਿਛਲੇ ਚਾਰ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ, ਬਲਾਕ ਆਦਮਪੁਰ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜਲੰਧਰ ਵਿਖੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਲਈ ਸੈਂਟਰ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਕੰਮ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ

ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਵਿੱਚ ਹਰ ਉਮਰ ਵਰਗ ਲਈ ਧਾਰਮਿਕ, ਇਤਿਹਾਸਿਕ, ਵਿਗਿਆਨਿਕ, ਨਾਵਲ, ਖੇਤੀ-ਬਾੜੀ ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਕਹਾਣੀਆਂ ਅਤੇ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਉਪਲਬਧ ਹਨ।

ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਦਾ ਸਮਾਂ ਸਵੇਰੇ 9:00 ਵਜੇ ਤੋਂ ਦੁਪਹਿਰ 1:00 ਵਜੇ ਤੱਕ ਹੈ।

ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਤੋਂ ਜਾਣੂੰ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾਵਾਂ ਕਰਵਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਇਨਾਮ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਲਈ ਆਪਣੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਕਰਵਾਓ

ਈ ਕਲੀਨਿਕ

ਵੀਡੀਓ ਕਾਨਫਰੰਸਿੰਗ ਚੈੱਕ ਅੱਪ- ਹਰ ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਸਵੇਰੇ 9:00 ਵਜੇ ਤੋਂ 10:30 ਵਜੇ ਤੱਕ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਡਾਕਟਰ ਆਨਲਾਈਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸੈਂਟਰ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਨਰਸ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੇ ਕੇ ਮੀਰਜ਼ਾਂ ਦਾ ਚੈੱਕ-ਅੱਪ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਲਾਹ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਮਲਟੀ ਵਿਟਾਮਿਨ ਅਤੇ ਹੋਲਥ ਸਪਲੀਮੈਂਟ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ

ਬਲੱਡ ਟੈਸਟ ਕੇਵਲ ਡਾਕਟਰ ਦੀ ਸਲਾਹ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ

ਸੀ.ਐੱਸ.ਸੀ

ਪਾਸਪੋਰਟ, ਪੈਨ ਕਾਰਡ, ਈ ਟਿਕਟ, ਸਿਹਤ ਬੀਮਾ ਕਾਰਡ, ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਕੇ ਵਾਈ ਸੀ, ਆਦਿ ਦਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸੀ.ਐੱਸ.ਸੀ ਦਾ ਸਮਾਂ ਸਵੇਰੇ 9:00 ਵਜੇ ਤੋਂ ਦੁਪਹਿਰ 2:00 ਵਜੇ ਤੱਕ ਹੈ।

ਕਿੱਤਾਮੁਖੀ ਸਿੱਖਿਆ

ਕੰਪਿਊਟਰ ਦੀ ਬੇਸਿਕ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ / ਅਤੇ ਆਧੁਨਿਕ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ / ਅਗ੍ਰਾਫਿਕ ਡਿਜ਼ਾਇਨਿੰਗ ਦੀ ਸਿਖਲਾਈ / ਟੈਲੀ / ਲੋਡੀਜ਼ ਡਰੋਸ ਡਿਜ਼ਾਇਨਿੰਗ, ਡੇਅਰੀ ਫਾਰਮਿੰਗ, ਬਿਊਟੀ ਪਾਰਲਰ, ਟੈਲੀ ਜੁਟ ਬੈਗ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ, ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਹੋਟਲਰ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਕਨੇਡਾ ਤੋਂ ਆਈ ਟੀ ਬਿਜਨੈਸ ਏਂਟ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਚਲ ਰਹੀ ਹੈ।

ਛੋਟੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਲਈ ਸਹਾਇਤਾ

ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਰਵਾਇਤੀ ਖੇਤੀ ਦੇ ਬਦਲ ਲਈ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਦ ਦੀਆਂ ਮੱਖੀਆਂ ਪਾਲਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਕਿੱਲ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਆਪਣੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਕਰਵਾਓ ਸਾਰੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਬਿਲਕੁਲ ਮੁਫਤ ਹਨ, ਕੋਈ ਵੀ ਪੈਸਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਕਥਾ ਸੁਹਜ ਅਤੇ 'ਡਬੋਲੀਆ'

ਸਾਲ 2022 ਲਈ 25000 ਹਜ਼ਾਰ ਡਾਲਰ (ਕੈਨੇਡੀਅਨ) ਦਾ ਢਾਹਾਂ ਇਨਾਮ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਬਲਵਿੰਦਰ ਗਰੇਵਾਲ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਹਾਣੀ ਸੰਗ੍ਰਹਿ 'ਡਬੋਲੀਆ' ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਨੌਜਵਾਨ ਵਿਦਵਾਨ ਪਰਗਟ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ ਨੇ ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚ 'ਡਬੋਲੀਆ' ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਛੇੜੀ ਹੈ।

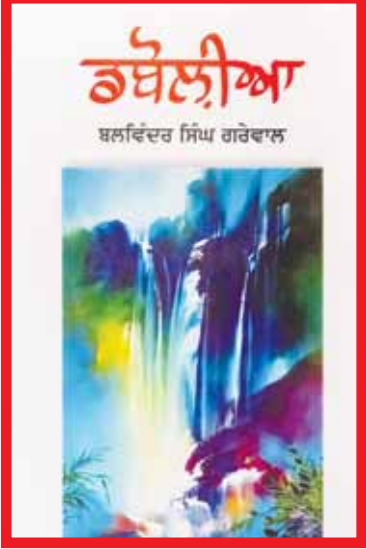
ਬਲਵਿੰਦਰ ਗਰੇਵਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਣੀ ਜਗਤ ਵਿਚ ਜਾਣਿਆ ਪਛਾਣਿਆ ਹਸਤਾਖਰ ਹੈ। ਉਹ ਹੁਣ ਤਕ ਚਾਰ ਕਹਾਣੀ ਸੰਗ੍ਰਹਿ 'ਯੁੱਧ ਖੇਤਰ', 'ਇਕ ਘਰ ਆਜ਼ਾਦ ਹਿੰਦੀਆਂ ਦਾ', 'ਸੂਰਜ ਦੀ ਕੋਈ ਪਿੱਠ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ' ਅਤੇ 'ਡਬੋਲੀਆ' ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਝੋਲੀ ਪਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਬਲਵਿੰਦਰ ਗਰੇਵਾਲ ਗਿਣਤਾਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਘੱਟ ਲਿਖਣ ਵਾਲਾ ਸਿਰਜਕ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਦਾ ਗੁਣਾਤਮਕ ਪੱਖ ਬੜਾ ਬਲਵਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਗੁਣਵੱਤਾ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦਿਆਂ ਹੀ ਉਸ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪੁਸਤਕ ਭਾਰਤੀ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਨੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇੰਝ ਇਕ ਉਭਰਦੇ ਲੇਖਕ ਵਜੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਣ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਬਲਵਿੰਦਰ

ਪਰਗਟ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ

ਗਰੇਵਾਲ ਨੇ ਆਪਣੀ ਨਿਵੇਕਲੀ ਪੁੱਛ ਸ਼ੈਲੀ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਅਤੇ 'ਡਬੋਲੀਆ' ਵਿਚ ਵੀ ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹੱਥਲੀ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਕਹਾਣੀਆਂ ਹਨ।

ਕਹਾਣੀ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਤੇ ਦੂਜੀ ਕਹਾਣੀ 'ਜੰਗਲ 1' ਅਤੇ 'ਜੰਗਲ 2' ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਅਧੀਨ ਦਰਜ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ (ਪੰਜਾਬੀ) ਫੌਜੀ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ (ਪੰਜਾਬੀ) ਫੌਜੀ ਦੀਆਂ ਸਮਾਜਿਕ, ਆਰਥਿਕ ਤੇ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਰੂਪਮਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਜੰਗ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਲਕ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਲਈ ਸੁੱਖ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਲੈ ਕੇ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਲਕ ਦਾ ਆਮ ਬਾਸ਼ਿੰਦਾ ਜੰਗ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ ਮੁਲਕਾਂ ਦੀਆਂ ਲੜਾਈਆਂ ਦੀ ਪਿੱਠਭੂਮੀ ਵਿਚ ਰਾਜਨੀਤਕ ਮੁਢਾਦ ਤੇ ਹਾਕਮਾਂ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਹਿੱਤ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਇਹਨਾਂ ਜੰਗਾਂ ਦੀ ਬਲਦੀ ਅੱਗ ਵਿਚ ਬਾਲਣ ਵਜੋਂ ਆਮ ਘਰਾਂ ਦੇ ਧੀਆਂ-ਪੁੱਤਾਂ ਨੂੰ ਝੋਕਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਮਾਜਿਕ ਸਮਝ ਦੀ ਘਾਟ ਤੇ ਆਰਥਿਕ ਬੁੜ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨ ਸਾਧਾਰਨ ਫੌਜੀ ਹੱਦਾਂ-ਸਰਹੱਦਾਂ ਦੀ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਉਲਝ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦਾ ਚੁੱਲ੍ਹਾ ਬਲਦਾ ਰੱਖਣ ਲਈ ਆਪਣਾ ਆਪ ਝੋਕ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। 'ਜੰਗਲ 1' ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ ਸਿੰਕਦਰ ਜੋ ਭਾਰਤੀ (ਪੰਜਾਬੀ) ਹੈ, ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪੰਜਾਬੀ ਫੌਜੀਆਂ ਨਾਲ ਜੰਗ ਲੜਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਜ਼ਖਮੀ ਭਾਰਤੀ ਕਮਾਂਡਰ ਨੂੰ ਮੋਢੇ 'ਤੇ ਲੈ ਕੇ ਬਚਾ ਕੇ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਹਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਰਾਤ ਦੇ ਗਹਿਰੇ ਹਨੇਰਿਆਂ ਵਿਚ ਉਹ ਹਰ ਪਲ ਡਰ ਨਾਲ ਲੜਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰਲੀ ਮਾਨਵਤਾ ਨੂੰ ਬਚਾ ਕੇ ਰੱਖਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਸਿੰਕਦਰ ਦੀ ਹੋਣੀ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੀ ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਕਤਲ ਕਰਵਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਿੰਕਦਰ ਦੋਨਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਆਉਣ ਲਈ ਸਾਂਝੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਗੀਤ ਦੀ ਹੋਕ ਵੀ ਚੁੱਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਜੰਗ ਵਿਚ ਚੱਲਦੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਦੀਆਂ ਬੁਝਾੜਾਂ ਦੱਬ ਲੈਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ ਜੰਗੀ ਕੈਦੀਆਂ ਉਪਰ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਤਸੱਦਦ ਨੂੰ ਵੀ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਦੂਜੀ ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪੰਜਾਬੀ ਫੌਜੀ ਮੁਖਤਿਆਰ ਦੀ ਕਥਾ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲੀ ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ ਸਿੰਕਦਰ ਦਾ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ ਮੁਖਤਿਆਰ ਜੰਗੀ ਜ਼ਖਮੀਆਂ ਨੂੰ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇਣ ਲਈ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਜੰਗ ਤਾਂ ਅੱਗੇ ਕਿਤੇ ਦੂਰ ਚੱਲ ਰਹੀ ਸੀ ਪਰ ਉਹ ਨੂਰ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਖੱਬੀ ਬਾਂਹ ਗੁਆ ਬੈਠਦਾ ਹੈ। ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ ਆਇਆ ਨੂਰ ਤੇ ਮੁਖਤਿਆਰ ਦਾ ਸੰਵਾਦ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਿੰਕਦਰ ਦੇ ਕੋਲ ਆਪਣੇ ਕਿਸੇ ਅਫਸਰ ਦੇ ਬੂਟ ਹੋਣ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ, ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਤੇ ਆਰਥਿਕ ਬੁੜ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਿਆਨਕਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮੁਖਤਿਆਰ ਜੰਗ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਆਪਣੀ ਬਾਂਹ ਹੀ ਨਹੀਂ ਗੁਆਉਂਦਾ ਬਲਕਿ ਕੋਰਟ ਮਾਰਸ਼ਲ ਕਰਵਾ ਕੇ ਆਪਣੀ ਰੋਜ਼ੀ ਵੀ

ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਮੁਖੜਾ।

ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ

ਗੁਆ ਬੈਠਦਾ ਹੈ। ਆਰਥਿਕ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿਚ ਜਕੜਿਆ ਮੁਖਤਿਆਰ ਹੱਦਾਂ-ਸਰਹੱਦਾਂ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਉਲਝ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦਾਂ ਦੇ ਟੋਲੇ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿਚ ਮੁਖਤਿਆਰ ਵੀ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦੇ ਫਰਕ ਨਾਲ ਸਿੰਕਦਰ ਦੀ ਹੋਣੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਹੱਥਲੀ ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਤੀਜੀ ਕਹਾਣੀ 'ਡਬੋਲੀਆ' ਕਹਾਣੀ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਦੀ ਸਿਰਨਾਵੀਂ ਹੈ। ਡਬੋਲੀਆ ਭਾਵ, ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਮਾਹਰ ਤੈਰਾਕ/ਗੋਤਾਖੋਰ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ, ਬੁੜ੍ਹੀ-ਟੁੱਟੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਤੇ ਪਰਵਾਸ ਦੇ ਮਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਆਰੰਭ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰ ਗਏ ਮੀਤ ਦੇ ਘਰ ਵਿਛੋ ਸੱਬਰ ਤੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ ਦੋ ਕਹਾਣੀਆਂ, ਇਕ ਬਲਕਾਰ ਦੀ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਬਲਕਾਰ ਦੇ ਬਾਪ ਸਾਧਾ ਸਿੰਘ ਦੀ, ਸਮਾਨਤਰ ਚੱਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਾਧਾ ਸਿੰਘ ਜੋ ਮਾਹਰ ਤੈਰਾਕ ਸੀ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਹੱਕ ਦੀ ਕਮਾਈ ਖਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਅਧੂਰੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤ ਬਲਕਾਰ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਲੋਚਦਾ ਰਿਹਾ। ਸਾਧਾ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੀ ਗਰੀਬੀ ਬਲਕਾਰ ਦੇ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਨੌਕਰੀ 'ਤੇ

ਲੱਗਣ ਨਾਲ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਵੇਖਦਾ ਹੈ ਪਰ ਬਲਕਾਰ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿਚ ਬਹੁਤਾ ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਇੰਜਨੀਅਰਿੰਗ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਾਲ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪੇਪਰ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਬਾਪ ਵਾਂਗ ਚੰਗਾ ਤੈਰਾਕ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਇਸ ਹੁਨਰ ਕਾਰਨ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਤੈਰਾਕੀ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿਚ ਅਵੱਲ ਵੀ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਆਪਣੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤੇ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਪਾਸ ਕਰਨ ਵਿਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਅਖੀਰ ਉਹ ਨਹਿਰ ਵਿਚੋਂ ਮੁਰਦਾ ਲਾਸ਼ਾਂ ਕੱਢ-ਕੱਢ ਰੁਪਏ ਜੋੜ ਕੇ ਪਰਵਾਸ ਜਾਣ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੀ ਹੋ ਰਹੀ ਬੇਕਦਰੀ ਤੇ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਧੁਰਾ ਹੋ ਨਿਬੜਦੀ ਹੈ।

ਕਹਾਣੀ 'ਪੰਡਿਤ ਜੀ ਉਰਫ ਪਰਸ ਰਾਮ ਚੌਕੀਦਾਰ' ਪੁਲਵਾਮਾ ਹਮਲੇ ਬਾਅਦ ਕਸ਼ਮੀਰੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਹਾਲਾਤ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਸਮਝਣ ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਹਾਣੀ ਵਿਚਲਾ ਰਸੂਲ ਹਰ ਸਾਲ ਕਸ਼ਮੀਰ ਤੋਂ ਬਿਹਤਰੀਨ ਸਾਲਾਂ ਲੈ ਕੇ ਹੇਠਲੇ ਮੈਦਾਨੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਵਪਾਰ ਲਈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਤੋਰਦਾ ਹੈ। ਨਜ਼ੀਰ ਦੀ ਪੰਡਿਤ ਜੀ ਨਾਲ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਵੀ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਰਸੂਲ ਰਾਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪੁਲਵਾਮਾ ਹਮਲੇ ਬਾਅਦ ਕਿਵੇਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਕਸ਼ਮੀਰੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਬਦਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਵੀ ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ ਰੇਖਾਕਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਪੰਡਿਤ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰਲੇ ਮਾਨਵੀ ਜਜ਼ਬਿਆਂ ਨੂੰ ਜਿਉਂਦਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਤੇ ਨਜ਼ੀਰ ਦੀ ਬੁਰੇ ਵਕਤ ਮੱਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ ਨਾਲ ਹੀ ਕਸ਼ਮੀਰੀਆਂ ਦੀ ਅਸਲ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਵੀ ਉਘਾੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਰਸੂਲ, ਨਜ਼ੀਰ, ਬਸ਼ੀਰਾ ਆਦਿ ਵਰਗੇ ਹੋਰ ਕਿੱਠੇ ਹੀ ਹੱਦ ਤੋਂ ਪਾਰ ਆ ਰਹੇ ਬਿਨ ਬੁਲਾਏ ਮਹਿਮਾਨਾਂ (ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦਾਂ) ਅਤੇ ਫੌਜ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿਆਦਤੀਆਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੀਆਂ ਬੁਨਿਆਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨੀ ਪੱਧਰ ਤੋਂ ਕਲਾਵੇ ਵਿਚ ਲੈਂਦੀ ਹੈ।

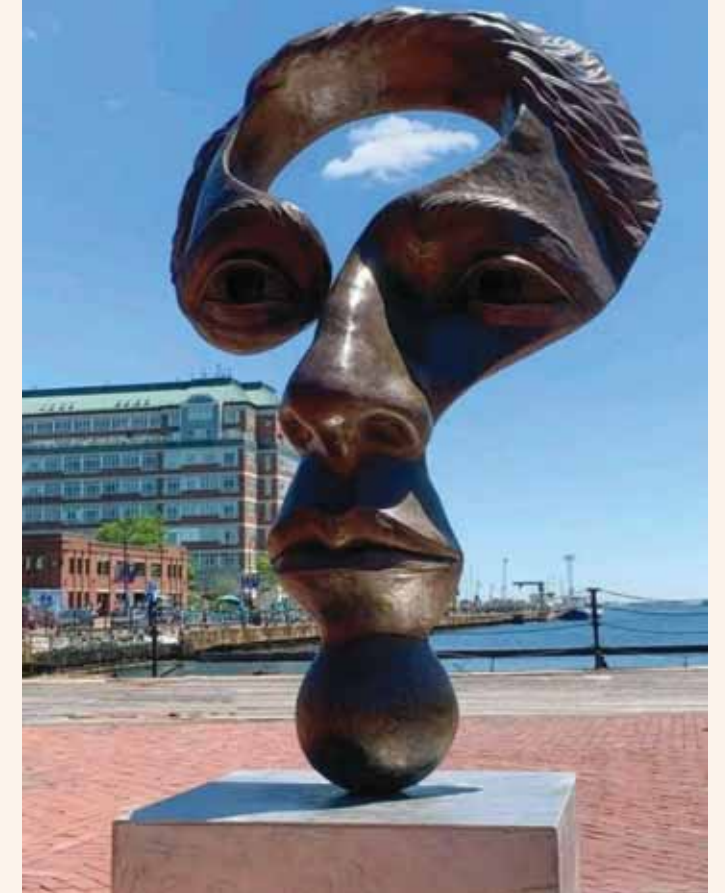
ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਦਰਜ ਆਖਰੀ ਕਹਾਣੀ 'ਹਰਿਆ ਬੂਟ' ਪਤੀ-ਪਤਨੀ ਦੇ ਆਪਸੀ ਝਗੜਿਆਂ, ਪਰਿਵਾਰਕ ਗੁੰਝਲਾਂ, ਪਿਆਰ ਵਿਆਹ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਵਿਚ ਪਈਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ, ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦਰਮਿਆਨ ਆਏ ਲਾਲਚਾਂ-ਲੋਭਾਂ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਪਸਾਰੇ ਵਿਚ ਫੈਲ ਰਹੇ ਪੁੰਜੀਵਾਦ ਤੇ ਬਾਜ਼ਾਰਵਾਦ ਦੇ ਸਿੱਧੇ-ਅਸਿੱਧੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਲਾਵੇ ਵਿਚ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਕਹਾਣੀ ਇਨਸਾਫ ਨੂੰ ਉੱਤਮ ਪੁਰਖੀ ਪਾਤਰ ਵਜੋਂ ਚਿਤਰ ਕੇ ਬਿਆਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਜੋਕੇ ਪੁੰਜੀਵਾਦੀ ਯੁੱਗ ਵਿਚ ਹਰ ਕੋਈ ਆਪਣੇ ਨਿੱਜੀ ਲਾਭ ਤੇ ਮੁਢਾਦਾਂ ਦਾ ਪਿੱਛਲੱਗ ਬਣਿਆ ਹਰ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦੀ ਪਾਕੀਜ਼ਗੀ ਨੂੰ ਤਿਲਾਂਜਲੀ ਦੇ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ, ਤਦ ਵੀ ਹੀ ਅਜੇ ਆਤਮਾ ਰਾਮ ਵਰਗਾ ਕੋਈ ਹਰਿਆ ਬੂਟ ਵੀ ਹੋਂਦ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।

ਕਹਾਣੀ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਵਿਚਲੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੀ ਰੂਪਕ ਪਕਿਆਈ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਕੋਲ ਕਹਾਣੀ ਕਹਿਣ ਦੀ ਕਲਾ ਹੈ। ਆਕਾਰ ਵਿਚ ਲੰਮੀਆਂ ਪਰ ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਸੰਜਮ ਵਿਚ ਬੱਝੀਆਂ ਇਹ ਬਹੁਤ ਸੰਘਣੀ ਗੋਂਦ ਵਾਲੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਹਨ। ਬਲਵਿੰਦਰ ਬਾਹਰ ਵਾਪਰਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਮਾਲ ਦੀ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਸਹਿਤ ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ ਗੁੰਦਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਪਾਤਰ ਦੇ ਅੰਦਰਲੀ ਹਲਚਲ ਤੇ ਸੋਚ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਹਿਜ ਨਾਲ ਰੂਪਮਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਨਵੇਂ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁਖਾਤਬ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ, ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਨਿਭਾਅ ਦੇ ਪੱਖ ਤੋਂ ਵੀ ਕਹਾਣੀਆਂ ਸਫਲ ਹਨ। ਲਗਪਗ ਸਾਰੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਉੱਤਮ ਪੁਰਖੀ ਸ਼ੈਲੀ ਵਿਚ ਲਿਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਪਾਤਰ ਉਘੜਵੇਂ ਤੇ ਨਿਖੜਵੇਂ ਹਨ। ਭਾਸ਼ਾ ਸਰਲ ਤੇ ਸੁਹਜ ਭਰਪੂਰ ਹੈ।

ਆਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ

ਕਾਲਮ 'ਆਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ' ਨੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਅੰਦਰ ਬੈਠੇ ਸ਼ਾਇਰ ਨੂੰ ਖੂਬ ਹਲੂਣਿਆ ਹੈ। ਤਸਵੀਰ ਦੇਖ ਕੇ ਤੁਹਾਡੇ ਮਨ ਵਿਚ ਜੋ ਵਲਵਲੇ ਉਠਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਕਵਿਤਾ ਦੀਆਂ ਦੋ ਤੌਂ ਚਾਰ ਸਤਰਾਂ 'ਚ ਸਾਨੂੰ ਤਸਵੀਰ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭੇਜੋ। ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ, ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਫੋਟੋ ਨਾਲ ਕਾਵਿ ਟੋਟਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਰ ਕੈਪਸ਼ਨ ਭੇਜਣ ਲਈ ਆਖਰੀ ਤਾਰੀਖ 17 ਦਸੰਬਰ 2022 ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-564

ਕਲਾਕਾਰ ਨੂੰ ਜਦ ਆਏ ਖਿਆਲ, ਹੋਇਆ ਤਿਆਰ ਔਜ਼ਾਰ ਸੰਭਾਲ। ਪੁਸ਼ਨਾਤਮਿਕ ਚਿੰਨ੍ਹ ਜੰਗ ਜੰਜਾਲ, ਸੋਚਾਂ ਵਿਚ ਭੁੱਬਿਆ ਆਏ ਭੂਚਾਲ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਕਰੇ ਬੜੇ ਕਠਿਨ ਸਵਾਲ, ਜੇ ਲੱਭੇ ਹੱਲ ਨ ਫਿਰ ਹੋਏ ਬਵਾਲ।

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-562

ਕਲਾ ਆਪਣੀ ਦੀ ਕਰ ਕੇ ਵਰਤੋਂ ਨਵਾਂ ਇਕ ਜੁਗਤ ਬਣਾਇਆ। ਘੱਟ ਖਰਚੇ ਵਿਚ ਚੱਲਣ ਵਾਲਾ ਤਿੰਨ ਪਹੀਆਂ 'ਤੇ ਟਰੱਕ ਚਲਾਇਆ। ਨਵੀਂ ਕਿਸਮ ਦੀ ਵੇਖ ਸਵਾਰੀ ਬੱਚਿਆਂ 'ਤੇ ਵੀ ਖੇਡਾ ਆਇਆ। ਪਰ 'ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਚਾਅ ਜ਼ਰੂਰੀ' ਉੱਤਮ ਗੁਰ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਭੁਲਾਇਆ।
ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਧਰ
ਕਲਾਹੜ (ਲੁਧਿਆਣਾ)
ਫੋਨ: +91 98783-37222

ਹਾਥੀ-ਟੈਪੂ 'ਤੇ ਲੱਦ ਕੇ ਸਕੂਲੀ ਬੱਚੇ, ਚੱਲ ਪਿਆ ਖਤਰਿਆਂ ਦਾ ਖਿਲਾਤੀ। ਆਪ ਤਾਂ ਲੋਹਟੋਪ ਲੈ ਕੇ ਮੁਸਕਰਾਵੇ, ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਜਾਨ ਖਤਰਿਆਂ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਖਾਲੀ। ਲਟਕਣ ਬੱਚੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਜਿਵੇਂ, ਘੁੰਮੇ ਸਰਕਸ ਦੀ ਟਰਾਲੀ। ਭਾਰਤ ਮੇਰੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਦੱਸੇ, ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀ ਰਖਵਾਲੀ।
-ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤਰ
ਕਲਬੁਰਛਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪਟਿਆਲਾ

ਬਾਈਕ ਦਾ ਬੰਬੂ ਕਾਟ ਬਣਾ ਕੇ, ਸਾਰਾ ਲੱਦ ਲਿਆ ਸਕੂਲ, ਨ ਡਰ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਕੋਈ ਰੱਖਿਆ, ਛਿੱਕੇ ਟੰਗ ਰੱਖੇ ਅਸੂਲ। ਨਾ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ, ਨ ਟੁੰਡੀ ਲਾਟ ਦੀ ਹੈ ਪਰਵਾਰ, ਹੇਕਾਂ ਲਾਉਂਦੇ ਉੱਚੀ ਰੋਲਾ ਪਾਂਦੇ, ਸਿਰ 'ਤੇ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ ਰਾਗ।
-ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ "ਨੂਰਪੁਰੀ"

ਫੁੱਲਾਂ ਵਰਗੇ ਕੋਮਲ ਮੁਖੜੇ, ਕੁਝ ਹੱਸਣ ਕੁਝ ਉਦਾਸ ਗੁਰਬਤ ਦੀਆਂ ਮਜਬੂਰੀਆਂ ਪੱਲੇ, ਮਨ ਵਿਚ ਪੂਰੀ ਆਸ ਸ਼ੌਂਕ ਹੈ ਸਭ ਦਾ ਇੰਗਲਿਸ਼ ਪੜ੍ਹਨੀ, ਟੋਪ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਉੱਠ ਕਰਨੀ ਘਰ ਦੀ ਪੁੰਜੀ ਵੇਚ-ਵੱਟ ਕੇ, ਵਿਚ ਵਿਦੇਸ਼ ਉਡਾਰੀ ਭਰਨੀ।
-ਮਾਸਟਰ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਲੰਮੇ
ਫੋਨ: 1-925-325-2486

ਕਿੰਨਾ ਅਦਭੁਤ ਹੈ ਨਜ਼ਾਰਾ ਛੱਬੀ ਬੱਚੇ ਅਤੇ ਸਤਾਈਵਾਂ ਖੁਦ ਚਾਲਕ ਖਿੱਲੀਆ ਪਾਉਂਦੇ ਨੱਚਦੇ ਟੱਪਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਛਕੜਾ ਵੀ ਹੈ ਜਲਦੀ ਇੱਧਰ ਉਧਰ ਘੁੰਮਣ ਵਾਲਾ ਇਹ ਹਨ ਸੈਲਾਨੀ ਮੌਜਮਬੀਕ ਦੇ ਕਰ ਪੜ੍ਹਾਈ ਖਤਮ ਛੁੱਟੀਆਂ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਆ ਰਹੇ ਸੁਖਾਲਾ ਨਹੀਂ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਵਾਹਨ ਕਾਬੂ ਕਰਨਾ, ਹਾਸੇ ਦਾ ਤਮਾਸ਼ਾ ਬਣਨ ਦੇ ਆਸਾਰ ਹਨ, ਕੌਣ ਕਹੇ ਰਾਣੀ ਅੱਗਾ ਢੱਕ ਇਹ ਉਮਰ ਹੀ ਐਸੀ ਹੈ ਆਜ਼ਾਦ ਮੁਸਕਲਾਂ ਤੋਂ।
-ਦਰਸ਼ਨ ਪਾਲ ਦੋਸਾਂਝ

ਭਾਰਤ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਪੰਜਾਬ, ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੋਕਣ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਸੁਫਨਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੁਝ ਨਹੀਂ

ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਪਿੜ

ਜਤਿੰਦਰ ਪਨੂੰ
ਫੋਨ: 91-98140-68455

ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸੌਕ ਹੋਣਿਆ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਮੈਨੂੰ ਵਿਹਲੇ ਵਕਤ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਉੱਤੇ ਦੋ ਕਿਸਮ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵੇਖਣੇ ਪਸੰਦ ਹਨ, ਇੱਕ ਸ਼ਾਇਰੀ ਤੇ ਦੂਸਰਾ ਵਿਅੰਗਕਾਰੀ। ਸ਼ਾਇਰੀ ਮੈਂ ਇਸ ਲਈ ਬਹੁਤੀ ਨਹੀਂ ਵੇਖਦਾ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸ਼ਾਇਰ ਇਸ਼ਕ ਦੇ ਰੋਣੇ ਰੋਣੇ ਜਾਂ ਹਾਲਾਤ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਠੀਕ-ਠਾਕ ਕਰਨ ਪਿੱਛੋਂ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੂਸਰੇ ਧਰਮ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ ਚੌਭਾ ਲਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਵਿਅੰਗ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਵਿਚ ਕਈ ਵਾਰੀ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਏਦਾਂ ਦਾ ਹੁਲਾਸਾ ਦੇਣਾ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਸਮਝ ਵੀ ਛੇਤੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਹੁੰਦੀ ਵੀ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਮਹੱਤਵ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਇੱਕ ਵਿਅੰਗਕਾਰ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਇਹ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਮਹਾਨ ਕਿਸ ਗੱਲ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਇੱਕਦਮ ਹੱਸ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਅਲੋਕਾਰ ਦੇਸ਼ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਕੰਧਾਂ ਉੱਤੇ ਲਿਖ ਕੇ ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ 'ਏਥੇ ਲਿਖਣਾ ਮਨ੍ਹਾ ਹੈ।' ਲੋਕ ਹੱਸਦੇ ਰਹੇ ਤੇ ਗੱਲ ਰੌਲੇ ਵਿਚ ਰੁਲ ਗਈ, ਜਦ ਕਿ ਰੁਲਣ ਵਾਲੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਰੁਪਈਆ ਤੁਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਰਾਜਾਂ ਤੱਕ ਜਾਂਦਾ ਪੌਣਾ ਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਤੱਕ ਜਾਂਦਾ ਔਪਾ ਰਹਿ ਜਾਣ ਪਿੱਛੋਂ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲ ਜਾਣ ਤੱਕ ਮਸਾਂ ਚਵਾਨੀ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਬਹੁਤ ਚਰਚਾ ਹੋਈ ਸੀ, ਪਰ ਕੁਝ ਚਿਰ ਪਿੱਛੋਂ ਖੁਦ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਬੇਫ਼ਰਮਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿਚ ਫਸ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਅਗਲੀ ਚੋਣ ਵਿਚ ਹਾਰ ਗਿਆ ਸੀ।

ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਕੌਣ ਕੀ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ, ਇਸ ਦੀ ਚਰਚਾ ਛੱਡ ਕੇ ਸਿੱਧਾ ਉਸ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣ ਵੱਲ ਆਈਏ, ਜਦੋਂ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ

ਆਪਣੇ ਸਰਪ੍ਰਸਤਾਂ ਲਈ ਸਿਆਸੀ ਕੰਮ ਵੀ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਲੀ ਭੂਮਿਕਾ ਅੱਜ ਗੌਤਮ ਅਡਾਨੀ ਨਿਭਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸਾਡੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਇਸ ਸਾਲ ਜਦੋਂ ਸਰਕਾਰ ਬਦਲੀ ਤਾਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਏਦਾਂ ਦਾ ਰਾਜ-ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇਣਗੇ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਬਾਰੇ 'ਜ਼ੀਰੋ ਟਾਲਰੈਂਸ' (ਬਿਲਕੁਲ ਹੀ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਾ ਕਰਨ) ਦੀ ਨੀਤੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਸ ਦੀ ਇੱਛਾ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਅਮਲ ਵਿਚ ਏਦਾਂ ਹੋ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਕਈ ਥਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਪੂਰਾ ਪਤਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ

ਪ੍ਰਬੰਧ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਜਿਸ ਨੇ ਵੇਚਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਏਨੀ 'ਬਲੈਕ ਮਨੀ' ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਵਿਭਾਗ ਤੋਂ ਲੁਕਾਉਣ ਦੇ ਰਾਹ ਅਗੇਤੋਂ ਲੱਭ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਸਮੇਤ ਸਰਕਾਰੀ ਅਮਲੇ ਦੇ ਹਰ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਕਾਰਨ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਖਰੀਦਦਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਅਗੇਤੀ ਗੱਲ ਤੈਅ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸੌਦੇ ਦੀ ਰਜਿਸਟਰੀ ਵਿਚੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਐਨੇ ਪੈਸੇ ਕੱਢੇ ਜਾਣਗੇ। ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਲੋੜਵੰਦ ਖਰੀਦਦਾਰ ਇਸ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਪੈਸਾ ਦੇਣ ਲੱਗਾ ਤਿਜਕਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਰਜਿਸਟਰੀ ਉੱਤੇ ਸਿਰਫ 'ਮਾਰਕੀਟ ਰੇਟ ਦੀ ਅਸੈਸਮੈਂਟ ਕਰਵਾਓ' ਲਿਖਣ ਨਾਲ ਪਾਸਾ ਪਲਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਾਰਕੀਟ ਰੇਟ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਦਸ ਕਰੋੜ ਦੇ ਨੇੜੇ ਤੇੜੇ ਦੀ ਰਜਿਸਟਰੀ ਲਈ ਅੱਸੀ ਕੁ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਸਰਕਾਰੀ ਫੀਸ ਦੇਣੀ ਪੈਣੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਖਰੀਦਦਾਰ ਮੌਕੇ ਦੇ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਬਣਦਾ ਸ਼ਰਨ ਪਾ ਕੇ ਮਸਾਂ ਇੱਕ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਨੇੜੇ ਤੇੜੇ ਦੀ ਰਜਿਸਟਰੀ ਕਰਵਾਏਗਾ ਤੇ ਸੱਤਰ ਲੱਖ ਦੇ ਕਰੀਬ ਬਚਾ ਲਵੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਵਾਇਤ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ, ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਰਾਜ ਵੇਲੇ ਤੋਂ, ਚੱਲਦੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸੇ ਮੁਤਾਬਕ ਕੰਮ ਚੱਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਵੀ ਕਿਸੇ ਆਗੂ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਸਕਿਆ। ਮੌਜੂਦਾ ਸਰਕਾਰ ਵੀ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ।

ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਮੈਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਣ ਗਿਆ ਤਾਂ ਨਾ ਖਾਉਂਗਾ ਅਤੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਖਾਣ ਦੇਵਾਂਗਾ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਲਾਲੀਪਾਪ ਨੇ ਕੀਲ ਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਜਿਹੜਾ ਨਸੀਬ ਪੱਲੇ ਪਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੋਕਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ, ਕੁਝ ਖਾਸ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਨਵੇਂ ਵੰਗ ਨਾਲ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਦੌਰ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਹੇਠ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੀ ਟਾਟਾ-ਬਿਰਲਾ ਦੇ ਉੱਭਰਨ ਦੇ ਚਰਚੇ ਸੁਣੀਏ ਸਨ, ਫਿਰ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਹੇਠ ਨਵਾਂ ਅੰਬਾਨੀ ਘਰਾਣਾ ਉੱਭਰਿਆ ਅਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਧੰਦੇ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਖਿਡਾਰੀ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਸਰਕਾਰ ਦੌਰਾਨ ਗੁਜਰਾਤ ਤੋਂ ਉੱਠਿਆ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਗੌਤਮ ਅਡਾਨੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅੱਠ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਅੰਬਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਪਛਾੜ ਗਿਆ ਹੈ। ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਅੱਗੇ ਆਉਣ ਤੱਕ ਗੌਤਮ ਅਡਾਨੀ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਰਿਲਾਇੰਸ ਵਾਲੇ ਅੰਬਾਨੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਵੱਡੇ ਮੁਕੇਸ਼ ਅੰਬਾਨੀ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਮਸਾਂ ਛੇਵਾਂ ਕੁ ਹਿੱਸਾ ਸੀ, ਅੱਜ ਉਹ ਭਾਰਤ ਦਾ ਪਹਿਲੇ ਦਰਜੇ ਦਾ ਤੇ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਦਾ ਤੀਸਰਾ ਵੱਡਾ ਅਮੀਰ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਬਣਿਆ ਦਿਖਾਈ ਦੇਂਦਾ ਹੈ। ਰਾਜਨੀਤਕ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਨੇ ਜਿੰਦਾਂ ਪਹਿਲਿਆਂ ਨੂੰ ਉਭਾਰਿਆ ਸੀ ਤੇ ਉਹ

ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ, ਸਰਕਾਰੀ ਨੀਤੀਆਂ ਹੀ ਇਸ ਮਕਸਦ ਲਈ ਰਾਹ ਖੋਲ੍ਹਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਜਲੰਧਰ ਵਿਚ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਮਹਿੰਗੀ ਮਾਰਕੀਟ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਨੇ ਪਲਾਟ ਲੈਣਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਓਥੇ ਕੀਮਤ ਅੱਸੀ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਇੱਕ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਮਰਲਾ ਤੱਕ ਚੱਲਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਸ ਕੀਮਤ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਕਦੇ ਵੀ ਕੋਈ ਰਜਿਸਟਰੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਹਰ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ ਏਦਾਂ ਦੀਆਂ ਰਜਿਸਟਰੀਆਂ ਕਰਨ ਦੀ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸਰਕਾਰੀ ਕੀਮਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੁਲੈਕਟਰ ਰੇਟ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉੱਪਰ ਦੱਸੀ ਮਾਰਕੀਟ ਵਿਚ ਇੱਕ ਮਰਲੇ ਦਾ ਕੁਲੈਕਟਰ ਰੇਟ ਤਿੰਨ ਤੋਂ ਚਾਰ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਰਜਿਸਟਰੀ ਏਨੀ ਕੀਮਤ ਦੀ ਕਰਵਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਦਸ ਮਰਲੇ ਦੇ ਪਲਾਟ ਦਾ ਸੌਦਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਅਸਲੀ ਕੀਮਤ ਅੱਠ ਤੋਂ ਦਸ ਕਰੋੜ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਰਜਿਸਟਰੀ ਵਿਚ ਮਸਾਂ ਤੀਹ-ਚਾਲੀ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਕੀਮਤ ਮੁਤਾਬਕ ਲਿਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਬਾਕੀ ਦੀ ਰਕਮ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਦੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪੋ ਵਿਚ ਲਈ-ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਕਾਲਾ ਧਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਨੇ ਪਲਾਟ ਖਰੀਦਣਾ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਤੀਹ-ਚਾਲੀ ਲੱਖ ਰੁਪਏ 'ਵ੍ਹਾਈਟ' ਅਤੇ ਬਾਕੀ 'ਬਲੈਕ ਮਨੀ' ਦਾ

ਭਾਰਤ ਦੇ ਇੱਕ ਨਾਗਰਿਕ ਦੇ ਨਾਤੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਵਾਂਗ ਅਸੀਂ ਵੀ ਦਿਲੋਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਜਿਸ ਕਿਸੇ ਆਗੂ ਨੇ ਨਾਅਰਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਉਹ ਕਰ ਕੇ ਵਿਖਾਵੇ, ਪਰ ਜਜ਼ਬਾਤੀ ਆਸ਼ਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਚੰਦ-ਤਾਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਿਆਉਣ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵਾਂਗ ਇਹ ਨਾਅਰਾ ਜਾਂ ਦਾਅਵਾ ਵੀ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਹਕੀਕਤ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਨਾਅਰੇ ਨੂੰ ਹਕੀਕਤ ਵਿਚ ਬਦਲਦਾ ਵੇਖਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਆਮ ਲੋਕ ਵੀ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸੋਚਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਕਿ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੋਕਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਆਗੂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਜਾਂ ਤਾਂ ਸੁਫਨਿਆਂ ਦੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਵੱਸਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੁਫਨਿਆਂ ਦੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਵੱਸਦੇ ਰਹਿਣਾ ਸਿਖਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਝੂਠੇ ਦਿਲਾਸੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਆਉਣ ਲੱਗ ਪਏ ਜਾਪਦੇ ਹਨ। ਜਿਹੜਾ ਕੋਈ ਏਦਾਂ ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਦੇਂਦਾ ਹੈ, ਲੋਕ ਉਸੇ ਦੇ ਪਿਛੇ ਤੁਰ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਫਿਰ ਆਮ ਲੋਕ ਉਹ ਕੂੜੀ ਆਸ ਰੱਖ ਬੈਠਦੇ ਹਨ, ਜਿਹੜੀ ਕਦੀ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਤੇ ਕਦੀ ਪੂਰੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ। ਇਹ ਗੱਲ ਅਸੀਂ ਮਾਲ ਮਹਿਕਮੇ ਇਕੱਲੇ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਦੇ ਕੇ ਲਿਖੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਇਕੱਲੇ

ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਨਹੀਂ, ਹਰ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਲਗਭਗ ਏਦਾਂ ਦੇ ਚੋਰ ਮਘੋਰੇ ਹੋਏ ਦਿਸਦੇ ਹਨ। ਜਲੰਧਰ ਵਿਚ ਪਿਛਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੌਰਾਨ ਏਦਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਅਫਸਰ ਨੇ ਇੱਕ ਸੜਕ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਖੁਦ ਦਿੱਤੀ, ਕਾਰਜਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਹੋ ਗਿਆ, ਅਸਲ ਵਿਚ ਸਾਮਾਨ ਉਸ ਸੜਕ ਦੀ ਥਾਂ ਉਸ ਅਫਸਰ ਦੀ ਕੋਠੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਚਲਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਜਿਸ ਠੇਕੇਦਾਰ ਨੇ ਜਲੰਧਰ ਵਾਲੀ ਉਹ ਸੜਕ ਬਣਾਉਣੀ ਸੀ, ਉਹ ਵੱਡੇ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਕੋਠੀ ਬਣਾਉਣ ਲੱਗਾ ਰਿਹਾ। ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਇਹ ਖਬਰ ਵੀ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਪੜ੍ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਜੀ ਪੀ ਐੱਸ ਮੈਪਿੰਗ ਵਿਚ ਪੰਜ ਸੌ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੜਕਾਂ ਹੀ ਗਾਇਬ ਨਿਕਲੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਕਮਾਲ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਕਿ ਉਹ ਸੜਕਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਫਸਰਾਂ ਨੇ ਸਨ, ਫਿਰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੜਕਾਂ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਦਾ ਖਰਚਾ ਵੀ ਉਹੋ ਪਾਉਂਦੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਸੜਕਾਂ ਅਸਲ ਵਿਚ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਸੜਕ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਗਿਲੋਮੀਟਰ ਬਣਾਈ ਜਾਂਦੀ ਸੀ, ਕਾਰਜਾਂ ਵਿਚ ਪੰਝੀ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਵੀ ਲਿਖਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਚੈੱਕ ਕਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਉਂਦਾ, ਚੈੱਕ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਆਪਣੀ ਹਿੱਸਾ-ਪੱਤੀ ਆਪਣੇ ਦਫਤਰਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਲੈ ਲੈਂਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਕੁੰਡੀ ਸਰਕਾਰੀ ਖਜ਼ਾਨੇ ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਸੱਤਰ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਲੱਗਦੀ ਆਈ ਸੀ।

ਇਸ ਲਈ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਇਹੋ ਹੈ ਕਿ ਜਿੰਦਾਂ 'ਏਥੇ ਲਿਖਣਾ ਮਨ੍ਹਾ' ਵੇਖ ਕੇ ਲੋਕ ਸਮਝਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਲਿਖਣ ਦੀ ਅਸਲੀ ਥਾਂ ਇਹੋ ਹੈ, ਏਦਾਂ ਹੀ ਜਿਹੜਾ ਹਾਕਮ ਆਵੇ, ਉਹ ਇਹੋ ਕਹੀ ਜਾਵੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਹੋਣ ਨਹੀਂ ਦਿਆਂਗੇ, ਇਸ ਨਾਲ ਆਮ ਲੋਕ ਸਮਝ ਜਾਇਆ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਏਦਾਂ ਹੀ ਕੰਮ ਚੱਲਦਾ ਹੈ। ਸੱਤਰ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਹਰ ਪਾਸੇ ਇਹੀ ਹੁੰਦਾ ਆਇਆ ਹੈ ਤਾਂ ਹੁਣ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਰਹੇਗਾ। ਬਾਪ-ਦਾਦੇ ਤੋਂ ਚੱਲਦੀ ਕਿਸੇ ਸਮਾਜੀ ਰੀਤ ਵਾਂਗ ਸਿਆਸੀ ਵਡੇਰਿਆਂ ਦੀ ਇਸ ਰੀਤ ਨੂੰ ਵੀ ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਛੱਡਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਤੇ ਲੋਕ ਬਹੁਤੀ ਚਿੜ-ਚਿੜ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿਨ-ਕੱਟੀ ਕਰੀ ਜਾਣ ਦੇ ਆਦੀ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਫਿਰ ਚੀਕ-ਚਿਹਾੜਾ ਪਾਉਣ ਦਾ ਕੀ ਫਾਇਦਾ, ਜਾਪਦਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ।

ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਸਿੱਖੇ ਇਨਸਾਨ

ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਲੋਕ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਯੋਗ ਸਾਧਨਾ ਤੇ ਰੂਹਾਨੀਅਤ ਦੀ ਭਗਤੀ ਸਿੱਖਦੇ ਹਨ ਤੇ ਵਾਪਸ ਆ ਕੇ ਆਪਣੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਖੋਲ੍ਹ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਚੰਗੀ ਕਮਾਈ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਮੈਨੂੰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਈ ਕਿ ਜਿਸ ਧਰਮ 'ਚ ਤੁਹਾਨੂੰ ਯਕੀਨ ਹੈ ਜਾਂ ਤੁਹਾਡੇ

ਦੇਵਿਦਰ ਕੌਰ ਪਾਲੀਵਾਲ
ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ

ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇਰਿਆਂ ਤੋਂ ਸੁਣ ਕੇ ਤੁਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਮੰਨੀ ਜਾਓ। ਇਸ ਵਿਚ ਕੀ ਬੁਰਾ ਹੈ?

ਇਹ ਬਹਿਸ ਕਰਨੀ ਕਿ ਮੇਰਾ ਧਰਮ

ਚੰਗਾ, ਤੇਰਾ ਮਾਤਾ ਜਾਂ ਐਵੇਂ ਬੇਫਜ਼ੂਲ ਗੱਲਾਂ ਨਾਲ ਗਲਤ ਅਫਵਾਹਾਂ ਖਿਲਾਰ ਕੇ ਤਮਾਸ਼ਾ ਦੇਖਣਾ ਤੇ ਦੂਸਰਿਆਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਅਸਲੀ ਮੁੱਦੇ ਤੋਂ ਹਟਾ ਕੇ ਗਲਤ ਪਾਸੇ ਵੱਲ ਨੂੰ ਮੋੜਨਾ ਤਾਂ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬੇਵਕੂਫ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਆਦਿ ਸਭ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਹੈ।

ਤੂੰ ਹਿੰਦੂ ਬਨੇਗਾ ਨਾ ਮੁਸਲਮਾਨ ਬਨੇਗਾ ਇਨਸਾਨ ਕੀ ਐਲਾਨ ਹੈ ਇਨਸਾਨ ਬਨੇਗਾ। ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਸਿੱਖਣੀ ਪਵੇਗੀ। ਇਕ ਦੂਸਰੇ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਕਰਨੀ ਸਿੱਖਣੀ ਪਵੇਗੀ। ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਹਰ ਧਰਮ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨਾ ਸਿਖਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਬੰਦੇ ਦਾ ਜੋ ਵੀ ਧਰਮ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਉਸ ਬਾਰੇ ਗਿਆਨ ਸਿੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਜਾਂ ਘਰ ਵਿਚ ਸ਼ਾਂਤੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ 'ਜੀਓ ਐੱਚ ਜੀਓ' ਦੀ ਪਾਲਿਸੀ ਅਪਨਾਉਣੀ ਪਵੇਗੀ।

ਸ਼ੈਤਾਨ ਵਿਹਲਾ ਮਨ ਦੰਗੇ ਫ਼ਸਾਦ ਕਰਦਾ ਤੇ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਲੱਗੇ ਕਿ ਦੂਸਰੇ ਬੰਦੇ ਦੀ ਸੋਚ ਤੇ ਸਿਰ ਸਿੱਧਾ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਸ ਤੋਂ ਦੂਰੀ ਬਣਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਦੋ ਕੌਮਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਬਹਿਸ ਜਾਂ ਬੁਰੇ ਸ਼ਬਦ ਇਕ ਦੂਸਰੇ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਹੱਥ ਤਕੜੇ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਉਥੇ ਹੀ ਰੋਕਿਆ ਜਾਵੇ ਤੇ ਉਸ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

ਬਾਹਰਲੇ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਤੁਸੀਂ ਜੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਬੋਲ ਕੇ ਵੀ ਧਮਕੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਉਸ ਲਈ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ। ਹਰ ਬੰਦਾ ਬੋਲਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਸ ਵਾਰ ਸੋਚੇ ਕਿ ਉਹ ਜੋ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਸ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਦਾ ਹਿਰਦਾ ਤੇ ਨਹੀਂ ਵਲੰਧਰਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਸਿਆਣੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਬੋਲਣਾ ਸਿੱਖਣ ਨੂੰ ਤਾਂ ਸਾਲ ਦੋ ਸਾਲ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਇਸ ਜ਼ਬਾਨ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਦੀ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ। ਇਨਸਾਨ ਦੀ ਜੀਭ ਤਿਲਕਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਸਿਆਣੇ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੀਭ 'ਚ ਕੋਈ ਹੱਡੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਪਰ ਇਹ ਗਲਤ ਬੋਲ ਕੇ ਹੱਡੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰ ਤੁੜਵਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਸਾਡੇ ਸਾਰੇ ਲੀਡਰਾਂ ਦੀ ਵੀ ਇਹੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਦੂਸਰੇ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਕਿੱਦਾਂ ਕਰਾਈ ਜਾਵੇ। ਜੇ ਲੀਡਰ ਇਮਾਨਦਾਰ ਹੈ, ਚੰਗਾ

ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਵੀ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਅੱਖ 'ਚ ਰੜਕਦਾ ਹੈ। ਲੀਡਰ ਆਪਸ 'ਚ ਲੜੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂਕਿ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਤੋਈਆ ਚੜ੍ਹਿਆ ਪਿਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਦਰਿਆ ਵਗ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮਾਵਾਂ ਰੋ-ਪਿੱਟ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ, ਘਰ ਉੱਜੜ ਰਹੇ ਹਨ। ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਇਸ ਪਾਸੇ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਉਹ ਆਪਸ ਵਿਚ ਹੀ ਲੜੀ ਜਾਣ। ਆਖਿਰ ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸੇਵਾਦਾਰ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਗੱਲ ਹੋਵੇ ਲਿਖਤੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਤਾਂ ਕੋਈ ਮੰਨਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਹਰ ਮੁੱਦੇ ਲਈ ਧਰਨਾ ਲਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਕਾਸ 'ਤੇ ਬੁਰਾ ਅਸਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਪੁਲੀਸ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਵਾਧੂ ਪੁਲੀਸ ਬੁਲਾਉਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਧਰਨਿਆਂ 'ਤੇ ਬੈਠਿਆਂ ਦੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਜੀਅ ਮਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਕਿੱਥੋਂ ਮੌਤ ਕੇ ਲਿਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਦਾ ਹੈ ਜੇ ਸਾਰੇ ਉਹਨੂੰ ਆਪਣੇ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੀ ਨਾ ਕਰਨ ਤਾਂ ਇਕੱਲਾ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿਚ ਪਿਆ ਕਾਨੂੰਨ ਕੀ ਕਰ ਲਊ।

ਘਰ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਚਾਰ ਬੰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ

ਕਈ ਵਾਰ ਵੱਖਰੇ ਖਿਆਲ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਲੋਟ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ ਸਾਰੇ ਸੂਬੇ ਨੂੰ ਇਕੱਲਾ ਬੰਦਾ ਕਿੱਦਾਂ ਠੀਕ ਕਰ ਲਊ। ਜੇ ਘਰ 'ਚ ਇਕ ਬੰਦਾ ਸਫਾਈ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਬਾਕੀ ਸੱਤ ਗੰਦ ਪਾਈ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਘਰ ਸਾਫ਼ ਰਹਿ ਜਾਊ? ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ।

ਇਹ ਇਕ ਮਿਸਾਲ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਆਪਾਂ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਸੂਬੇ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਕਮਰਕੱਸੇ ਬੰਨ੍ਹਣੇ ਪੈਣਗੇ।

ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨਿੱਜੀ ਲੜਾਈ ਛੱਡ ਕੇ ਸੂਬੇ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਲਈ ਸੋਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੀਡਰ ਬਣਾ ਕੇ ਸੇਵਾ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ।

ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਿਸੇ ਇਕ ਕੌਮ ਜਾਂ ਧਰਮ ਲਈ ਨਹੀਂ ਸਭ ਲਈ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਹਨ। ਜੇ ਇਸ ਰਚਨਾ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਕਿਸੇ ਦੇ ਮਨ ਨੂੰ ਠੋਸ ਲੱਗੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਅਗਾਊਂ ਮੁਆਫ਼ੀ ਦੀ ਜਾਚਕ ਹਾਂ।

ਗ਼ਦਰ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਆਰੰਭ ਅਤੇ ਲਾਹੌਰ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਕੇਸ !

ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਾਮਰਾਜ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸਮੇਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ, ਲਹਿਰਾਂ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਈਆਂ। ਲੱਖਾਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਘੁਲਾਟੀਆਂ ਨੇ ਫ਼ਾਂਸੀਆਂ ਦੇ ਰੌਸ਼ੇ ਚੁੰਮੇ, ਉਮਰ ਕੈਦਾਂ ਕੱਟੀਆਂ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਕੁਰਕ ਕਰਵਾਈਆਂ। ਨੌਜਵਾਨ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨੀ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਘਰੇਲੂ ਹਾਲਾਤ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਦੇਸ ਤੋਂ ਪਰਦੇਸ ਗਏ। ਘਰ ਦੀ ਸੁਰਗੀ ਲਈ ਬਾਹਰਲੇ ਦੇਸ਼ਾਂ 'ਚ ਆਏ ਨੌਜਵਾਨ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨੀਆਂ ਨਾਲ ਗੋਰਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਬਦਸਲੂਕੀ ਅਤੇ ਅਣਮਨੁੱਖੀ ਵਿਹਾਰ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਉਤਸੁਕਤਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਦੇਖਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ

ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

1. ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਆਫ ਪੈਸਿਫਿਕ ਕੋਸਟ ਦਾ ਨਾਂਅ 'ਹਿੰਦੀ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਆਫ ਪੈਸਿਫਿਕ ਕੋਸਟ' ਹੋਵੇ।
2. ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਇਨਕਲਾਬ ਰਾਹੀਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਾਮਰਾਜ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਾਉਣਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਲੋਕ-ਰਾਜ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰੀ ਦਾ ਹੱਕ ਹੋਵੇ।
3. ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਹਫ਼ਤਾਵਾਰ ਅਖਬਾਰ ਹੋਵੇ ਜੋ ਪੰਜਾਬੀ, ਹਿੰਦੀ ਅਤੇ ਉਰਦੂ ਵਿਚ ਛਾਪਿਆ

'ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਬੂਰ ਪਵੇ' ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਲਏ ਗਏ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਭਾਈ ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ, ਮੁਨਸ਼ੀ ਕਰੀਮ ਬਖ਼ਸ਼ ਅਤੇ ਮੁਨਸ਼ੀ ਰਾਮ (ਅਸਟੋਰੀਆ), ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਕਸੇਲ, ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਮਰਹਾਨਾ ਅਤੇ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਭਕਨਾ (ਮਨਰਾਕ), ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਟੁੰਡੀਲਾਟ ਅਤੇ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਕੋਟਲਾ ਨੌਧ ਸਿੰਘ (ਬਰੈਡਵਿਲ), ਪੰਡਿਤ ਕਾਂਸ਼ੀ ਰਾਮ, ਰਾਮ ਰੱਖਾ ਅਤੇ ਠਾਕਰ ਦਾਸ (ਸੈਂਟ ਜੌਨ), ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ (ਵਿਆਨਾ), ਅਮਰ ਸਿੰਘ (ਪੋਰਟਲੈਂਡ) ਅਤੇ (ਲਿੰਕਨ)ਮਿਲ 'ਚੋਂ ਸਾਥੀ ਸਨ।

ਦੇ ਆਸ-ਪਾਸ ਬਾਬਾ ਮਥਰਾ ਸਿੰਘ, ਹੋਂਗਕੋਂਗ ਵਿਚ ਭਾਈ ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ, ਜਪਾਨ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਮੋਲਵੀ ਬਰਕਤ ਉਲੂ, ਮਨੀਲਾ (ਥਾਈਲੈਂਡ) ਵਿਚ ਮੁਜਤਬਾ ਹੁਸੈਨ ਜੌਨਪੁਰੀ, ਭਾਈ ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਬੁੱਢਾ ਸਿੰਘ, ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਸਿੰਘ, ਬਰਮਾ ਵਿਚ ਬਾਬੂ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਸਾਹਰੀ ਅਤੇ ਪੰਡਿਤ ਸੋਹਨ ਲਾਲ, ਪੀਨਾਂਗ ਵਿਚ ਵਿਸਾਖਾ ਸਿੰਘ ਗੁੰਬੀ, ਸਿੰਘਾਪੁਰ ਵਿਚ ਨੰਦ ਗੋਪਾਲ ਆਦਿ ਸਭ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਵਾਸਤੇ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਿਰਤੋੜ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਗ਼ਦਰ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮਾਹੌਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ। ਸਵਿਟਜ਼ਰਲੈਂਡ ਵਿਚ ਸ.ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਫਰਾਂਸ ਵਿਚ ਮੈਡਮ ਕਾਮਾ ਨੇ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਾਉਣ ਦਾ ਹੋਕਾ ਦਿੱਤਾ। ਗ਼ਦਰ ਅਖਬਾਰ ਜੋ ਸਾਨਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਵਿਚ ਛਪਦੀ ਸੀ, ਨੇ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਜੁੜੇ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਕਦੇ ਕੀ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਅਤੇ ਦੱਸਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਗ਼ਦਰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਜਰਨੈਲਾਂ ਦੀ ਵਿਉਂਤਬੰਦੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ।

ਕੁਰਕੀ ਅਤੇ ਜਲਾਵਤਨੀਆਂ ਵਰਗੀਆਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਸੋਧ ਕੀਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਗ਼ਦਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵਕੀਲ, ਦਲੀਲ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਪਹਿਲਾ ਲਾਹੌਰ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਕੇਸ (26 ਅਪ੍ਰੈਲ 1915 ਤੋਂ 13 ਸਤੰਬਰ 1915)

ਇਹ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸਲਤਨਤ ਦੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਜਾਰਜ ਪੰਚਮ, ਅਨੰਦ ਕਿਸ਼ੋਰ ਅਤੇ ਗ਼ਦਰੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਲੜਾਈ ਗਿਆ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਾਹੌਰ ਸੈਂਟਰਲ ਜੇਲੂ ਵਿਚ ਹੋਈ। ਮੁਕੱਦਮਾ ਸੁਣਨ ਲਈ ਤਿੰਨ ਮੈਂਬਰੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਬਣਾਇਆ ਜਿਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਜੱਜ ਏ. ਏ. ਇਰਵਨ, ਜੱਜ ਟੀ.ਪੀ ਐਲਿਸ ਅਤੇ ਲਾਹੌਰ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਵਕੀਲ ਸਿੱਧ ਨਰਾਇਣ ਸਨ। ਮਿਸਟਰ ਬੇਵਨ ਅਤੇ ਤਾਜ਼ਦੀਨ ਕੁਰੈਸ਼ੀ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਸਨ। ਇਹ ਕੇਸ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਮੁੜੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਪਰਵਾਨਿਆਂ ਲਈ ਸੀ।

ਪਹਿਲੇ ਲਾਹੌਰ ਕੇਸ ਵਿਚ ਸੱਤ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਹਿਤੈਸੀ ਸ. ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਭਾ ਪੁੱਤਰ ਸ. ਮੰਗਲ ਸਿੰਘ ਪਿੰਡ ਸਰਾਭਾ (ਲੁਧਿਆਣਾ), ਸਾ. ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਗਣੇਸ਼ ਪਿੰਡ ਪੁੱਤਰ ਸ਼੍ਰੀ ਗਣੇਸ਼ ਪਿੰਡ ਗਿੱਲਵਾਲੀ ਪਿੰਡ ਟੱਲੇਗੁਆਲ ਧਮਧੇਰਾ (ਪੂਨਾ), ਸ. ਸੁਰੈਣ ਸਿੰਘ (1) ਪੁੱਤਰ ਸ. ਬੂੜ ਸਿੰਘ ਪਿੰਡ ਗਿੱਲਵਾਲੀ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ), ਸ. ਸੁਰੈਣ ਸਿੰਘ (2) ਪੁੱਤਰ ਸ. ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਪਿੰਡ ਗਿੱਲਵਾਲੀ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ), ਸ. ਬਖਸ਼ੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਸ. ਸੰਤਾ ਸਿੰਘ ਪਿੰਡ ਗਿੱਲਵਾਲੀ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ), ਸ. ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਸ. ਅਰੂੜਾ ਪਿੰਡ ਭੱਟੀ ਗੁਰਾਇਆ (ਸਿਆਲਕੋਟ) ਅਤੇ ਸ. ਜਗਤ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਸ. ਅਰੂੜਾ ਸਿੰਘ ਪਿੰਡ ਸੁਰਸਿੰਘ (ਲਾਹੌਰ) ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜੋ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਾਮਰਾਜ ਦੀ ਅਰਬੀ 'ਚ ਕਿੱਲ ਸੀ।

17 ਆਜ਼ਾਦੀ ਪਰਵਾਨਿਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਲਾਹੌਰ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਕੇਸ ਵਿਚ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਬਦਲ ਕੇ ਕਾਲੇ ਪਾਣੀ (ਜਲਾਵਤਨ) ਕੈਦ ਕੀਤਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਬਾਬਾ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਭਕਨਾ ਪਿੰਡ ਭਕਨਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਬਾਬਾ ਸਾਵਨ ਸਿੰਘ ਪਿੰਡ ਚੱਬਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਬਾਬਾ ਹਿਰਦੇ ਰਾਮ ਪਿੰਡ ਮੰਡੀ (ਰਿਆਸਤ ਮੰਡੀ), ਬਾਬਾ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ (ਟੁੰਡੀਲਾਟ) ਪਿੰਡ ਕੋਟਲਾ ਨੌਧ ਸਿੰਘ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ, ਬਾਬਾ ਕਾਲਾ ਸਿੰਘ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਬਾਬਾ ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਪਿੰਡ ਠੱਗੜੂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਬਾਬਾ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਸਿੰਘ ਪਿੰਡ ਪੱਧਰੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਬਾਬਾ ਜਗਤ ਰਾਮ ਪਿੰਡ ਹਰਿਆਣਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ, ਬਾਬਾ ਨੰਦ

ਮਨਮੋਹਨ ਪੂਨੀ (ਨਿਊਯਾਰਕ)

ਹਿੰਦੀ ਕਾਮੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਵਿਚਾਰ ਚਰਚਾ ਲਈ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਸੂਬੇ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਸਟੋਕਟਨ ਦੇ ਹੌਲਟ ਫ਼ਾਰਮ ਵਿਚ ਇਕੱਤਰ ਹੋਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਬਾਬਾ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਭਕਨਾ, ਬਾਬਾ ਜਵਾਲਾ ਸਿੰਘ ਠੱਠੀਆਂ (ਆਲੂਆਂ ਦੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ), ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ (ਮਸਤੂਆਣਾ), ਭਾਈ ਪਰਮਾਨੰਦ, ਭਾਈ ਵਿਸਾਖਾ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਭਾਈ ਨੌਧ ਸਿੰਘ ਆਦਿ ਨੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ 'ਪੈਸਿਫਿਕ ਕੋਸਟ ਖਾਲਸਾ ਦੀਵਾਨ ਸੁਸਾਇਟੀ' ਬਣਾਈ।

ਜਾਵੇ। ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਮ 1857 ਦੇ ਗ਼ਦਰ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ 'ਗ਼ਦਰ' ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ।

4. ਪਾਰਟੀ ਦਫ਼ਤਰ ਸਾਨਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਹੋਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਥੇ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦੇ ਹਮਦਰਦ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਹਨ ਅਤੇ ਬੰਦਰਗਾਹ ਹੈ।
5. ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੀ ਚੋਣ ਹਰ ਸਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।
6. ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ ਉੱਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਸੰਗਠਨ ਬਣਾਏ ਜਾਣ, ਜੋ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਕਮੇਟੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਣ।
7. ਇੰਤਜ਼ਾਮੀਆ ਕਮੇਟੀ ਆਪਣੇ ਵਿਚੋਂ ਤਿੰਨ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਚੁਣੇ ਜੋ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਖੁਫੀਆ ਕੰਮ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੰਭਾਲੇਗਾ।
8. ਸਥਾਨਕ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਮੈਂਬਰ ਇੱਕ ਕੇਂਦਰੀ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਉਣ, ਜੋ ਅਖਬਾਰ ਦਾ ਕੰਮ ਸੰਭਾਲੇ।
9. ਹਰ ਮੈਂਬਰ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਇੱਕ ਡਾਲਰ ਚੰਦਾ ਦੇਵੇਗਾ।
10. ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਮਜ਼ਬੂਤੀ (ਧਾਰਮਿਕ) ਵਾਦ-ਵਿਵਾਦ ਦੀ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਮਜ਼ਬੂਤ (ਧਰਮ) ਹਰ ਇੱਕ ਦਾ ਨਿੱਜੀ ਮਾਮਲਾ (ਵਿਚਾਰ) ਹੈ।
11. ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ, ਪੈਂਸ, ਅਖਬਾਰ ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਕੋਈ ਤਨਖਾਹ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਬਰਾਬਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੋਟੀ, ਕੱਪੜਾ ਅਤੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੋਵੇਗਾ।
12. ਅਖਬਾਰ ਦਾ ਕੋਈ ਚੰਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਹਮਦਰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਹਰ ਜਗ੍ਹਾ ਪਰਚਾ ਮੁਫ਼ਤ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।
13. ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਨਾਅਰਾ 'ਵੰਦੇ ਮਾਤਰਮ' ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਾਮਰਾਜ ਨੂੰ ਚੁੱਭਦਾ ਹੈ।
14. ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਹਰ ਮੈਂਬਰ ਅਤੇ ਹਮਦਰਦ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿਚ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਦਾ ਸਾਥ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਹਿੰਸਾ ਪਾਉਣ ਦਾ ਫ਼ਰਜ਼ ਸਮਝੇ।

ਪੋਰਟਲੈਂਡ ਮੀਟਿੰਗ 'ਚ ਲਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕਾਮਯਾਬ ਕਰਨ ਲਈ ਦਫ਼ਤਰ ਅਤੇ ਅਖਬਾਰ ਵਾਸਤੇ ਪੰਡਿਤ ਕਾਂਸ਼ੀ ਰਾਮ ਨੇ 10,000 ਡਾਲਰ ਅਤੇ ਦਫ਼ਤਰ ਲਈ ਥਾਂ ਦਿੱਤੀ। 2,000 ਡਾਲਰ 'ਇੰਡੀਅਨ ਵਰਕਰਜ਼ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ' ਵੱਲੋਂ ਇਕੱਠੇ ਕਰ ਕੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਸਾਨਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਮੰਜ਼ਲਾ ਘਰ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਲੈ ਕੇ ਦਫ਼ਤਰ ਬਣਾਇਆ ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਮ 'ਯੁਗਾਂਤਰ ਆਸ਼ਰਮ' ਰੱਖਿਆ।

'ਯੁਗਾਂਤਰ ਆਸ਼ਰਮ' ਤੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਾਮਰਾਜ ਨੂੰ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ 'ਚੋਂ ਕੱਢਣ ਲਈ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਨ ਆਏ ਬਰਕਲੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੰਦ ਸਿੰਘ ਸੀਹਰਾ, ਐਸ. ਸ਼ਰਮਾ, ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਭਾ, ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਗੋਬਿੰਦ ਬਿਹਾਰੀ ਨੇ ਡਟ ਕੇ ਸਾਥ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਵਿੱਦਿਆ ਲੈ ਕੇ ਵਾਪਸ ਦੇਸ਼ ਪਰਤ ਕੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਾਮਰਾਜ ਵਿਰੁੱਧ ਲੜਨ ਲਈ ਆਏ ਸਨ। ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਬਾਬਾ

ਜਵਾਲਾ ਸਿੰਘ ਠੱਠੀਆਂ, ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਟੁੰਡੀਲਾਟ, ਬਾਬਾ ਵਿਸਾਖਾ ਸਿੰਘ ਦਦੇਹਰ, ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ, ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ, ਸੰਤਾ ਸਿੰਘ ਗੰਡਵੰਡੀ, ਨਿਧਾਨ ਸਿੰਘ, ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਮਰਹਾਣਾ ਅਤੇ ਅਰੂੜ ਸਿੰਘ ਦੇਸ਼ ਭਗਤਾਂ ਦੇ ਸੁਹਿਰਦ ਕੰਮ ਕਰ ਕੇ ਕੁਝ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ 72 ਇਕਾਈਆਂ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਈ। ਜਿਸ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਰਾਜ ਦੀ ਗੁਪਤ ਸਕਿਊਰਟੀ ਵੀ ਦੱਸਦੀ ਸੀ।

ਸਿੰਘਾਈ ਵਿਚ ਬਾਬਾ ਗੁੱਜਰ ਸਿੰਘ, ਸਿੰਘਾਈ ਦੀਆਂ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਆਜ਼ਾਦੀ ਪਸੰਦੀਦਾ ਯੋਧਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਕੇ ਸਖ਼ਤ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾ ਕੇ ਲਾਹੌਰ ਜੇਲੂ 'ਚ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਪਹਿਲਾਂ ਬਣਾਏ ਹੋਏ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿਚ ਸੋਧ ਕਰ ਕੇ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧੀ ਧਾਰਾਵਾਂ ਜੋੜ ਕੇ ਡਿਫੈਂਸ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਐਕਟ (ਡੀ.ਆਈ.ਆਰ) ਵਰਗੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਏ। ਆਜ਼ਾਦੀ ਪਸੰਦੀਦਾ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਹੱਕ ਖੋਹ ਕੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਾਮਰਾਜ ਦੇ ਅੰਨ੍ਹੇ-ਬੋਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੇ ਫ਼ਾਂਸੀ, ਉਮਰ ਕੈਦ, ਜਾਇਦਾਦ-

ਸਿੰਘ ਪਿੰਡ ਕੈਲਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਲੁਧਿਆਣਾ, ਬਾਬਾ ਨਿਧਾਨ ਸਿੰਘ ਪਿੰਡ ਚੁੱਘਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ, ਬਾਬਾ ਪਰਮਾ ਨੰਦ ਪਿੰਡ ਕਤਯਾਲਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੇਹਲਮ, ਬਾਬਾ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਸਿੰਘ ਪਿੰਡ ਲਾਲਕੁ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪਟਿਆਲਾ ਰਿਆਸਤੀ, ਬਾਬਾ ਪਰਮਾ ਨੰਦ ਪਿੰਡ ਸੁਕਰਾਦਾ ਖਰਕਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹਮੀਰਪੁਰ (ਯੂ.ਪੀ.), ਬਾਬਾ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਪਿੰਡ ਸਠਿਆਲਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਬਾਬਾ ਰਾਮ ਸ਼ਰਨ ਦਾਸ ਕਪੂਰਥਲਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕਪੂਰਥਲਾ ਰਿਆਸਤੀ,

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫੇ 'ਤੇ)

ਸਰਮਾਏ ਦਾ ਸਾਮਰਾਜ, ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਤੇ ਆਰਥਿਕ ਬਰਾਬਰੀ

ਸਵਰਾਜਬੀਰ ਨੇ 'ਸਰਮਾਏ ਦਾ ਸਾਮਰਾਜ' (ਅੰਕ 49, 3 ਦਸੰਬਰ 2022) ਵਿਚ ਮੌਜੂਦਾ ਸੰਸਾਰ ਹਕੀਕਤ ਬਾਰੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਦਿਆਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, "ਵਿਸ਼ਵੀਕਰਨ ਨੇ ਸਰਮਾਏ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਸਾਮਰਾਜ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਸਾਰੀ ਕਿਰਤ ਤੇ ਸਿਰਜਣ ਸ਼ਕਤੀ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।" ਤੇ "ਜਿਵੇਂ ਬਸਤੀਵਾਦੀ ਸਮਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਬਸਤੀਵਾਦ ਨੇ ਗੁਲਾਮ ਹੋਏ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਮਨੁੱਖਤਾ ਖੋਹ ਲਈ ਸੀ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਰਮਾਏ ਦਾ ਮੌਜੂਦਾ ਸਾਮਰਾਜ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖਤਾ ਤੋਂ ਵਿਛੁੰਨਿਆ ਕਰਨ ਦੇ ਰਾਹੇ ਪਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।" ਬੋਸ਼ਕ "ਬਸਤੀਵਾਦ ਦੌਰਾਨ ਗੁਲਾਮ ਹੋਏ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲ ਆਪਣੀ ਗੁਲਾਮੀ ਦਾ ਜੂਲਾ ਲਾਹ ਦੇਣ ਤੇ ਆਪਣੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਪੁਨਰ-ਸਿਰਜਣ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਸੀ ਪਰ ਸਰਮਾਏ ਦੇ ਅਜੋਕੇ ਸਾਮਰਾਜ ਨੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ

ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ
ਫੋਨ: +91-98156-98451

ਪੁਰ ਅੰਦਰੋਂ ਤੌਤ ਕੇ ਅੰਤਾਂ ਦਾ ਇਕਲਾ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਘਰ-ਪਰਿਵਾਰ, ਯਾਰੀਆਂ-ਦੋਸਤੀਆਂ, ਪਿੰਡਾਂ, ਕਸਬਿਆਂ ਤੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਨਾਲ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਮੋਹ, ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਾਂਝਾਂ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਕੋਈ ਅਰਥ ਨਹੀਂ ਰਹੇ।"

ਦਰਅਸਲ ਸਾਮਰਾਜ ਕੋਈ ਦੇਸ਼ ਕਬੀਲਾ ਜਾਂ ਜਨਸਮੂਹ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਕੁਦਰਤੀ ਹਕੀਕਤ ਤੋਂ ਟੁਟਿਆ ਹੋਇਆ, ਮੁਨਾਫੇ (ਸਰਮਾਏ) ਦੀ ਹਾਬਸ਼ੀ ਖੁਫ਼ ਦਾ ਮਰੀਜ਼ ਇਕ ਮਨੋਰੋਗੀ ਮਾਨਵ ਰੂਪੀ ਦੈਂਤ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਮਨੁੱਖ ਜਾਤੀ ਦੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਵਿਕਸਿਤ ਹੋਏ ਮਨੁੱਖੀ, ਪਰਿਵਾਰਕ ਤੇ ਸਮਾਜੀ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਨੂੰ ਕੁਚਲਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅੰਤਹੀਣ ਲਾਲਚ, ਸਿਰਵਢ ਮੁਕਾਬਲਾ, ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ, ਕਮਿਨਗੀ, ਈਰਖਾ ਅਤੇ ਅਨਾਰਕੀ ਇਸ ਜੰਗਲ ਰਾਜ ਦੇ ਵਜੂਦ ਸਮੇਂਈਆਂ ਅਲਾਮਤਾਂ ਹਨ। ਚੌਗਿਰਦੇ ਦੀ ਤਬਾਹੀ, ਕੁਦਰਤੀ ਸੋਮਿਆਂ ਦਾ ਉਜਾੜਾ, ਹਵਾ ਪਾਣੀ ਮਿਟੀ ਵਿਚ ਘੁਲੀਆਂ ਜ਼ਹਿਰਾਂ, ਸਰਕਾਰੀ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ, ਵੱਡੀ ਪਧਰ ਉੱਤੇ ਫੈਲੀ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ, ਅਰਥਚਾਰੇ ਦਾ ਸੰਕਟ ਤੇ ਅਨੇਕ ਹੋਰਨਾਂ ਭਿਆਨਕ ਰੋਗਾਂ ਦਾ ਇਹ ਜਨਕ ਹੈ। ਸਾਮਰਾਜੀ ਪੈਸਾ-ਸਭਿਆਚਾਰ ਨੇ ਅੱਜ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਸਾਮਰਾਜੀ ਪੈਦਾਵਾਰੀ ਮਸ਼ੀਨ ਦਾ ਮਹਿਜ ਇਕ ਪੁਰਜਾ ਬਣਾ ਦਿਤਾ ਹੈ।

ਅਜੋਕਾ ਸਾਮਰਾਜੀ ਰਾਜ ਪ੍ਰਬੰਧ ਪਰਜੀਵੀ ਮਧਵਰਗ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਇਲੀਟ ਵਰਗ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਦੀ ਹੱਦ ਉੱਤੇ ਟਿਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਮਹਿੰਗੀਆਂ ਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸਹੂਲਤਾਂ ਮਾਣਨ ਦੀ ਲਾਲਸਾ, ਕੀਮਤੀ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਲਾਲਚ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਕਲਪਨਾ ਵਿਚ ਵਧ ਤੋਂ ਵਧ ਔਰਤਾਂ ਭੋਗਣ ਦੀ ਹਵਾਸ ਨੇ ਇਸ ਵਰਗ ਕੋਲੋਂ ਸਮਾਜੀ ਚੇਤਨਾ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਕਦਰਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵੀ ਖੋਹ ਲਈਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਵਰਗ ਅਤਿ ਦਾ ਲਾਲਚੀ, ਕਮੀਨਾ, ਈਰਖਾਲੂ ਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਨੌਕਰੀ ਖੁਸ਼ਣ ਦਾ ਡਰ ਤੇ ਇਕਲਾਪੇ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਏਨੀ ਕੁ ਘਰ ਕਰ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮਨੁੱਖੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚਲੇ ਅਸਲੀ ਸੁਖਾਂ ਦੀ ਹੱਦ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਅਜਿਹਾ ਵਰਗ ਹੀ ਸਰਕਾਰੀ ਜਬਰ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਦਾ ਬਿਰਤਾਂਤ ਘੜਦਾ ਹੈ ਤੇ ਫਿਰ ਸਰਕਾਰੀ ਜਬਰ ਦਾ ਸੰਦ ਬਣ ਕੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦਹਿਸ਼ਤਜਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮਾਨਸਿਕ ਭੋਗਾਂ ਦੀ ਨਿਰੋਲ ਕਲਪਨਾ ਵਿਚ ਜੀਅ ਰਹੇ ਇਸ ਇਲੀਟ ਵਰਗ ਨੂੰ ਅਸਲੀਅਤ ਤੋਂ ਏਨਾ ਕੁ ਦੂਰ ਧਕ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਉਹ ਇਸ ਕਲਪਨਾ ਨੂੰ ਹੀ ਸਚ ਸਮਝੀ ਬੈਠਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਵਰਗ ਕਰ ਕੇ 'ਹਰ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਰਿਆਸਤ/ਸਟੇਟ ਜਿਆਦਾ ਮਜ਼ਬੂਤ ਤੇ ਦਮਨਕਾਰੀ ਹੋਈ ਹੈ।'

ਸਵਰਾਜਬੀਰ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ "ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਇਹ ਸੋਚ ਵੀ ਉਭਰੀ ਕਿ ਸਨਅਤਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਮਜ਼ਦੂਰ ਜਮਾਤ

ਪਿਛਲੇ ਅੰਕ ਵਿਚ ਉਘੇ ਲਿਖਾਰੀ ਸਵਰਾਜਬੀਰ ਦਾ ਲੇਖ 'ਸਰਮਾਏ ਦਾ ਸਾਮਰਾਜ' ਛਾਪਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਜ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ। ਜਲੰਧਰ ਵੱਸਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਉਤੇ ਕੁਝ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਸਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਸਭ ਰਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਹੋ ਸਕਣ।

ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਨਿਜਾਮਾਂ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਵਾ ਲਵੇਗੀ। ਰੂਸ, ਚੀਨ ਤੇ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਹੋਏ ਇਨਕਲਾਬਾਂ ਨਾਲ ਇਹ ਸੁਪਨਾ ਪੂਰਾ ਹੁੰਦਾ ਵੀ ਦਿਸਿਆ ਪਰ ਸਰਮਾਏ ਦਾ ਸਾਮਰਾਜ ਏਨੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਧਿਆ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਤੇ ਆਰਥਿਕ ਬਰਾਬਰੀ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਖੇਰੂ ਖੇਰੂ ਹੋ ਗਏ।"

ਅੱਜ ਮਨੁੱਖਤਾ 'ਆਲਮੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ

ਆਤਮਿਕ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਕੁਦਰਤ ਨਾਲ ਸਿਧਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਹੈ, ਦਾ ਭਾਵਅਰਥ ਵੀ ਇਹੀ ਹੈ ਕਿ ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਖੁਦ ਨਾਲ ਰਿਸ਼ਤਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਮਨੁੱਖ ਵੀ ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਹੀ ਇਕ ਅਟੁਟ ਅੰਗ ਹੈ।"

ਲੈਨਿਨ ਅਨੁਸਾਰ, "ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਸੰਸਾਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦਾ ਆਧਾਰ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸਮਾਜਵਾਦ ਭਾਵ ਮਾਰਕਸਵਾਦ ਹੈ। ਮਾਰਕਸਵਾਦ ਦਾ ਫਲਸਫਈ ਆਧਾਰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ

ਸਮਾਜਵਾਦ ਨੂੰ ਸਮਾਜਵਾਦ ਦੇ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਹੁਣ ਅਜਿਹੀ ਕਿਸੇ ਵਿਚੋਲਗਿਰੀ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਸਿਧਾਂਤਕ ਅਤੇ ਅਮਲੀ (ਇੰਦ੍ਰਿਅਵੀ) ਅਨੁਭਵੀ ਚੇਤਨਾ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਇਸਦੇ ਤਤ ਵਜੋਂ ਹੋਂਦ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਦਾ ਹੈ।"

ਮਾਰਕਸ ਨਾਸਤਿਕਤਾ ਨੂੰ ਕਮਿਊਨਿਜ਼ਮ ਤੋਂ ਦੂਰ ਦਸਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਵਿਚ ਅਨੇਕ ਵਾਰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਹੈ ਕਿ 'ਧਾਰਮਿਕਤਾ

ਲਹਿਰ' ਕੋਲੋਂ ਇਸ ਸੁਆਲ ਦਾ ਜੁਆਬ ਮੰਗਦੀ ਹੈ ਕਿ 'ਮਜ਼ਦੂਰ ਜਮਾਤ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਨਿਜਾਮਾਂ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦ' ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਸਕੀ ਅਤੇ 'ਰੂਸ, ਚੀਨ ਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਹੋਏ ਇਨਕਲਾਬ', ਮਾਰਕਸ ਦੇ ਕਿਆਸੇ ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਤੇ ਆਰਥਿਕ ਬਰਾਬਰੀ' ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਪੂਰੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ? ਕਾਰਨ ਮਾਰਕਸ ਦੀ ਵਿਕਸਿਤ ਕੀਤੀ ਭੌਤਿਕਵਾਦੀ ਫਿਲਾਸਫੀ ਹੀ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਦਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਰਤਾਰੇ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਤੇ ਵਿਨਾਸ਼ ਦੇ ਕਾਰਨ ਉਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਮੌਜੂਦ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਥੇ ਸਿਰਫ ਏਨਾ ਹੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲੈਨਿਨ ਨੇ 1917 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰੂਸੀ ਇਨਕਲਾਬ ਨੂੰ ਅਗੇ ਵਧਾਉਂਦਿਆਂ ਮਾਰਕਸ ਦੀ ਵਿਕਸਿਤ ਕੀਤੀ ਭੌਤਿਕਵਾਦੀ ਫਿਲਾਸਫੀ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅਹਿਮ ਪਖਾਂ ਨੂੰ ਅਣਗੌਲਿਆ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਪਦਾਰਥਕ ਵਿਕਾਸ ਉਤੇ ਜੋਰ ਦੇਂਦਿਆਂ ਉਸ ਦੇ ਸਮਾਜੀ ਅਤੇ ਆਤਮਿਕ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਅਹਿਮੀਅਤ ਨਾ ਦਿਤੀ। ਸਿਟਾ ਇਹ ਨਿਕਲਿਆ ਕਿ ਸਰਬਤ ਦੇ ਭਲੇ ਦੀ ਕਾਮਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸਮਾਜਵਾਦੀ (ਕਮਿਊਨਿਸਟ) ਮਨੁੱਖ ਸਿਰਜਿਆ ਹੀ ਨਾ ਜਾ ਸਕਿਆ। ਲੈਨਿਨ ਦੀ ਘੜੀ ਨਵੀਂ ਆਰਥਿਕ ਨੀਤੀ ਨੇ ਮਨੁੱਖ ਦੀਆਂ ਸੀਮਤ ਬੁਨਿਆਦੀ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਉਤੇ ਜੋਰ ਦੇਣ ਦੀ ਥਾਂ ਸਰਮਾਏਦਾਰਾਂ ਵਾਂਗ ਮਨੁੱਖ ਦੀਆਂ ਖਪਤਕਾਰੀ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਉਤੇ ਜੋਰ ਦਿਤਾ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਸੀ ਕਿ ਮੁੱਖ ਜੋਰ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਉਤੇ ਦੇਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸਾਰਾ ਜੋਰ ਦੇਸ ਦੇ ਸਨਅਤੀਕਰਨ ਉਤੇ ਲਾ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨੀ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਨੌਕਰਸ਼ਾਹੀ ਦਾ ਗੁਲਾਮ ਬਣਾ ਦਿਤਾ ਗਿਆ।

ਦਰਅਸਲ ਲੈਨਿਨ ਨੇ ਕਮਿਊਨਿਜ਼ਮ ਨੂੰ ਨਾਸਤਿਕਤਾ ਨਾਲ ਬੰਨ ਕੇ ਮਾਰਕਸ ਵਲੋਂ ਵਿਕਸਿਤ ਕੀਤੇ ਕੁਦਰਤ ਤੇ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਆਪਸੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਰਿਸ਼ਤੇ ਨੂੰ ਹੀ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਚੇਤਨਾ ਵਿਚੋਂ ਮਨਫੀ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਮਾਰਕਸ ਦਾ ਕਥਨ ਹੈ, "ਕੁਦਰਤ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਅਜੀਵ ਸਰੀਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਮਨੁੱਖ ਕੁਦਰਤ ਉਤੇ ਜਿਉਂਦਾ ਹੈ। ਕੁਦਰਤ ਉਸ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਜਿਉਂਦੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਮਨੁੱਖ ਲਗਾਤਾਰ ਕੁਦਰਤ ਉਤੇ ਨਿਰਭਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਸਰੀਰਕ ਤੇ

ਮਾਰਕਸ ਅਤੇ ਏਂਗਲਜ਼ ਨੇ ਵਾਰ ਵਾਰ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਦਵੰਦਵਾਦੀ ਭੌਤਿਕਵਾਦ ਹੈ, ਜੋ ਕਤਈ ਤੌਰ ਉਤੇ ਨਾਸਤਿਕਵਾਦੀ ਤੇ ਸਮੁੱਚੇ ਧਰਮ ਦਾ ਕਟੜ ਵਿਰੋਧੀ ਹੈ।" "ਧਰਮ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਅਫੀਮ ਹੈ, ਮਾਰਕਸ ਦਾ ਇਹ ਕਥਨ ਧਰਮ ਸੰਬੰਧੀ ਸਮੁੱਚੇ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਨਜ਼ਰੀਏ ਦਾ ਨੀਂਹ ਪਥਰ ਹੈ।" "ਮਾਰਕਸਵਾਦ ਭੌਤਿਕਵਾਦ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਧਰਮ ਦਾ ਓਡਾ ਹੀ ਬੇਕਿਰਕ ਦੁਸ਼ਮਣ ਹੈ, ਜਿਛਾ ਅਠਾਰਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਬੁਧੀਜੀਵੀਆਂ ਜਾਂ ਫਿਊਰਬਾਖ ਦੇ ਭੌਤਿਕਵਾਦ ਸੀ। ਇਹ ਸ਼ੰਕਾ ਰਹਿਤ ਹੈ। ਸਗੋਂ ਮਾਰਕਸ ਤੇ ਏਂਗਲਜ਼ ਦਾ ਵਿਰੋਧਵਿਕਾਸੀ ਭੌਤਿਕਵਾਦ ਬੁਧੀਜੀਵੀਆਂ ਤੇ ਫਿਊਰਬਾਖ ਦੇ ਭੌਤਿਕਵਾਦ ਤੋਂ ਵੀ ਅਗਾਂਹ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਭੌਤਿਕਵਾਦੀ ਫਿਲਾਸਫੀ ਨੂੰ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਤੇ ਸਮਾਜੀ ਵਿਗਿਆਨਾਂ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਲਾਗੂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਧਰਮ ਵਿਰੁਧ ਲੜਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਸਾਰੇ ਭੌਤਿਕਵਾਦ ਦਾ ਤੇ ਇਸਦੇ ਸਿਟੇ ਵਜੋਂ ਮਾਰਕਸਵਾਦ ਦਾ ਓ ਐ ਹੈ। ਪਰ ਮਾਰਕਸਵਾਦ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਭੌਤਿਕਵਾਦ ਨਹੀਂ, ਜਿਹੜਾ ਓ ਐ ਉਤੇ ਠਹਿਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਸਗੋਂ ਮਾਰਕਸਵਾਦ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਅਗਾਂਹ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।"

ਕਾਰਨ ਮਾਰਕਸ ਧਰਮ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਅਫੀਮ (ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਮਨੁੱਖ ਵਲੋਂ ਆਪਣੀ ਪੀੜ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਇਕ ਦਵਾਈ) ਮੰਨਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਲੈਨਿਨ ਧਰਮ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਅਫੀਮ (ਪੀੜਤ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਚੇਤਨਾ ਨੂੰ ਸਿਥਲ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕ ਨਸ਼ਾ) ਮੰਨਦਾ ਹੈ। ਮਾਰਕਸ ਇਕ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਸਿਧਾਂਤਕਾਰ ਦੇ ਤੌਰ ਉਤੇ ਨਾਸਤਿਕਤਾ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਲੈਨਿਨ ਨਾਸਤਿਕਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਭੌਤਿਕਵਾਦ ਦਾ ਮੂਲ ਆਧਾਰ ਬਣਾ ਧਰਦਾ ਹੈ।

ਕਾਰਨ ਮਾਰਕਸ ਅਨੁਸਾਰ, "ਕਮਿਊਨਿਜ਼ਮ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ (ਓਵਨ ਤੋਂ) ਨਾਸਤਿਕਤਾ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਨਾਸਤਿਕਤਾ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਹੀ ਕਮਿਊਨਿਜ਼ਮ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੈ।" "ਮਨੁੱਖ ਤੇ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਕਲਪਿਤ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦੀ ਹੋਂਦ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰੀ ਹੋਣ ਵਜੋਂ ਨਾਸਤਿਕਤਾ ਦਾ ਕੋਈ ਅਰਥ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਨਾਸਤਿਕਤਾ ਰਬ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰੀ ਹੋਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਮਨੁੱਖੀ ਹੋਂਦ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਰਬ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰੀ ਹੋਣ ਵਜੋਂ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ। ਪਰ

ਦਾ ਭੇਦ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਦਾ ਜਜ਼ਬਾ ਭਾਵ ਪਰਉਪਕਾਰ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਮਾਰਕਸ ਦੀ ਸਮਝ ਅਨੁਸਾਰ ਧਰਮ ਓਨਾ ਚਿਰ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਮਨੁੱਖ ਆਪਣੀ ਚੇਤਨਾ ਅੰਦਰ ਕੁਦਰਤ ਤੇ ਆਪਣੇ ਨਾਲਦਿਆਂ ਮਨੁੱਖਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਅਟੁਟ ਅਨੁਭਵੀ ਰਿਸ਼ਤੇ ਬਾਰੇ ਸਪਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਲੈਨਿਨ ਐਨ ਮੁਢ ਤੋਂ ਹੀ ਕੁਦਰਤ ਤੇ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸੋਚ ਵਿਚ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਿਆਂ ਬਗੈਰ ਬਲਕਿ ਇਸ ਰਿਸ਼ਤੇ ਨੂੰ ਉਲਝਾ ਕੇ ਧਰਮ ਦਾ ਖਾਤਮਾ ਕਰਨਾ ਲੋਚਦਾ ਹੈ।

ਆਲਮੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਲਹਿਰ ਦਾ ਆਗੂ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਲੈਨਿਨ ਨੇ ਸਮੁੱਚੀ ਆਲਮੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਹੀ ਧਰਮਾਂ ਬਾਰੇ ਮਾਰਕਸੀ ਸਮਝ ਤੋਂ ਪਰਾਂ ਗਲਤ ਦਿਸ਼ਾ ਵਲ ਤਿਲਕਾ ਦਿਤਾ। ਕੁਦਰਤ ਤੇ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਆਪਸੀ ਅਨੁਭਵੀ ਰਿਸ਼ਤਾ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤੇ ਬਗੈਰ ਜਦੋਂ ਧਰਮ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਆਤਮਿਕ ਵਿਕਾਸ, ਜਿਸ ਦਾ ਮੂਲ ਆਧਾਰ ਮਨੁੱਖ ਤੇ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਆਪਸੀ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦਾ ਇੰਦ੍ਰਿਅਵੀ ਅਨੁਭਵ ਹੈ, ਉਹ ਅਣਗੌਲਿਆ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹੀ ਕੁਝ ਆਲਮੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਲਹਿਰ ਨਾਲ ਵਾਪਰਿਆ ਹੈ।

ਰੂਹਾਨੀਅਤ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਅਨੰਤਤਾ, ਬੇਅੰਤਤਾ, ਵੰਨਸੁਵੰਨਤਾ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸੀਮਤ ਲੋੜਾਂ ਬਾਰੇ ਹੋਇਆ ਸੁਚੇਤ ਜਜ਼ਬਾਤੀ ਅਨੁਭਵ ਹੈ। ਇਹ ਅਨੁਭਵ ਹੀ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਮਨ ਅੰਦਰ ਆਪਣੇ ਨਾਲਦਿਆਂ ਮਨੁੱਖਾਂ ਬਾਰੇ ਸਮਾਜੀ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਸਰਬਤ ਦੇ ਭਲੇ ਦੀ ਚੇਤਨਾ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਸਟਾਲਿਨ ਦੀ ਇਕ ਅਹਿਮ ਲਿਖਤ, 'ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਵਿਚ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਅਰਥਚਾਰੇ ਦੀਆਂ ਸਮਸਿਆਵਾਂ' ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਦਿਆਂ ਮਾਓ-ਜੋ-ਤੁੰਗ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, "ਇਸ ਲਿਖਤ ਦਾ ਮੂਲ ਪਾਠ ਹਰ ਕਦਮ ਉਤੇ ਨਿਜੀ ਪਦਾਰਥਕ ਹਿਤਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਝਾਂਸੇ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਇਹੀ ਇਕ ਦਿਲ ਟੁੰਬਦਾਂ ਸਾਧਨ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਚੋਖੀ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਰੂਸੀ ਕਿਰਤੀਆਂ ਤੇ ਆਗੂ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਦੀ ਆਤਮਿਕ ਹਾਲਤ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਅਤੇ ਰਾਜਸੀ

ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਕੰਮ ਉਤੇ ਜੋਰ ਦੇਣ ਵਿਚ ਰਹੀ ਅਸਫਲਤਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿਚ ਪਦਾਰਥਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਉਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਸਿਵਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਚਾਰਾ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ। ...ਹਰ ਇਕ ਤੋਂ ਉਸ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਅਨੁਸਾਰ, ਹਰ ਇਕ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਕਿਰਤ ਅਨੁਸਾਰ ਨਾਅਰੇ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪਖ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਪੈਦਾਵਾਰ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਵਧ ਤੋਂ ਵਧ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕਰਨੀਆਂ ਪਰ ਨਾਅਰੇ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਪਖਾਂ ਨੂੰ ਵਖ ਕਿਉਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਕ ਪਾਸੜ ਤੌਰ ਉਤੇ ਪਦਾਰਥਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਾਰੇ ਹੀ ਕਿਉਂ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇ? ਇਸ ਕਿਸਮ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਨੂੰ ਅਜਿਤ ਬਣਾ ਦੇਵੇਗਾ।"

ਅਤੇ ਹਕੀਕਤ ਵਿਚ ਇਹੀ ਕੁਝ ਵਾਪਰਿਆ ਹੈ। ਪਦਾਰਥਕ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੇਣ ਦੇ ਮਸਲੇ ਵਿਚ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਮੁਲਕ ਸਰਮਾਏਦਾਰ ਮੁਲਕਾਂ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਨਾਕਾਮ ਰਹੇ ਅਤੇ ਇਉਂ ਸਮਾਜੀ ਤੇ ਆਤਮਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਕਾਰਨ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਸਮਾਜਾਂ ਦੇ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਲੋਕ ਪਦਾਰਥਕ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੇ ਲੋਭ ਅਧੀਨ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਹੀਲਹੁਜ਼ਤ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਰਾਹ ਉਤੇ ਚਲ ਪਏ। ਬੋਸ਼ਕ ਇਸੇ ਸਟਾਲਿਨਵਾਦ ਦੀ ਲਾਗ ਚੀਨੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਵੀ ਚਿੰਬੜੀ ਰਹੀ। ਮਾਓ-ਜੋ-ਤੁੰਗ ਨੇ 'ਮਹਾਨ ਕਿਰਤੀ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਇਨਕਲਾਬ' ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਮਰਜ਼ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਪਰ ਉਦੋਂ ਤਕ ਬੜੀ ਦੇਰ ਹੋ ਚੁਕੀ ਸੀ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਲਹਿਰ ਮਾਰਕਸ-ਏਂਗਲਜ਼ ਦੇ ਕਿਆਸੇ, ਕੁਦਰਤ ਨਾਲ ਇਕਸੁਰ ਮਨੁੱਖ ਪਖੀ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਮਾਡਲ ਨਾ ਸਿਰਜ ਸਕੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਖਮਿਆਜ਼ਾ ਅੱਜ ਸਮੁੱਚੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਭੁਗਤਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਦਰਅਸਲ ਸਾਮਰਾਜੀ ਤਰਜ ਦੀ ਬੇਲੋੜੀ ਖਪਤਕਾਰੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਈ ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਦੀ ਨੌਕਰਸ਼ਾਹੀ ਆਤਮਿਕ ਕੰਗਾਲੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਟੁਟਦੀ ਗਈ। ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਪਛਮੀ ਪੂੰਜੀਵਾਦ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਧਦਾ ਗਿਆ। ਜਦੋਂ ਗੋਰਬਾਚੋਵ ਰਾਜਸਤਾ ਵਿਚ ਆਇਆ ਉਦੋਂ ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਦਾ ਅਰਥਚਾਰਾ ਭਾਰੀ ਖੜੋਤ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਲੋਕ ਆਤਮਿਕ ਕੰਗਾਲੀ ਦੀ ਦਲਦਲ ਵਿਚ ਧਸੇ ਹੋਏ ਘੋਰ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਜੀਅ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਸ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਗੋਰਬਾਚੋਵ ਪਛਮੀ ਉਦਾਰਵਾਦ ਤੇ ਪੈਦਾਵਾਰ ਵਿਚ ਹੋਈ ਤਕਨੀਕੀ ਚਕਾਚੌਧ ਦਾ ਪੈਰੋਕਾਰ ਬਣ ਗਿਆ। ਪੂਤਿਨ ਨੇ ਗੋਰਬਾਚੋਵ ਦੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਤੋਂ ਸਬਕ ਸਿੱਖ ਕੇ ਰੂਸ ਨੂੰ ਫਿਰ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਪੈਰਾਂ ਸਿਰ ਖੜਾ ਕੀਤਾ। ਰੂਸੀ ਨੌਕਰਸ਼ਾਹੀ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਆਤਮਿਕ ਕੰਗਾਲੀ ਨਾਲ ਫੈਲੀ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਪੂਤਿਨ ਨੇ ਸਨਾਤਨੀ ਇਸਾਈਅਤ ਦਾ ਖੂਬ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਵਾਇਆ ਪਰ ਪਛਮੀ ਸਾਮਰਾਜੀ ਅਰਥਚਾਰੇ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਰੂਸੀ ਸਰਮਾਏ ਨੂੰ ਸਾਮਰਾਜੀ ਤਰਜ ਉਤੇ ਕੇਂਦਰਿਤ ਹੋਣ ਦਿਤਾ। ਤੇਲ ਤੇ ਗੈਸ ਦੇ ਮੁਨਾਫਿਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲੇ ਬੋਹਿਸਾਬੇ ਪੈਸੇ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਰੂਸ ਦੀ ਫੌਜੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤਿਆ। ਜਿਸ ਸਦਕਾ ਅੱਜ ਉਹ ਚੀਨ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਯੂਕਰੇਨ ਵਿਚ ਪੂਰੇ ਪਛਮ ਨਾਲ ਲੜ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਬੋਸ਼ਕ ਯੂਕਰੇਨ ਤੇ ਰੂਸ ਵਿਚ ਕੌਮੀ ਜਜ਼ਬੇ ਅਧੀਨ ਲੜੀ ਜਾ ਰਹੀ ਜੰਗ ਨੇ ਇਕ ਗਲ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿਤੀ ਹੈ ਕਿ ਕੌਮਵਾਦ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਮਨੁੱਖ ਜਾਤੀ ਲਈ ਤਬਾਹੀ ਤੇ ਸੰਤਾਪ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਯੂਰਪ ਅੰਦਰ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਨੇ ਹੀ ਕੌਮੀ ਰਾਜ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਨੂੰ ਫੈਲਾਇਆ ਤੇ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਕੌਮੀ ਰਾਜ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਮਨੁੱਖ ਜਾਤੀ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਤੌੜਨ ਦਾ ਸਬਬ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਰੂਸ ਅੰਦਰ ਆਏ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਇਨਕਲਾਬ ਨੇ ਅਭ ਅਭ ਕੌਮਾਂ ਨੂੰ ਸਰਬਵਿਆਪੀ ਕੁਦਰਤੀ ਫਿਲਾਸਫੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉਤੇ ਜੋੜਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਕੌਮੀ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਨੂੰ ਨੇਮਬਧ ਕਰਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੌਮਾਂ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਵੱਢ ਦਿਤਾ। ਜਿਸ ਦਾ ਖਮਿਆਜ਼ਾ ਹੁਣ ਰੂਸ ਤੇ ਯੂਕਰੇਨ ਦੀ ਜੰਗ ਵਿਚ ਦੋਵੇਂ ਸਭਿਆਚਾਰਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਭੁਗਤ ਰਹੇ ਹਨ। ਪੂਤਿਨ ਦਾ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕੁਝ ਹਦ ਤਕ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਲੈਨਿਨ ਦੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਦਾ ਖਮਿਆਜ਼ਾ ਭੁਗਤ ਰਹੇ ਹਾਂ।

ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਵਿਚ ਧਾਰਮਿਕ ਆਜ਼ਾਦੀ

ਇਨਕਲਾਬ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਰੂਸ ਵਿਚ ਧਾਰਮਿਕ ਬੰਦਸ਼ਾਂ

ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਵਿਚ ਧਰਮ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਨਕਲਾਬ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਜ਼ਾਰਸ਼ਾਹੀ ਰੂਸ ਵਿਚ ਧਰਮ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਹੈਸੀਅਤ ਜਾਨਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਜ਼ਾਰਸ਼ਾਹੀ ਰੂਸ ਵਿਚ ਯੂਨਾਨੀ ਰੂੜੀਵਾਦੀ ਗਿਰਜਾ ਰੂਸ ਦਾ ਸਰਕਾਰੀ ਗਿਰਜਾ ਸੀ ਤੇ ਇਸੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਬਾਕੀ ਫਿਰਕਿਆਂ 'ਤੇ ਹਾਵੀ ਸੀ। ਇਸ ਗਿਰਜੇ ਨੂੰ ਜ਼ਾਰਸ਼ਾਹੀ ਵੱਲੋਂ ਰਿਆਇਤਾਂ, ਸਬਸਿਡੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ ਜਿਹੜੀਆਂ ਗੈਰ-ਮਸੀਹੀ ਧਰਮਾਂ ਜਿਵੇਂ ਮੁਸਲਮਾਨ, ਯਹੂਦੀ ਤੇ ਬੋਧੀ ਜਾਂ ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਇਸਾਈਆਂ ਦੇ ਹੀ ਹੋਰ ਫਿਰਕਿਆਂ ਜਿਵੇਂ ਰੋਮਨ ਕੈਥੋਲਿਕਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਸਨ। ਬਾਕੀ ਧਾਰਮਿਕ ਫਿਰਕੇ ਜਾਂ ਤਾਂ ਦਬਾਏ ਹੋਏ ਸਨ ਤੇ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮਹਿਜ਼ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਘੱਟਗਿਣਤੀ ਧਰਮਾਂ ਨਾਲ, ਖਾਸਕਰ ਰੂਸੀ ਵਸੋਬ ਵਾਲੇ ਖਿੱਤੇ ਵਿਚ ਯਹੂਦੀਆਂ ਨਾਲ ਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਏਸ਼ੀਆ ਦੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਵਸਣ ਵਾਲੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨਾਲ ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਤਕਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਜ਼ਾਰਸ਼ਾਹੀ ਦੌਰ ਵਿਚ ਯੂਨਾਨੀ ਰੂੜੀਵਾਦੀ ਗਿਰਜੇ ਦੇ ਪਾਦਰੀ ਯਹੂਦੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਧਾਰਮਿਕ ਹਿੰਸਾ ਭੜਕਾਉਣ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ ਤੇ

ਮਾਨਵ
ਫੋਨ: +91-98888-08188

ਯਹੂਦੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਬਾਕੀ ਅਬਾਦੀ ਨੂੰ ਉਕਸਾਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। 1905 ਵਿਚ ਹੀ ਪੂਰੇ ਰੂਸ ਵਿਚ ਯਹੂਦੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਕਰੀਬ ਸੌ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਅਜਿਹੇ ਕਤਲੇਆਮ ਰਚਾਏ ਗਏ ਜਿਹਨਾਂ ਵਿਚ 3500 ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਤੇ 10000 ਜਖਮੀ ਹੋਏ ਸਨ।

ਇਨਕਲਾਬ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਾਰਸ਼ਾਹੀ ਰੂਸ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਧਰਮ ਚੁਣਨ ਦਾ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਤੇ ਧਰਮ ਤਬਦੀਲੀ ਵਿਚ ਵੀ ਕਈ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਡਾਗੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ ਜਦਕਿ ਯੂਨਾਨੀ ਰੂੜੀਵਾਦੀ ਫਿਰਕੇ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਹੋਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਹੌਂਸਲਾ ਅਫ਼ਜ਼ਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਨਾਸਤਿਕ ਹੋਣ ਨੂੰ ਭਾਰੀ ਜੁਰਮ ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਗਿਰਜੇ ਦੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਰਸਮਾਂ ਬਗ਼ੈਰ ਵਿਆਹ ਨੇਪਰੇ ਚੜ੍ਹਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਗਿਰਜਾ ਰੂਸ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਜ਼ਮੀਨਦਾਰ ਸੀ ਜਿਸ ਕੋਲ ਬਹੁਤ ਵਸੀਰ ਪੈਮਾਨੇ 'ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ-ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਸੀ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਗਿਰਜਾ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਲੁੱਟ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਸੀ। ਜ਼ਾਰ ਵੀ ਗਿਰਜੇ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਹਕੂਮਤ ਲਈ ਵਰਤਦਾ ਸੀ ਤੇ ਪਾਦਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਜਿਹੇ ਹੱਕ ਮਿਲੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਹਨਾਂ ਪਾਦਰੀਆਂ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤ ਸੀ ਕਿ ਆਪਣੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਜ਼ਾਰਸ਼ਾਹੀ ਵਿਰੋਧੀ ਸਰਗਰਮੀ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਕੋਲ ਸਾਂਝਾ ਕਰੇ।

ਕਹਿਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਜ਼ਾਰਸ਼ਾਹੀ ਰੂਸ ਵਿਚ ਧਾਰਮਿਕ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਕੋਈ ਨਾਂ-ਬੇਹ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸੇ ਲਈ ਜ਼ਾਰਸ਼ਾਹੀ ਖਿਲਾਫ ਸਰਗਰਮ ਇਨਕਲਾਬੀ ਤਾਕਤਾਂ ਲਈ ਧਾਰਮਿਕ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਸਵਾਲ ਬਹੁਤ ਅਹਿਮ ਸਵਾਲ ਸੀ। ਸਾਰੀਆਂ ਹੀ ਜਮਹੂਰੀ ਤੇ ਇਨਕਲਾਬੀ ਤਾਕਤਾਂ ਇਹ ਮੰਗ ਉਠਾਉਂਦੀਆਂ ਸਨ ਕਿ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਧਰਮ ਤੇ ਜ਼ਮੀਰ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਗਿਰਜੇ ਨੂੰ ਸੱਤਾ ਨਾਲੋਂ ਅੱਡ ਤੇ ਸਕੂਲੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਗਿਰਜੇ ਨਾਲੋਂ ਅੱਡ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। 1883 ਵਿਚ ਕਾਇਮ 'ਕਿਰਤ ਮੁਕਤੀ' ਗਰੁੱਪ ਨੇ ਵੀ ਧਾਰਮਿਕ ਬਰਾਬਰੀ ਤੇ ਜ਼ਮੀਰ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਮੰਗ ਰੱਖੀ। 1903 ਵਿਚ ਰੂਸ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ ਜਮਹੂਰੀ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ, ਜਿਹੜਾ ਆਗੂ ਲੈਨਿਨ ਨੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਸੀ,

ਸਮਾਜਵਾਦ ਖਿਲਾਫ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਕਸਰ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਵਿਚ ਧਾਰਮਿਕ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦਬਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਮਿਕ ਪਛਾਣ ਰੱਖਣ ਜਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਰਸਮਾਂ ਨਿਭਾਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਪਰ ਹਕੀਕਤ ਕੁਝ ਹੋਰ ਹੋਰ ਹੈ। ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚ ਨੌਜਵਾਨ ਚਿੰਤਕ ਮਾਨਵ ਨੇ ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਦੌਰ ਵਿਚ ਧਰਮ ਪ੍ਰਤੀ ਸੋਵੀਅਤ ਹਕੂਮਤ ਦੀ ਨੀਤੀ, ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਵਿਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਰਮਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਹੈਸੀਅਤ ਤੇ ਸੋਵੀਅਤ ਹਕੂਮਤ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਉਸ ਵਿਚ ਵੀ ਨਸਲ, ਕੌਮ ਤੇ ਧਰਮ ਦੇ ਵਿਤਕਰੇ ਖਿਲਾਫ ਬੋਲਦਿਆਂ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਬਰਾਬਰੀ ਦੀ ਮੰਗ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਗਿਰਜੇ ਨੂੰ ਸੱਤਾ ਤੋਂ ਅੱਡ ਕਰਨ ਤੇ ਸਕੂਲਾਂ ਨੂੰ ਗਿਰਜੇ ਤੋਂ ਅਲਹਿਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਮਦ ਵੀ ਦਰਜ ਸੀ।

1917 ਦੇ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਇਨਕਲਾਬ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਧਾਰਮਿਕ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਦਾ ਹੋਇਆ ਖਾਤਮਾ

1917 ਦੇ ਮਹਾਨ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਇਨਕਲਾਬ ਨੇ ਸੱਤਾ ਤੇ ਗਿਰਜੇ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਸਬੰਧਾਂ ਦਾ ਖਾਤਮਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਧਾਰਮਿਕ ਆਜ਼ਾਦੀਆਂ ਬਾਰੇ ਸੋਵੀਅਤ ਸੱਤਾ ਦੇ ਰੁਖ ਨੂੰ ਉਸ ਫਰਮਾਨ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਿਹੜਾ 5 ਫਰਵਰੀ 1918 ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿਚ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ:

- 1) ਗਿਰਜੇ ਨੂੰ ਸੱਤਾ ਨਾਲੋਂ ਅੱਡ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
- 2) ਜਮਹੂਰੀ ਰਾਜ ਦੀ ਸਰਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਰ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਵਿਚ ਰੁਕਾਵਟ ਬਣਨ ਜਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਧਰਮ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸਹੂਲਤਾਂ ਜਾਂ ਫਾਇਦੇ ਦੇਣ।
- 3) ਹਰ ਬਾਸ਼ਿੰਦਾ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਮੁਤਾਬਕ ਕੋਈ ਧਾਰਮਿਕ ਅਕੀਦਾ ਚੁਣ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਚਾਹੇ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਾਰਮਿਕ ਅਕੀਦੇ ਨੂੰ ਤਰਕ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਾਸ਼ਿੰਦੇ ਦੇ ਹੱਕਾਂ 'ਤੇ ਲਗਦੀ ਰੋਕ ਨੂੰ ਵੀ ਖਤਮ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
- 4) ਰਾਜਕੀ ਜਾਂ ਅਰਧ-ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਰਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਨਿਭਾਈਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ।
- 5) ਧਾਰਮਿਕ ਰਸਮਾਂ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਉਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਕਿ ਇਹ ਆਮ ਅਮਨ ਨੂੰ ਭੰਗ ਨਾ ਕਰੇ ਤੇ ਸੋਵੀਅਤ ਬਾਸ਼ਿੰਦਿਆਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਵਿਚ ਮੁਦਾਖਲਤ ਨਾ ਦੇਵੇ।
- 6) ਨਾਗਰਿਕ ਫਰਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਜੀਅ ਚੁਰਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਆਪਣੇ ਧਾਰਮਿਕ ਅਕੀਦੇ ਨੂੰ ਬਹਾਨਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਸਕਦਾ। ਸਿਰਫ਼ ਲੋਕ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਇਸ ਕਾਇਮ ਤੋਂ ਛੋਟ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਹੈ ਬਸ਼ਰਤ ਕਿ ਇੱਕ ਨਾਗਰਿਕ ਫਰਜ਼ ਦੀ ਥਾਂ ਦੂਸਰੇ ਫਰਜ਼ ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ।
- 7) ਧਾਰਮਿਕ ਹਲਫ਼ਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਰੂਰੀ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਰਸਮੀ ਅਹਿਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਆਉਣਗੇ।
- 8) ਸਾਰੀਆਂ ਨਾਗਰਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ, ਵਿਆਹ ਤੇ ਜਨਮ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਨਾਗਰਿਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅੰਜਾਮ ਦਿਆ ਕਰਨਗੇ।
- 9) ਸਕੂਲ ਨੂੰ ਗਿਰਜੇ ਨਾਲੋਂ ਅੱਡ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਸਰਕਾਰੀ ਤੇ ਪਬਲਿਕ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਨਿੱਜੀ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਜਿੱਥੇ ਆਮ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਧਰਮ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਨਾਗਰਿਕ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ

ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਤੇ ਪੜ੍ਹਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

10) ਗਿਰਜੇ ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਦਾ ਕੋਈ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਬਾਸ਼ਿੰਦੇ ਦੇ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਹਨ।

11) ਰੂਸ ਵਿਚ ਗਿਰਜੇ ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਅਧੀਨ ਸਾਰੀ ਜਾਇਦਾਦ ਹੁਣ ਤੋਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਹੋਵੇਗੀ। ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਕੇਂਦਰੀ ਤੇ ਸਥਾਨਕ ਸੋਵੀਅਤ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨਾਲ ਖਾਸ ਪ੍ਰਬੰਧ ਰਾਹੀਂ ਧਾਰਮਿਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਇਮਾਰਤ ਤੇ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਮੁਫਤ ਵਿਚ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਮਾਸਕੋ ਦੇ ਲਾਲ ਚੌਕ ਵਿਚ ਸਥਿਤ ਸੰਤ ਬਾਸਿਲ ਦਾ ਚਰਚ।

ਇਸ ਫਰਮਾਨ ਨੇ ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਹਰ ਬਾਸ਼ਿੰਦੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਰਮ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਜਾਂ ਨਾ ਮੰਨਣ ਦਾ ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਜਾਂ ਧਰਮ ਖਿਲਾਫ ਬਾਦਲੀਲ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਵੀ ਦਿੱਤਾ। ਫਰਵਰੀ 1918 ਦੇ ਫਰਮਾਨ ਨੇ ਧਰਮ ਸਬੰਧੀ ਜੋ ਨੀਤੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਉਸੇ ਨੂੰ 1936 ਦੇ ਸੋਵੀਅਤ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿਚ ਵੀ ਦਰਜ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ।

ਸੱਤਾ ਨਾਲੋਂ ਗਿਰਜੇ ਨੂੰ ਅੱਡ ਕਰਨ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਬਤੌਰ ਨਾਗਰਿਕ ਧਾਰਮਿਕ ਰਹਿਨੁਮਾਵਾਂ ਜਾਂ ਪਾਦਰੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਡਾਕਾ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਗੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਮ ਸ਼ਹਿਰੀਆਂ ਵਾਂਗੂੰ ਹੀ ਹੱਕ ਹਾਸਲ ਸਨ। ਆਪਣੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਉਹ ਬਾਕੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਵਿਚਰਦੇ ਸਨ ਸਗੋਂ ਸੋਵੀਅਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਈ ਜਨਤਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਵਿਚ ਬਤੌਰ ਨਾਗਰਿਕ ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦੇ ਸਨ। ਜਿਵੇਂ 1950 ਵਿਚ ਹੋਈ ਅਮਨ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਾਰਮਿਕ ਫਿਰਕਿਆਂ ਦੇ ਰਹਿਨੁਮਾਵਾਂ ਨੇ ਇਸ ਵਿਚ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਸੁਨੇਹੇ ਪੜ੍ਹੇ। ਅਕਤੂਬਰ ਇਨਕਲਾਬ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਏ ਇਸ ਬਦਲਾਅ ਬਾਰੇ ਖੁਦ ਇਹਨਾਂ ਧਾਰਮਿਕ ਰਹਿਨੁਮਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀ ਸਨ?

‘ਇਵੈਂਜਲੀਕਲ ਇਸਾਈ ਬੈਪਟਿਸਮ’ ਦੀ ਕੁੱਲ ਯੂਨੀਅਨ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਸਦਰ ਯ. ਅਜ਼ਦੇਕੋਫ ਲਿਖਦੇ ਹਨ: “ਸਾਡੇ ਖੁਦਪ੍ਰਸਤ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਅਕਤੂਬਰ ਇਨਕਲਾਬ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੇ ਸਾਰੀਆਂ ਮਜ਼ਹਬੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿਚ ਸਭ ਧਾਰਮਿਕ ਫਿਰਕਿਆਂ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ... ਸਾਨੂੰ ਉਹ ਸਾਰੇ ਹੱਕ ਮਿਲੇ ਹਨ ਜੋ ਇਬਾਦਤ ਕਰਨ ਤੇ ਸਮਾਜਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਚਰਨ ਲਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ।”

ਜੁਲਾਈ 1951 ਵਿਚ ਅਖ਼ਬਾਰੀ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕੋਰੋਕਾਫ

ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਧਾਰਮਿਕ ਮਜਲਿਸ ਦੇ ਸਦਰ ਸ਼ੇਖ ਉਲ-ਇਸਲਾਮ ਅਲੀਜ਼ਾਦ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਇਨਕਲਾਬ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਡੇ ਮੁਲਕ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਧਾਰਮਿਕ ਜ਼ੋਰ-ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਸਨ। ਹੁਣ ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਧਰਮਾਂ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਦਰਜਾ ਹਾਸਲ ਹੈ। ਸਤਾਲਿਨ ਸੰਵਿਧਾਨ ਧਰਮ ਦੀ ਮੁਕੰਮਲ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕੋਰੋਕਾਫ ਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਏਸ਼ੀਆ ਦੀਆਂ ਮਸੀਤਾਂ ਵਿਚ ਆਜ਼ਾਦਾਨਾ ਨਮਾਜ਼ਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਮਜਲਿਸਾਂ ਬਿਨਾਂ ਰੋਕ-ਟੋਕ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ ਅਦਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।”

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੇਂਦਰੀ ਏਸ਼ੀਆ ਤੇ ਕਜ਼ਾਖਸਤਾਨ ਦੇ ਮੁਸਲਿਮ ਮਜ਼ਹਬੀ ਬੋਰਡ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਕਾਜੀ ਏ. ਕੋਲੋਨੋਫ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ, “ਮੁਸਲਮਾਨ ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਨਵੇਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਦੀ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਸਤਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਨਸਾਨਾਂ ਲਈ ਫਿਕਰਮੰਦੀ ਨਾਲ ਲਬਰੇਜ਼ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਸਦੇ ਦੁਰਅੰਦੇਸ਼ ਸੁਨੇਹੇ ਤੇ ਡੂੰਘੀ ਇਨਸਾਨ ਦੋਸਤੀ ਨਾਲ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹਾਂ।”

ਸਤੰਬਰ 1923, ਭਾਵ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਦੌਰ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਹੀ ਰੂਸ ਦੇ ਮੁਸਲਿਮ ਬੋਰਡ ਨੇ ਆਪਣੇ ਫਤਵੇ ਵਿਚ ਅਕਤੂਬਰ ਇਨਕਲਾਬ ਨੂੰ ਸਲਾਹੁੰਦਿਆਂ ਇਸ ਨਾਲ ਡਟਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਤੇ ਫਿਰ ਅਕਤੂਬਰ 1926 ਵਿਚ ਮੁਸਲਿਮ ਧਾਰਮਿਕ ਉਲਮਾਵਾਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਰੂਸ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਵੀ ਸੋਵੀਅਤ ਹਕੂਮਤ ਦਾ ਸ਼ੁਕਰਾਨਾ ਕਰਦਿਆਂ ਇਸ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ। ਕੇਂਦਰੀ ਏਸ਼ੀਆ ਦੇ ਕੋਮੀ ਗਣਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਸੈਂਕੜੇ ਮਸੀਤਾਂ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਇਮ ਰੱਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਜਿਵੇਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਨ ਤੇ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਧਾਰਮਿਕ ਸਾਹਿਤ ਛਾਪਣ ਦਾ ਵੀ ਹੱਕ ਮਿਲਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਚਾਰ ਮਜ਼ਹਬੀ ਬੋਰਡ ਇਹਨਾਂ ਮਸੀਤਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰਦੇ ਸਨ।

ਧਾਰਮਿਕ ਕੁਲੀਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਧਰਮ ਬਾਰੇ ਸੋਵੀਅਤ ਨੀਤੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਤੇ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਹਾਰ

ਧਰਮ ਨੂੰ ਰਾਜ ਨਾਲੋਂ ਅਲੱਗ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸੋਵੀਅਤ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਆਮ ਧਾਰਮਿਕ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਪਾਦਰੀਆਂ, ਮੌਲਵੀਆਂ ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਨੇ ਤਾਂ ਜਾਇਜ਼ ਹੀ ਮੰਨਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨੀਤੀ ਨੇ ਧਾਰਮਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਰਾਜ ਦੇ ਦਖਲ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਕੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਫਿਰਕੂ ਟਕਰਾਅ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪਾਦਰੀਆਂ ਦਾ ਉੱਪਰਲਾ ਹਿੱਸਾ ਅਜਿਹਾ ਵੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਇਸ ਸੋਵੀਅਤ ਨੀਤੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨੀਤੀ ਕਰਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਾਰਸ਼ਾਹੀ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਹਾਸਲ ਉਚੇਚੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਖੋਹ ਲਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ; ਗਿਰਜੇ ਕੋਲੋਂ ਲੱਖਾਂ ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਖੋਹਕੇ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਇਖਤਿਆਰ ਵਿਚ ਲੈ ਲਈ ਸੀ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਤਬਕੇ ਨੇ ਸੋਵੀਅਤ ਨੀਤੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ

ਲਈ ਜਥੇਬੰਦ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਧਰਮ ਦੇ ਪਰਦੇ ਹੇਠ ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਹ ਤਬਕਾ ਪੁਰਾਣੇ ਜ਼ਾਰਸ਼ਾਹੀ ਦੌਰ ਨੂੰ ਫਿਰ ਬਹਾਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਇਸੇ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੋ ਕੇ ਸੋਵੀਅਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਜ਼ਾਰਸ਼ਾਹੀ ਪ੍ਰਸਤ, ਉਲਟ-ਇਨਕਲਾਬੀਆਂ ਦੇ ਤਬਕੇ ਖਿਲਾਫ ਸਖਤੀ ਵਰਤੀ ਜਿਸ ਦਾ ਹੋ-ਹੱਲਾ ਪੱਛਮ ਦੇ ਸਾਮਰਾਜੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਅੱਜ ਤੱਕ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਅਸਲੀਅਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਖੁਦ ਗਿਰਜੇ ਦਾ ਚੰਗਾ-ਖਾਸਾ ਹਿੱਸਾ ਸੋਵੀਅਤ ਨੀਤੀ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਸੀ। 1942 ਵਿਚ ਮਾਸਕੋ ਤੋਂ ਕਿਤਾਬ ‘ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਵਿਚ ਧਰਮ ਸਬੰਧੀ ਸੱਚੀਆਂ ਗੱਲਾਂ’ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਈ ਜਿਸ ਦੇ ਲੇਖਕ ਪਾਦਰੀ ਅਸਕੋਫ ਸਰਗੀਅਸ ਨੇ ਲਿਖਿਆ, “ਅਕਤੂਬਰ ਇਨਕਲਾਬ ਮਗਰੋਂ ਰੂਸ ਵਿਚ ਕਈ ਪਾਦਰੀਆਂ ‘ਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਚਲਾਏ ਗਏ। ਗਿਰਜੇ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ‘ਤੇ ਇਹ ਮੁਕੱਦਮੇ ਕਿਉਂ ਚਲਾਏ ਗਏ? ਇਸ ਲਈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਗਿਰਜੇ ਦੀ ਪੋਸ਼ਾਕ ਤੇ ਗਿਰਜੇ ਦੇ ਨਾਮ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਸੋਵੀਅਤ ਦੁਸ਼ਮਣ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਲੁਕਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤਿਆ। ਇਹ ਸਿਆਸੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਸਨ ਜਿਹਨਾਂ ਦਾ ਧਰਮ ਨਾਲ, ਗਿਰਜੇ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਾਲ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਿਰਜੇ ਦੇ ਕੰਮ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਸੀ।”

ਘਰੇਲੂ ਜੰਗ ਵਿਚ ਉਲਟ-ਇਨਕਲਾਬੀ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਦੀ ਹਾਰ, ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਉਸਾਰੀ ਦੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਤੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਨਵੀਂ ਸੋਵੀਅਤ ਸੱਤਾ ਨਾਲ ਡੂੰਘੀ ਹਮਦਰਦੀ ਕਾਰਨ ਉਹਨਾਂ ਡਾਵਾਂਡੋਲ ਧਾਰਮਿਕ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਪਾਦਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਯਕੀਨ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਹਕੂਮਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸੋਵੀਅਤ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਦਿਲੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਹੈ ਤੇ ਜੇਕਰ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਇਸ ਹਕੂਮਤ ਖਿਲਾਫ ਜੱਦੋ-ਜਹਿਦ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਨਿੱਖੜ ਜਾਣਗੇ। ਇਸੇ ਲਈ ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਧਾਰਮਿਕ ਜਮਾਤ ਰੂਸੀ ਰੂੜੀਵਾਦੀ ਗਿਰਜੇ ਨੇ ਜੁਲਾਈ 1928 ਨੂੰ ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਦੀ ਘਰੇਲੂ ਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਨੀਤੀ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਵਿਚ ਐਲਾਨਨਾਮਾ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਦੀ ਰਾਜਸੱਤਾ ਨਾਲ ਇਸ ਨਵੀਂ ਸਹਿਮਤੀ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਸਬੂਤ ਸੀ ਹਿਟਲਰੀ ਹਮਲੇ ਵੇਲੇ ਇਹਨਾਂ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦਾ ਰੁਖ। ਹਿਟਲਰ ਨੂੰ ਆਸ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਖਿਲਾਫ ਐਥੋਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਾਰਮਿਕ ਫਿਰਕਿਆਂ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਮਿਲੇਗੀ ਪਰ ਉਸਦੇ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਝੂਠੇ ਪੈ ਗਏ ਕਿਉਂਕਿ ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਦੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੇ ਇਹ ਗੱਲ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣ ਲਈ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਹਿਟਲਰ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਸੋਵੀਅਤ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਧਾਰਮਿਕ ਫਿਰਕਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਮਾਣੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਆਜ਼ਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਮਧੋਲ ਸੁੱਟਣਾ ਹੈ ਤੇ ਕਈ ਫਿਰਕਿਆਂ ਦੇ ਕਤਲੇਆਮ ਰਚਾਉਣੇ ਹਨ। ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਸਬੂਤ ਜਲਦ ਹੀ ਹਿਟਲਰੀ ਫੌਜਾਂ ਨੇ ਦੇ ਵੀ ਦਿੱਤਾ। ਇਹਨਾਂ ਫੌਜਾਂ ਨੇ ਗਿਰਜਿਆਂ ਨੂੰ ਲੁੱਟਿਆ ਤੇ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਹੇਠਲੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਅਜਿਹੇ ਅਨੇਕਾਂ ਪਾਦਰੀਆਂ ਦੇ ਕਤਲ ਵੀ ਕੀਤੇ ਜਿਹਨਾਂ ਹਿਟਲਰ ਦਾ ਹੁਕਮ ਮੰਨਣੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਨਾਜ਼ੀ ਦਰਿੰਦਿਆਂ ਨੇ ਯੂਕਰੇਨ ਦੇ ਕੀਵ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ‘ਪੀਚਰਸਕ ਲਾਵਰਾ’, ਇਸ ਦੇ ਅਜਾਇਬ ਘਰ, ਇਤਿਹਾਸਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਤੇ ਹੋਰ ਕੀਮਤੀ ਸਮਾਨ ਲੁੱਟ ਲਿਆ; ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ (ਮਾਸਕੋ ਨੇੜੇ) ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਇਤਿਹਾਸਕ ‘ਨਵੇਂ ਯੇਰੂਸ਼ਲਮ ਮੱਠ’ ਨੂੰ ਖੰਡਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਰ ਅਨੇਕਾਂ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਤਬਾਹੀ ਮਚਾਈ। ਇਸੇ ਫਾਸ਼ੀਵਾਦੀ ਵਹਿਸ਼ਤ ਖਿਲਾਫ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿਚ ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਦੀਆਂ ਤਮਾਮ ਧਾਰਮਿਕ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਤੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲਾਮਬੰਦ ਕਰਨ ਲਈ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਗਏ, ਮੋਰਚਿਆਂ 'ਤੇ ਜਾਣ ਦੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਰਸਦ ਇਕੱਠੀ ਕਰਕੇ ਲਾਲ ਫੌਜ ਨੂੰ ਭੇਜੀ ਗਈ। ਜੰਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਈ ਅਮਨ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਵੀ ਇਹਨਾਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੇ ਬਣਦਾ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ।

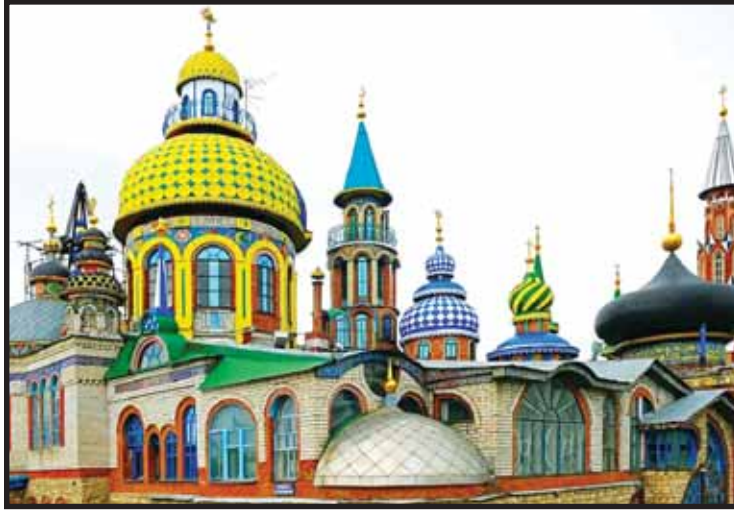
ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁਸਲਿਮ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਮੌਲਵੀਆਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਹਿੱਸੇ ਨੇ ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਦੀ ਇਨਸਾਨ ਤਰੱਕੀ ਦੇ (ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫੇ 'ਤੇ)

ਸੁਨੇਹੇ ਨੂੰ ਸਹੀ ਮੰਨਦਿਆਂ ਇਸ ਦਾ ਸਾਥ ਦਿੱਤਾ ਉਥੇ ਹੀ ਇਸਦੇ ਆਹਲਾ ਹਿੱਸੇ ਨੇ ਇਨਕਲਾਬ ਵਿਰੋਧੀ 'ਬਿਸਮਾਚੀ' ਲਹਿਰ ਦਾ ਵੀ ਸਾਥ ਦਿੱਤਾ। 'ਬਿਸਮਾਚੀ' ਲਹਿਰ ਇਸ ਖਿੱਤੇ ਵਿਚ ਗੱਦਿਓਂ ਲਾਹੇ ਜਗੀਰਦਾਰਾਂ, ਪੁਰਾਣੇ ਆਮੀਰਾਂ-ਬੇਗਾਂ ਜਿਹੇ ਸ਼ਾਹਾਂ ਤੇ ਨਵੇਂ ਉੱਭਰਦੇ ਸਰਮਾਏਦਾਰਾਂ ਤਬਕੇ ਦੀ ਲਹਿਰ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਉੱਪਰਲੀ ਜਮਾਤ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਵਾਧੂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਸੋਵੀਅਤ ਇਨਕਲਾਬ ਨੇ ਖੋਹਕੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਹ ਇਨਕਲਾਬ ਦੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਬਣ ਗਏ ਤੇ ਇਸ ਮਕਸਦ ਲਈ ਇਹਨਾਂ ਧਰਮ ਦਾ ਵੀ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ ਤੇ ਮੌਲਵੀਆਂ ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ। ਇਹਨਾਂ ਬਿਸਮਾਚੀਆਂ ਨੇ ਖੁਦ ਨੂੰ 'ਇਸਲਾਮੀ ਫੌਜ' ਅਤੇ 'ਤੁਰਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਕੌਮੀ ਮੁਜਾਹਿਦ' ਵਜੋਂ ਐਲਾਨਦਿਆਂ ਤਰੱਕੀਪਸੰਦ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਦੇ ਕਤਲ ਕਰਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਤੇ ਸੋਵੀਅਤ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਭੰਨਤੋੜ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਆਰੰਭ ਦਿੱਤੀਆਂ ਪਰ ਬਿਸਮਾਚੀਆਂ ਦੀਆਂ ਇਹਨਾਂ ਇਨਕਲਾਬ ਵਿਰੋਧੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਖਿਲਾਫ ਪਿੰਡ-ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਕਿਰਤੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੇ ਹੀ ਅਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ। ਲੋਕ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਬੁਖਾਰਾ ਦੇ ਉਲਮਾ ਵੱਲੋਂ 1926 ਵਿਚ ਕੁਰਆਨ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਬਿਸਮਾਚੀ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤੇ ਇਸੇ ਨਾਲ ਕਿਰਗਿਜ਼ ਦੇ ਉਲਮਾ ਨੇ ਵੀ ਇਹਨਾਂ ਖਿਲਾਫ ਫਤਵਾ ਦੇ ਦਿੱਤੇ।

ਸੋਵੀਅਤ ਹਕੂਮਤ ਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਏਸ਼ੀਆ ਦੇ ਆਮ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧਾਂ ਵਿਚ ਵੱਡਾ ਮੀਲ ਪੱਥਰ ਸੀ ਇਸ ਖਿੱਤੇ ਅੰਦਰ ਕੌਮੀ ਗਣਰਾਜਾਂ ਦੀ ਉਸਾਰੀ। ਸੋਵੀਅਤ ਹਕੂਮਤ ਨੇ 1920 ਵਿਚ ਉਜ਼ਬੇਕ, ਤਾਜਿਕ, ਤੁਰਕਮਾਨ, ਕਜ਼ਾਕ ਤੇ ਕਿਰਗਿਜ਼ ਜਿਹੇ ਕੌਮੀ ਗਣਰਾਜ ਬਣਾਏ ਜਿਸ ਮਗਰੋਂ ਇਸ ਖਿੱਤੇ ਦੇ ਮੁਕਾਮੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਤੇ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਨੂੰ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਹੁਲਾਰਾ ਮਿਲਿਆ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਖੇਤੀ ਤੇ ਸਨਅਤ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਸੋਵੀਅਤ ਹਕੂਮਤ ਵੱਲੋਂ ਚੁੱਕੇ ਕਦਮਾਂ ਨੇ ਇਸ ਖਿੱਤੇ ਨੂੰ ਆਰਥਿਕ-ਸਮਾਜਿਕ ਪਛੜੇਵੇਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢਕੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਦੇ ਰਾਹ ਪਾਇਆ। ਸੋਵੀਅਤ

ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇਹਨਾਂ ਕਦਮਾਂ ਨੇ ਹੀ ਖਿੱਤੇ ਦੇ ਸਭ ਮਿਹਨਤਕਸ਼ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਦੁਆ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸੋਵੀਅਤ ਹਕੂਮਤ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਅਸਲ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਦੀ ਜ਼ਾਮਨ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸੋਵੀਅਤ ਹਕੂਮਤ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹਨ ਕਾਰਨ ਨਾ ਸਿਰਫ ਉਲਟ-ਇਨਕਲਾਬੀ ਬਿਸਮਾਚੀ ਲਹਿਰ ਦੇ ਪੈਰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉੱਖੜ ਗਏ ਸਗੋਂ ਡਾਵਾਂਡੋਲ ਮਜ਼ਹਬੀ ਤਬਕੇ ਵੀ ਸੋਵੀਅਤ ਹਕੂਮਤ ਦੇ ਨਾਲ ਹੋ ਗਏ।

ਸੋਵੀਅਤ ਹਕੂਮਤ ਨਾਲ ਆਮ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਨਵੀਂ ਬੁਣੀ ਇਹ ਹਮਦਰਦੀ ਉਦੋਂ ਹੋਰ ਪੱਕੀ ਹੋ ਗਈ ਜਦੋਂ ਹਿਟਲਰੀ ਫੌਜਾਂ ਨੇ ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ। ਕੇਂਦਰੀ ਏਸ਼ੀਆ ਦੇ ਇਸ ਖਿੱਤੇ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਧਾਰਮਿਕ, ਗੈਰ-ਧਾਰਮਿਕ ਲੱਖਾਂ ਹੀ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਲਾਲ ਫੌਜ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਕੇ ਸੋਵੀਅਤ ਭੂਮੀ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਜਾਨਾਂ ਵਾਰੀਆਂ ਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਧਾਰਮਿਕ ਉਲਮਾਵਾਂ ਨੇ ਵੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹਨ ਦੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆਂ। 1942 ਵਿਚ ਉਫਾ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਮੁਸਲਿਮ ਮਜ਼ਹਬੀ

ਕਜ਼ਾਨ (ਤਾਤਰਸਤਾਨ) ਵਿਚ ਸਥਿਤ ਸਰਬ ਧਰਮ ਸਥਾਨ। ਇਸ ਅੰਦਰ ਚਰਚ, ਮਸਜਿਦ ਅਤੇ ਸ਼ੂਲ (ਯਹੂਦੀਆਂ ਦਾ ਧਰਮ ਸਥਾਨ) ਮੌਜੂਦ ਹਨ।

ਹਲਕਿਆਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਦੀ ਕਾਂਗਰਸ ਹੋਈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸੋਵੀਅਤ ਭੂਮੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਅਪੀਲ ਜਾਰੀ ਕਰਦਿਆਂ ਫਾਸ਼ੀਵਾਦੀ ਕਾਤਲਾਂ ਖਿਲਾਫ ਡਟਣ ਤੇ ਜੰਗੀ ਮੋਰਚੇ ਲਈ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਪੈਸੇ, ਅਨਾਜ ਤੇ ਹੋਰ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਜੁਟਾਉਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਭਰਵਾਂ ਹੁੰਗਾਰਾ ਮਿਲਿਆ।

ਕਈ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਵੀ ਪੁਚਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੋਵੀਅਤ ਦੌਰ ਵਿਚ ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨਾਂ ਨੂੰ ਢਾਹਿਆ-ਨੁਕਸਾਨਿਆ ਗਿਆ। ਅਸੀਂ ਵੇਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਘਟੀਆ

ਕਰਤੂਤਾਂ ਹਿਟਲਰੀ ਫੌਜਾਂ ਦਾ ਕਾਰਾ ਸਨ, ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਰਾਜਸੱਤਾ ਨੇ ਤਾਂ ਸਗੋਂ ਜੰਗ ਵਿਚ ਨੁਕਸਾਨੀਆਂ ਗਈਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਇਮਾਰਤਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਉਸਾਰਿਆ। ਹਾਂ ਮੁਲਕ ਭਰ ਵਿਚ ਅਨੇਕਾਂ ਗਿਰਜੇ, ਮਸੀਤਾਂ ਨੂੰ ਭਾਈਚਾਰਕ ਕੇਂਦਰਾਂ, ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਜਰੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੀ ਧਰਮ ਵਿਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਘਟਣ ਨਾਲ ਇਹਨਾਂ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਬਚਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ

ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਵਿਚ ਧਾਰਮਿਕ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਸਰਾਹਿਆ। ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਇੱਕ ਬਰਤਾਨਵੀ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦਾ ਵਫ਼ਦ ਮਈ 1951 ਵਿਚ ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਵਿਚ ਆਇਆ ਸੀ ਤੇ ਇਸਨੇ ਆਪਣੀ ਲੰਡਨ ਤੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਇਹ ਤਜਰਬੇ ਦਰਜ ਕੀਤੇ: "ਇਥੇ ਧਰਮ ਆਜ਼ਾਦ ਹੈ ਤੇ ਧਰਮ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਧਰਮ ਤੋਂ ਮੁਨਕਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੈ। ਆਰਥੋਡਾਕਸ, ਪਰੋਟੈਸਟੈਂਟ ਤੇ ਕੈਥੋਲਿਕ ਗਿਰਜਿਆਂ ਵਿਚ ਸਾਨੂੰ ਕੁਝ ਬੱਚੇ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤੇ। ਸਤਾਲਿਨਗਰਾਦ ਵਿਚ ਜਿਹੜੇ ਗਿਰਜੇ ਤਬਾਹ ਹੋ ਗਏ ਸਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਉਸਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।" ਇਸੇ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਇਸ ਵਫ਼ਦ ਦੇ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਜੌਨ ਵਿਲਸਨ ਲਿਖਦੇ ਹਨ, "ਮੈਂ ਬੈਪਟਿਸਟ ਗਿਰਜੇ ਵਿਚ ਗਿਆ ਜਿੱਥੇ ਮੇਰੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਇੱਕ ਪਾਦਰੀ, ਇੱਕ ਸਕੱਤਰ ਤੇ ਦੋ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨਾਲ ਕਰਾਈ ਗਈ। ਗਿਰਜੇ ਦੇ ਤੌਸੀਖਾਨੇ ਵਿਚ ਧਰਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ

ਪੁਰਾਣੀਆਂ, ਅਣਵਰਤੀਆਂ ਪਈਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਇਮਾਰਤਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਜਿਕ ਬਿਹਤਰੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਵਰਤ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਵਿਚ ਧਾਰਮਿਕ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਗੈਰ-ਮੁਲਕੀ ਵਫ਼ਦਾਂ ਦੇ ਤਜਰਬੇ

ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਦੌਰ ਵਿਚ ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਅੰਦਰ ਕਈ ਧਾਰਮਿਕ ਤੇ ਗੈਰ-ਧਾਰਮਿਕ ਵਫ਼ਦ ਲਗਾਤਾਰ ਦੌਰੇ 'ਤੇ ਆਉਂਦੇ ਰਹੇ ਤੇ ਆਪਣੇ ਤਜਰਬੇ ਜ਼ਬਾਨੀ ਬਿਆਨਾਂ ਜਾਂ ਅਖ਼ਬਾਰੀ ਲਿਖਤਾਂ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਇਹਨਾਂ ਸਭਨਾਂ ਨੇ ਹੀ

ਕਿਤਾਬਾਂ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਕੰਧਾਂ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਚੌਖਟੇ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਵਿਚ ਬਾਈਬਲ ਦੇ ਉਹ ਹਿੱਸੇ ਲਿਖੇ ਹੋਏ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਵੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ। ਪਾਦਰੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਹਕੂਮਤ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਤੇ ਬਾਈਬਲ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ-ਦਿੱਖਿਆ ਦੀ ਸਾਨੂੰ ਪੂਰੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਤੇ ਰੂਸੀ ਜ਼ਬਾਨਾਂ ਵਿਚ ਬਾਈਬਲ ਦੇ ਤਸਦੀਕਸ਼ੁਦਾ ਤਰਜੁਮੇ ਵਿਖਾਏ ਤੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਨੁਸਖੇ ਲੈਨਿਨਗਰਾਦ ਦੇ ਸੋਵੀਅਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਘਰ ਵਿਚੋਂ ਖਰੀਦੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ

ਕਿ ਤੁਸ ਵਿਚ ਕਿੰਨੇ ਕੁ ਬੈਪਟਿਸਟ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਤਕਰੀਬਨ ਪੰਜ ਲੱਖ। ਗਿਰਜੇ ਵੀ ਕਾਫੀ ਸਾਰੇ ਹਨ। ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਜਾਣਕੇ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਈ ਕਿ ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੀ ਬੈਪਟਿਸਟ ਯੂਨੀਅਨ ਨਾਲ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਚਿੱਠੀ-ਪੱਤਰ ਹੁੰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।" ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੁਲਾਈ 1951 ਵਿਚ ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਆਏ ਅਮਰੀਕੀ ਮਜ਼ਦੂਰ ਸਭਾ ਦੇ ਵਫ਼ਦ ਨੇ ਲਿਖਿਆ, "ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਮੁਕੰਮਲ ਧਾਰਮਿਕ ਆਜ਼ਾਦੀ ਵੇਖੀ। ਯੂਨਾਨੀ ਆਰਥੋਡਾਕਸ, ਰੋਮਨ ਕੈਥੋਲਿਕ ਤੇ ਦੂਜੇ ਗਿਰਜਿਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਯਹੂਦੀ ਇਬਾਦਤਖਾਨੇ ਵੀ ਆਜ਼ਾਦਾਨਾ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਬਿਰੋਬੀਜ਼ਾਨ ਯਹੂਦੀ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਯਹੂਦੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਤੇ ਧਰਮ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਤਰੱਕੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਉਥੇ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਅਖ਼ਬਾਰ ਤੇ ਸਕੂਲ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਯਹੂਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਸਿਖਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।"

ਨਿਚੋੜ ਵਜੋਂ

ਧਰਮ ਪ੍ਰਤੀ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਨੀਤੀ ਨੇ ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਵਿਚ ਧਰਮ ਨੂੰ ਰਾਜ ਨਾਲੋਂ ਅਲਹਿਦਾ ਕਰਕੇ, ਕਾਨੂੰਨ ਅੱਗੇ ਸਭ ਧਾਰਮਿਕ/ਗੈਰ-ਧਾਰਮਿਕ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਬਰਾਬਰੀ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਕੇ ਲੋਕਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਫਿਰਕੂ ਝਗੜਿਆਂ ਦਾ ਖਾਤਮਾ ਕੀਤਾ ਤੇ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਾਂਝ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਲਈ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਖਿਲਾਫ ਝੂਠਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਕੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤ ਤੇ ਸਰਮਾਏਦਾਰਾ ਹਾਕਮ ਕਿਰਤੀ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲੋਂ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਮਾਡਲ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਲੁਕਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਹਾਕਮ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਿਰਤੀ ਲੋਕ ਧਾਰਮਿਕ ਬੁਨਿਆਦਾਂ 'ਤੇ ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਉਲਝਦੇ ਰਹਿਣ ਤੇ ਇਹਨਾਂ ਹਾਕਮਾਂ ਦਾ ਲੋਟੂ ਰਾਜ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚਲਦਾ ਰਹੇ। ਅਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਹੋਰ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਇਸ ਪਹਿਲੇ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਰਾਜ ਦੀ ਧਰਮ ਪ੍ਰਤੀ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਸਮਝੀਏ ਤੇ ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਇਸ ਮਸਲੇ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਟਕਰਾਅ ਦਾ ਜਮਹੂਰੀ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਹੱਲ ਪੇਸ਼ ਕਰੀਏ।

1965 ਅਤੇ 1971 ਦੀਆਂ ਜੰਗਾਂ ਦੇ ਸਬਕ

ਭਾਰਤੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਵਿਚ 1962 ਦਾ ਅੰਕੜਾ ਗਹਿਰਾ ਧਸਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ- ਨਾ ਸਿਰਫ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਕਿ ਇਹ ਜੰਗ ਵਿਚ ਭਾਰੀ ਹਾਰ ਦਾ ਵਰ੍ਹਾ ਸੀ ਸਗੋਂ ਇਹ ਕੌਮੀ ਅਪਮਾਨ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਵੀ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਸੀ ਜੋ ਰਾਸ਼ਟਰ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ਘਮੰਡ ਅਤੇ ਫੌਜ ਵਿਚ ਕੁਨਬਾਪਰਵਰੀ ਨਾਲ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਿਹਾਜ਼ ਤੋਂ ਭਾਰਤ-ਚੀਨ ਜੰਗ ਦੀ 60ਵੀਂ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ ਭਾਰਤੀ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ, ਫੌਜੀ ਆਗੂਆਂ, ਰਣਨੀਤਕ ਚਿੰਤਕਾਂ ਤੇ ਸਮੀਖਿਅਕਾਂ ਲਈ ਅਤੀਤ ਦੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਦਾ ਲੇਖਾ ਜੋਖਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ 'ਪਰਬਤ ਜਿੱਡੀ ਭੁੱਲ' ਤੋਂ

ਰਾਜੇਸ਼ ਰਾਮਚੰਦਰਨ

ਬਚਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਵੱਡਾ ਮੌਕਾ ਹੈ। ਜੰਗ ਦੀ 60ਵੀਂ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ ਮੌਕੇ ਕਈ ਲੇਖ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ। ਕੁਝ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਜਾਣ ਕੇ ਹੈਰਾਨੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਹਾਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜੀਆਂ ਨੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਦਲੇਰੀ ਦਾ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਮਨੋਹਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਹਾਦਰ ਸਿੱਖ ਫੌਜੀਆਂ ਬਾਰੇ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹੋਏ ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਖਿਰੀ ਸਾਹ ਅਤੇ ਆਖਿਰੀ ਗੋਲੀ ਤੱਕ ਲੜਦੇ ਰਹੇ ਪਰ ਮੈਦਾਨ ਨਹੀਂ ਛੱਡਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਫੋਨ ਕਰ ਕੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਬਹਾਦਰੀ ਦੀਆਂ ਕਈ ਕਹਾਣੀਆਂ ਸੁਣਾਈਆਂ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਖਾਸ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿਚ ਪੁਰਾਣੇ ਬਸਤੀਵਾਦੀ ਹਥੌਕੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਛਾਪਣ ਲਈ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜੋ ਜੰਗ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਪੱਗ ਛੱਡ ਕੇ ਦੌੜ ਗਿਆ ਸੀ। ਖੈਰ, ਕਾਇਰਾਂ ਨੂੰ ਪਰ੍ਹੇ ਪਏ ਰਹਿਣ ਦਿਓ, ਆਓ ਬਹਾਦਰਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਜੰਗ ਜਿੱਤਣ ਦੇ ਸਾਜ਼ੋ-ਸਾਮਾਨ ਦੀ ਤਾਂ ਗੱਲ ਛੱਡੋ ਸਗੋਂ ਸਰਦੀਆਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਵਰਦੀਆਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਹੀ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜੀ ਦਸਤਿਆਂ

ਨੂੰ ਹਿਮਾਲਿਆ ਦੀਆਂ ਯਥ ਚੋਟੀਆਂ 'ਤੇ ਲੜਨ ਲਈ ਭੇਜਣ ਵਿਚ ਆਪੋ-ਆਪਣੀ ਭੂਮਿਕਾ ਬਦਲੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਜਵਾਹਰਲਾਲ ਨਹਿਰੂ, ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਵੀ.ਕੇ. ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਮੈਨਨ, ਬਲ ਸੈਨਾ ਮੁਖੀ ਪੀ.ਐੱਨ. ਥਾਪਰ, ਰੱਖਿਆ ਸਕੱਤਰ ਓ. ਪੁਲਾ ਰੈਡੀ, ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ ਬਿਊਰੋ ਦੇ ਮੁਖੀ ਬੀ.ਐੱਨ. ਮਲਿਕ, ਕੋਰ ਕਮਾਂਡਰ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਜਨਰਲ ਬੀ.ਐੱਮ. ਕੋਲ ਆਦਿ ਨੂੰ ਸਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਯਾਦ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਤਿਆਰੀ ਵਿਚ ਘਾਟ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ, ਕੂਟਨੀਤਕ ਤੇ ਫੌਜੀ ਮੂਰਖਤਾ ਦਿਖਾਉਣ ਬਦਲੇ ਬਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਹੁਣ ਡੋਕਲਮ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਲੱਦਾਖ-ਉੱਤਰ ਪੂਰਬ ਵਿਚ ਵਾਪਰੀ ਹਰ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ 1962 ਵਿਚ ਹੋਈ ਭੁੱਲ ਦਾ ਚੇਤਾ ਕਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਨੀਤੀ ਘਾਤਿਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਚਾਨਣ ਹੋ ਸਕੇ ਕਿ ਪੂਰਬੀ ਸਰਹੱਦ 'ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਭਾਵੇਂ ਕਿੰਨੇ ਮਰਜ਼ੀ ਫੌਜੀ ਅਭਿਆਸ ਕਰ ਲਏ ਜਾਣ, ਫਿਰ ਵੀ ਗੁਆਂਢੀ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵਿਸ਼ਵ ਆਗੂ ਬਣਨ ਦੀ ਖਾਹਿਸ਼ ਖਿਲਾਫ ਲੜਨ ਲਈ ਇਹ ਨਾਕਾਫੀ ਹੋਣਗੇ।

ਆਓ ਭਾਰਤੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀ ਹਾਰ ਦੀ ਯਾਦਾਸ਼ਤ ਦੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀਆਂ ਦੀ ਇਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਯਾਦਾਸ਼ਤ ਨਾਲ ਤੁਲਨਾ ਕਰ ਕੇ ਦੇਖੀਏ। ਸਾਲ ਕੁ ਪਹਿਲਾਂ 1971 ਦੀ ਜੰਗ ਦੀ ਪੰਜਾਹਵੀਂ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ ਸੀ। ਇਸ ਬਾਬਤ ਸਰਬ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਫੌਜੀ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ ਨਿਜ਼ਾਮ ਤੋਂ ਬਹੁਤਾ ਕੁਝ ਸੁਣਨ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਜਦਕਿ ਉਹ ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਨਾਲ ਸਿੱਝਣ ਪ੍ਰਤੀ ਅਮਰੀਕੀਆਂ 'ਤੇ ਨਜ਼ਲਾ ਝਾੜ ਰਹੇ ਸਨ: ਪਿਛਾਂਹ ਮੁੜ ਕੇ ਦੇਖਣ ਦੀ ਕੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜੇ ਭਵਿੱਖ ਉੱਜਲਾ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ ਜਿਸ ਤਹਿਤ 45 ਕਰੋੜ ਡਾਲਰ ਦੀ ਫੌਜੀ ਇਮਦਾਦ ਮਿਲ ਗਈ ਹੋਵੇ, ਐਂਫ਼ਟੇਟੀਵੀ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚੋਂ ਨਾਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਤੇ ਪੈਂਟਾਗਨ ਨਾਲ

ਮੁੜ ਗਲਵੱਕਤੀ ਪੈ ਗਈ ਹੋਵੇ; ਫਿਰ ਵੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਫੌਜੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀ ਅਣਹੋਈ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਇਕ ਹਿੱਸਾ ਮਜ਼ਾਕੀਆ ਤੇ ਦੂਜਾ ਡਰਾਵਣਾ ਹੈ।

ਫੌਜ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁਖੀ ਜਨਰਲ ਕਮਰ ਜਾਵੇਦ ਬਾਜਵਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਫੌਜੀ ਯੂਨਿਟਾਂ ਦੇ ਦੌਰੇ ਮੌਕੇ 1971 ਦੀ ਜੰਗ ਵਿਚ ਹਾਰ ਲਈ ਸਿਆਸੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਜੇ ਇੰਨਾ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੀ 2 ਲੱਖ 40 ਹੀ ਫੌਜ ਅਤੇ ਦੋ ਲੱਖ ਮੁਕਤੀ ਵਾਹਿਨੀ ਲੜਾਕਿਆਂ ਨਾਲ ਲੜਨ ਲਈ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਕੋਲ ਸਿਰਫ 34 ਹਜ਼ਾਰ ਦਸਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤ ਮਿਲਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਿਰਫ 3000 ਭਾਰਤੀ ਫੌਜੀਆਂ ਨੇ ਢਾਕਾ ਦੀ ਅੰਤਿਮ ਲੜਾਈ ਵਿਚ 30000 ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਦਸਤਿਆਂ ਨੂੰ ਹਰਾਇਆ ਸੀ। ਬਿਨਾ ਸ਼ੱਕ ਜਨਰਲ ਬਾਜਵਾ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਹਰ ਕੋਈ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ 92000 ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਫੌਜੀ ਅਫਸਰਾਂ ਤੇ ਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਜੰਗੀ ਕੈਦੀ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਫਰਾਖਦਿਲੀ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਹਾਲਾਂਕਿ ਭਾਰਤੀ ਪਾਇਲਟ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀਆਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਬੰਦ ਸਨ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅਪਰੈਲ 1973 ਵਿਚ 90000 ਜੰਗੀ ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਲਈ ਡਾਕ ਟਿਕਟ ਵੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਮਾੜੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਨਰਲ ਬਾਜਵਾ ਇਹ ਵੀ ਭੁੱਲ ਗਏ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਉਸ ਵੇਲੇ ਯਹੀਆ ਖਾਨ ਦੀ ਹਕੂਮਤ ਸੀ ਜੋ ਫੌਜੀ ਜਰਨੈਲ ਸੀ ਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਕੇ ਲੁੱਟਣ ਵਾਲੇ ਨਾਦਿਰ ਸ਼ਾਹ ਦੇ ਵੰਸ਼ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਦੇਖਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਫੌਜੀ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹ ਦਾ ਵਾਸਿੰਗਟਨ ਵਿਚ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨਿਕਸਨ ਦੇ ਕੌਮੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਿਸਿੰਜਰ ਦੀ ਚੀਨ ਦੇ ਸਰਬਰਾਹ ਮਾਓ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰਾਉਣ ਲਈ

ਸਾਲਸੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਿਸ ਸਦਕਾ ਕਰੀਬ 40 ਸਾਲ ਅੱਡੀ ਖਾਸੀ ਅਮਰੀਕਾ-ਚੀਨੀ ਰਣਨੀਤਕ ਭਿਆਲੀ ਚਲਦੀ ਰਹੀ ਸੀ। ਯਹੀਆ ਖਾਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜਿੰਨੇ ਹੀ ਖੋਫਨਾਕ ਜਰਨੈਲ ਟਿੱਕਾ ਖਾਨ ਨੂੰ ਪੂਰਬੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦਾ ਗਵਰਨਰ ਬਾਪਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ 'ਬਲੋਚਿਸਤਾਨ ਦੇ ਬੁੱਚਤ' ਵਜੋਂ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਤੇ ਜਨਰਲ ਏਏਕੇ ਨਿਆਜ਼ੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਫੌਜੀ ਕਮਾਂਡਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਦੂਜੀ ਸੰਸਾਰ ਜੰਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਈ ਸਭ ਤੋਂ ਭਿਆਨਕ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਲਈ ਇਹ ਤਿੰਨੇ ਜਰਨੈਲ ਕਸੂਰਵਾਰ ਸਨ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਪੱਛਮੀ ਮੀਡੀਆ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨਾ ਹੀ ਭੁੱਲ ਗਿਆ ਸੀ। ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਨੁਮਾਨ ਸੀ ਕਿ ਮੁਕਤੀ ਯੁੱਧ ਦੌਰਾਨ ਕੁੱਲ 30 ਲੱਖ ਮੌਤਾਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ ਜੋ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੇ ਕਤਲੇਆਮ ਦੀ ਸੰਖਿਆ ਦੇ ਅੱਧ ਨੂੰ ਢੁਕ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਰੂਪ ਵਿਚ 26000 ਸਿਵਲੀਅਨਾਂ ਦੇ ਮਾਰੇ ਜਾਣ ਦਾ ਇਕਬਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਇਨ੍ਹਾਂ 30 ਲੱਖ ਵਿਚ ਲਗਭਗ ਅੱਧੇ ਹਿੰਦੂ ਸਨ ਪਰ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ (ਜਿਸ ਨੂੰ ਨਿਕਸਨ ਵੱਲੋਂ ਬਹੁਤ ਭੱਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਪੁਕਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ) ਦਾ ਬੇਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸਨਾਖਤ ਦਾ ਕੋਈ ਸਿਆਸੀ ਏਜੰਡਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਕ ਕਰੋੜ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਆ ਗਏ ਸਨ ਪਰ ਹੌਲੀਵੱਡ ਨੇ ਅਜੇ ਤੱਕ ਬੰਗਾਲੀ ਕਤਲੇਆਮ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਫਿਲਮ ਨਹੀਂ ਬਣਾਈ ਤੇ ਅਮਰੀਕੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੇ ਇਸ ਕਤਲੇਆਮ ਦੌਰਾਨ ਯਹੀਆ ਖਾਨ ਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਟਿੱਕਾ ਖਾਨ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਯਹੀਆ ਖਾਨ ਦੀ ਥਾਂ ਟਿੱਕਾ ਖਾਨ ਫੌਜ ਦੇ ਮੁਖੀ ਬਣੇ ਸਨ।

ਬਿਨਾ ਸ਼ੱਕ, ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਦੇ ਬੁੱਚਤ ਨੂੰ ਵੀਜ਼ਾ ਦੇਣਾ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਉਸ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਹੋਏ ਫਿਰਕੂ ਦੰਗੇ

ਜਿਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਦਸ ਸਾਲ ਤੱਕ ਚਲਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਮਰੀਕੀ ਵੀਜ਼ਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਨਾਂਹ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿਚ ਕਦੇ ਇਹ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਆਈ ਕਿ ਕਿਉਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੂਰਬਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਜੇ ਤੀਹ ਲੱਖ ਨਾ ਸਹੀ ਤਾਂ ਵੀ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਲੱਖਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਖਿਆਲ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਸੀ।

ਤੇਰਾਂ ਦਿਨ ਚੱਲੀ ਇਸ ਜੰਗ ਜਿਸ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਜਿੱਤ ਹੋਈ ਸੀ, ਦੌਰਾਨ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਮੌਤਾਂ ਨਿਸਬਤਨ ਘੱਟ ਹੋਈਆਂ ਸਨ ਪਰ ਐਮਨੈਸਟੀ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਜਿਹੀਆਂ ਪੱਛਮੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਫੰਡਾਂ ਸਦਕਾ ਚੱਲਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਸਹਿਯੋਗੀ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਨੇ ਅਸਲ ਵਿਚ 1971 ਵਿਚ ਹੋਏ ਜੰਗੀ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਕਦੇ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂ ਯਹੀਆ, ਟਿੱਕਾ ਖਾਨ ਤੇ ਨਿਆਜ਼ੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ 'ਤੇ ਹੱਤਿਆ ਤੇ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਕਦੇ ਸਨਾਖਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਤੈਅ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਕਰੀਅਰ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਵੀਜ਼ੇ ਦੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਹੋ ਜਾਣਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਾਨਸੀਨਾਂ ਨੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚ ਇਸਲਾਮੀ ਦੁਸਾਹਸ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਸੀ ਜਿਸ ਕਰ ਕੇ ਵਾਦੀ 'ਚੋਂ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦਾ ਉਜਾੜਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਾਰਗਿਲ ਵਿਚ ਘੁਸਪੈਠ ਜਾਂ ਮੁੰਬਈ ਵਿਚ ਹਮਲਾ ਕਰਨਾ ਸੀ।

ਹਰ ਨਾਕਾਮੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਫੌਜ ਨਾ-ਮਾਤਰ ਸਿਆਸੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੂੰ ਕਸੂਰਵਾਰ ਠਹਿਰਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਤੁਰਲੇ ਵਿਚ ਝੂਠ ਦਾ ਖੰਭ ਟੰਗ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। 1971 ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਇਕਮਾਤਰ ਫੌਜੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਸੀ ਜੋ ਅਮਰੀਕਾ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਇਸ ਵੇਲੇ ਵੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਦੇਖੋ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਕੋਈ ਨਵੀਂ ਸ਼ਰਾਰਤ ਸੁੱਝਦੀ ਹੈ।

ਧਰਮ ਯੁੱਧ ਜਾਰੀ ਹੈ

ਦੋਹਾਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦਾ ਸਸਕਾਰ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਪਰ ਦੋਹਾਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦੇ ਲੋਥਣੇ ਅਜੇ ਵੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲ ਰਹੇ ਹਨ।

ਜਿਉਂਦੇ ਜੀਅ ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਧਰਮ ਵੱਖਰੇ ਵੱਖਰੇ ਸਨ। ਮਰ ਕੇ ਵੀ ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਪੰਜਾਬੀ ਹੀ ਰਹੇ, ਪਰ ਵੱਖਰੇ ਵੱਖਰੇ ਧਰਮਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਹਿ ਸਕੀ।

ਪੰਜਾਬੀ ਹੋਣ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਮਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਵੈਣਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਪਰ ਵੱਖਰੇ ਧਰਮਾਂ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸ਼ਨਾਖਤ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋ ਸਕੀ।

ਦੇਸ਼ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਇਹ ਪਛਾਣ ਬੜੀ ਪ੍ਰਤੱਖ ਹੋ ਕੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਗਲ ਵੱਢ ਰਹੀ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਮਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਮਾਵਾਂ, ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਗਲ ਲੱਗ ਕੇ ਰੋਂਦੀਆਂ, ਆਪਣੇ ਦੁੱਖ ਨੂੰ ਵੰਡ-ਵੰਡਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਦੋਵੇਂ ਵੱਖਰੇ-ਵੱਖਰੇ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਜੰਮੇ ਪਲੇ, ਵੱਖਰੇ-ਵੱਖਰੇ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਪੜ੍ਹੇ ਤੇ

ਦਲਬੀਰ ਚੋਤਨ

ਵੱਡੇ ਹੋਏ ਪਰ ਮਰਨ-ਭੱਟੇ ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਸਾਂਝੀ ਚੁਣ ਲਈ।

ਜਿਸ ਬੰਬਰ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਦਾ ਭਿਆਨਕ ਹਾਦਸਾ ਕੱਲ੍ਹ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਉਸੇ ਹੀ ਜਹਾਜ਼ 'ਚ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ ਪਾਇਲਟ ਸੀ ਤੇ ਕਮਲੇਸ਼ ਸ਼ਰਮਾ ਨੇਵੀਗੇਟਰ। ਉਹ ਦੋਵੇਂ, ਕਿਸੇ ਮਿਥੇ ਟਾਰਗਟ ਨੂੰ ਉਡਾ ਦੇਣ ਦੀ 'ਡੱਮੀ ਐਕਸਰਸਾਈਜ਼' ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਬਹੁਤ ਹੀ ਉਚਾਈ ਤੋਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਟਾਰਗਟ ਉੱਤੇ ਝਪਕਣਾ ਸੀ ਤੇ ਆਪਣੀ ਕਰਾਮਾਤ ਵਖਾ ਕੇ ਫੇਰ ਅਸਮਾਨ ਦੀਆਂ ਬੁਲੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਛੂਹ ਲੈਣਾ ਸੀ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਟਾਰਗਟ ਨੂੰ 'ਜੈਰੰਗਨ ਸਾਈਟ' ਦੀ ਸੇਧ 'ਚ ਲੈ ਕੇ ਡਾਈਵ ਮਾਰੀ ਪਰ ਉਸੇ ਹੀ ਚਮਤਕਾਰੀ ਨਾਲ ਉਹ ਜਹਾਜ਼ ਨੂੰ ਮੁੜ ਆਕਾਸ਼ ਵੱਲ ਨਾ ਮੋੜ ਸਕੇ। ਬਹੁਤ ਹੀ ਤੇਜ਼ ਰਫਤਾਰ ਨਾਲ ਧਰਤੀ ਵੱਲ ਨੂੰ ਝਪਟਦਾ ਜਹਾਜ਼, ਨੱਕ ਪਰਨੇ ਧਰਤੀ ਵਿਚ ਆ ਪੁੱਸਿਆ। ਇਕ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਧਮਾਕਾ ਹੋਇਆ ਤੇ ਧਰਤੀ ਵਿਚ ਜਿਵੇਂ ਹੋਰ ਵੀ ਡੂੰਘਾ ਪਾੜ ਪੈ ਗਿਆ। ਜ਼ਮੀਨ ਨਾਲ ਟਕਰਾਉਂਦਿਆਂ ਹੀ ਜਹਾਜ਼ ਦੇ ਹਲਕੇ ਹਿੱਸੇ, ਟੁਕੜੇ ਹਵਾ ਵਿਚ ਉਡੇ ਤੇ ਫੇਰ ਦੂਰ ਦੂਰ ਤਕ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਖਿਲਰ ਗਏ।

ਹਾਦਸਾ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਤੋਂ ਬਹੁਤੀ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਵਾਪਰਿਆ, ਇਸ ਲਈ ਮੈਡੀਕਲ ਟੀਮ ਤੇ 'ਸਾਲਵੇਜਿੰਗ ਪਾਰਟੀ' ਛੇਤੀ ਹੀ ਮੌਕੇ ਉੱਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਈਆਂ। ਜੋ ਕੁਝ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਵੇਖਦਿਆਂ ਮੈਡੀਕਲ ਟੀਮ ਦੀ ਤਾਂ ਲੋੜ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਹੀ। 'ਟੋਲਪੋਰਸ਼ਨ' ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਬਾਕੀ ਸਾਰਾ ਜਹਾਜ਼ ਹੀ ਧਰਤੀ ਵਿਚ ਪੁੱਸਿਆ ਪਿਆ ਸੀ। ਜਹਾਜ਼ ਦੇ ਪੁਰਜਿਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨਾ ਸਿਰਫ 'ਸਾਲਵੇਜਿੰਗ ਪਾਰਟੀ' ਦਾ ਕੰਮ ਸੀ।

'ਸਾਲਵੇਜਿੰਗ ਪਾਰਟੀ' ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਟੁਕੜਿਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ। ਹਾਦਸੇ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਉੱਤੇ ਡੂੰਘੀ ਖੁਦਾਈ ਕਰਕੇ ਜਿੰਨੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਪੁਰਜੇ ਨਿਕਲ ਸਕਦੇ ਸਨ, ਕੱਢੇ। ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਸੜ ਚੁੱਕਾ ਸੀ, ਪਿਘਲ ਚੁੱਕਾ ਸੀ, ਬੇਪਛਾਣਾ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਸਭ ਤੋਂ ਅਗਲੇ ਹਿੱਸੇ 'ਚ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਦੋਵਾਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦਾ ਤਾਂ ਜਿਵੇਂ ਬਚਿਆ ਹੀ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਤਿਆ, ਅੱਧ ਸਤਿਆ ਮਾਸ, ਨਿੱਕੇ ਨਿੱਕੇ ਲੋਥਣਿਆਂ ਵਿਚ ਮਿੱਟੀ ਨਾਲ ਇਕਮਿਕ ਹੋ ਗਿਆ ਜਾਪਦਾ ਸੀ।

ਹਾਦਸੇ ਦੀਆਂ ਤਾਰਾਂ ਮਿਲਣ 'ਤੇ, ਵਾਰਸ ਲੰਮਾ ਪੈਂਡਾ ਤਹਿ ਕਰਕੇ ਵੀ ਪਹੁੰਚ ਚੁੱਕੇ ਸਨ ਪਰ ਸਭ ਯਤਨਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸਾਲਵੇਜਿੰਗ ਪਾਰਟੀ ਲਾਸ਼ਾਂ ਤਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦੀ। ਸਸਕਾਰ ਦਾ ਮਿਥਿਆ ਸਮਾਂ ਲਾਗੇ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ ਪਰ ਅਜੇ ਤਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਕੁ ਕਿੱਲੇ ਬੋਟੀਆਂ ਹੀ ਮਿਲ ਸਕੀਆਂ ਸਨ। ਮਿਲੇ ਲੋਥਣਿਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਬਾਰੇ ਵੀ ਦਾਅਵੇ ਨਾਲ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਪਾਇਲਟ ਦੀ ਸੀਟ, ਨੇਵੀਗੇਟਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਰਕੇ, ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰਾ ਮਾਸ ਸਿਰਫ ਉਸੇ ਦੀ ਹੀ ਲਾਸ਼ ਦਾ ਹੋਵੇ।

ਵੇਲਾ ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਗਿਣਤੀਆਂ-ਮਿਣਤੀਆਂ ਵਿਚ ਪੈਣ ਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਵੇਲਾ ਸੀ ਆਖਰੀ ਰਸਮ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਅਤੇ ਸਹੀ ਸਲਾਮਤ ਪੁਰਾ ਕਰਨ ਦਾ। ਸਟੇਸ਼ਨ ਕਮਾਂਡਰ ਨੇ ਸੋਚ ਵਿਚਾਰ ਕੇ, ਲਾਸ਼ ਦੇ ਮਿਲੇ ਲੋਥਣਿਆਂ ਨੂੰ ਦੋਹਾਂ

ਮਰਹੂਮ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਦਲਬੀਰ ਚੋਤਨ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਜਗਤ ਨੂੰ ਬੜੀਆਂ ਕਣਦਾਰ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਉਹਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੇ ਪਾਤਰ ਜਾਪਦਾ ਹੈ, ਤੁਹਾਡੇ ਅੰਦਰ ਘਰ ਪਾ ਕੇ ਬੈਠ ਗਏ ਹਨ। ਇਹ ਪਾਤਰ ਅਸਲ ਵਿਚ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਤਲਖ ਹਕੀਕਤਾਂ ਨਾਲ ਟਕਰਾਉਂਦੇ ਆਪਣੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਲੁਆਉਂਦੇ ਹਨ। 'ਧਰਮ ਯੁੱਧ ਜਾਰੀ ਹੈ' ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ ਲੇਖਕ ਨੇ ਧਰਮ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਪਈਆਂ ਵੰਡੀਆਂ ਅਤੇ ਸਮੁੱਚੀ ਲੋਕਾਈ ਦੇ ਦਰਦ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣਾਈ ਹੈ।

ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇ ਦਿੱਤਾ।

ਪੰਜੇਰੀ ਭਰ ਲੋਥਣਿਆਂ ਨੂੰ ਦੋਹਾਂ ਬਾਈ ਵੰਡ ਕੇ, ਆਦਮ ਕੱਦ ਬਕਸਿਆਂ ਵਿਚ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਕੋ ਹੀ ਲਾਸ਼ ਦੇ ਲੋਥਣਿਆਂ ਦੀ ਵੰਡ ਵੰਡਾਈ ਵਿਚ ਇਕ ਬਕਸਾ ਫਲਾਈਟ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ ਤੇ ਦੂਸਰਾ ਫਲਾਈਗ ਅਫਸਰ ਕਮਲੇਸ਼ ਸ਼ਰਮਾ ਦਾ ਬਣ ਗਿਆ। ਹੁਣ ਦੋਹਾਂ ਬਕਸਿਆਂ ਨੇ ਦੋ ਧਰਮਾਂ ਦੀਆਂ ਰਸਮਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਹੋ ਜਾਣਾ ਸੀ।

ਵੇਦਾਂ 'ਚੋਂ ਮੰਤਰ ਉਚਾਰੇ ਗਏ। ਗੁਟਕੇ ਤੋਂ ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ। ਪੰਡਤ ਨੇ ਉੱਚੀ ਉੱਚੀ ਸ਼ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕੀਤਾ। ਭਾਈ ਨੇ ਅਰਦਾਸ ਦੀ ਰਸਮ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਤੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਦੋ ਚਿਤਾਵਾਂ ਉੱਤੇ ਬਕਸਿਆਂ ਨੂੰ ਚਿਣ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਚਿਖਾ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਾਈ ਗਈ ਤਾਂ ਜਾਪਿਆ ਜਿਵੇਂ ਦੋ ਵਿਅਕਤੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਮਰੇ, ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਰ ਵੀ ਬੜਾ ਕੁਝ ਮਰ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੋ ਮਰ ਚੁੱਕੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਜਿਉਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਜੋ ਜਿਉਂਦੇ ਸਨ, ਉਹ ਮਰਿਆ ਸਮਾਨ ਹੋ ਗਏ ਸਨ।

ਦੋਵਾਂ ਮਰ ਗਿਆਂ ਦੇ ਮਾਂ ਪਿਉ ਦਾ ਆਪਣਾ ਦਰਦ ਵੀ ਅਥਾਹ ਸੀ ਪਰ ਉਹ ਦੋਹਾਂ ਹੋਰਨਾਂ ਦੇ ਦੁੱਖਾਂ ਦਰਦਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਕਰ ਜਿਵੇਂ ਸਕੂਨ ਭਾਲ ਰਹੇ ਸਨ। ਸਾਰਾ ਦੇਸ਼ ਹੀ ਦਰਦ ਦੇ ਖਾਰੇ ਸਮੁੰਦਰ 'ਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੇਸ਼ ਦੇ ਨੇਤਾ ਦੇ ਕਤਲ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਹੋਰ ਬੇ-ਗੁਨਾਹੇ ਕਤਲ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੰਦਨ ਦੀ ਚਿਖਾ ਤਾਂ ਕੀ, ਜਾਣੂ-ਪਛਾਣੂਆਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਦੀ ਛੂਹ ਵੀ ਨਸੀਬ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਈ।

ਤਾਰ ਮਿਲਣ ਉੱਤੇ, ਮਨਜੀਤ ਦੇ ਪਿਉ ਨੂੰ ਦੂਹਰੇ ਦਰਦ 'ਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰਨਾ ਪਿਆ ਸੀ। ਉਹਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰੋਂ ਚੱਲ ਕੇ ਆਗਰੇ ਪਹੁੰਚਣਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਭਵ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਸਾਰਾ ਹੀ ਦੇਸ਼ ਇਕ ਜੰਗਲ ਬਣਿਆ ਪਿਆ ਸੀ, ਜਿਥੇ ਦਰਿੰਦਗੀ ਅਵਾਰਾ ਭੱਜੀ ਫਿਰਦੀ ਸੀ। ਖੁੰਘਾਰ ਜਾਨਵਰਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪੂਰੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਦੇ ਕੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਤੇ ਉਹ ਆਦਮ ਬੇ-ਆਦਮ ਬੋ ਕਰਦੇ ਖਾਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਸ ਨੂੰ ਸੁੰਘਦੇ ਫਿਰਦੇ ਸਨ।

ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਮਨਜੀਤ ਦੇ ਪਿਉ ਨੂੰ ਆਗਰੇ ਜਾਣ ਦਾ ਖਤਰਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਪਰ ਉਹ ਜਾਣ ਲਈ ਬਜ਼ਿਦ ਸੀ, "ਇਹ ਕਿੱਦਾਂ ਹੋ ਸਕਦੈ, ਮੈਂ ਪੁੱਤ ਦੀ ਆਖਰੀ ਰਸਮ ਵੇਲੇ ਵੀ ਨਾ ਪਹੁੰਚਾਂ?"

ਉਹਦੇ ਭਰਾ ਨੇ ਖਿੜ ਕੇ ਕਿਹਾ, "ਆਹ, ਜੇਤੇ ਏਨੇ ਮਰੇ ਨੇ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਤਾਂ ਪਿਉਵਾਂ ਨੇ ਹੀ ਪਾਏ ਹੋਣੇ ਆਂ ਖੱਠਣ?"

ਉਹਦੇ ਇਕ ਦੋਸਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬੋਦਿਆਂ 'ਚ ਹੱਥ ਫੇਰਦਿਆਂ ਆਖਿਆ, "ਮੈਂ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਭਰਜਾਈ ਨਾਲ...ਮਨਜੀਤ ਮੇਰਾ ਵੀ ਤਾਂ ਪੁੱਤ ਐ।" ਪਰ ਉਹ ਜਿਦੋਂ ਨਾ ਹਾਰਿਆ।

ਉਹਨੂੰ ਮਾਣ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਇਕ ਅਜਿਹੇ ਪੁੱਤ ਦਾ ਪਿਉ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਦੇਸ਼ ਖਾਤਰ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾਉਂਦਾ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹਨੂੰ ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਵੀ ਮਾਣ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪ ਵੀ ਇਸੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਫੌਜ ਦਾ ਇਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਰਹਿ ਚੁੱਕਾ ਹੈ।

ਪਰ ਉਸਦੇ ਇਸ ਮਾਣ ਦੇ ਗਲ ਵਿਚ ਟਾਇਰ ਪਾ ਕੇ ਅੱਗ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਤੇ ਉਹਦਾ ਮਾਣ ਪੱਕੀ ਸੜਕ ਉੱਤੇ ਤਿੜ ਤਿੜ ਕਰਕੇ ਭੱਜਣ ਲੱਗਾ। ਭੀੜ ਦਾ ਹਾਸਾ ਉੱਚਾ ਹੋਇਆ।

"ਮੈਂ ਇਕ ਸ਼ਹੀਦ ਦਾ ਪਿਉ ਹਾਂ..." ਉਹਦੇ ਸਵੈਮਾਣ ਨੇ ਜਿਵੇਂ ਆਖਰੀ ਹੁਭਕੀ ਲਈ। "ਫਿਰ ਕੀ ਹੋਇਆ...ਹੈ ਤਾਂ..." ਭੂਤਰੀ ਭੀੜ ਦੇ 'ਹੀਅ' 'ਹੀਅ' ਕਰਦੇ ਹਾਸੇ ਨੇ ਅੱਗ ਉੱਤੇ ਜਿਵੇਂ ਹੋਰ ਅੱਗ ਬਾਲ ਦਿੱਤੀ।

ਉਹਨੂੰ ਯਾਦ ਆਇਆ, ਪਿਛਲੀ ਲੜਾਈ 'ਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ, ਲੰਘਦੇ ਫੌਜੀਆਂ ਦਾ ਥਾਂ-ਥਾਂ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਉਹਦੀ ਜੀਪ ਰੋਕ ਕੇ ਮੱਥੇ ਉੱਤੇ ਤਿਲਕ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਗੁੱਟ ਉੱਤੇ ਮੌਲੀ ਦੀ ਤੰਦ ਬੰਨ੍ਹੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਹਨੂੰ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਉੱਤੇ ਮਾਣ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਹਦੇ ਅੰਦਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਅਥਾਹ ਸ਼ਕਤੀ ਆ ਸਮਾਈ ਸੀ।

ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਮਾਣ ਸਦਕਾ ਵੀ, ਉਹ ਅੱਜ

ਇਕੱਲਾ ਹੀ ਤੁਰ ਪਿਆ ਸੀ। ਪਰ ਹੁਣ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਬਦਲ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਉਹੀ ਲੋਕ ਸਨ, ਉਹੀ ਦੇਸ਼ ਸੀ ਪਰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਰਾਜੇ-ਰਾਣੀਆਂ ਨੇ ਰਲ ਕੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਕੁਰਾਹੇ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਹ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਰਾਖਾ ਸਮਝਿਆ ਕਰਦਾ ਸੀ ਪਰ ਅੱਜ ਉਹਨੂੰ ਆਪਣੀ ਹੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨੀ ਔਖੀ ਜਾਪ ਰਹੀ ਸੀ।

ਭੀੜ 'ਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਉਹਦੀ ਘਰ ਵਾਲੀ ਦੀ ਚੁੰਨੀ ਸਿਰ ਤੋਂ ਖਿੱਚ ਦਿੱਤੀ। ਉਹਦੇ ਜ਼ਖਮੀ ਸਵੈਮਾਣ ਨੂੰ ਜਿਵੇਂ ਪਲੀਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ। ਪੁੱਤ ਦੇ ਵਿਯੋਗ 'ਚ ਸੋਗੀ ਹੋ ਗਿਆ ਲਹੂ, ਇਕ ਵਾਰ ਹੀ ਉਬਾਲਾ ਖਾ ਗਿਆ। ਉਹਨੇ ਆਪਣਾ ਰੀਵਾਲਵਰ ਖਿਚਿਆ ਤੇ ਕੁਝ ਗੋਲੀਆਂ ਭੀੜ ਵੱਲ ਦਾਗ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਭੂਤਰਿਆ ਹਜ਼ੂਮ ਕੁਝ ਠੰਡਾ ਹੋ ਗਿਆ।

ਹੁਣ ਉਹਨੂੰ ਹੋਸ਼ ਆਈ ਕਿ ਅਜੇ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਲੰਮਾ ਜੰਗਲ ਪਾਰ ਕਰਨਾ ਬਾਕੀ ਹੈ ਤੇ ਇੰਜ ਨਿਹੱਥਿਆਂ, ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕੁਝ ਸੋਚ ਕੇ ਉਹਨੇ ਆਪਣੀ ਕਾਰ ਦਾ ਰੁਖ ਅੰਬਾਲਾ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਵੱਲ ਕਰ ਲਿਆ।

ਸਾਰੀ ਵਿਥਿਆ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਦੇ ਕਮਾਂਡਰ ਨੇ ਦਿਲਾਸਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਦਸਤਾ ਨਾਲ ਵੀ ਤੋਰਿਆ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਹ ਸਹੀ ਸਲਾਮਤ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤ ਦੀ ਆਖਰੀ ਰਸਮ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕੇ।

ਪੂਰੇ ਹੋ ਚੁੱਕੇ, ਹਵਾਈ ਬਾਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਰਸਮਾਂ ਵੀ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਸਨ ਪਰ ਮਾਂ ਬਾਪ ਨੂੰ ਅਜੇ ਵੀ ਬੜਾ ਕੁਝ ਅਧੂਰਾ ਅਧੂਰਾ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸਭ ਕੁਝ ਹੱਥੀਂ ਕਰਕੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬੱਝ ਰਿਹਾ ਕਿ ਏਨੀ ਛੇਤੀ ਏਨਾ ਕੁਝ ਵੀ ਵਾਪਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਬਸ ਮਨ ਨੂੰ ਨੂੰਮਣਾ ਦੇਣ ਲਈ ਦੋਵਾਂ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੇ ਹਵਾਈ ਹਾਦਸੇ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਨੂੰ ਔਖੀ ਵੇਖਣ ਦਾ ਮਨ ਬਣਾ ਲਿਆ। ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਤੋਂ ਹਾਦਸੇ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਨੂੰ ਜਾਂਦਿਆਂ, ਦੋਵਾਂ ਮਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਸਾਂਝਾ ਦੋਸਤ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸੀ। ਉਹ ਦੋਵਾਂ ਮਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਆਖਰੀ ਗੱਲਾਂ ਦੱਸਦਾ ਰਿਹਾ। ਉਹ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ 'ਚ ਕੀਤੀਆਂ ਆਮ ਜਿਹੀਆਂ ਹੀ ਗੱਲਾਂ ਸਨ ਪਰ ਆਖਰੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਖਾਸ ਬਣ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਇਸੇ ਦੋਸਤ ਨੂੰ 'ਉਡਾਣ' ਉੱਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਹਾ ਸੀ, "ਜੇ ਬੋੜੀ ਦੇਰ ਹੋ ਗਈ ਤਾਂ ਉਡੀਕ ਲਵੀਂ, ਲੰਚ ਇਕੱਠੇ ਹੀ ਕਰਾਂਗੇ..." ਪਰ ਉਹਦੀ ਉਡੀਕ, ਖਬਰ ਮਿਲਦਿਆਂ ਸਾਰ ਹੀ ਹੰਝ ਗਈ

ਸ਼ਰਮਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਤਲਖ ਹੋਈਆਂ ਨਾਤਾਂ ਜਿਵੇਂ ਫਟ ਗਈਆਂ, "ਸਰਦਾਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਦਾ ਬੁਰਾ ਨਾ ਮਨਾਇਓ...ਪਰ ਜਿਹੜੀ ਜ਼ਹਿਰ ਤੁਸੀਂ ਕਈਆਂ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਬੀਜ ਰਹੇ ਸੀ, ਆਖਿਰ ਉਸਨੇ ਵੀ ਤਾਂ ਫੁੱਟਣਾ ਸੀ।" ਮਨ 'ਚ ਜਿਵੇਂ ਤਰੇਤਾਂ ਪੈਣ ਲੱਗੀਆਂ।

"ਸ਼ਰਮਾ ਸਾਹਿਬ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਏਦਾਂ ਤਾਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਇੱਕੀਆਂ ਦੁੱਕੀਆਂ ਵਾਰਦਾਤਾਂ ਤਾਂ ਹੋਈਆਂ ਪਰ ਇੰਜ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਤਾਂ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ।"

ਉਹ ਦੋ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾ ਹੋ ਕੇ ਜਿਵੇਂ ਦੋ ਧਰਮ ਬਣ ਗਏ।

"ਸਰਦਾਰ ਜੀ ਬੰਦ ਆਪਣੀਆਂ ਵਧੀਕੀਆਂ ਬਹੁਤ ਛੇਤੀ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੇ, ਬੱਸ 'ਚੋਂ ਸਿਰਫ ਇਕ ਹੀ ਫਿਰਕੇ ਦੇ ਬੰਦ ਕੱਢ ਕੇ ਮਾਰ ਦੇਣੇ ਕੀ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ ਤਰੀਕਾ ਨਹੀਂ ਸੀ?"

"ਉਹ ਕੁਝ ਕੁ ਗੁੰਡਿਆਂ ਦਾ ਕੰਮ ਸੀ, ਉਹਦੇ ਲਈ ਸਾਰੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਗਰਦਾਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ...ਫੇਰ ਅੱਜ ਤਕ ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਨਈਂ ਲੱਗਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਤਿਲ ਕੌਣ ਸਨ...?"

"ਇਹ ਵੀ ਜੋ ਕੁਝ ਹੋ ਰਿਹਾ ਏ ਸਰਦਾਰ ਬਹਾਦਰ, ਕੁਝ ਕੁ ਗੁੰਡਿਆਂ ਦਾ ਹੀ ਕੰਮ ਹੈ ਤੇ ਇਥੇ ਵੀ ਕਦੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗ ਸਕੇਗਾ ਕਿ ਅਸਲ ਕਾਤਲ ਕੌਣ ਹਨ?"

ਮਨਜੀਤ ਦੇ ਪਿਉ ਨੂੰ ਜਾਪਿਆ ਜਿਵੇਂ ਸ਼ਰਮਾ ਸਾਹਿਬ ਵੀ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਫਿਰ ਗਲਤ ਕੌਣ ਸੀ? ਇਹ ਤਾਈ ਉਲਝ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਤਾਣੇ-ਪੇਟੇ ਦਾ ਵੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲਗਦਾ।

"ਸਰਦਾਰ ਜੀ! ਤੁਸਾਂ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਬੈਠਿਆਂ ਸੋਚ ਲਿਆ ਕਿ ਡਾਂਗ-ਸੋਟਾ ਵਾਹੁਣਾ ਸਿਰਫ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹੀ ਔਂਦਾ, ਪਰ ਏਨੇ ਕੁ ਨਾਲ ਹੁਣ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਵੀ ਅੱਖਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹ ਜਾਣਗੀਆਂ ਕਿ ਧਰਮ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਕੋਈ ਵੀ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ?"

ਇਕ ਤਗਤਾ ਝਟਕਾ ਲੱਗਾ, ਉਹ ਮਸਾਂ ਹੀ ਸੰਭਲੇ। ਜੀਪ ਪੱਕੀ ਸੜਕ ਤੋਂ ਲਹਿ ਕੇ ਕੱਚੀ ਸੜਕ 'ਤੇ ਪੈ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਜਾਪਦਾ ਸੀ ਹਾਦਸੇ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਕਿਤੇ ਲਾਗੇ ਬੰਨੇ ਹੀ ਸੀ।

ਉਹ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਸਾਲਵੇਜਿੰਗ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਕੰਮ ਅਜੇ ਵੀ ਜਾਰੀ ਸੀ। ਜਹਾਜ਼ ਦੇ ਵੱਡੇ ਪੁਰਜੇ, ਕਰੇਨ ਨਾਲ 'ਕੁਈਨਮੇਰੀ' ਵਿਚ ਲੱਭੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਜਹਾਜ਼ ਦੇ ਟਕਰਾਉਣ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਉੱਤੇ ਡੂੰਘਾ ਖੂਹ ਪੈ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਾਂ ਦੇ ਭਿਆਨਕ ਅੰਤ ਨੂੰ ਚਿਤਵਦਿਆਂ ਉਹ ਇਕ ਵਾਰ ਫੇਰ ਫਿੱਸ ਪਏ।

ਇਕ ਪਾਸੇ ਤਰਪਾਲ ਉੱਤੇ, ਮਿੱਟੀ 'ਚ ਰੁਲੇ ਲੋਥਣਿਆਂ ਦਾ ਵੇਰ ਲੱਗਾ ਸੀ। ਇਕ ਕੁੱਤਾ ਝਈਆਂ ਲੈ ਲੈ ਪੈ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਪਰ ਸੰਤਰੀ ਉਹਨੂੰ ਸੰਗੀਨ ਲੱਗੀ ਬੰਦੂਕ ਨਾਲ ਸ਼ਸਕਾਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਡੂੰਘੇ ਖੂਹ 'ਚੋਂ ਪੁਰਜੇ ਕੱਢਦਿਆਂ ਕਈ ਅੰਗ ਅਜੇ ਵੀ ਮਿਲ ਰਹੇ ਸਨ।

ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਵੇਖ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੈਰਾਨੀ ਤੇ ਚਿੰਤਾ ਹੋਈ। ਜੇ ਆਖਰੀ ਰਸਮਾਂ ਵੀ ਸਹੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨਾ ਹੋਈਆਂ ਤਾਂ ਮਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਰੂਹਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਭਟਕਦੇ ਹੀ ਰਹਿਣਾ ਸੀ।

ਸਾਂਝੇ ਦੋਸਤ ਨੇ ਭਰੋਸਾ ਦਵਾਇਆ ਕਿ ਉਹ ਰਹਿੰਦੇ ਲੋਥਣਿਆਂ ਦੇ ਸਸਕਾਰ ਦਾ ਵੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਵਾ ਦੇਵੇਗਾ। "ਪਰ ਮਾਸ ਦੀ ਸ਼ਨਾਖਤ ਕਿਵੇਂ ਹੋਵੇਗੀ?" ਸ਼ਰਮਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਬੋਲੀ।

"ਹਾਂ ਹਾਂ, ਸਸਕਾਰ ਤਾਂ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਧਰਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।" ਸੇਖੋਂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਜਿਦ ਉੱਚੀ-ਉੱਚੀ ਕੂਕਣ ਲੱਗੀ।

ਸਾਂਝਾ ਦੋਸਤ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਸਸਕਾਰ ਦਾ ਸੱਚ ਦੱਸਦਾ ਦੱਸਦਾ ਚੁੱਪ ਧਾਰ ਗਿਆ।

"ਇਹ ਸਸਕਾਰ 'ਕੱਠਾ ਵੀ ਤਾਂ ਹੋ ਸਕਦੈ ਦੋਵਾਂ ਧਰਮਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਰਸਮਾਂ ਨਾਲ ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਬੜੇ ਗਹਿਰੇ ਮਿੱਤਰ ਵੀ ਸਨ।" ਸਾਂਝੇ ਦੋਸਤ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਸੀ।

"ਨਹੀਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਧਰਮ ਵੱਖਰੇ ਵੱਖਰੇ ਸਨ।" ਝੰਡਾ ਫਰ ਫਰ ਕਰਕੇ ਝੁੱਲਣ ਲੱਗਾ।

"ਧਰਮ ਵੱਖਰੇ ਵੱਖਰੇ ਹੋਣ ਤਾਂ ਸਸਕਾਰ 'ਕੱਠਾ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦੈ?" ਸਾਲਵੇਜਿੰਗ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨੇ ਜਿਵੇਂ ਝੁਕਦੇ ਧਰਮ ਦੇ ਝੰਡੇ ਨੂੰ ਸਲਾਮੀ ਦੇ ਕੇ ਮਾਨਤਾ ਦੇ ਦਿੱਤੀ।

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫੇ 'ਤੇ)

ਨਾਵਲ 'ਸਿੰਘਾਸਣ' ਨੂੰ ਡੀ-ਕੋਡ ਕਰਦਿਆਂ...

ਕੋਈ 12-13 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਜਦੋਂ 'ਸਿੰਘਾਸਣ' ਨਾਵਲ ਦੀ ਰੂਪ-ਰੇਖਾ ਮੇਰੇ ਮਨ ਅੰਦਰ ਬਣਨ ਲੱਗੀ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਉਮੀਦ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਕਦੇ ਇਸ ਨਾਵਲ ਨੂੰ ਡੀ-ਕੋਡ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਲਿਖਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਨਾਵਲ ਲਿਖਣ ਨੂੰ 10 ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਾਲ ਲੱਗੇ। ਇਸ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਵਰਸ਼ਨ 50 ਕੁ ਸਫ਼ਿਆਂ ਦਾ ਸੀ ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਇਕਹਿਰੀ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਇਸ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰੇ ਤੋਂ ਦੁਬਾਰੇ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਇਸ ਅੰਦਰ ਹਵਾਲੇ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ, ਪ੍ਰਤੀਕਾਂ, ਇਸ਼ਾਰਿਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਮਾਉਂਦੇ ਗਏ। ਇਸ ਨਾਵਲ ਦਾ ਇਕ-ਇਕ ਕਾਂਡ 10-10, 12-12 ਵਾਰ ਲਿਖਿਆ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ। ਇਕ-ਇਕ

ਸੁਕਿੰਦਰ ਸੋਹਲ

ਵਾਕ ਨੂੰ ਏਨੀ ਬਾਰੀਕੀ ਨਾਲ ਕਾਟਿਆ-ਛਾਟਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇਕ ਪੈਰਾ ਜਾਂ ਵਾਕ ਤਾਂ ਕੀ ਲਫਜ਼ ਵੀ ਫ਼ਾਲਤੂ ਨਾ ਰਹਿ ਜਾਵੇ।

ਇਸ ਨਾਵਲ ਦਾ ਖਰੜਾ ਪ੍ਰੋ. ਨਿਰੰਜਨ ਸਿੰਘ ਢੇਸੀ (ਮਰਹੂਮ), ਰਵਿੰਦਰ ਸਹਿਰਾਅ (ਪੈਨਸਲਵੇਨੀਆ), ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ (ਨਿਊਯਾਰਕ), ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ (ਨਿਊਯਾਰਕ), ਤਨਦੀਪ ਤਮੰਨਾ (ਕੈਨੇਡਾ), ਉਕਾਰਪ੍ਰੀਤ (ਕੈਨੇਡਾ), ਕਮਲ ਦੁਸਾਂਝ (ਭਾਰਤ), ਸੁਰਜੀਤ ਸਾਜਨ (ਭਾਰਤ), ਵਿਪਨ ਗਿੱਲ (ਭਾਰਤ), ਸੁਖਜੀਤ ਚਾਹਲ (ਭਾਰਤ), ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਖੱਟੜਾ (ਭਾਰਤ), ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਉਮਰਾਪੁਰੀ (ਨਿਊਜਰਸੀ), ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ (ਨਿਊਜਰਸੀ), ਰਾਜਿੰਦਰ ਬਿਮਲ (ਭਾਰਤ) ਅਤੇ ਪਤਨੀ ਅਮਨ ਸੋਹਲ ਨੇ ਪੜ੍ਹਿਆ ਤੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਣਮੁੱਲੇ ਤੇ ਉਸਾਰੂ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤੇ।

'ਸਿੰਘਾਸਣ' ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ 2019 'ਚ ਛਪਿਆ ਤੇ ਫਿਰ 2022 ਵਿੱਚ। ਜਾਵੇਦ ਬੂਟੇ ਹੋਰਾਂ ਇਸ ਦਾ ਸ਼ਾਹਮੁਖੀ ਲਿੰਪੀਅੰਤਰ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਇਨ੍ਹੀਂ ਦਿਨੀਂ ਲਾਹੌਰ ਵਿੱਚ ਛਪਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਵਲ ਬਾਰੇ ਇਕ ਖ਼ੁਸ਼ਖ਼ਬਰੀ ਹੋਰ ਵੀ ਹੈ ਜੋ ਮੌਕਾ ਆਉਣ 'ਤੇ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਕੈਨੇਡਾ ਵਸਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਸਬੱਧ ਕਵਿੱਤਰੀ ਤਨਦੀਪ ਤਮੰਨਾ ਨੇ 'ਸਿੰਘਾਸਣ' ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਗਹਿਰਾਈ 'ਚ ਜਾ ਕੇ ਲੇਖ ਲਿਖਿਆ ਸੀ। ਸੁਰਜੀਤ ਸਾਜਨ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਨਾਵਲ ਦੀਆਂ ਪਰਤਾਂ ਖੋਲ੍ਹਦਾ ਲੇਖ ਲਿਖਿਆ। ਰੂਪ ਦਬੁਰਜੀ ਨੇ ਇਸ ਨਾਵਲ ਬਾਰੇ ਖ਼ੂਬ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ।

ਮੈਂ ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਨਾਵਲ ਬਾਰੇ ਨਾ ਹੀ ਲਿਖਦਾ। ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਸ਼ਾਇਰ ਤੇ ਸੂਝਵਾਨ ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਖਹਿਰਾ ਨੇ ਇਹ ਨਾਵਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਤਾਂ ਸਾਡੀ ਲੰਮੀ ਗੱਲ-ਬਾਤ ਹੋਈ। ਉਸ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਨਾਵਲ ਵਿੱਚ ਏਨੇ ਮਹੀਨੇ ਇਸ਼ਾਰੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਨਾਵਲ ਦਾ ਲੇਖਕ ਹੀ ਚਾਨਣਾ ਪਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਨਾਵਲ ਨੂੰ ਡੀ-ਕੋਡ ਕਰਦਾ ਇਹ ਲੇਖ ਲਿਖਣ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਖਹਿਰਾ ਨੇ ਹੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਦਿੱਤੀ।

ਇਸ ਨਾਵਲ ਨੂੰ ਭਾਵੇਂ ਸਮਝਿਆ ਤਾਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਹੀ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਕੁਝ ਮੋਟੇ-ਮੋਟੇ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ, ਪ੍ਰਤੀਕਾਂ ਅਤੇ ਇਸ਼ਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਏਥੇ ਡੀ-ਕੋਡ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਕੋਈ ਦੂਜਾ ਪਾਠਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ, ਪ੍ਰਤੀਕਾਂ, ਇਸ਼ਾਰਿਆਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਆਪਣੀ ਸਮਰੱਥਾ ਤੇ ਸੂਝ ਮੁਤਾਬਿਕ ਵੱਖਰੇ ਜਾਵੀਏ ਤੋਂ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਨਾਵਲ ਉਸ ਸਥਾਪਤੀ ਦੇ ਹੱਕ 'ਚ ਭੁਗਤਦਾ ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਹਰ ਇਕ ਨੂੰ ਸਾਮਾਨ ਦੇਖਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਤੇ ਘਟੀਆ ਅਨਸਰਾਂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਹੜੇ ਚੰਗੀਆਂ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਨੂੰ ਤਹਿਸ-ਨਹਿਸ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਗਿਰਗਿਟ ਰੰਗ ਬਦਲਦਾ ਹੈ। 'ਡਬਲ ਕਰਾਸ' ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਖੀਰ 'ਤੇ ਉਸਦੀ ਜ਼ਮੀਰ

ਵੇਲੇ ਉਥੇ ਮਸਜਿਦ ਬਣਾਉਣ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ, ਅਜਾਇਬ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ, ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿੱਚ ਕਿਸ ਦੀ ਫੋਟੋ ਲੱਗਣ ਹੈ, ਕਿਸ ਰੂਮ ਵਿੱਚ ਲੱਗਣੀ ਹੈ 'ਤੇ ਛਿੜਦੀ ਬਹਿਸ ਦੇ ਝਲਕਾਰੇ ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਂਡ ਵਿੱਚੋਂ ਭਲੀ-ਭਾਂਤੀ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। (ਇਸ ਵਾਰਤਾ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਾਵਲ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਹੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ)

ਉਸਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਮੁਫ਼ਾਦ ਲਈ ਝੂਠ ਬੋਲਣ ਲਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਹ ਆ ਕੇ ਝੂਠ ਹੀ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦੇਖ ਕੇ ਆਇਆ ਹੈ ਮਨੁੱਖ ਵੱਡੀ ਸਾਰੀ ਕਿਸ਼ਤੀ ਬਣਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜੰਗਲ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ।

ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਲੂੰਬੜ ਤੇ ਬੁੱਢੇ ਲੂੰਬੜ ਨੂੰ ਫੜਨਾ ਇਹ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕੱਠ ਨਾਲ ਵੱਡੀ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਮੁਸੀਬਤ ਨਾਲ ਲੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਲੂੰਬੜ ਦਾ ਫੜਿਆ ਜਾਣਾ ਇਹ ਵੀ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਹੁਤੇ ਚਲਾਕ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਜਾਲ ਵਿੱਚ ਹੀ ਫਸ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਨਾਵਲ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ ਇਕ-ਇਕ ਵਾਕ ਵਿੱਚ ਸਮਝੇ ਮਿਲ ਜਾਣਗੇ।

ਪੋਸਟ ਸਕ੍ਰਿਪਟ (ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕੀ ਟਿੱਪਣੀ): ਸੁਕਿੰਦਰ ਸੋਹਲ ਦਾ ਜਨਮ ਪਿੰਡ ਸੰਗਲ ਸੋਹਲ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜਲੰਧਰ 'ਚ ਸ. ਜਗੀਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਬੀਬੀ ਪ੍ਰੀਤਮ ਕੌਰ ਦੇ ਘਰ ਹੋਇਆ। ਉਸ ਨੇ ਮੁਢਲੀ ਵਿਦਿਆ ਪਿੰਡ ਦੇ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ। ਦਸਵੀਂ ਗੌਰਮਿੰਟ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਮੰਡ ਤੋਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰੈੱਪ ਤੇ ਬੀ. ਏ. (ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ) ਡੀ. ਏ. ਵੀ. ਕਾਲਜ ਜਲੰਧਰ ਤੋਂ ਕੀਤੀ। ਬੀ. ਏ. (ਭਾਗ ਦੂਜਾ) ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਪਾਸ ਕਰ ਕੇ ਬੀ. ਏ. (ਫਾਈਨਲ) ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਜਲੰਧਰ 'ਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈ ਲਿਆ। ਐੱਮ. ਏ. (ਪੰਜਾਬੀ) ਡੀ.ਏ.ਵੀ. ਕਾਲਜ ਜਲੰਧਰ ਤੋਂ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ 'ਦੇਵਿੰਦਰ ਜੋਸ਼ ਦੀ ਗਜ਼ਲ-ਸੰਵੇਦਨਾ' ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਐੱਮ. ਫਿਲ. ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਰਿਜਨਲ ਸੈਂਟਰ ਜਲੰਧਰ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ। ਅਕਾਲੀ ਪ੍ਰਤਿਕਾ ਤੇ ਜੰਗਬਾਣੀ 'ਚ ਕੁਝ ਦੇਰ ਨੌਕਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਨਤਾ ਕਾਲਜ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਤੇ ਡੀ.ਏ.ਵੀ. ਕਾਲਜ ਜਲੰਧਰ ਵਿੱਚ ਲੈਕਚਰਾਰ ਵਜੋਂ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾਈ। 1997 ਤੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਨਿਊਯਾਰਕ ਵਿੱਚ ਵਸਦਾ ਸੁਕਿੰਦਰ ਸੋਹਲ ਲਗਾਤਾਰ ਸਾਹਿਤ-ਅਧਿਐਨ ਤੇ ਸਾਹਿਤ-ਸਿਰਜਣਾ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਸਸਪੈਂਸ ਤੇ ਰੌਚਕਤਾ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ 'ਸਿੰਘਾਸਣ' ਉਸਦਾ ਪਹਿਲਾ ਤੇ ਨਿਵੇਕਲੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਨਾਵਲ ਹੈ। ਸਿੰਘਾਸਣ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਨੀਤੀ ਸਾਮ (ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਜਾਂ ਫੋਕੀ ਵਡਿਆਈ ਕਰ ਕੇ), ਦਾਮ (ਲਾਲਚ ਦੇ ਕੇ), ਦੰਡ (ਡਰਾਵਾ ਦੇ ਕੇ ਜਾਂ ਮਾਰ ਕੁਟਾਈ ਕਰ ਕੇ) ਅਤੇ ਭੇਦ (ਫੁੱਟ ਪੁਆ ਕੇ) ਦੀ ਬੇਹੱਦ ਸਰਲ ਤੇ ਸੌਖੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਹਰ ਪੱਧਰ ਤੇ ਹਰ ਉਮਰ ਦਾ ਪਾਠਕ ਆਪਣੀ-ਆਪਣੀ ਸਮਰੱਥਾ ਮੁਤਾਬਿਕ ਇਸ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਨਾਵਲ ਦੇ ਪਾਤਰ ਜਾਨਵਰ-ਪੰਛੀ ਹਨ ਤੇ ਘਟਨਾ-ਸਥਾਨ ਜੰਗਲ ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਸੰਸਾਰ-ਪੱਧਰ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਤੱਕ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਕਮਾਲ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਿਆਸਤ ਵਰਗੇ ਗੰਭੀਰ ਤੇ ਖੁਸ਼ਕ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਉਸਦੇ ਨਾਵਲ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਕਿਤੇ ਵੀ ਬੋਲਣ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।

ਕਲਾਤਮਕ ਪੱਖ ਤੋਂ ਇਸ ਨਾਵਲ ਦੀ ਇਹ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੈ ਕਿ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਈ ਨਹੀਂ ਗਈ, ਫਿਲਮ ਵਾਂਗ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਲਪੇਟ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਪਾਠਕ ਨਾਵਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਮਗਰੋਂ ਖ਼ਤਮ ਕਰ ਕੇ ਹੀ ਸਾਹ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।

ਪਹਿਲਾ ਐਡੀਸ਼ਨ

ਦੂਜਾ ਐਡੀਸ਼ਨ

ਸ਼ਾਹਮੁਖੀ ਲਿੰਪੀ ਅੰਤਰ

ਰੰਗ-ਸੱਪ ਸੁਨਹਿਰੀ ਹੈ। 'ਸੁਨਹਿਰੀ' ਯੁੱਗ ਲਿਆਉਣ ਜਾਂ ਸੰਭਾਲਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਚਿੰਨ੍ਹ। ਸਿੰਘਾਸਣ ਲਾਲ ਪੱਥਰਾਂ ਦਾ ਹੈ। 'ਲਾਲ' ਰੰਗ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਕਦਰਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਦਾ ਲਖਾਇਕ ਹੈ।

ਬੁੱਢਾ ਲੂੰਬੜ ਲਾਲ ਸਿੰਘਾਸਣ 'ਤੇ ਨਹੀਂ 'ਚਿੱਟੇ' ਪੱਥਰਾਂ ਦੇ ਸਿੰਘਾਸਣ 'ਤੇ ਬੈਠਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਕੰਵਲ ਦੇ ਫੁੱਲ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹੋਣ। 'ਚਿੱਟਾ' ਰੰਗ ਵਾਈਟ ਹਾਊਸ। ਕੰਵਲ ਦਾ ਫੁੱਲ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਚੋਣ-ਨਿਸ਼ਾਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਫ਼ਾਸੀਵਾਦੀ ਸੋਚ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਬੀਨ-ਬੀਨ ਸਾਰੀਆਂ ਕਲਾਵਾਂ (ਲਲਿਤ ਜਾਂ ਕੌਮਲ ਕਲਾ ਤੇ ਉਪਯੋਗੀ ਕਲਾ) ਦਾ ਚਿੰਨ੍ਹ ਹੈ। ਸਰਕਾਰਾਂ ਕੌਮਲ-ਕਲਾਵਾਂ ਤੇ ਉਪਯੋਗੀ ਕਲਾਵਾਂ ਤੱਕ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਮੁਫ਼ਾਦ ਲਈ ਵਰਤ ਲੈਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਬੀਨ ਵੀ ਹਥਿਆਰ ਵਜੋਂ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇੰਝ ਹੀ ਰਿੱਫ਼ ਵਲੋਂ ਘੜੇ ਗਏ ਭਾਡਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਹਥਿਆਰਾਂ ਵਾਂਗ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਲੂੰਬੜ ਜਿੰਨੀਆਂ ਜਤੀਆਂ-ਬੂਟੀਆਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਦਾ ਹੈ, ਚੰਗੇ ਪਾਸੇ ਤੁਰੇ ਤਾਂ ਸਮਾਜ ਦਾ ਭਲਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਇਸ ਹੁਨਰ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਆਪਣੀ ਕੁਟਲ-ਨੀਤੀ ਤਹਿਤ ਹੀ ਵਰਤਦਾ ਹੈ।

ਲੂੰਬੜ ਦਾ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਵਣ-ਮਾਨਸ ਹੁਣ ਵਣ ਮਾਨਸ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਉਸ ਨੇ ਬੋਲੀ ਬਦਲ ਲਈ ਹੈ। ਏਥੇ ਸਿਆਸਤ ਵਲੋਂ 'ਬੋਲੀ' ਤੱਕ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮੁਫ਼ਾਦ ਲਈ ਵਰਤਣ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਹੈ।

ਜਾਗ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੱਕਾਰ ਪ੍ਰਾਣੀ ਸਿੰਘਾਸਣ 'ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ। ਨਿੱਜੀ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਕੇ ਜ਼ਮੀਰ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣ ਵੱਲ ਸੰਕੇਤ ਹੈ।

ਜੁਗਨੂੰ ਚੇਤਨਾ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਖਰਗੋਸ਼ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਦਵਾਈ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਤਾਂ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਮਨਾਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ਼ਾਰਾ ਨਿਊਕਲੀਅਰ ਬੰਬਾਂ ਵੱਲ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ 'ਤੇ ਹਰ ਮੁਲਕ ਨੂੰ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਸਕੰਕ ਹਾਸ਼ੀਏ 'ਤੇ ਧੱਕੇ ਗਏ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਚਿੰਨ੍ਹ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਮੁਸ਼ਕ ਗਰੀਬੀ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਹੈ। ਲੂੰਬੜ ਉਸਨੂੰ ਚੰਦਨ ਦਾ ਹਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਕੁੱਤੇ ਨੂੰ ਚੰਦਨ ਦੀ ਲੱਕੜੀ ਦਾ ਟੁਕੜਾ। ਜਿਵੇਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਗਰੀਬਾਂ ਨੂੰ ਨਿੱਕੀਆਂ-ਨਿੱਕੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੇ ਕੇ ਵੋਟਾਂ ਬਟੋਰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਪਿਆਸੇ ਕਾਂ ਦਾ 'ਘੜਾ' ਸੂਝ ਦਾ, ਕਬੂਤਰਾਂ ਦਾ ਜਾਲ ਉਡਾ ਕੇ ਲੈ ਆਉਣਾ ਹਿੰਮਤ ਦਾ ਚਿੰਨ੍ਹ ਹੈ ਪਰ ਬਾਰਾਂਸਿੰਛੇ ਦੇ ਝਾੜੀ ਵਿੱਚ ਫਸੇ ਸਿੰਛੇ ਹੰਕਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹਨ। ਸਿਆਣੇ ਕਾਂ (ਪਿਆਸੇ ਕਾਂ) ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਚੌਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਘੜਾ ਰੱਖਣ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਨਸਲਾਂ ਘੜੇ ਤੋਂ ਸੇਧ ਲੈ ਸਕਣ। ਇਕ ਚੌਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਜਾਲ ਟੰਗਣ ਦੀ ਗੱਲ ਵੀ ਛਿੜਦੀ ਹੈ ਪਰ ਲੂੰਬੜ ਹੰਕਾਰੀ ਬਾਰਾਂ ਸਿੰਛੇ ਦੇ ਸਿੰਛੇ ਵੀ ਯਾਦਗਾਰ ਵਜੋਂ ਲਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਤਰਕ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ 'ਮਹਾਨ ਆਤਮਾ' ਦੇ ਸਿੰਛੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਨੇ ਆਪ ਬਦਨਾਮੀ ਖੱਟ ਕੇ ਹੰਕਾਰ ਨਾ ਕਰ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ। ਵਰਲਡ ਟਰੇਡ ਸੈਂਟਰ ਦੀ ਤਬਾਹੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫਰੀਡਮ ਟਾਵਰ ਬਣਨ

ਲੂੰਬੜ ਦੀ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਨਾਲ ਬੇਰੁਖੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੰਗਲੇ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਹੈ ਜੋ ਸੱਚ-ਸੁੱਚ ਜਾਂ ਸਮਾਜ-ਸੇਵਾ ਦਾ ਲਬਾਦਾ ਤਾਂ ਪਾਈ ਫਿਰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਅੰਦਰੋਂ ਬੇਹੱਦ ਖੋਖਲੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਲੂੰਬੜ ਸਿਆਣਾ (ਚਾਲ-ਬਾਜ਼) ਹੈ। ਹਰ ਗੱਲ ਦਾ ਉਸ ਕੋਲ ਤੱਤ ਹੈ। ਉਹ ਭਵਿੱਖ ਦੇਖਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਵੈਦਗੀ ਜਾਣਦਾ ਹੈ। ਸੰਗੀਤ ਬਾਰੇ ਗਿਆਨ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਇਸ਼ਾਰਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਖੌਤੀ ਸਿਆਣੇ ਸੱਤਾਂ ਪੱਤਣਾਂ ਦੇ ਤਾਰੂ ਸਮਾਜ ਲਈ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਹੁੰਦੇ ਨੇ।

ਲੂੰਬੜ ਨੇ ਜਿਸ ਤੋਂ ਜਿੰਨਾ ਕੰਮ ਲੈਣਾ ਹੈ ਓਨਾ ਹੀ ਵੱਡਾ ਲਾਲਚ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਗਿਰਗਿਟ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਜਾਸੂਸ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਲਾਲਚ। ਮਗਰਮੱਛ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਲਾਲਚ ਕਿ ਸਮੁੰਦਰੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਮਗਰਮੱਛ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਰਾਜ ਦਿਵਾਵੇਗਾ।

'ਜੰਗਲ ਖ਼ਤਰੇ 'ਚ ਹੈ' ਸਿੰਘਾ ਇਸ਼ਾਰਾ 'ਪੰਥ ਖ਼ਤਰੇ 'ਚ ਹੈ', 'ਦੇਸ਼ ਦੀ ਏਕਤਾ ਤੇ ਅਖੰਡਤਾ ਖ਼ਤਰੇ 'ਚ ਹੈ' ਵੱਲ ਹੈ।

ਜਾਲ ਨੂੰ ਆਸਮਾਨੀ ਰੰਗ ਦਾ ਰੰਗ ਕੇ ਬਾਜ ਫੜਨਾ ਓਵੇਂ ਹੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਓਸਮਾ ਫੜਨ ਗਏ ਜਹਾਜ਼ ਰੇਡਾਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸਨ ਆਏ।

ਗਏ ਨੂੰ ਰਾਜਾ ਬਾਪਣ ਦਾ ਲੂੰਬੜ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਲੋਕ-ਤੰਤਰੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ 'ਤੇ ਵਿਅੰਗ ਹੈ।

ਭੂਰੀ ਬਿੱਲੀ ਨੂੰ ਮਾਰ ਕੇ ਰੁੱਖ ਹੇਠ ਦੱਬ ਦੇਣ ਦਾ ਇਸ਼ਾਰਾ ਵੱਗੀ ਸਾਧੂ, ਫਕੀਰ, ਬਾਬਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਮਾਸੂਮਾਂ ਤੇ ਮਜ਼ਲੂਮਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਕੇ ਰੁੱਖਾਂ ਹੇਠ ਦੱਬਣ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਛੋਟਾ ਲੂੰਬੜ ਛੋਟੇ ਬੁਸ਼ ਅਤੇ ਬੁੱਢਾ ਲੂੰਬੜ ਵੱਡੇ ਬੁਸ਼ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਵੀ ਹੈ।

ਕਬੂਤਰ ਅਮਨ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ। ਪਰ ਲੂੰਬੜ

ਧਰਮ ਯੁੱਧ ਜਾਰੀ ਹੈ

(ਪਿਛਲੇ ਸਫੇ ਦਾ ਬਾਕੀ)

ਧਰਮਾਂ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਲਾਸ਼ ਦੇ ਟੁਕੜਿਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਦਾ ਗੁਣਾ ਦੋਹਰਾਂ ਮਾਵਾਂ ਉੱਤੇ ਪਿਆ।

ਦੋਵੇਂ ਮਾਵਾਂ ਪੈਰਾਂ ਭਾਰ, ਤਰਪਾਲ ਉੱਤੇ ਬੈਠੀਆਂ ਕਾਹਲੀ ਕਾਹਲੀ ਸਾਰੇ ਅੰਗਾਂ ਨੂੰ ਟੋਹ ਟੋਹ ਵੇਖਣ ਲੱਗੀਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਹੀ ਸਰੀਰ ਦੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਨੂੰ ਹਰ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਛਾਣ ਲੈਣਗੀਆਂ। ਜਿਹੜੇ ਅੰਗ ਨੂੰ ਇਕ ਛੱਡਦੀ, ਦੂਸਰੀ ਫੜ ਲੈਂਦੀ। ਸਾਰਾ ਮਾਸ ਮਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਤਫਤੀਸੀ ਅੱਖਾਂ 'ਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰ ਕੇ ਵੀ ਬੇਪਛਾਣਾ ਹੀ ਰਿਹਾ ਤੇ ਉਹ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਗਲ ਲੱਗ ਕੇ ਉੱਚੀ ਉੱਚੀ ਹੋ ਉੱਠੀਆਂ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਦੋਸਤ ਨੇ ਫੇਰ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ

ਕਿ ਮਾਸ ਦੇ ਬਾਕੀ ਬਚੇ ਲੋਥੜਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਾਰਮਿਕ ਰੀਤੀ-ਰਸਮ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਦਰਿਆ ਬੁਰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।

"ਪਰ ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ?" ਇਕ ਪਿਉ ਬੋਲਿਆ, "ਹਾਂ, ਇਹ ਹੋ ਈ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ।" ਦੂਸਰਾ ਪਿਉ ਕੂਕਿਆ, "ਆਖਿਰ ਇਹ ਧਰਮ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ...ਅਸੀਂ ਇੰਜ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦਿਆਂਗੇ।" ਬੋਲ-ਬੁਲਾਰਾ ਉੱਚਾ ਹੋਇਆ। "ਤੂੰ ਤੂੰ, ਮੈਂ ਮੈਂ" ਉੱਚੀ ਹੋਈ ਤੇ ਮਾਵਾਂ ਦਾ ਵਿਰਲਾਪ ਹੋਰ ਵੀ ਉੱਚਾ ਹੋਇਆ।

ਦੋਹ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦਾ ਮਾਸ, ਜਿਹੜਾ ਮਾਵਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਛਾਣਿਆ ਜਾ ਸਕਿਆ, ਸਵੇਰੇ ਧਰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡ ਕੇ ਸਸਕਾਰਿਆ ਵੀ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਸੀ ਤੇ ਦੋਹ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦਾ ਮਾਸ ਜਿਹੜਾ ਅਜੇ ਸਸਕਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਉਸ ਉੱਤੇ ਧਰਮ ਯੁੱਧ ਛਿੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਜ਼ਮੀਨ ਅਸਮਾਨ

ਪੰਦਰਾਂ ਅਗਸਤ ਦੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਇਕ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸਮਾਜਿਕ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਮੁਖੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ

ਮੂਲ: ਮੀਰਾ ਜੈਨ
ਅਨੁ: ਪ੍ਰੋ. ਨਵ ਸੰਗੀਤ ਸਿੰਘ
91+94176-92015

ਵੱਡੇ ਬਾਲ ਆਸਰਮ ਵਿੱਚ ਝੰਡਾ ਝੁਲਾਉਣ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ। ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਪਿੱਛੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਾਜ਼ਰ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, "ਪਿਆਰੇ ਪਿਆਰੇ ਬੱਚਿਓ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ

ਵਿਚਕਾਰ ਅੱਜ ਇਸ ਲਈ ਆਇਆ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਤੁਹਾਡੀ ਕੁਝ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਡੀ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਵ ਹੀ ਤੁਹਾਡੇ ਵਰਗੇ ਅਨਾਥ ਅਤੇ ਬੇਸਹਾਰਾ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਹਾਰਾ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਅੱਛਾ ਦੱਸੋ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਨ੍ਹਾਂ-ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋੜ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਾਂਗੇ।"

ਪਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬੱਚੇ ਨੇ ਕੋਈ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਰੱਖੀ। ਹੋਰ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ 'ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਮਾਨੀਟਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਇੱਛਾ ਕੁਝ ਇਉਂ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ: "ਪ੍ਰਾਣਮ ਅੰਕਲ, ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਸੁਭਚਿੰਤਕ ਹੋ। ਬਹੁਤ ਬਹੁਤ ਧੰਨਵਾਦ। ਇਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਗੱਲ

ਮਿੰਨੀ ਕਹਾਣੀ

ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਹਿਣੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ।"

"ਹਾਂ ਹਾਂ, ਬੋਲੋ ਬੇਟਾ, ਕੀ ਗੱਲ ਹੈ?" ਪੂਰਨ ਆਤਮ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਉਹਨੇ ਤਿਰੰਗੇ ਝੰਡੇ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰ ਕੇ ਕਿਹਾ, "ਅੰਕਲ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਤਿਰੰਗਾ ਲਹਿਰਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਭਲਾ ਅਨਾਥ ਅਤੇ ਬੇਸਹਾਰਾ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ?"

ਇਕ ਬੱਚੇ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਦੇਸ਼-ਭਗਤੀ ਦੀ ਇੰਨੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਸੁਣ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸ਼ਰਧਾ ਦੇ ਹੰਝ ਨਿਕਲ ਆਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤ ਬਾਰੇ ਕੀ ਸੋਚਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕੀ ਵੇਖਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਅਚਾਨਕ ਹੀ ਨਿਕਲਿਆ: "ਵਾਕਈ, ਭਾਰਤ ਮਹਾਨ ਹੈ।"

ਅਣਗੌਲੇ ਜਾਣ ਦਾ ਦਰਦ

ਕਈ ਵਾਰ ਅਣਗੌਲੇ ਜਾਣਾ ਸੁਚੇਤ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਅਚੇਤ ਰੂਪ ਵਿਚ। ਕਈ ਵਾਰ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਅਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਸੁੱਤੇ ਸਿੱਧ। ਕਈ ਵਾਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਹੀਣਾ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਅਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਖੁਦ ਦੀ ਉੱਚਮਤਾ ਪ੍ਰਗਟਾਉਣ ਲਈ। ਅਣਗੌਲਣਾ, ਮਨੁੱਖੀ ਸੁਭਾਅ ਦਾ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਪਹਿਲੂ। ਖੁਦ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਬੈਠੀ ਹਉਮੈ ਜਾਂ ਅਗਿਆਨਤਾ। ਆਪਣਾ ਹੰਕਾਰ, ਵਹਿਮ ਪਾਲਣ ਦਾ ਭਰਮ ਅਤੇ ਖੁਦ ਦੀ ਰਹਿਬਰੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦਾ ਸਬੋਬ ਬਣਾਉਣਾ। ਅਣਗੌਲਣਾ, ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਵੀ ਹੁੰਦਾ, ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ, ਦੋਸਤਾਂ ਵਿਚ ਵੀ, ਕੰਮ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਅਤੇ ਜਮਾਤ ਵਿਚ ਵੀ। ਕੌਣ ਅਣਗੌਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ ਕਿਸ ਨੂੰ ਉਚੇਚ ਦਿਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਦੱਸਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਅਦਿੱਖ ਰੂਪ ਵਿਚ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਸਭ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੀ ਵਧਾਰਦਾ। ਸਮਾਜ ਦੇ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਵਿਚ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਕੋਈ ਧੁੰਧਲਾ ਤਾਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਪਰ ਸਮਾਜ ਦੀ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਸਾਹਵੇਂ ਗਿਰਿਆ ਬੰਦਾ ਕਦੇ ਉਠਣ ਨੋਗਾ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ।

ਕਈ ਵਾਰ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਹੀ ਸੋਚਾਂ ਵਿਚ ਅਜੇਹੇ ਗਵਾਹਦੇ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਵਿਚ ਕੁਝ ਵਪਾਰਨ, ਕਿਸੇ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਜਾਂ ਹੋਂਦ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਹੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਗਵਾਹੇ, ਖੁਦ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਸਾ, ਇਸ ਦੀਆਂ ਬਾਰੀਕੀਆਂ ਅਤੇ ਮਹੀਨ ਤੰਦਾਂ ਵਿਚ ਉਲਝੇ ਸਿਰਫ ਖੁਦ ਤੋਂ ਖੁਦ ਦੇ ਸਫ਼ਰ ਵਿਚ ਹੀ ਰਾਹਾਂ ਦਾ ਪੈਂਡਾ ਮੁਕਾ ਛੱਡਦੇ। ਸਫ਼ਰ 'ਤੇ ਜਾਂਦਿਆਂ ਅੱਖਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹੀਆਂ ਹੋਣ, ਕੰਨਾਂ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸੁਣਾਈ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੀ ਚੇਤਨਾ ਵਿਚ ਚੇਤਨਤਾ ਦਾ ਵਾਸ ਰਹੇ ਤਾਂ ਸਫ਼ਰ ਬਹੁਤ ਸੁਖਾਵਾਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਹ ਸਫ਼ਰ ਭਾਵੇਂ ਮੰਜ਼ਲਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇ, ਸੁਪਨਿਆਂ ਦਾ ਹੋਵੇ, ਦਿਲਲਗੀ ਦਾ ਜਾਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਹੋਵੇ। ਚੋਗਿਰਦੇ ਨੂੰ ਅਣਗੌਲੇ ਕੀਤਿਆਂ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਣਗੌਲੇ ਹੋਣ ਤੋਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਬਚਾ ਸਕਦੇ। ਅਣਗੌਲੇ ਜਾਣ ਦਾ ਦਰਦ ਬਹੁਤ ਡੂੰਘਾ। ਇਸਦੀ ਚੀਸ ਵਿਚ ਬੰਦਾ ਚੀਸ ਚੀਸ ਹੋ ਜਾਂਦਾ। ਕਈ ਵਾਰ ਤਾਂ ਬੰਦੇ ਦੀ ਹੁੰਗਰ ਵੀ ਹਾਕ ਬਣਨ ਤੋਂ ਆਕੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ। ਅਣਗੌਲਣਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੱਧਰ ਦਾ ਹੋਵੇ, ਮਾਤਾ ਹੁੰਦਾ। ਜੇਕਰ ਅਣਗੌਲਣਾ ਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਮਨ ਵਿਚ ਉਠੀਆਂ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਬਿਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਅਣਗੌਲੇ ਕਰੋ ਜਿਹੜੀਆਂ ਤੁਹਾਡੀ ਤਬਾਹੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ।

ਅਣਗੌਲੇ ਕੀਤਿਆਂ ਤਾਂ ਜਗਦੇ ਚਿਰਾਗ ਵੀ ਬੁੱਝ ਜਾਂਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਹਨੇਰਾ ਚਿਰਾਗ ਨੂੰ ਬੁਝਾਉਣ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਤਤਪਰ। ਚਿਰਾਗਾਂ ਨੂੰ ਜਗਦੇ ਰੱਖਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਅਣਗੌਲੇ ਨਾ ਕਰੋ, ਸਗੋਂ ਹੱਥਾਂ ਦੀ ਓਟ ਕਰ ਕੇ ਜਗਦੇ ਰਹਿਣ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕਰੋ। ਅਣਗੌਲਪਣ, ਮਨੁੱਖੀ ਫਿਤਰਤ। ਖਦੇ ਇਸ 'ਤੇ ਮਾਣ ਕਰਦਿਆਂ ਬੰਦਾ ਆਪ ਹੀ ਹੀਣਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ। ਜਦ ਕੋਈ ਮੰਤਰੀ ਜਾਂ ਅਫਸਰ ਕਿਸੇ ਸਲੂਟ ਮਾਰਦੇ ਮਾਤਹਿੱਤ ਨੂੰ ਅਣਗੌਲਿਆਂ ਕਰਦਾ ਤਾਂ ਇਹ ਉਸਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਬੈਠੀ ਨਾ ਅਹਿਲੀਅਤ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ। ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਅਕਸਰ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਵੱਡੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਕੋਲੋਂ ਅਜੇਹੀ ਕੁਤਾਹੀ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਵਾਪਸ ਮੁੜ ਕੇ ਆਪਣੀ ਗਲਤੀ ਵੀ ਸੁਧਾਰਦਾ ਅਤੇ ਮੁਆਫ਼ੀ ਵੀ ਮੰਗਦਾ।

ਅਣਗੌਲੇ ਕੀਤਿਆਂ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਖੜੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਵੀ ਉਦਾਸ ਤੇ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ। ਅਜੇਕੇ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਨਿਰਾਸ਼ਤਾ ਦਾ ਕੇਹਾ ਆਲਮ ਕਿ ਹੁਣ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਫਸਲਾਂ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਉਗਦੀਆਂ। ਬਜ਼ੁਰਗ ਤਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਤਾਂ-ਧੀਆਂ ਵਾਂਗ ਪਾਲਦੇ ਸਨ। ਅਣਗੌਲੇ ਕੀਤਿਆਂ ਤਾਂ ਪਾਲਤੂ ਜਾਨਵਰ ਵੀ ਉਦਾਸ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਅਤੇ ਉਹ ਉਦਾਸੀ ਹੀ ਕਦੇ ਕਦਾਈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜਾਨਵਰਾਂ ਲਈ ਆਖਰੀ ਸਾਹ ਹੀ ਬਣ ਜਾਂਦੀ। 2003 ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਕੈਨੇਡਾ ਆ ਗਏ ਤਾਂ ਸਾਡਾ ਪਾਲਤੂ ਕੁੱਤਾ ਸਾਡੇ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਕੇਹਾ ਅਣਗੌਲਾ ਹੋਇਆ ਕਿ ਸੁੱਕ ਕੇ ਪਿੰਜਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਤਿੰਨ ਕੁ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਸਾਡੇ ਪੰਜਾਬ ਪਰਤਣ ਤੋਂ ਕੁਝ ਹੀ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਮਰ ਗਿਆ। ਸ਼ਾਇਦ ਉਸਦਾ ਆਖਰੀ ਵਕਤ ਸਾਡੀ ਹੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਇਹ ਦੱਸਣ ਲਈ ਕਿ ਮੇਰਾ ਅਣਗੌਲਪਣ ਹੀ ਮੇਰੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਿਆ। ਬਜ਼ੁਰਗ ਆਪਣੇ ਬਲਦਾਂ, ਮੱਝਾਂ-ਗਾਈਆਂ ਜਾਂ ਕੁੱਤਿਆਂ ਨੂੰ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਾਂਗ ਪਾਲਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਕ ਦਿਨ ਦੀ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰੀ ਵੀ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਹੋਰਵਾ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਸੀ। ਬਲਦਾਂ, ਮੱਝਾਂ ਤੇ ਗਾਈਆਂ ਨੂੰ ਅਣਗੌਲਿਆਂ ਕਰਕੇ ਅਸੀਂ ਕੀ ਖੱਟਿਆ, ਕਦੇ ਜ਼ਰੂਰ ਸੋਚਣਾ।

ਜਦ ਬੱਚੇ, ਮਾਪਿਆਂ ਵਲੋਂ ਅਣਗੌਲੇ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਉਹ ਕੁਸੰਗਤ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ, ਨਸ਼ਿਆਂ ਅਤੇ ਕੁਰੀਤੀਆਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ। ਆਪਣੇ ਸਾਹਾਂ

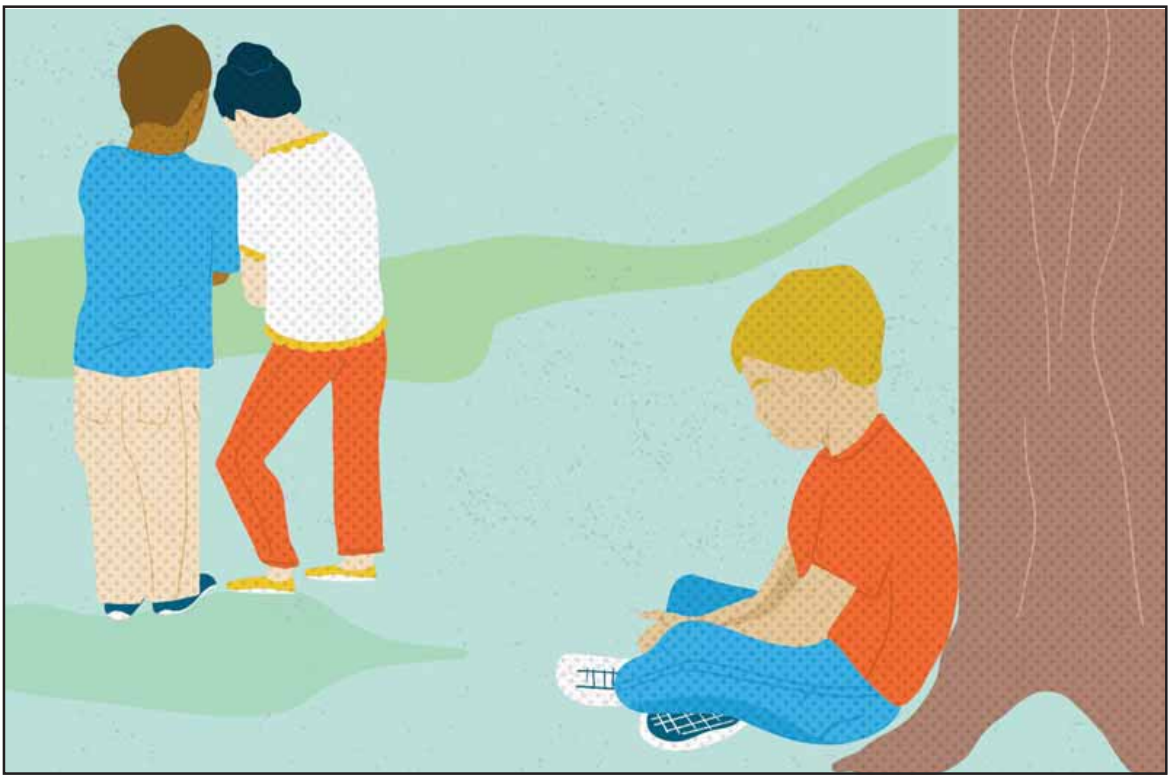
ਡਾ. ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਭੰਡਾਲ ਫਿਜ਼ਿਕਸ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕ ਹਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਵਿਚ ਫਿਜ਼ਿਕਸ ਵਰਗੀ ਖੁਸ਼ਕੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਕਾਵਿਕ ਰਵਾਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਸੱਚ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਇੰਨੇ ਸਹਿਜ ਭਾਅ ਕਰੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਬੜਾ ਸਿਆਣਾ ਬਜ਼ੁਰਗ ਅਗਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਸੱਚ ਸੁਣਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਉਹ ਅਸਲ ਵਿਚ ਕਾਵਿਕ ਵਾਰਤਕ ਦੇ ਸ਼ਾਹ-ਅਸਵਾਰ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸੰਵਾਦ ਰਚਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਅੰਤਰੀਵੀ ਨਾਦ ਬਣ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਿਰਤ ਵਿਚ ਫੈਲਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੀਆਂ ਪਰਤਾਂ ਫਰੋਲਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਦੇ ਸੁਚੇਤ ਤੇ ਕਦੇ ਅਚੇਤ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵਲੋਂ ਅਣਗੌਲੇ ਜਾਣ ਦੀ ਪੀੜ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਦਾ ਸਿਵਾ ਸੇਕਣ ਲੱਗਦੇ ਅਤੇ ਆਖਰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਅਤੇ ਘਰ ਲਈ ਨਮੋਸੀ ਬਣ ਜਾਂਦੇ। ਪਰ ਜਦ ਨੌਜਵਾਨ ਬੱਚਿਆਂ ਵਲੋਂ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਅਣਗੌਲਿਆਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਬੁੱਢੇ ਮਾਪੇ ਸਿਰਫ ਦਰਾਂ ਦੀ ਉਡੀਕ ਬਣ ਜਾਂਦੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੀਦਿਆਂ ਵਿਚ ਉਤਰ ਆਉਂਦਾ ਝੁਲੁਪਾਣ। ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਸਤਕ ਜਾਂ ਧੁੰਧਲੀ ਪੈੜਚਾਲ ਵਿਚੋਂ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਆਮਦ ਨੂੰ ਕਿਆਸਦੇ। ਬੁਢਾਪੇ ਵਿਚ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦਾ ਭਰਮ ਪਾਲਦੇ, ਆਖਰ ਨੂੰ ਘਰ ਦੀਆਂ ਦਹਿਲੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਹੰਝੂਆਂ ਨਾਲ ਧੋਂਦੇ ਅਤੇ ਆਖਰੀ ਸਾਹ ਵੀ ਔਸੀਆਂ ਵਿਚ ਪਰੋਂਦੇ। ਬੱਚੇ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ

ਪੱਟੀਆਂ ਪੇਟ ਵਿਚ ਹੀ ਛੱਡ ਦਿੰਦਾ। ਅਜੇਹੇ ਵਰਤਾਰੇ ਕਿੱਤੇ ਦੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ, ਉਚਤਮਤਾ ਅਤੇ ਸਮਰਪਿਤਾ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਉਕਰ ਜਾਂਦੇ। ਇਹ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਫਿਰ ਨਵੇਂ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਮਾਜੀ ਗਿਰਾਵਟ ਅਤੇ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦੇ ਖੇਰੇ ਦਾ ਸਬੋਬ ਵੀ ਬਣਦੇ।

ਦੋਸਤੀ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿਚ ਅਣਗੌਲਾ ਕਰਨਾ, ਸਭ ਤੋਂ ਘਾਤਕ। ਉਮਰ ਭਰ ਦੀਆਂ ਸਾਂਝਾਂ ਦਾ ਮਾਤਮ, ਹੁਸੀਨ ਯਾਦਾਂ ਨੂੰ ਕਬਰ ਵਿਚ ਦਫ਼ਨਾਉਣਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਦਰਦ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਹੀ ਹਿੱਕ ਵਿਚ ਛੁਪਾਉਣਾ। ਇਸਦੇ ਗ਼ਮ ਵਿਚ ਖੁਦ ਨੂੰ ਗਾਲਣਾ ਅਤੇ ਗਵਾਚੇ ਹੋਏ ਅਤੀਤ ਨੂੰ ਖਾਰੇ ਨੈਣਾਂ ਥੀਂ

ਤੁਹਾਨੂੰ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਸਫ਼ਲਤਾਵਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਮਹਿਰੂਮ ਕਰੇਗੀ। ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਅਜੇਹੇ ਪਲ ਬਿਰ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੇ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹੜੇ ਮਨ-ਬਿਰਖ ਦੀ ਟਾਹਣੀ ਮਲ ਲੈਣੀ। ਟਾਹਣੀ ਨੂੰ ਹੁਲਾਰਾ ਦੇਣਾ, ਵਿਸਥਾਰ ਦੇਣਾ, ਨਿਖਾਰ ਦੇਣਾ ਅਤੇ ਸੁੰਦਰਤਾ ਨੂੰ ਚਾਰ ਚੰਨ ਲਾ ਕੇ ਅਗਲੇ ਪੜਾਅ ਵੱਲੀ ਉਡਾਰੀ ਭਰਨੀ। ਪਲੰਗ 'ਤੇ ਪਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਰੂਹਾਂ ਅਣਗੌਲੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਜਦ ਦੋ ਜਿਸਮ ਬਣ ਕੇ ਰੋਬੋਟੀ ਭਾਵਨਾ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਅ ਕਰਦੀਆਂ ਤਾਂ ਰੁੱਸ ਜਾਂਦੀ ਸਾਹਾਂ ਦੀ ਸੁਗੰਧਤਾ। ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਸਾਹ ਬਣਨ ਦੀ ਦੁਆ। ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਵਿਚ ਲੈਣ ਦੀ ਅਦਾਅ। ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ

ਦੇ ਸਿਵਿਆਂ ਦੀ ਰਾਖ ਵੀ ਫਰੋਲਣ ਤੋਂ ਬੇਮੁੱਖ ਹੋ ਜਾਂਦੇ। ਅਜੇਹੇ ਅਣਗੌਲਪਣ ਨੇ ਹੀ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀਆਂ ਮੰਨਤਾਂ ਮੰਗਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ। ਜਦ ਰਿਸ਼ਤੇ ਹੀ ਅਣਗੌਲਪਣ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪੈਣ ਤਾਂ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਕੋਸ਼ੇਪਣ ਨੂੰ ਚੜ੍ਹਦੀ ਹੈ ਸੁੰਨ। ਮੋਹ ਵਿਚ ਉਗਦੀ ਹੈ ਨਿਰਮੋਹਪਣ ਦੀ ਪਰਤ। ਪਾਕੀਜ਼ਗੀ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਪਲੀਤਪੁਣਾ। ਇਸਦੀ ਤਕਤਾਈ ਅਤੇ ਪਕਿਆਈ ਵਿਚ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਚਿਆਈ ਦਾ ਬੋਲਬਾਲਾ। ਨਿੱਜ ਦੁਆਲੇ ਉਸਦੇ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕਿੰਝ ਸਰਬ-ਸੁੱਖ ਅਤੇ ਸਰਬੱਤ ਦੇ ਭਲੇ ਦੀ ਕਾਮਨਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਮੁਢਾਦ ਦੁਆਲੇ ਉਣੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਕਦੇ ਵੀ ਸਦੀਵ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਇਸ ਦੀਆਂ ਕੱਚੀਆਂ ਤੰਦਾਂ ਵਿਚ ਬੜੀ ਜਲਦੀ ਪੈ ਜਾਂਦੀਆਂ ਨੇ ਉਲਝਣਾ। ਤੜਕ ਕਰ ਕੇ ਟੁੱਟ ਜਾਂਦੀ ਅਜੇਹੇ ਸੰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਸਾਰਥਿਕਤਾ ਜਦ ਮਨੁੱਖ ਅਣਗੌਲਪਣ ਦੀ ਹਾਮੀ ਭਰਨ ਲੱਗ ਪਵੇ।

ਅਧਿਆਪਕ ਜਦ ਕਿਸੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਅਣਗੌਲੇ ਕਰਦਾ, ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਕਿੱਤੇ ਦਾ ਅਪਮਾਨ ਕਰਦਾ। ਸਿਖਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਾਲ ਖਿਲਵਾਤ ਕਰਦਾ। ਜਦ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਆਪਣੇ ਅਧਿਆਪਕ ਨੂੰ ਅਣਗੌਲਾ ਕਰਨ ਲੱਗਦੇ ਤਾਂ ਅਧਿਆਪਕ ਦਾ ਸਨਮਾਨ, ਅਪਮਾਨ ਬਣ ਜਾਂਦਾ। ਅਜੇਹੇ ਵਰਤਾਰੇ ਕਾਰਨ ਹੀ ਸਿਖਿਆ ਦੇ ਮਿਆਰ ਨੇ ਗਿਰਾਵਟ ਨੂੰ ਛੂਹਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਆਈਏਐਸ ਤੋਂ ਆਈਲੈਟਸ ਤੀਕ ਦਾ ਸਫ਼ਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਅਣਗੌਲਪਣ ਦੀ ਇੰਤਹਾ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਜਦ ਕੋਈ ਡਾਕਟਰ ਸੱਜੀ ਅੱਖ ਦੀ ਬਜਾਏ ਖੱਬੀ ਅੱਖ ਦਾ ਹੀ ਉਪਰੇਸ਼ਨ ਕਰ ਦਿੰਦਾ। ਕਈ ਵਾਰ ਪੇਟ ਦਾ ਉਪਰੇਸ਼ਨ ਕਰਦਿਆਂ ਕੈਂਚੀ ਜਾਂ

ਭਾਲਣਾ। ਦੋਸਤੀ ਦੇ ਸੁੱਕ ਰਹੇ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੀ ਕਥਾ ਸੁਣਨਾ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗੇਗਾ ਕਿ ਦੋਸਤੀਆਂ ਨੂੰ ਅਜੇਕਾ ਮਨੁੱਖ ਕਿਵੇਂ ਪੌੜੀ ਬਣਾ ਕੇ ਵਰਤਦਾ ਹੈ? ਕਿੰਝ ਕਿਸੇ ਦੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦੀ ਹੇਠੀ ਹੁੰਦੀ ਅਤੇ ਕਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਚਾਵਾਂ ਦੀ ਅਰਥੀ ਵਿਚ ਖੁਦ ਲਈ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਰੰਗ ਉਘੜਦੇ? ਕਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਬੁਰਕੀ ਖੋਹਣ ਦੇ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾਏ ਜਾਂਦੇ ਅਤੇ ਜਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਦੋਸਤੀਆਂ ਦਾ ਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਦੋਸਤੀ ਨੂੰ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਦੇ ਕਟਹਿਰੇ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਦੋਸਤੀ ਤੇ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਨੂੰ ਪਾਲਣ ਦੇ ਵੀ ਗੁਰ ਨਿਰਾਲੇ ਅਤੇ ਆਲਮ ਵੀ ਵੱਖਰਾ।

ਸੁਪਨਿਆਂ ਨੂੰ ਅਣਗੌਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਦੇ ਵੀ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦਾ ਸੱਚ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ। ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦੀ ਕਿਰ ਰਹੀ ਰਾਖ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੀਦਿਆਂ ਨੂੰ ਕੁੱਕਰੇ ਅਰਪਿਤਦੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਾਹਾਂ ਵਿਚ ਅੱਕੜਾਂ ਵਿਛਾਉਂਦੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਵਿਚੋਂ ਮਨਫ਼ੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਮੰਜ਼ਲਾਂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਸਦੀਵਤਾ ਦਾ ਪਾਠੀ ਬਣਾਉਣਾ ਹੁੰਦਾ। ਜਦ ਮਨ ਵਿਚ ਪਨਪੇ ਅਚਨਚੇਤੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅਣਗੌਲੇ ਕਰਨ ਦੀ ਆਦਤ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਰਾਂਗਲੇ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਦਾ ਕਮਾਲ ਖੁਦ-ਬ-ਖੁਦ ਹੀ ਅਲੋਪ ਹੋ ਜਾਂਦਾ। ਇਹ ਮਨ 'ਤੇ ਦਸਤਕ ਦਿੰਦੇ ਸੂਖਮਭਾਵੀ ਵਿਚਾਰ ਜਾਂ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੁੰਦੇ ਜੋ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰਦੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਕਲਾ-ਕ੍ਰਿਤ ਦੀ ਸੰਭਾਵੀ ਸਿਰਜਣਾ ਦਾ ਅਧਾਰ ਹੁੰਦੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਅਣਗੌਲੇ ਨਾ ਕਰੋ ਕਿਉਂਕਿ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਬੁੱਕਲ ਵਿਚ ਅਜੇਹਾ ਕੁਝ ਹੋਵੇ ਜਿਸਦੀ ਤੁਸੀਂ ਕਾਮਨਾ ਕਰਦੇ ਹੋਵੋ। ਇਸਦੀ ਬੇਗਾਨਗੀ ਸਿਰਫ਼

ਅਪਨਾਉਣਾ, ਇਕ ਦੂਜੇ ਵਿਚ ਸਮਾਉਣਾ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਹੁਸੀਨ ਬਣਾਉਣਾ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਅਰਥ ਦੇਣਾ। ਅਣਗੌਲੇ ਹੋਣ ਦਾ ਦਰਦ ਦੇਖਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਦੇ ਮਾਂ ਮਹਿੰਟਰ ਬੱਚੇ ਦੇ ਦੀਦਿਆਂ ਵਿਚ ਉਤਰੀ ਬੇਬਸੀ, ਉਦਾਸੀ, ਹੀਣ-ਭਾਵਨਾ ਅਤੇ ਬੇਗਾਨਗੀ ਨੂੰ ਦੇਖਣਾ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗੇ ਕਿ ਅਣਗੌਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਤਰਾਸਦੀ ਕੀ ਹੁੰਦੀ? ਉਹ ਕਿਹੜੀ ਆਉਧ ਨੂੰ ਤਰਸਦੇ, ਆਪਣੇ ਸਾਹਾਂ ਨੂੰ ਸਲੀਬ 'ਤੇ ਟੰਗੀ ਰੱਖਦੇ? ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਢਾਬੇ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਭਾਂਡਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੰਝੂਆਂ ਸੰਗ ਆਪਣੇ ਮੂੰਹ ਨੂੰ ਧੋਂਦਿਆਂ, ਅਣਗੌਲੇ ਹੋਇਆਂ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਕਿਸਮਤ 'ਤੇ ਝੂਰਦਿਆਂ ਦੇਖਣਾ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗੇਗਾ ਕਿ ਅਣਗੌਲਿਆ ਬੱਚਾ ਕਿਵੇਂ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਨਿੱਘੀ ਬੁੱਕਲ ਨੂੰ ਤਰਸਿਆ ਪਿਆ ਏ? ਉਹ ਠੁਰ ਠੁਰ ਕਰਦੇ ਸਿਰਫ਼ ਆਪਣੇ ਸਾਹਾਂ ਨਾਲ ਖੁਦ ਨੂੰ ਗਰਮਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿਚ ਬਚਪਨ ਦੀ ਬਾਦਸ਼ਾਹੀ ਨੂੰ ਕੰਗਾਲੀ ਦਾ ਨਾਮ ਦੇਣ ਜੋਗੇ ਹੀ ਹੁੰਦੇ। ਗਿੱਧ ਭਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚੋਂ ਉਡੀ ਹੋਈ ਨੀਂਦ ਉਸਦੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹੜੇ ਅਰਥ ਦਿੰਦੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਦੱਸਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ। ਅਣਗੌਲੇ ਜਾਣਾ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੁਖਦਾਈ ਜਦ ਤੁਹਾਡਾ ਕੋਈ ਆਪਣਾ ਹੀ ਤੁਹਾਡੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਨਰਕ ਬਣਾ, ਆਪਣੀਆਂ ਹੋਛੀਆਂ ਕਰਤੂਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਕਰੂਰ ਰੂਪ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਮ ਕਰ ਜਾਂਦਾ ਜਿਸਦੀ ਤੁਸੀਂ ਕਦੇ ਤਵੱਕੋ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਅਣਗੌਲੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦਰਅਸਲ ਸੂਖਮਭਾਵੀ ਹੁੰਦੇ ਜੋ ਕਿਸੇ ਦੇ ਝਾਂਸੇ ਵਿਚ ਆ ਆਪਣੀ ਕਬਰ ਦਾ ਨਾਮਕਰਨ ਖੁਦ ਹੀ ਹੋ ਜਾਂਦੇ। ਅਣਗੌਲੇ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇਹ ਲੋਕ ਹੀ

ਸ਼ਬਦ ਜੋਤ

ਡਾ. ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਭੰਡਾਲ
ਫੋਨ: 216-556-2080

ਹੁੰਦੇ ਜਿਹੜੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਬਰਾਂ 'ਤੇ ਫੁੱਲ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਜਾਂ ਕਦੇ ਕਦਾਈਂ ਦੀਵਾ ਜਗਾਉਣ ਦਾ ਭੁਲੇਖਾ ਮਨ ਵਿਚ ਪਾਲ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੁਰਖਰੂ ਹੋਣ ਦਾ ਸਵਾਂਗ ਰਚਾਉਂਦੇ। ਬਹੁਤ ਮਾਤਾ ਹੁੰਦਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਰੁਝੇਵਿਆਂ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਸਿਹਤ ਨੂੰ ਅਣਗੌਲਿਆ ਕਰਨਾ ਕਿਉਂਕਿ ਸਿਹਤ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਜੀਵਨ ਦੇ ਕੋਈ ਅਰਥ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਭੱਜਦੌੜ ਵਿਚ ਉਲਝਿਓ! ਕਦੇ ਕਦਾਈਂ ਇਹ ਯਾਦ ਕਰਿਓ ਕਿ ਸਿਹਤਯਾਬ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਸ਼ਾਇਦ ਤੁਸੀਂ ਨਾ ਰਹੋ। ਪਰ ਦੁਨੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਫ਼ਤਾਰ ਵਿਚ ਤੁਰਦੇ ਰਹਿਣਾ। ਮੇਰਾ ਜਾਣਕਾਰ ਪ੍ਰੋ. ਤੜਕੇ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਦੇਰ ਰਾਤ ਤੀਕ ਟਿਊਸਨ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦਾ ਸੀ। 'ਕੇਰਾਂ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੋਈ ਸਮਾਂ ਸੈਰ ਆਦਿ ਲਈ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਤਾਂ ਉਸਦਾ ਤਰਕ ਮੈਨੂੰ ਲਾਜਵਾਬ ਕਰ ਗਿਆ। ਉਸਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਦਿਲ ਦਾ ਦੌਰਾ ਪੈਣਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਸ ਲਈ ਪੰਜ ਲੱਖ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸੱਚੀ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਉਸਨੂੰ ਹਾਰਟ ਅਟੈਕ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਉਹ ਮਸਾਂ ਹੀ ਬਚਿਆ। ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਉਹ ਟਿਊਸਨ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਦੀ ਆਦਤ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਹਟ ਸਕਿਆ। ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਆਪਣੀ ਕਰਮ-ਹਥੇਲੀ 'ਤੇ ਮੌਤ ਦਾ ਫੁਰਮਾਨ ਉਕਰਾਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਕਾਹਲਾ ਹੋਵੇ।

ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਨੂੰ ਅਣਗੌਲਿਆਂ ਕੀਤਿਆਂ ਫਿਜ਼ਾ ਤੁਹਾਥੋਂ ਰੁੱਸ ਜਾਂਦੀ। ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਅਣਗੌਲੇ ਕੀਤਿਆਂ ਸੰਬੰਧਾਂ ਵਿਚ ਤਰੇੜ ਪੈਣੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੁੰਦੀ। ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਵੀ ਉਹ ਇਕੱਲਤਾ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਹ ਇਕੱਲਤਾ ਉਸਨੂੰ ਹੀ ਖਾ ਜਾਂਦੀ। ਅਣਗੌਲਿਆਂ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਮਾਤੀ ਸੰਗਤ, ਮਾਤੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਤੇ ਮਾਤੀ ਬਿਰਤੀ ਨੂੰ ਕਰੋ। ਪਰ ਕਦੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ, ਆਪਣੀ ਰੂਹ, ਆਪਣੇ ਮਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਅਣਗੌਲਿਆਂ ਨਾ ਕਰੋ। ਸਭ ਕੁਝ ਨੂੰ ਅਣਗੌਲੇ ਕੀਤਿਆਂ ਬੰਦਾ ਜਿਉਂਦਾ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਪਰ ਮਨ ਨੂੰ ਅਣਗੌਲੇ ਕੀਤਿਆਂ ਬੰਦਾ ਮਰ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਲਾਸ਼ ਬਣੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਜਿਊਣ ਦੇ ਕੋਈ ਅਰਥ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੇ। ਕਦੇ ਵੀ ਖੁਦ ਨੂੰ ਅਣਗੌਲਿਆ ਨਾ ਕਰੋ ਕਿਉਂਕਿ ਜਦ ਮਨੁੱਖ ਖੁਦ ਨੂੰ ਅਣਗੌਲਿਆਂ ਕਰਦਾ ਤਾਂ ਫਿਰ ਅਣਗੌਲਾ ਕਰਨਾ ਉਸਦੀ ਆਦਤ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਅਣਗੌਲਤਾ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੁੰਦਾ ਏ ਪਰਿਵਾਰ, ਮਾਪੇ, ਬੱਚੇ, ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰ। ਬੰਦਾ ਆਪਣੀ ਹਯਾਤੀ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਸਾਹਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਬਣਾ ਲੈਂਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਜਿਉਣਾ ਅਤੇ ਮਾਨਣਾ ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਜ਼ਹਿਨੀਅਤ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ। ਪਰ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪੀੜਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਦ ਬੰਦਾ ਆਪਣੇ ਹੀ ਦਿਲ ਨੂੰ ਅਣਗੌਲਿਆਂ ਕਰਦਾ। ਦਿਲ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਆਨਕਾਨੀ ਕਰਦਾ, ਆਖਰ ਨੂੰ ਦਿਲ ਦੇ ਰੋਗ ਹੱਥੋਂ ਹੀ ਰੁੱਖਸਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੁੱਖ ਪਹੁੰਚਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦ ਬੰਦਾ ਆਪਣੇ ਮਨ ਨੂੰ ਅਣਗੌਲਿਆਂ ਕਰਦਾ, ਆਪਣੀ ਰੂਹ ਦੀ ਅਵੱਗਿਆ ਕਰਦਾ। ਰੂਹ ਦੀ ਬੇਧਿਆਨੀ ਵਿਚੋਂ ਮਨੁੱਖੀ ਆਸਾਂ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ, ਚਾਵਾਂ ਅਤੇ ਖੇਤਿਆਂ ਦੀ ਪੱਤਝੜ ਮਨ ਦੀਆਂ ਬੁਰੂਹਾਂ 'ਤੇ ਦਸਤਕ ਦਿੰਦੀ। ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਪੱਤਝੜ ਵਰਗੇ ਪਲਾਂ ਦਾ ਦਰਦਨਾਮਾ ਬਣੇ, ਉਡਦੇ ਪੱਤੇ ਵਰਗੇ ਜੀਵਨ ਜਿਉਂਦੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਹੜੇ ਖੂਹ-ਖਾਤੇ ਵਿਚ ਖੁਦ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਬੈਠਦੇ। ਕਦੇ ਕਦਾਈਂ ਅਣਗੌਲੇ ਮਿੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਹਾਕ ਮਾਰਦੇ ਰਹੋ ਤਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਬੀਤੇ ਹੋਏ ਰਾਂਗਲੇ ਦਿਨਾਂ ਨੂੰ ਸਦਾ ਲਈ ਜ਼ਿੰਦਾ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਵੇਲਾ ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਯਾਦ ਕਰਨਾ ਜਿਹੜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਚੇਤਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਵਿਸਰ ਚੁੱਕੇ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਪੁਨਰ-ਸੰਜੀਵ ਕਰ ਕੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬੀਤੇ ਦੇ ਹੋਰਵੇ ਵਿਚੋਂ ਮੁੜ ਉਭਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲੇ।

ਮੀਲ ਦੀ ਦੌੜ ਦਾ ਮੀਰੀ ਦੌੜਾਕ ਰੌਜਰ ਬੈਨਿਸਟਰ

ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਮਹਾਨ ਖਿਡਾਰੀ

ਪ੍ਰਿ. ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ
ਫੋਨ: 647-785-1661

ਕਦੇ ਮੀਲ ਦੀ ਦੌੜ 4 ਮਿੰਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸਮੇਂ 'ਚ ਦੌੜਨੀ ਅਸੰਭਵ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਮਿੱਥ ਬਣ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਦੌੜਾਂ ਦਾ ਦੇਵਤਾ ਦੌੜਾਕ ਦੀਆਂ ਲੱਤਾਂ ਦੀ ਸੱਤਿਆ ਖਿੱਚ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਮੀਲ ਦੀ ਦੌੜ ਚਾਰ ਮਿੰਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨ ਦਿੰਦਾ। ਚਾਰ ਮਿੰਟ ਦੀ ਹੱਦ ਮਿਥਿਹਾਸਕ ਮੰਨੀ ਜਾਣ ਲੱਗੀ ਸੀ। ਇਸ ਹੱਦ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਵਾਰ ਵਾਰ ਯਤਨ ਹੁੰਦੇ ਰਹੇ ਪਰ ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਅੱਧ ਤਕ ਕਿਸੇ ਦੌੜਾਕ ਨੂੰ ਕਾਮਯਾਬੀ ਨਾ ਮਿਲੀ। ਆਖਰ ਕੈਂਬਰਿਜ ਵਿਖੇ ਮੈਡੀਕਲ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰ ਰਹੇ ਰੌਜਰ ਗਿੱਲਬਰਟ ਬੈਨਿਸਟਰ ਨੇ 6 ਮਈ 1954 ਨੂੰ ਔਕਸਫੋਰਡ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਟ੍ਰੈਕ ਵਿਚ ਚਾਰ ਮਿੰਟ ਦੀ ਹੱਦ

ਕਰ ਲਈ। ਉਦੋਂ ਕਿਹਾ ਜਾਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਕਿ ਹੁਣ 4 ਮਿੰਟ 5 ਸਕਿੰਟ ਦੀ ਸੀਮਾ ਪਾਰ ਕਰਨੀ ਅਸੰਭਵ ਹੋਵੇਗੀ। ਪਰ ਇਹ ਸੀਮਾ ਵੀ 1942 ਵਿਚ ਉਲੰਘੀ ਗਈ ਜਦੋਂ ਸਵੀਡਨ ਦੇ ਗੁੰਡਰ ਹੈਗ ਨੇ ਮੀਲ ਦੌੜ 4:4.6 ਸਕਿੰਟ 'ਚ ਲਾ ਵਿਖਾਈ। ਉਸ ਪਿੱਛੋਂ ਚਾਰ ਮਿੰਟ ਦੀ ਮਿੱਥ ਤੁਰ ਪਈ ਕਿ 4 ਮਿੰਟ ਦੀ ਹੱਦ 'ਅਜਿੱਤ' ਹੈ। ਬਾਰਾਂ ਸਾਲ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪੱਕਾ ਹੁੰਦਾ ਗਿਆ।
1944 ਵਿਚ ਸਵੀਡਨ ਦੇ ਐਂਡਰਸਨ ਨੇ ਮੀਲ ਦੀ ਦੌੜ ਦਾ ਸਮਾਂ 4:1.6 ਤਕ ਹੇਠਾਂ ਲੈ ਆਂਦਾ। 1954 ਤਕ ਕਿਸੇ ਦੌੜਾਕ ਤੋਂ ਉਤਲੇ 1.6 ਸਕਿੰਟ ਨਹੀਂ ਸਨ ਝਾੜੇ ਜਾ ਰਹੇ। ਅਖੀਰ ਰੌਜਰ ਮੈਦਾਨ 'ਚ ਨਿਤਰਿਆ ਉਹ ਉੱਚੇ ਕੱਦ ਦਾ

ਅੱਗੇ ਲੱਗ ਕੇ ਟ੍ਰੈਕ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਚੱਕਰ 57-58 ਸੈਕੰਡ ਵਿਚ ਲਾਈ। ਦੂਜਾ ਚੱਕਰ ਸੱਠ ਸੈਕੰਡ 'ਚ। ਨਾ ਇਹ ਤੋਂ ਹੋਲੀ, ਨਾ ਤੇਜ਼। ਲਾ ਲਏਂਗਾ?" ਬਰੈਸਰ ਨੇ ਹਿੱਕ ਥਾਪੜੀ, "ਕੋਚ ਸਾਹਿਬ, ਏਨੇ ਦੀ ਮੇਰੀ ਗਰੰਟੀ ਰਹੀ।"
ਇਹ ਉਹੀ ਕ੍ਰਿਸਟਾਫਰ ਬਰੈਸਰ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਫਿਰ 1962 ਵਿਚ 'ਸਪੋਰਟਸਮੈਨ ਆਫ਼ ਅਵਰ ਟਾਈਮ' ਪੁਸਤਕ ਲਿਖੀ। ਉਹ ਪੁਸਤਕ ਮੈਂ ਦਿੱਲੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਹੁੰਦਿਆਂ ਕਨਾਟ ਪਲੇਸ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀ ਇਕ ਦੁਕਾਨ ਤੋਂ ਖਰੀਦੀ ਸੀ। ਉਸ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਖੇਡਾਂ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖਣ ਦੀ ਚੇਤਕ ਲੱਗੀ ਸੀ ਅਤੇ 1960 ਵਿਆਂ ਵਿਚ ਮੇਰਾ ਲੇਖ

ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਦੌੜਾਕ ਵੈੱਸ ਸੈਂਟੀ ਨੇ ਚਾਰ ਮਿੰਟ ਦੀ ਹੱਦ ਤੋੜਨ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਣਾਇਆ ਸੀ ਜਿਸ ਦਾ ਪਤਾ ਰੌਜਰ ਨੂੰ ਵੀ ਲੱਗ ਗਿਆ ਸੀ। ਰੌਜਰ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਮੀਲ ਦੀ ਦੌੜ ਚਾਰ ਮਿੰਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸਮੇਂ 'ਚ ਦੌੜਨ ਵਾਲਾ ਪਹਿਲਾ ਦੌੜਾਕ ਉਹ ਆਪ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਸੈਂਟੀ ਤੋਂ ਕੁਝ ਘੰਟੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦੌੜਿਆ ਸੀ ਪਰ ਦੋਹਾਂ 'ਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਚਾਰ ਮਿੰਟ ਦੀ ਹੱਦ ਪਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰ ਸਕਿਆ। ਰੌਜਰ ਦਾ ਸਮਾਂ 4:2 ਸਕਿੰਟ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਦ ਕਿ ਸੈਂਟੀ ਦਾ 4:3 ਸਕਿੰਟ।
ਕੋਚ ਨੇ ਔਕਸਫੋਰਡ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਤੋਂ ਪੰਜ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਰੌਜਰ ਨੂੰ ਮੁਕੰਮਲ ਆਰਾਮ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿੱਤੇ। ਉਹ ਵਿਹਲਾ ਹੋਇਆ ਦਿਮਾਗੀ ਦੌੜ

ਕੇ ਉਹ ਨਿੱਘਰੀ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਪਰ ਬੁੱਢੇ ਕੋਚ ਨੇ ਅੱਖਾਂ ਕਹਿਰੀਆਂ ਕਰ ਕੇ ਕਿਹਾ, "ਇਹੋ ਦਿਨ ਆ ਪੁੱਤਰੋ, ਇਹੋ ਦਿਨ! ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਭਲਕੇ ਫੇਰ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਸੁਰਖੀਆਂ ਲੱਗਣਗੀਆਂ 'ਰੌਜਰ ਫਿਰ ਰਹਿ ਗਿਆ! ਲੋਕ ਤੁਹਾਨੂੰ ਗਲੀਆਂ 'ਚ ਘੇਰ ਕੇ ਪੁੱਛਣਗੇ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੀ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ? ਅੱਜ ਸਭ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਨੇ।" ਕੋਚ ਦੀਆਂ ਕਰਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੇ ਅਥਲੀਟਾਂ ਨੂੰ ਖੁੰਧਕ ਖੁਆ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਉਹ ਟ੍ਰੈਕ ਵੱਲ ਵਧੇ ਅਤੇ ਦੌੜਨ ਵਾਲੀ ਲਕੀਰ ਉੱਤੇ ਜਾ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਏ। ਮੌਸਮ ਠੰਢਾ ਸੀ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਟ੍ਰੈਕ ਦੁਆਲੇ ਖੜ੍ਹੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੇ ਓਵਰਕੋਟ ਪਾਏ ਹੋਏ ਸਨ। ਨਾਲ ਵਗਦੇ ਟੇਮਜ਼ ਦਰਿਆ ਤੋਂ ਠੰਢੀ ਰਿਵੀ ਆ ਰਹੀ ਸੀ। ਦੌੜ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੇਂਟ ਜਾਰਜ ਗਿਰਜੇ ਦੇ ਝੰਡੇ ਵੱਲ ਵੇਖਿਆ। ਫਰਫਰਾਉਂਦਾ ਝੰਡਾ ਪਲ ਛਿਣ ਲਈ ਟਿਕ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਵਾ ਰੁਕ ਗਈ! ਤਿੰਨਾਂ ਨੇ ਜੋਸ਼-ਵੱਸ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ 'ਚ ਵੇਖਿਆ ਤੇ ਦੌੜ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ। ਬਰੈਸਰ ਹਵਾ ਨੂੰ ਚੀਰਦਾ ਅੱਗੇ ਵਧਦਾ ਗਿਆ। ਰੌਜਰ ਤੇ ਚੈਟਵੇ ਉਹਦੀ ਓਟ 'ਚ ਦੌੜਦੇ ਗਏ।
ਦੂਜੇ ਚੱਕਰ 'ਚ ਰੌਜਰ ਬੋਲਿਆ, 'ਤੇਜ਼, ਹੋਰ ਤੇਜ਼!' ਪਰ ਬਰੈਸਰ ਤਾਂ ਅੱਗੇ ਹੀ ਸਿਰ ਮੈਦਾਨ ਸੀ। ਤੀਜੇ ਚੱਕਰ ਵਿਚ ਚੈਟਵੇ ਨੇ ਲੀਡ ਲੈਣੀ ਸੀ। ਬਰੈਸਰ ਨੇ ਉਹਦੇ ਸਾਹਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਕੰਨਾਂ ਬਰਾਬਰ ਸੁਣੀ। ਤਿੰਨ ਚੱਕਰ ਪੂਰੇ ਹੋਏ। ਟਾਈਮ ਕੀਪਰਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਆਈ, ਤਿੰਨ ਮਿੰਟ.. ਤਿੰਨ ਮਿੰਟ ਇਕ ਸੈਕੰਡ...। ਸਵਾ ਤਿੰਨ, ਸਾਢੇ ਤਿੰਨ ਚੱਕਰ ਪੂਰੇ ਹੋਏ, ਹੁਣ ਸਾਰਾ ਦਾਰੋਮਦਾਰ ਰੌਜਰ ਦੀਆਂ ਲੱਤਾਂ 'ਤੇ ਸੀ। ਰੌਜਰ ਗੋਲੀ ਵਾਂਗ ਚੈਟਵੇ ਕੋਲੋਂ ਨਿਕਲਿਆ। ਸਾਰੇ ਦਰਸ਼ਕ ਪੱਥਾਂ ਭਾਰ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਗਏ। ਰੌਜਰ ਲੰਮੇ ਕਦਮਾਂ ਨਾਲ ਫੀਤੇ ਤਕ ਦੌੜਦਾ ਗਿਆ। ਕੋਈ ਗੈਬੀ ਤਾਕਤ ਉਹਦੀਆਂ ਲੱਤਾਂ ਦੀ ਸੱਤਿਆ ਨਾ ਖੋਹ ਸਕੀ। ਪਰ ਫੀਤਾ ਛੋਹਦਿਆਂ ਰੌਜਰ ਤੋਂ ਖੜ੍ਹਾ ਨਾ ਰਿਹਾ ਗਿਆ ਤੇ ਉਹ ਕੋਚ ਤੇ ਮੈਨੇਜਰ ਦੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਵਿਚ ਡਿੱਗ ਪਿਆ। ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਪਿੱਛੋਂ ਲਾਉਡ ਸਪੀਕਰ ਤੋਂ ਆਵਾਜ਼ ਗੂੰਜੀ, "ਫਸਟ ਨੰਬਰ 41, ਰੌਜਰ ਬੈਨਿਸਟਰ। ਟਾਈਮ ਜੋ ਨਵਾਂ ਮੀਟ ਰਿਕਾਰਡ, ਇੰਗਲਿਸ਼ ਨੇਟਿਵ, ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਨੈਸ਼ਨਲ, ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਆਲ ਕਮਰਜ਼, ਯੌਰਪੀਨ, ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਅੰਪਾਇਰ ਅਤੇ ਵਰਲਡ ਰਿਕਾਰਡ ਹੈ: ਤਿੰਨ ਮਿੰਟ... ਸੈਕੰਡ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਹੁਲਾਸਮਈ ਸ਼ੋਰ ਵਿਚ ਦੱਬੇ ਗਏ। ਗੋਰੇ ਗੋਰੀਆਂ ਨੇ ਹੈਟ ਹਵਾ 'ਚ ਚਲਾ ਮਾਰੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਮੁਬਾਰਕਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਚੁੰਮਣ ਸਾਂਝੇ ਕੀਤੇ। ਆਖਰ ਦੌੜਾਂ ਦਾ ਦਵਤਾ, ਹੱਡ ਮਾਸ ਦੇ ਜਾਏ ਧਰਤ-ਪੁੱਤਰ ਨੇ ਜਿੱਤ ਲਿਆ ਸੀ। ਰੌਜਰ ਦੀ ਜਿੱਤ ਨੇ ਸਾਰੀ ਵਲਾਇਤ ਨੂੰ ਮਾਣ ਨਾਲ ਸੂਹਾ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਦੌੜ ਦਾ ਸਮਾਂ ਸੀ 3 ਮਿੰਟ 59.4 ਸਕਿੰਟ।
ਇਕ ਵਾਰ ਚਾਰ ਮਿੰਟ ਦੀ ਹੱਦ ਟੁੱਟੀ ਤੇ ਫਿਰ ਟੁੱਟਦੀ ਹੀ ਤੁਰੀ ਗਈ। ਪਿਛਲੀ ਸਦੀ ਵਿਚ 7 ਜੁਲਾਈ 1999 ਨੂੰ 3:43.13 ਸਕਿੰਟ ਤਕ ਤਾਂ ਆ ਹੀ ਗਈ ਹੈ। ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ 3:40 ਸਕਿੰਟ ਦੀ ਹੱਦ ਹੁਣ ਕਦੋਂ ਟੁੱਟਦੀ ਹੈ?

ਤੋੜ ਦਿੱਤੀ। ਮੀਲ ਦੀ ਦੌੜ ਚਾਰ ਮਿੰਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਦੌੜਨ ਵਾਲਾ ਉਹ ਵਿਸ਼ਵ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਦੌੜਾਕ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਉਹ ਨਾਮਵਰ ਦਿਮਾਗੀ ਡਾਕਟਰ ਬਣ ਕੇ 89 ਸਾਲ ਜੀਵਿਆ ਤੇ 3 ਮਾਰਚ 2018 ਨੂੰ ਔਕਸਫੋਰਡ ਵਿਚ ਹੀ ਪਰਲੋਕ ਸਿਧਾਰਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਅਨੇਕਾਂ ਮਾਣ-ਸਨਮਾਨ ਮਿਲੇ ਤੇ ਦੌੜਦੇ ਦੇ ਸਟੈਚੂ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋਏ।
ਰੌਜਰ ਦਾ ਜਨਮ ਰੈਲਫ ਤੇ ਐਲੀਸ ਜੋੜੇ ਦੇ ਘਰ 23 ਮਈ 1929 ਨੂੰ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਹੈਰੇ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਦੌੜਨ ਦੇ ਦਿਨੀਂ ਉਹਦਾ ਕੱਦ 6 ਫੁੱਟ 2 ਇੰਚ ਸੀ ਤੇ ਵਜ਼ਨ 70 ਕਿਲੋਗਰਾਮ। ਹੈਰੇ ਤੋਂ ਉਹਦੇ ਮਾਪੇ ਪਹਿਲਾਂ ਲੰਕਾਸ਼ਾਇਰ ਤੇ ਫਿਰ ਲੰਡਨ ਜਾ ਵਸੇ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਰੌਜਰ ਸਿਟੀ ਆਫ਼ ਬਾਬ ਬੁਆਏ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਕਰਾਸ ਕੰਟਰੀ ਦੀ ਦੌੜ 'ਚੋਂ ਪਹਿਲੀ ਟਰਾਫੀ ਜਿੱਤਿਆ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਅਨਮੋਲ ਇਨਾਮ ਸਮਝਦਾ ਰਿਹਾ। ਫਿਰ ਉਹ ਸੇਂਟ ਜੋਨ ਕਾਲਜ ਕੈਂਬਰਿਜ ਵਿਚ ਡਾਕਟਰੀ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਨ ਲੱਗਾ। 1945 ਵਿਚ ਉਹ ਸਿਡਨੀ ਵੁਡਰਸਨ ਨੂੰ ਮੀਲ ਦੀ ਦੌੜ ਲਾਉਂਦਿਆਂ ਵੇਖ ਕੇ ਏਨਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ ਕਿ ਮਨ 'ਚ ਧਾਰ ਲਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਦਿਨ 4 ਮਿੰਟ ਦੀ ਦੈਵੀ ਹੱਦ ਜ਼ਰੂਰ ਉਲੰਘਾਂਗਾ। 17 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ 'ਚ ਉਹ ਮੀਲ ਦੀ ਦੌੜ ਦੌੜਨ ਲੱਗ ਪਿਆ।
1913 ਵਿਚ ਮੀਲ ਦੀ ਦੌੜ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵ ਰਿਕਾਰਡ 4:14.4 ਸਕਿੰਟ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਜਾਨ ਪਾਲ ਜੋਨਜ਼ ਨੇ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸਵਾ ਚਾਰ ਮਿੰਟ ਦੀ ਹੱਦ ਤੋੜੀ ਸੀ। 1923 ਵਿਚ ਫਿਨਲੈਂਡ ਦਾ ਪਾਵੇ ਨੁਰਮੀ ਮੀਲ 4:10.4 ਸਕਿੰਟ 'ਚ ਦੌੜਿਆ। 1931 ਵਿਚ ਫਰਾਂਸ ਦੇ ਜੁਲਸ ਲਾਡੂਮੀਗ ਨੇ ਇਹ ਦੌੜ 4:9.2 ਸਕਿੰਟ ਵਿਚ ਪੂਰੀ ਕਰ ਕੇ 4:10 ਸਕਿੰਟ ਦੀ ਹੱਦ ਪਾਰ

ਦਰਸ਼ਨੀ ਜੁਆਨ ਸੀ। ਉਹਦਾ ਜੁੱਸਾ ਇਕਹਿਰਾ ਤੇ ਲੱਤਾਂ ਲੰਮੀਆਂ ਸਨ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਕਦਮ ਵੀ ਲੰਮੇ ਸਨ। 1952 ਦੀਆਂ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਸਮੇਂ ਉਹ ਸਿਖਰ ਦੀ ਫਾਰਮ ਵਿਚ ਸੀ ਪਰ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਹੈਲਿਕੋਪਟਰ ਵਿਖੇ 1500 ਮੀਟਰ ਦੌੜ ਦਾ ਤਗਮਾ ਜਿੱਤਣ ਤੋਂ ਰਹਿ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਖਬਾਰਾਂ 'ਚ ਇੰਚ ਮੋਟੀਆਂ ਸੁਰਖੀਆਂ ਲੱਗੀਆਂ ਸਨ 'ਰੌਜਰ ਰਹਿ ਗਿਆ!'
ਇਸ ਹਾਰ ਪਿੱਛੋਂ ਰੌਜਰ ਨੇ ਦੌੜਾਂ ਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ ਕਹਿਣ ਦੀ ਸੋਚ ਲਈ। ਪਰ ਦੌੜ ਜਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਖੇਡ ਜਿੰਨੀ ਜਿੱਤ ਕੇ ਛੱਡਣੀ ਸੋਖੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਨੀ ਹੀ ਹਾਰ ਕੇ ਛੱਡਣੀ ਔਖੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਰੌਜਰ ਵੀ ਚਾਰ ਮਿੰਟ ਦੀ ਹੱਦ ਤੋੜਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੌੜਾਂ ਦੌੜਨੀਆਂ ਛੱਡ ਨਾ ਸਕਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਤਿੰਨ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਮਿੱਥ ਲਏ। ਮੀਲ ਦੀ ਦੌੜ 'ਚ ਚਾਰ ਮਿੰਟ ਦੀ ਮਿਥਿਹਾਸਕ ਹੱਦ ਭੰਨਣਾ, ਕਾਮਨਵੈਲਥ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਮੀਲ ਦੀ ਦੌੜ ਦਾ ਚੈਂਪੀਅਨ ਬਣਨਾ ਤੇ ਸਾਰੇ ਯੌਰਪ ਦੀ ਗੁਰਜ ਜਿੱਤਣੀ। ਮਿਥੇ ਨਿਸ਼ਾਨਿਆਂ 'ਤੇ ਪੁੱਜਣ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਦੇ ਜੰਮੇ ਤੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਾਸੀ ਕੋਚ ਫਰੈਂਚ ਸਟੈਫਲ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਉਸਤਾਦ ਧਾਰ ਲਿਆ। ਸਟੈਫਲ ਨੇ ਸਰਦੀਆਂ ਵਿਚ ਉਹਦੀ ਬੜੀ ਸਖ਼ਤ ਮਿਹਨਤ ਕਰਵਾਈ। ਸਖ਼ਤ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਉਹਦੇ ਅੰਦਰ ਹੋਰ ਤਾਣ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹਦਾ ਤਨ-ਮਨ ਚਾਰ ਮਿੰਟ ਦੀ ਹੱਦ ਦਾ ਬੈਰੀਅਰ ਤੋੜਨ ਲਈ ਅੰਗਤਾਈਆਂ ਲੈਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਆਖਰ ਬਿਧ ਬਣ ਗਈ।
ਅਪ੍ਰੈਲ 1954 ਦੀ ਸ਼ਾਮ ਸੀ। ਲੰਡਨ ਦੇ ਇਕ ਰੈਸਤਰਾਂ ਵਿਚ ਚਾਰ ਜਣੇ ਬਿਧ ਬਣਾਉਣ ਬੈਠੇ। ਕਾਗਜ਼ ਉੱਤੇ ਚਾਰ ਮਿੰਟ ਦਾ ਮਿਥਿਹਾਸਕ ਬੈਰੀਅਰ ਤੋੜਨ ਦੀ ਸਕੀਮ ਉਲੀਕੀ ਜਾਣ ਲੱਗੀ। ਹੰਢੇ ਕੋਚ ਨੇ ਬਰੈਸਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, "ਤੂੰ ਪੁੱਤਰਾ,

'ਚਾਰ ਮਿੰਟ ਦੀ ਹੱਦ' ਸਾਹਿਤਕ ਰਸਾਲੇ 'ਆਰਸੀ' ਵਿਚ ਛਪਿਆ ਸੀ।
ਬੁੱਢੇ ਕੋਚ ਨੇ ਫਿਰ ਕ੍ਰਿਸ ਚੈਟਵੇ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ, "ਫੇਰ ਪੁੱਤਰਾ, ਤੂੰ ਅੱਗੇ ਨਿਕਲ ਜਾਈਂ ਤੇ ਤੀਜਾ ਚੱਕਰ 60 ਸੈਕੰਡ ਵਿਚ ਲਾਈਂ।" ਤੇ ਫਿਰ ਉਹ ਰੌਜਰ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਹੋਇਆ ਸੀ, "ਅੱਗੋਂ ਪੁੱਤਰਾ, ਤੂੰ ਦੌੜੀਂ ਸਿਰ ਮੈਦਾਨ।"
ਜਦ ਉਹ ਰੈਸਤਰਾਂ 'ਚੋਂ ਉਠੇ ਤਾਂ ਵਿਉਂਤ ਮੁਕੰਮਲ ਸੀ। ਰੌਜਰ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸਹਾਰਾ ਦੇਣ ਲਈ ਪਹਿਲੇ ਢਾਈ ਚੱਕਰ ਬਰੈਸਰ ਅੱਗੇ ਦੌੜੇਗਾ, ਫਿਰ ਇਕ ਚੱਕਰ ਚੈਟਵੇ ਤੇ ਅਖੀਰਲਾ ਅੱਧਾ ਰੌਜਰ। ਮੁਕਾਬਲਾ 6 ਮਈ ਨੂੰ ਔਕਸਫੋਰਡ ਦੇ ਸਿਡਰ ਟ੍ਰੈਕ ਵਿਚ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਜੇ ਉਸ ਦਿਨ ਹਵਾ ਵਧੇਰੇ ਤੇਜ਼ ਹੋਈ ਤਾਂ ਚਾਰ ਮਿੰਟ ਦੀ ਰੋਕ ਤੋੜਨ ਦਾ ਯਤਨ ਅਗਲੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜੇ 17 ਮਈ ਨੂੰ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ

ਦੌੜਦਾ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਅਰਦਾਸਾਂ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਦਿਨ ਹਵਾ ਤੇਜ਼ ਨਾ ਚੱਲੇ। 6 ਮਈ ਨੂੰ ਉਹ ਫਿਕਰ ਨਾਲ ਜਾਗਿਆ। ਬਿਰਖਾਂ ਦੇ ਪੱਤੇ ਹਿਲਦੇ ਵੇਖ ਕੇ ਉਹਦਾ ਦਿਲ ਦਹਿਲਿਆ, ਹਵਾ! ਇਸ ਤਾਂ ਤੇਜ਼ ਹੋ ਰਹੀ ਐ! ਉਹ ਬੇਦਿਲਾ ਜਿਹਾ ਗੱਡੀ ਚੜ੍ਹਿਆ। ਅਗਲੇ ਸਟੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਉਹਦਾ ਕੋਚ ਉਡੀਕ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਰੌਜਰ ਦੀ ਪਰੋਸ਼ਾਨੀ ਕੋਚ ਨੇ ਬੁੱਝ ਲਈ। ਉਸ ਨੇ ਰੌਜਰ ਨੂੰ ਹੌਸਲਾ ਦਿੱਤਾ, "ਪੁੱਤਰਾ ਦਿਲ ਨਾ ਛੱਡ। ਤੇਰੀ ਤਿਆਰੀ ਤਾਂ ਤਿੰਨ ਛਪੜਾ ਵਾਲੀ ਐ। ਚੁੱਠ ਮਿੰਟਾਂ ਤੋਂ ਥੱਲੇ ਤਾਂ ਤੂੰ ਸੁਗਲੇ ਕਰਦਾ ਆ ਜਾਏਂਗਾ। ਤੇਜ਼ ਹਵਾ ਦਾ ਤੈਨੂੰ ਵਹਿਮ ਐ। ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿਚ ਕਦੇ ਵੀ ਇਸ ਤੋਂ ਮੱਠੀ ਹਵਾ ਨਹੀਂ ਵਰਗੀ।"
ਏਨੇ ਨਾਲ ਰੌਜਰ ਹੌਸਲੇ ਵਿਚ ਹੋ ਗਿਆ। ਅੱਗੇ ਗਏ ਤਾਂ ਬਰੈਸਰ ਤੇ ਚੈਟਵੇ ਕਾਹਲੀ ਹਵਾ ਤੋਂ ਘਬਰਾਏ ਹੋਏ ਸਨ। ਫਰਫਰਾਉਂਦੇ ਝੰਡੇ ਵੇਖ

"ਕਿਵੇਂ ਐਂ ਲਾਣੇਦਾਰਾ... ਆਈ ਨੂੰ ਬੋਲੀ ਤੇਰੇ ਬੋਹਲ ਦੀ!" ਕੈਲੇ ਨੇ ਤੋਨੇ ਦੇ ਢੇਰ ਲਾਗੇ ਮੰਜੇ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਗੱਜਣ ਸਿਓ ਨੂੰ ਕਿਹਾ।
"ਬੱਸ ਬਾਈ ਬੋਲੀ ਤਾਂ ਆ ਗਈ ਐ, ਦੁਪਹਿਰ ਤੱਕ ਤੋਲ ਲੱਗ ਜਾਊ। ਆ ਆੜ੍ਹਤੀਏ ਨੂੰ ਡੀਕਦਾ ਤੀ... ਆਇਆ ਨੂੰ ਅਜੇ", ਗੱਜਣ ਸਿਓ ਨੇ ਫਿਕਰ ਭਰੀ ਆਵਾਜ਼ ਨਾਲ ਕਿਹਾ।
"ਕੋਈ ਨਾ ਤੁਲ ਜੂਗੀ, ਕਿਉਂ ਚਿਤ ਵਿੱਲਾ ਕਰਦੈ। ਉਨਾ ਚਿਰ ਬੈਠ ਬੋਹਲ 'ਤੇ ਰਾਜਾ ਬਣ ਕੇ। ਸੱਪਾਂ ਦੀਆਂ ਸਿਰੀਆਂ ਮਿੱਧ-ਮਿੱਧ ਕੇ ਪਾਲੀ ਐ ਫਸਲ... ਜਿੱਥੇ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਲਾ ਕੇ ਮਿੱਟੀ ਤੋਂ ਸੋਨਾ ਬਣਾਇਆ, ਘੰਟਾ ਹੋ ਬਹਿ ਜਾਹ... ਕਿਉਂ ਝੁਰਦਾ ਐ... ਕੀ ਵੇਚਦੇ ਐ", ਕੈਲੇ ਨੇ ਮੁੱਠੀ

ਬੇਗਾਨੇ ਬੋਹਲ

ਝੋਨੇ ਦੀ ਭਰੀ ਤੇ ਤਲੀ 'ਤੇ ਰੱਖ ਮਲਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।
"ਕਾਹਦਾ ਸਿਉਨਾ ਕੈਲਿਆ, ਕਾਹਦੇ ਰਾਜੇ... ਮੰਗਤਿਆਂ ਵਾਂਗੂੰ ਬੈਠ ਕੇ ਆਪਣਾ ਸਿਉਨਾ ਵੀ ਤਰਲੇ ਕਰਕੇ ਵੇਚਦੇ ਐ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਕੱਖ ਦੀ ਚੀਜ਼ ਬਿਗਾਨੇ ਸਟੋਰਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਲੱਖ ਦੀ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਐ। ਇਹ ਬਾਣੀਏ ਦੇਖ ਕੋਠੀਆਂ ਕਾਰਾਂ ਵਾਲੇ ਬਣਗੇ ਆਪਣੇ ਸਿਰ 'ਤੇ। ਆਪਣੀ ਓਹੀ ਕਦੀ ਬੱਤੀਓਂ ਤੇਤੀ ਨੂੰ ਹੋਈ। ਵੇਚਣ ਵੀ ਕੀ ਆਏ ਐ... ਬੱਸ ਆੜ੍ਹਤੀਏ ਤੋਂ ਫੜੇ ਪੈਸੇ ਵੀ ਪੂਰੇ ਨਹੀਂ ਹੋਣੇ। ਆਪਾਂ ਤਾਂ ਬਸ

ਮਿੱਠੀ ਕਹਾਣੀ

ਰਾਖੀ ਹੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਬੋਹਲ ਤਾਂ ਬੋਹਲ... ਖੇਤ ਖੜ੍ਹੀ ਫਸਲ ਵੀ ਬਾਣੀਏ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਐ। ਬਸ ਆਪ ਪਾਲ ਪੌਸ ਛੱਡਦੇ ਹਾਂ, ਰਾਜੇ ਨਹੀਂ... ਆਪਾਂ ਤਾਂ ਚੌਕੀਦਾਰ ਵਾਂਗੂੰ ਰਾਖੇ ਹਾਂ... ਬਿਗਾਨੇ ਬੋਹਲਾਂ ਦੇ", ਇੰਨਾ ਕਹਿ ਕੇ ਗੱਜਣ ਸਿਓ ਮੰਡੀ ਆਏ ਆੜ੍ਹਤੀਏ ਦੀ ਗੱਡੀ ਵੱਲ ਹੋ ਤੁਰਿਆ।
-ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਕੌਰ 'ਹਰਿਆਓ'
ਉਭਾਵਾਲ, ਸੰਗਰੂਰ
ਫੋਨ: 84274-05492

ਜੀ.ਐੱਮ. ਸਰੋਂ ਦੀ ਅਸਲ ਸਿਆਸਤ

ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਸੰਸਾਰ ਵਪਾਰ ਅਦਾਰੇ (ਡਬਲਿਊ.ਟੀ.ਓ.) ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਖਿਲਾਫ਼ ਨਵੇਂ ਸਿਰਿਓ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਸੀ। ਆਪਣੀ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਚੌਲ ਤੇ ਸੋਝਾਂ ਸਣੇ ਜੀਨ ਸੋਝ ਤਕਨੀਕ ਜਾਂ ਜੀ.ਐੱਮ. ਖੁਰਾਕੀ ਵਸਤਾਂ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਵਲੋਂ ਲਾਈਆਂ ਦਰਾਮਦੀ ਰੋਕਾਂ ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿਣਸਾਂ ਦੇ ਗੈਰ-ਜੀ.ਐੱਮ. ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰ ਮੰਗੇ ਜਾਣ ਕਰ ਕੇ ਅਮਰੀਕੀ ਖੇਤੀ

ਦਵਿੰਦਰ ਸ਼ਰਮਾ

ਵਸਤਾਂ ਦੀਆਂ ਬਰਾਮਦਾਂ 'ਤੇ ਬੁਰਾ ਅਸਰ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਸਮੇਂ ਵਾਤਾਵਰਨ, ਜੰਗਲਾਤ ਅਤੇ ਜਲਵਾਯੂ ਤਬਦੀਲੀ ਬਾਰੇ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਘੱਟ ਝਾਤ ਵਾਲੀ ਜੀ.ਐੱਮ. ਸਰੋਂ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਲਈ ਵਾਤਾਵਰਨੀ ਹਰੀ ਝੰਡੀ ਦਿਖਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ।

ਇਕੱਲੇ ਭਾਰਤ 'ਤੇ ਨਹੀਂ, ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵਿਕਾਸਸ਼ੀਲ ਮੁਲਕਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀਆਂ ਜੀ.ਐੱਮ. ਫ਼ਸਲਾਂ 'ਤੇ ਜੀ.ਐੱਮ. ਤਕਨੀਕ ਦੀਆਂ ਅਣਚਾਹੀਆਂ ਦਰਾਮਦਾਂ ਖੁਲ੍ਹਾਉਣ ਲਈ ਮੁਹਾਜ਼ ਵਿੱਚਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਯੂਰੋਪੀਅਨ ਯੂਨੀਅਨ, ਭਾਰਤ, ਮੈਕਸੀਕੋ, ਕੀਨੀਆ ਤੇ ਇੰਡੋਨੇਸ਼ੀਆ ਅਮਰੀਕੀ ਰਫ਼ਤਾਰ 'ਤੇ ਹਨ।

ਦਬਾਓ ਦਾ ਹਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੈਕਸੀਕੋ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਦਰੇਸ ਮੈਨੁਅਲ ਲੋਪੇਜ਼ ਓਬਰਾਡੋਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰੈੱਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਬੁਲਾ ਕੇ ਆਖਣਾ ਪਿਆ ਕਿ ਮੈਕਸੀਕੋ ਜੀ.ਐੱਮ. ਮੱਕੀ ਦੀ ਦਰਾਮਦ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ, "ਅਸੀਂ ਜੀ.ਐੱਮ. ਫ਼ਸਲਾਂ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ... ਅਸੀਂ ਸੁਤੰਤਰ ਤੇ ਪ੍ਰਭੁਸੱਤਾਪੂਰਨ ਮੁਲਕ ਹਾਂ।" ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲੀ ਜਨਵਰੀ 2021 ਨੂੰ ਮੈਕਸੀਕੋ ਨੇ 2024 ਤੱਕ ਜੀ.ਐੱਮ. ਮੱਕੀ ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਘਾਤਕ ਨਦੀਨਾਸ਼ਕ ਗਲਾਇਫਾਸਫੇਟ ਨੂੰ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਜੀ.ਐੱਮ. ਮੱਕੀ ਦੀਆਂ ਬਰਾਮਦਾਂ ਸਾਲਾਨਾ 1 ਕਰੋੜ 70 ਲੱਖ ਟਨ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ, ਦੋ ਅਮਰੀਕੀ ਸੈਨੇਟਰਾਂ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਵਪਾਰ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਕੈਬਨਿਟ ਤਾਈ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਯੂਐਸ-ਮੈਕਸੀਕੋ-ਕੈਨੇਡਾ ਸਮਝੌਤੇ ਤਹਿਤ ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਉਠਾਉਣ ਅਤੇ ਮੈਕਸੀਕੋ ਨੂੰ

ਆਪਣਾ ਹੁਕਮ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨ। ਅਸ਼ੋਕਾ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਐਸੋਸੀਏਟ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਅਨੀਕੋਤ ਆਗਾ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ 'ਜ਼ਰਾਇਤੀ ਪ੍ਰਜੀਵਾਦ' ਦਾ ਨਾਂ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਵੀ ਨਹੀਂ

ਕਿ ਮੈਕਸੀਕੋ ਵਾਂਗ ਹਰ ਵਿਕਾਸਸ਼ੀਲ ਮੁਲਕ ਇਸ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਲਈ ਦ੍ਰਿੜ ਸੰਕਲਪ ਹੈ। ਕੀਨੀਆ ਵਿਚ ਵਪਾਰ ਤੇ ਸਨਅਤ ਮੰਤਰੀ ਮੋਜ਼ਜ਼ ਕੁਰੀਆ ਨੇ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਕਬੂਲ ਕੀਤਾ ਸੀ: 'ਇਸ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਤੁਸੀਂ ਮੌਤ ਦਾ ਖਾਜਾ ਬਣਨ ਲਈ ਹੀ ਜੰਮੇ ਹੋ। ਮਾਰੇ ਜਾਣ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਢੰਗ ਤਰੀਕੇ ਮੌਜੂਦ ਹਨ, ਲਿਹਾਜ਼ਾ ਜੀ.ਐੱਮ. ਉਤਪਾਦਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਫਹਿਰਿਸਤ ਵਿਚ ਜੋੜਨ ਨਾਲ ਕੋਈ ਬਹੁਤਾ ਫ਼ਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਣ ਲੱਗਿਆ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਇਸ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਜੀ.ਐੱਮ. ਉਤਪਾਦਾਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।' ਤੇ ਫਿਰ ਆਗਿਆ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਿਛਲੇ ਦਸ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਜੀ.ਐੱਮ. ਉਤਪਾਦਾਂ ਦੀ ਦਰਾਮਦ 'ਤੇ ਲਾਈ ਪਾਬੰਦੀ ਹਟਾ ਲਈ ਅਤੇ ਅਗਲੇ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਲਈ ਜੀ.ਐੱਮ. ਮੱਕੀ ਤੇ ਗੈਰ-ਜੀ.ਐੱਮ. ਮੱਕੀ ਦੀ ਮਹਿਸੂਲ ਮੁਕਤ ਦਰਾਮਦ ਦੀ ਹਰੀ ਝੰਡੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਇਹ ਐਲਾਨ ਹੋਣ ਤੋਂ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ 32 ਮੈਂਬਰੀ ਅਮਰੀਕੀ ਵਪਾਰ ਦਲ ਨੇ ਰਾਜਧਾਨੀ ਨੈਰੋਬੀ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਕਸੀਕੋ ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਮਰੀਕਾ ਕੋਲ ਜਿਹੜੀ ਵਾਧੂ ਜੀ.ਐੱਮ. ਮੱਕੀ ਰੁਲ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਇਕ ਹਿੱਸਾ ਕੀਨੀਆ ਦੇ ਖਾਤੇ ਵਿਚ ਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਇੰਡੋਨੇਸ਼ੀਆ ਵਿਚ ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਰੋਸ ਮੁਜ਼ਾਹਰਿਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜੋਕੋ ਵਿਡੋਡੋ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੀ.ਐੱਮ. ਸੋਇਆਬੀਨ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ; ਲੋੜ ਪਵੇ ਤਾਂ ਜੀ.ਐੱਮ. ਬੀਜ ਦਰਾਮਦ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕਿ ਸੋਇਆਬੀਨ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਨੂੰ ਹੁਲਾਰਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਆਓ, ਹੁਣ ਭਾਰਤ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ।

ਪਹਿਲੀ ਇਹ ਕਿ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ

ਮੁਲਕਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਖੁਰਾਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਲਈ ਦਬਾਓ ਪਾਉਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਅਮਰੀਕਾ ਆਪਣੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿਚ ਸੁਧਾਰ ਕਿਉਂ

ਤਿਆਰ ਹਨ। ਇਹ ਗੱਲ ਯਕੀਨ ਨਾਲ ਆਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਭਾਰਤ ਵੀ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਜੀ.ਐੱਮ. ਉਤਪਾਦਾਂ ਦੀਆਂ ਦਰਾਮਦਾਂ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਈ ਬੋਝਾ ਦਮ ਖ਼ਮ ਦਿਖਾਵੇ ਤਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਜੀ.ਐੱਮ. ਫ਼ਸਲਾਂ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਵੱਲ ਤਬਦੀਲ ਹੋਣ ਦਾ ਭਰਵਾਂ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸੰਸਾਰ ਵਪਾਰ ਅਦਾਰੇ ਨੂੰ ਵਿਕਾਸਸ਼ੀਲ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸਿਹਤਮੰਦ ਖੁਰਾਕੀ ਲੋੜਾਂ ਨਾਲੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਵਪਾਰਕ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਫ਼ਿਕਰ ਕਿਉਂ ਹੈ? ਹਰ ਮੁਲਕ ਨੂੰ ਇਹ ਹੱਕ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਚੀਜ਼ ਉਹ

ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ? ਅਮਰੀਕਾ ਆਪਣੇ ਮੁਲਕ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਜੀ.ਐੱਮ. ਫ਼ਸਲਾਂ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਜੀਅ ਸਦਕੇ ਕਰੇ ਪਰ ਇਹ ਆਪਣੀਆਂ ਬਰਾਮਦੀ ਵਚਨਬੱਧਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਿਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਗੈਰ-ਜੀ.ਐੱਮ. ਮੱਕੀ, ਚੌਲ ਤੇ ਸੋਝ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ? ਯੂਰਪੀ ਯੂਨੀਅਨ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸਸ਼ੀਲ ਮੁਲਕਾਂ ਨੂੰ ਨਦੀਨਾਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਸਹਿਣ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਜੀ.ਐੱਮ. ਫ਼ਸਲਾਂ ਅਤੇ ਬੀਜਾਂ ਦੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਬਣਾਏ ਕਾਨੂੰਨੀ ਚੋਖਟਿਆਂ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦਾ ਦਬਾਓ ਕਿਉਂ ਪਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਫ਼ਸਲਾਂ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਨਾਲ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਖਪਤ ਵੀ ਬਹੁਤ ਵਧ ਜਾਵੇਗੀ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ 2002 ਵਿਚ ਬੀ.ਟੀ. ਕਾਟਨ ਦੀ ਆਮਦ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਰਮੇ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਲਈ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਲਾਗਤ ਵਿਚ ਪ੍ਰਤੀ ਹੈਕਟੇਅਰ 37 ਫ਼ੀਸਦ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਸੰਸਾਰ ਵਪਾਰ ਅਦਾਰੇ ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਲਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚਲੇ ਗੈਰ-ਜੀ.ਐੱਮ. ਕਾਸ਼ਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਗੈਰ-ਜੀ.ਐੱਮ. ਮੱਕੀ ਦੀਆਂ ਮੈਕਸੀਕੋ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕਰਨ ਲਈ

ਤਿਆਰ ਹਨ। ਇਹ ਗੱਲ ਯਕੀਨ ਨਾਲ ਆਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਭਾਰਤ ਵੀ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਜੀ.ਐੱਮ. ਉਤਪਾਦਾਂ ਦੀਆਂ ਦਰਾਮਦਾਂ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਈ ਬੋਝਾ ਦਮ ਖ਼ਮ ਦਿਖਾਵੇ ਤਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ

ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਜੀ.ਐੱਮ. ਫ਼ਸਲਾਂ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਵੱਲ ਤਬਦੀਲ ਹੋਣ ਦਾ ਭਰਵਾਂ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸੰਸਾਰ ਵਪਾਰ ਅਦਾਰੇ ਨੂੰ ਵਿਕਾਸਸ਼ੀਲ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸਿਹਤਮੰਦ ਖੁਰਾਕੀ ਲੋੜਾਂ ਨਾਲੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਵਪਾਰਕ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਫ਼ਿਕਰ ਕਿਉਂ ਹੈ? ਹਰ ਮੁਲਕ ਨੂੰ ਇਹ ਹੱਕ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਚੀਜ਼ ਉਹ

ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ, ਉਸ ਲਈ ਨਾਂਹ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹੀ ਮੂਲ ਕਾਰਨ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰ ਕੇ ਸੰਸਾਰ ਵਪਾਰ ਅਦਾਰੇ ਦੀ ਰਫ਼ਤਾਰ ਮੱਠੀ ਪੈ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮੁਲਕ ਆਪੋ-ਆਪਣੀਆਂ ਛੁਪਣਗਾਹਾਂ ਵੱਲ ਵਧ ਰਹੇ ਹਨ।

ਨਾ ਕੇਵਲ ਜੀ.ਐੱਮ. ਉਤਪਾਦ ਸਗੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਖੇਤੀ-ਕਾਰੋਬਾਰ ਸਨਅਤ ਆਪਣੀਆਂ ਬਰਾਮਦਾਂ ਲਈ ਮੰਡੀਆਂ ਦੀ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਤਲਾਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਹਾਲਾਂਕਿ ਕੈਂਸਰ ਫੈਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਇਸ ਦੇ ਨਦੀਨਾਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਾਰਨ ਇਸ (ਸਨਅਤ) ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਅਰਬਾਂ ਡਾਲਰ ਦੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਤੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਤਾਦਾਦ ਵਿਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਅਜੇ ਵੀ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਹੈਰਾਨੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੀ ਕਿ ਕਿਉਂ ਇਸ ਸ਼ੱਕੀ ਜੀ.ਐੱਮ. ਤਕਨੀਕ ਨੂੰ ਭਾਰਤ, ਇੰਡੋਨੇਸ਼ੀਆ ਤੇ ਕੀਨੀਆ ਜਿਹੇ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਹੁਲਾਰਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮਿਸਾਲ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਜੀ.ਐੱਮ. ਸਰੋਂ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਲਈ ਵਾਤਾਵਰਨ 'ਕਲੀਅਰੈਂਸ' ਵਾਲਾ ਮਾਮਲਾ ਹੀ ਲੈ ਲਓ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਮੁਲਕ ਅੰਦਰ ਖੁਰਾਕੀ ਤੇਲ-ਬੀਜਾਂ ਦੀ

ਪੈਦਾਵਾਰ ਵਿਚ ਕਮੀ ਦੀ ਭਰਪਾਈ ਹੋ ਸਕੇਗੀ।

ਇਸ ਵੇਲੇ ਭਾਰਤ ਆਪਣੀਆਂ ਖੁਰਾਕੀ ਤੇਲ ਦੀਆਂ ਘਰੇਲੂ ਲੋੜਾਂ ਦਾ 55-60 ਫ਼ੀਸਦ ਹਿੱਸਾ ਬਾਹਰੋਂ ਮੰਗਵਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਦੀਆਂ ਦਰਾਮਦਾਂ 1 ਕਰੋੜ 30 ਲੱਖ ਟਨ ਤੱਕ ਅੱਪੜ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਖੁਰਾਕੀ ਤੇਲ ਦਾ ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਦੂਜਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਦਰਾਮਦਕਾਰ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਮੂਜਬ ਤੇਲ ਬੀਜਾਂ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਗੋਂ ਇਸ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਗਲਤ ਨੀਤੀਆਂ ਤੇ ਦਰਾਮਦੀ ਮਹਿਸੂਲਾਂ ਵਿਚ ਭਾਰੀ ਕਟੌਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰ ਕੇ ਦਰਾਮਦਾਂ ਵਿਚ ਧਤਾਧੜ ਵਾਧਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੀ 'ਪੀਲੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ' ਮੂਰਝਾ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ 1993-94 ਵਿਚ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਖੁਰਾਕੀ ਤੇਲ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਲਗਭਗ ਆਤਮ ਨਿਰਭਰ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਘੱਟ ਝਾੜ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਜੀ.ਐੱਮ. ਸਰੋਂ ਦੀ ਕਿਸਮ ਡੀ.ਐੱਮ.ਐੱਚ. 11 ਵਿਚ ਜੀਨਾਂ ਦੇ ਤਿੰਨ ਸੈੱਟ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਖਾਸੀਅਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ 'ਤੇ ਨਦੀਨਾਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਡੀ.ਐੱਮ.ਐੱਚ.-11 ਦਾ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਝਾੜ ਪ੍ਰਤੀ ਹੈਕਟੇਅਰ 2622 ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਹੈ ਜਦਕਿ ਇਸ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਡੀ.ਐੱਮ.ਐੱਚ.-4 (3012 ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਫੀ ਹੈਕਟੇਅਰ) ਸਮੇਤ ਪੰਜ ਕਿਸਮਾਂ ਦਾ ਝਾੜ ਡੀ.ਐੱਮ.ਐੱਚ.-11 ਨਾਲੋਂ 14.7 ਫ਼ੀਸਦ ਵੱਧ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਕਰ ਕੇ ਇਹ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਝਾੜ ਵਰੁਣ ਕਿਸਮ ਦੇ ਝਾੜ ਨਾਲੋਂ 25 ਤੋਂ 30 ਫ਼ੀਸਦ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਗੱਲ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੀ ਕਿ ਸਾਡੇ ਮਾਹਿਰ ਜੀ.ਐੱਮ. ਫ਼ਸਲਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ ਦੇਣ ਲਈ ਇੰਝ ਲੋਕ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਗਲਤ ਐਂਕੜੇ ਕਿਉਂ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸੰਘਣੀ ਸਰੋਂ ਬਿਜਾਈ ਪ੍ਰਣਾਲੀ (ਸਿਸਟਮ ਆਫ ਮਸਟਰਡ ਇੰਟੈਂਸੀਫਿਕੇਸ਼ਨ-ਐੱਸ.ਐੱਮ.ਆਈ.) ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰ ਕੇ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਨੇ ਪ੍ਰਤੀ ਹੈਕਟੇਅਰ 4693 ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਦੀ ਰਿਕਾਰਡ ਪੈਦਾਵਾਰ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜੋ ਜੀ.ਐੱਮ. ਤਕਨੀਕ ਵਾਲੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨਾਲੋਂ ਕਰੀਬ ਦੁੱਗਣਾ ਵੱਧ ਹੈ। ਪੀਲੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਨੂੰ ਨਵਾਂ ਹੁਲਾਰਾ ਦੇਣ ਲਈ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਰੋਂ ਦੀ ਐੱਸ.ਐੱਮ.ਆਈ. ਤਕਨੀਕ ਨੂੰ ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਵੇਲੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਅਤੇ ਇਸਤੇਮਾਲ ਵਾਲੇ ਹਾਲਾਤ ਸਿਖਰਾਂ 'ਤੇ ਸਨ। ਕੋਈ ਨਿਵੇਕਲਾ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਇਸ ਸੇਕ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਗੱਲ ਵੀ ਕਹੀ ਜਾਣ ਲੱਗੀ ਕਿ ਅਤਿਵਾਦ ਦੌਰਾਨ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦਾ ਇੰਨਾ ਘਾਣ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ ਜਿੰਨਾ ਨਸ਼ਿਆਂ ਕਰ ਕੇ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਨੂੰ ਮੁੱਦਾ ਬਣਾ ਕੇ

ਡਾ. ਸ਼ਿਆਮ ਸੁੰਦਰ ਦੀਪਤੀ ਫੋਨ: +91-98156-08506

ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ। ਚਾਰ ਹਫ਼ਤੇ ਵਿਚ ਨਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਨਕਲ ਪਾਉਣ ਦੀ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਫਤਵਾ ਦਿੱਤਾ। ਫਿਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਚਾਰ ਹਫ਼ਤਿਆਂ 'ਤੇ ਹੀ ਰਹੀਆਂ।

ਜਨਤਾ ਦਾ ਸੁਭਾਅ ਹੈ- ਦੇਖੋ, ਸਮਾਂ ਤਾਂ ਦਿਉ! ਇੰਨੀ ਲੰਮੀ ਤੁਰੀ ਆ ਰਹੀ ਸਮੱਸਿਆ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੁਹਿਰਦਤਾ ਦੇਖੋ, ਉਹ ਖੁਦ ਹੀ ਸਮੱਸਿਆ ਨਾਲ ਜੂਝ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਖੁਦ ਹੀ ਰਾਹਤ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹੋਏ ਖੁਦ ਹੀ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ: ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਕਿਹੜਾ ਜਾਦੂ ਦੀ ਛਤੀ ਹੈ! ਲੋਕ ਫਿਰ ਵੀ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਖੁਦ ਹੀ ਤਾਂ ਇਕਰਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੰਜ ਸਾਲ ਲੰਘ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਇਸ ਵਾਰ ਅਕਾਲੀਆਂ ਕੋਲ ਕਹਿਣ ਨੂੰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕਾਂਗਰਸ ਵੀ ਆਪਣੀ ਹਾਲਤ ਸੁਧਾਰ ਨਹੀਂ ਸਕੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਪਣਾ ਹੀ ਕਲੋਸ਼ ਸੀ। ਤੀਜੀ ਧਿਰ ਨੇ ਹਾਲਾਤ ਸਮਝਦਿਆਂ ਨਾਅਰਾ ਦਿੱਤਾ: ਇਕ ਮੌਕਾ ਸਾਨੂੰ ਦਿਉ, ਤੁਸੀਂ ਸੱਤਰ ਸਾਲ ਸਭ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇਖ ਲਈਆਂ। ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਨਾਂ ਲੈ ਕੇ, ਡਾ. ਅੰਬੇਦਕਰ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਦਿਖਾ ਕੇ ਮੌਕਾ ਮੰਗਿਆ। ਵਾਅਦੇ ਵੀ ਕੀਤੇ। ਖੈਰ, ਲੋਕਾਂ

ਨੇ ਮੌਕਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਬਦਲਾਉ ਦੀ ਗੱਲ ਹੋਈ ਸੀ, ਹੋ ਗਿਆ।

ਅਜੇ ਵੀ ਅਖਬਾਰਾਂ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪੰਨੇ 'ਤੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਕਾਰਨ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਸਿਵੇ ਬਲਣ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਵੀ ਥਾਂ ਹਾਸਿਲ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਜਿਉਂਦੀ ਤਿਉਂਦੀ ਹੀ ਰਹੀ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਆਬਕਾਰੀ ਨੀਤੀ ਵਿਚ ਸ਼ਰਾਬ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਸ਼ਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਬੋਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਉਸ ਤੋਂ ਹੁੰਦੀ ਆਮਦਨ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਰਜਾਂ, ਲੋਕ ਭਲਾਈ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਅਤੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਤਨਖਾਹ ਦੇਣ ਲਈ ਵਰਤਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਸ਼ਰਾਬ ਨਸ਼ਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਹੁੰਦੀ ਆਮਦਨ ਨਸ਼ਾ ਵੇਚਣ ਤੋਂ ਹੋ ਰਹੀ ਆਮਦਨ ਹੈ। ਇਹ ਖਬਰਾਂ ਵੀ ਹਨ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਈ ਵਾਰੀ ਕਰਜ਼ਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਪੈਸਾ ਕਮਾਉਣ ਵਾਲੇ ਜ਼ਰੀਏ ਅਜੇ ਹੱਥ ਪੱਲਾ ਨਹੀਂ ਫੜਾ ਰਹੇ। ਕ੍ਰਿਸਟਾਚਾਰ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ 'ਜ਼ੀਰੋ ਟੌਲਰੈਂਸ' ਨਾਲ ਕਈ ਪੁਰਾਣੇ ਘੁਟਾਲੇ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਹੇਠ ਹਨ ਪਰ ਨਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕੋਈ ਹਲਚਲ ਨਹੀਂ।

ਨਸ਼ਿਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਇਸ ਬਾਰੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸਮਝ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜਜ਼ਬਾਤ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਵੇਟਾਂ ਤਕ ਸੀਮਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਹੁੰਦਾ ਵੀ ਹੈ ਪਰ ਜੇ ਕੁਝ ਵੱਖਰਾ ਕਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਰ ਕੇ ਦਿਖਾਉਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਲਈ ਤਿੰਨ ਧਿਰੀ ਪਹੁੰਚ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਤਿੰਨ ਧਿਰੀ ਸਮਝ ਹੈ- ਨਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਮਿਲਣਾ, ਨਸ਼ਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸ਼ਖ਼ਸ ਅਤੇ ਤੀਜਾ ਹੈ ਉਹ ਮਾਹੌਲ ਜੋ ਬੰਦੇ (ਨਸ਼ਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ) ਬੇਚੈਨ, ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਤੇ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨੋਂ ਅਹਿਮ ਪੱਖਾਂ ਵਿਚੋਂ ਜੇ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਕਿਸੇ

ਇਕ 'ਤੇ ਵੀ ਕੰਮ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਨਸ਼ੇ ਮੁੱਕ ਸਕਦੇ ਹਨ; ਜਿਵੇਂ

-ਨਸ਼ੇ ਮਿਲਣੇ ਹੀ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਣ।
-ਸਾਡੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਇੰਨਾ ਸੁਖਾਵਾਂ, ਸੰਤੋਖਜਨਕ ਹੋਵੇ ਕਿ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੀ ਮਹਿਸੂਸ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਸਾਡੀ ਚਿੰਤਾ ਨੌਜਵਾਨ ਹਨ ਤੇ ਇਸ ਸਮੇਂ ਨੌਜਵਾਨ ਆਪਣੀ ਹੋਂਦ, ਭਵਿੱਖ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਤਣਾਅ ਵਿਚ ਹੈ। ਪੜ੍ਹਾਈ ਮਹਿੰਗੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਜੇ ਮਾਪੇ ਔਖੇ-ਸੌਖੇ ਕੋਈ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਕਰ ਵੀ ਲੈਣ ਤਾਂ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦਾ ਸੰਕਟ ਹੈ। ਪੜ੍ਹਾਈ ਅਤੇ ਨੌਕਰੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਲੁਕੀ ਨਹੀਂ।

-ਤੀਸਰਾ ਹੈ ਨੌਜਵਾਨ ਜੋ ਘਰੋਂ ਵੀ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਹੈ। ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਦਾ ਵੀ ਸੰਕਟ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਮਾਹੌਲ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੈ ਤੇ ਫਿਰ ਪੜ੍ਹਾ ਕੇ ਘਰੇ ਬਿਠਾਉਣਾ ਵੀ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਵਧ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਵਿਆਹ ਲਈ ਬਣੇ ਤੌਰ ਤਰੀਕੇ ਵੱਧ ਤਣਾਅ ਵਾਲੇ ਹਨ।

ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਭਾਵ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਤੌਰ-ਤਰੀਕਾ ਨਹੀਂ ਜੋ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੰਨੀ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਬਖ਼ਸ਼ ਸਕੇ ਕਿ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਵੀ ਉਹ ਨਾ ਕਰਨ। ਇਹ ਕੰਮ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਵਿਦਿਅਕ ਅਦਾਰਿਆਂ ਨੇ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਵਪਾਰੀਕਰਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਟੀਚਾ ਹੁਣ ਸਿਰਫ ਮੁਨਾਫਾ ਕਮਾਉਣ ਹੀ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ।

ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਜੇ ਖਾਸਕਰ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਦੇਖਣਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਨਸ਼ੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੋਈ ਨਵਾਂ ਪੱਖ ਨਹੀਂ। ਅਫੀਮ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਹਰ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਇੱਕ-ਦੋ ਮਸ਼ਹੂਰ ਅਮਲੀ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਜਿੱਥੋਂ ਤਕ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ

ਗੱਲ ਹੈ, ਇਹ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਵਿਚ ਮਹਿਮਾਨ ਨਿਵਾਜ਼ੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਅੱਜ ਵੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਨਵੀਂ ਸਮਝ ਤਹਿਤ ਜਦੋਂ ਨਸ਼ੇ ਦੀ ਗੱਲ ਚਲਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਡਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਸਮੇਕ ਤੇ ਹੈਰੋਇਨ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸ਼ਰਾਬ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨਸ਼ੇ ਵਿਚ ਗਿਣਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ।

ਇਉਂ ਸਮੇਕ ਅਤੇ ਹੈਰੋਇਨ ਹੀ ਸਾਡੀ ਚਿੰਤਾ ਹੈ। ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਨੌਜਵਾਨ ਹੈ ਤੇ ਦੂਜਾ ਹੈ ਸਮੇਕ ਤੇ ਹੈਰੋਇਨ ਵਰਗੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਸੁਭਾਅ। ਜੇ ਕੋਈ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੇ ਤਾਂ ਉਹ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦਾ ਪੱਕਾ ਆਦੀ ਬਣਦਾ ਹੈ ਪਰ ਸਮੇਕ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਇਕ ਤਜਰਬਾ ਹੀ ਨੌਜਵਾਨ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਗ੍ਰਿਫਤ ਵਿਚ ਲੈ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਨੌਜਵਾਨੀ ਦੀ ਫਿਤਰਤ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹੋਏ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਵਪਾਰੀ ਪਹਿਲਾਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਤਜਰਬਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਕਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਵੰਗਾਰਦੇ ਹਨ। ਨੌਜਵਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਹਿਕਾਵੇ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਫਸ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਫਿਰ ਜੇ ਘਰੋਂ ਪੈਸੇ ਲਿਆ ਕੇ ਖਰੀਦ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਠੀਕ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਚੋਰੀ ਅਤੇ ਕੀਮਤੀ ਸਮਾਨ ਖੋਹਣ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਆਖਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਭਾਗੀਦਾਰ ਬਣ ਕੇ ਨਸ਼ਾ ਵੇਚਣ ਲਗਦਾ ਹੈ ਤੇ ਆਪਣੀ ਨਸ਼ੇ ਦੀ ਪੁੜੀ ਦਾ ਬੰਦੋਬਸਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਮਾਹੌਲ ਤੋਂ ਸਾਰੇ ਜਾਣੂ ਹਨ। ਨਸ਼ੇ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਸ਼ਾ ਛੁਡਾਉ ਕੇਂਦਰਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਹਨ। ਜੇ ਨਸ਼ੇ ਵੇਚਦੇ ਫੜੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਹਨ। ਦੋਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਸਰਕਾਰ ਚਾਹੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛ-ਗਿੱਛ ਕਰ ਕੇ ਨਸ਼ਾ ਤਸਕਰਾਂ ਤਕ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਝ ਸੱਚ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਦਾ ਪਤਾ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਵੀ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ

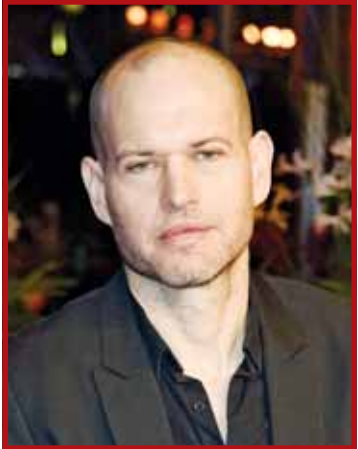
ਨੇਤਾ, ਅਫਸਰ ਆਦਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਸਕਰਾਂ ਦੇ ਭਾਈਵਾਲ ਹਨ। ਇਹ ਗੱਲ ਕਈ ਵਾਰ ਉਭਾਰੀ ਤੇ ਵਿਚਾਰੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਨੇਤਾ (ਸਿਆਸਤਦਾਨ), ਇਹ ਤਿੰਨੋਂ ਆਪਸ ਵਿਚ ਘਿਉ-ਖਿਚਤੀ ਹਨ। ਕਹਿਣ ਨੂੰ ਭਾਵੇਂ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਇਕ ਦਿਨ ਪੂਰੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਮਿਲ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬੀ ਹਾਸਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ; ਮਤਲਬ ਉਹ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਫੜਦੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਹਨ, ਨੇਤਾ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦਾ ਫੋਨ ਪਹਿਲਾਂ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤ ਤੋਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਅਤੇ ਨਸ਼ੇ ਵਰਗੀ ਸਮੱਸਿਆ ਪ੍ਰਤੀ ਸੰਜੀਦਗੀ ਸਾਫ਼ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਇਕ ਵਾਰੀ ਫਿਰ, ਇਹ ਗੱਲ ਵਿਚਾਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਤਿੰਨ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੋਈ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਸੰਤਾਪ ਨੌਜਵਾਨ ਹੀ ਭੁਗਤ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਾਂ ਫਿਰ ਉਸ ਦੀ ਬੇਵਕਤੀ ਮੌਤ ਕਾਰਨ ਪਰਿਵਾਰ। ਵੱਡਾ ਸਵਾਲ ਹੈ: ਕੀ ਨੌਜਵਾਨ ਸਾਡੀ ਫਿਕਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ? ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਨੌਜਵਾਨ (ਤਕਰੀਬਨ ਡੇਢ ਲੱਖ) ਹਰ ਸਾਲ ਪੰਜਾਬ ਛੱਡ ਕੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਕ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਥੇ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਪਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਾਪੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਨਸ਼ਈ ਬਣਨ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਤੌਰ ਰਹੇ ਹਨ; ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਵੱਖਰੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਉਥੇ ਜਾ ਕੇ ਉਹ ਨਸ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਬਚਦੇ ਹਨ ਤੇ ਕਿੰਨੇ ਕੁ ਨੌਜਵਾਨ ਵਧੀਆ ਨੌਕਰੀ ਹਾਸਲ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਨਾ ਦੇਸ਼ ਪੱਧਰ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਰਾਜ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਠੋਸ ਯੁਵਾ ਨੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਕੰਮ ਦੇਣਾ ਹੈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਕੀ ਕੰਮ ਲੈਣਾ ਹੈ। ਜੇ ਨੌਜਵਾਨ ਵਿਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੇ, ਉਹ ਨਸ਼ਿਆਂ ਵੱਲ ਜਾਣ ਲਗਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਰੈਲੀਆਂ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਉਰਜਾ ਬਰਬਾਦ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਮਾਰ

ਫਿਲਮ 'ਦਿ ਕਸ਼ਮੀਰ ਫਾਈਲਜ਼', ਕੂੜ ਪ੍ਰਚਾਰ ਅਤੇ ਕੂੜ ਦੀ ਸਿਆਸਤ

ਇਜ਼ਰਾਇਲੀ ਫਿਲਮ ਨਿਰਮਾਤਾ ਨਦਵ ਲੈਪਿਡ, ਫਿਲਮ 'ਦਿ ਕਸ਼ਮੀਰ ਫਾਈਲਜ਼' ਤੇ 'ਦਿ ਦਿੱਲੀ ਫਾਈਲਜ਼' ਦੇ ਪੋਸਟਰ ਅਤੇ ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਵਿਵੇਕ ਅਗਨੀਹੋਤਰੀ

ਇਜ਼ਰਾਇਲੀ ਫਿਲਮ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਅਤੇ ਆਈ.ਐਫ.ਐਫ.ਆਈ. ਦੀ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਜਿਊਰੀ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਰਹੇ ਨਦਵ ਲੈਪਿਡ ਨੂੰ ਭਾਵੇਂ 'ਦਿ ਕਸ਼ਮੀਰ ਫਾਈਲਜ਼' ਬਾਰੇ ਕੀਤੀ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਲਈ

ਆਮਨਾ ਕੌਰ

ਮੁਆਫੀ ਮੰਗਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਪਸ਼ਟ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਫਿਲਮ ਬਾਰੇ ਜੋ ਵਿਚਾਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਉਸ ਉੱਤੇ ਕਾਇਮ ਹਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਫਿਲਮ ਬਾਰੇ ਇਹ ਲੈਪਿਡ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਵਿਚਾਰ ਹਨ ਪਰ ਹੁਣ ਇਹ ਗੱਲ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਫਿਲਮ ਬਾਰੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਸਮੁੱਚੀ ਜਿਊਰੀ ਦੇ ਸਨ। ਜਿਊਰੀ ਦੇ ਸਿਰਫ ਇਕ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਬਾਕੀ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਰਾਏ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਫਿਲਮ ਤਾਂ ਫਿਲਮ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਦਿਖਾਉਣ ਦੇ ਵੀ ਯੋਗ

ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕੀ ਨਿਰਮਾਤਾ ਜਿੱਕੋ ਗੋਟੋਹ, ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਫਿਲਮ ਐਡੀਟਰ ਪਾਸਕਲ ਸ਼ਵਾਂਸ, ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਜੇਵੀਅਰ ਐਂਗੁਲੋ ਬਰਟਰਨ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ। ਸਿਰਫ ਇਕ ਜਿਊਰੀ ਮੈਂਬਰ ਸੁਦੀਪਤੋ ਸੇਨ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਲੈਪਿਡ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਨਿੱਜੀ ਹਨ, ਜਿਊਰੀ ਦਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲੈਣਾ-ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹੁਣ ਬਾਕੀ ਜਿਊਰੀ ਮੈਂਬਰ ਮੀਡੀਆ ਵਿਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਲੈਪਿਡ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਅਸਲ ਵਿਚ ਜਿਊਰੀ ਦੇ ਹੀ ਵਿਚਾਰ ਹਨ; ਫਰਕ ਸਿਰਫ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਊਰੀ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਲੈਪਿਡ ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਸਟੇਜ ਉੱਤੇ ਸਾਂਝੇ ਕਰ ਦਿੱਤੇ।

ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਫਿਲਮ ਦੀ ਕਹਾਣੀ 1990ਵਿਆਂ 'ਚ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਾਦੀ 'ਚੋਂ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਪੰਡਤਾਂ ਦੀ ਹਿਜਰਤ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਹੱਤਿਆਵਾਂ ਦੁਆਲੇ ਘੁੰਮਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਹੋਏ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ

ਬਾਰੇ ਸਿਆਸੀ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੀ ਰਾਏ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੀ ਹੈ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਤ੍ਰਾਸਦਿਕ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਦਿਲ ਨੂੰ ਧੂਹ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਕਰ ਕੇ ਫਿਲਮ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਅਣਗੌਲਣ ਤੇ ਫਿਰਕੂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਖਿਲਵਾਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਆਲੋਚਨਾ ਵੀ ਹੋਈ। ਭਾਜਪਾ ਵੱਲੋਂ ਫਿਲਮ ਦਾ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਇਸ ਬਾਰੇ ਬਹਿਸ 'ਤੇ ਸਿਆਸੀ ਅਤੇ ਵੰਡਪਾਊ ਰੰਗ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ।

ਲੈਪਿਡ ਵੱਲੋਂ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਕੂੜ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਫਿਲਮ ਕਰਾਰ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਕ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਇਸ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਵਿਵੇਕ ਅਗਨੀਹੋਤਰੀ ਨੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਪੋਸਟ 'ਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੱਚਾਈ ਸਭ ਤੋਂ ਖਤਰਨਾਕ ਚੀਜ਼ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਝੂਠਾ ਬਣਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਗਨੀਹੋਤਰੀ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ 'ਤੇ ਅਭਿਨੇਤਾ ਅਨੁਪਮ ਖੇਰ ਜੋ

ਇਸ ਫਿਲਮ 'ਚ ਕੰਮ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੱਚ ਦੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਝੂਠ 'ਤੇ ਜਿੱਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਉਧਰ, 53ਵੇਂ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਫਿਲਮ ਮੇਲੇ ਦੇ ਜਿਊਰੀ ਮੁਖੀ ਨਦਵ ਲੈਪਿਡ ਵੱਲੋਂ ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮ 'ਦਿ ਕਸ਼ਮੀਰ ਫਾਈਲਜ਼' ਨੂੰ 'ਕੂੜ ਪ੍ਰਚਾਰ' ਅਤੇ 'ਬੇਤੁਕੀ' ਕਰਾਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਮੀਡੀਆ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਖਰ ਨਫਰਤ ਨੂੰ ਪਛਾਣ ਹੀ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਤਰਜਮਾਨ ਸੁਪ੍ਰੀਆ ਸ਼੍ਰੀਨੇਤ ਨੇ ਟਵੀਟ ਕੀਤਾ: ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮੋਦੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੂਰੇ ਸਿਸਟਮ ਨੇ 'ਦਿ ਕਸ਼ਮੀਰ ਫਾਈਲਜ਼' ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ। ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਫਿਲਮ ਮੇਲੇ ਨੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਜਿਊਰੀ ਮੁਖੀ ਨਦਵ ਲੈਪਿਡ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕੂੜ ਪ੍ਰਚਾਰ, ਬੇਤੁਕੀ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਿਆਂ ਮੇਲੇ ਲਈ ਬੇਲੋੜੀ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਕਾਂਗਰਸ ਤਰਜਮਾਨ ਸਮਾ

ਮੁਹੰਮਦ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਪੱਧਰ ਤੋਂ ਪ੍ਰਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਨਮੋਸ਼ੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ।

ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਫਿਲਮ 'ਦਿ ਕਸ਼ਮੀਰ ਫਾਈਲਜ਼' ਖਿਲਾਫ਼ ਆਪਣੀ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਲਈ ਵਿਆਪਕ ਆਲੋਚਨਾ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਇਜ਼ਰਾਇਲੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਅਤੇ ਆਈ.ਐਫ.ਐਫ.ਆਈ. ਦੀ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਜਿਊਰੀ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਰਹੇ ਨਦਵ ਲੈਪਿਡ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ 'ਤੇ ਕਾਇਮ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ 'ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫਿਲਮ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਪ੍ਰਾਪੇਗੰਡਾ ਪਛਾਣਨਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।' ਲੈਪਿਡ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਾੜੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਬਣਾਉਣਾ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਵਿਵੇਕ ਅਗਨੀਹੋਤਰੀ ਵੱਲੋਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਫਿਲਮ 'ਕੱਚੀ, ਹਿੰਸਕ ਤੇ ਭਟਕਾਉਣ ਵਾਲੀ ਹੈ।'

'ਚਾਂਦ ਕੇ ਪਾਰ' ਯਾਮੀ

ਅਦਾਕਾਰਾ ਯਾਮੀ ਗੌਤਮ ਨੇ ਫਿਲਮ ਜਗਤ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਸਫ਼ਰ ਦਾ ਆਰੰਭ ਲੜੀਵਾਰ 'ਚਾਂਦ ਕੇ ਪਾਰ ਚਲੇ' ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਮਗਰੋਂ ਉਸ ਨੇ 'ਰਾਜਕੁਮਾਰ ਆਰੀਅਨ' ਅਤੇ 'ਯੇ ਪਿਆਰ ਨਾ ਹੋਗਾ ਕਮ' ਵਰਗੇ ਸ਼ੋਅ ਵੀ ਕੀਤੇ ਪਰ 2002 ਵਿਚ ਯਾਮੀ

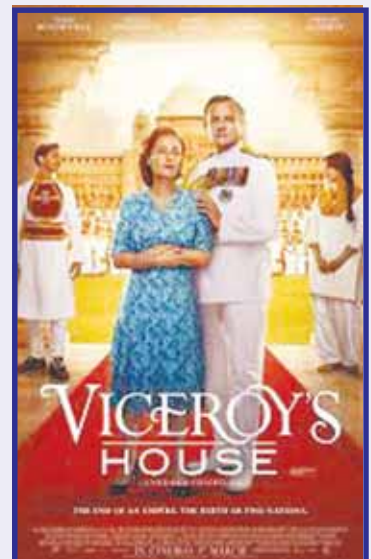
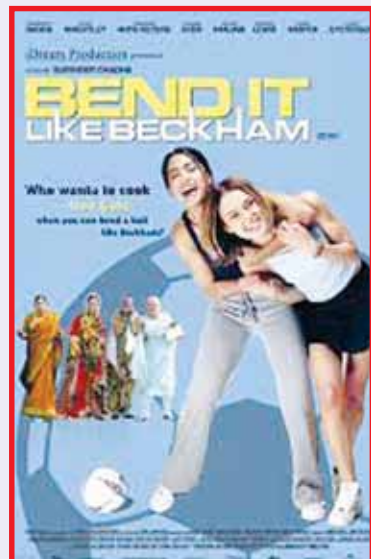
ਨੇ ਫਿਲਮ 'ਵਿੱਕੀ ਡੋਨਰ' ਨਾਲ ਫਿਲਮ ਜਗਤ ਵਿਚ ਪੈਰ ਧਰਿਆ ਜੋ ਬਾਕਸ ਆਫਿਸ 'ਤੇ ਚੰਗੀ ਸਫ਼ਲਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਫਿਲਮ ਸਾਬਤ ਹੋਈ। ਇਹ ਯਾਮੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਅਦਾਕਾਰ ਆਯੂਸ਼ਮਾਨ ਖੁਰਾਨਾ ਦੀ ਵੀ ਪਹਿਲੀ ਫਿਲਮ ਸੀ।

ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਗੁਰਿੰਦਰ ਚੱਢਾ ਹੁਣ 'ਰਾਜਕੁਮਾਰੀ' ਬਣੇਗੀ

ਫਿਲਮ 'ਬੈਂਡ ਇੱਟ ਲਾਈਕ ਬੈਕਹੈਮ' ਦੀ ਨਿਰਮਾਤਾ ਗੁਰਿੰਦਰ ਚੱਢਾ 'ਡਿਜ਼ਨੀ' ਲਈ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜਕੁਮਾਰੀ ਬਾਰੇ ਬਣਨ ਵਾਲੀ ਫਿਲਮ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ਕਰੇਗੀ। ਐਂਟਰਟੇਨਮੈਂਟ ਨਿਊਜ਼ ਆਊਟਲੈੱਟ 'ਡੈਡਲਾਈਨ' ਅਨੁਸਾਰ ਫਿਲਮ ਨਿਰਮਾਤਾ ਗੁਰਿੰਦਰ ਚੱਢਾ, ਪਾਲ ਮਾਇਆ ਨਾਲ ਰਲ ਕੇ ਇਸ ਫਿਲਮ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਵੀ ਲਿਖੇਗੀ। ਸਾਲ 2017 ਵਿਚ ਚੱਢਾ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ਹੇਠ ਬਣੀ ਫਿਲਮ 'ਵਾਇਸਰਾਏ'ਜ਼ ਹਾਊਸ'

ਵਿਚ ਪਾਲ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਫਿਲਮ 'ਭਾਅਜੀ ਔਨ ਬੀਚ' ਅਤੇ 'ਬਰਾਈਡ ਐਂਡ ਪਰੈਜ਼ਡਿੰਗ' ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਫਿਲਮ ਨਿਰਮਾਤਾ ਇਸ ਫਿਲਮ ਨੂੰ 'ਲਿੰਡੀ ਗੋਲਡਸਟੀਨ' ਪ੍ਰੋਡਕਸ਼ਨ ਬੈਨਰ ਨਾਲ ਰਲ ਕੇ ਪ੍ਰੋਡਿਊਸ ਕਰੇਗੀ। ਇਹ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ 'ਵਾਲਟ ਡਿਜ਼ਨੀ ਸਟੂਡੀਓਜ਼ ਮੋਸ਼ਨ ਪਿਕਚਰ ਪ੍ਰੋਡਕਸ਼ਨ' ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੀਨ ਬੇਲੀ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਹੇਠ ਤਿਆਰ ਹੋਵੇਗਾ।

ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਗੁਰਿੰਦਰ ਚੱਢਾ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਚਰਚਾ ਫਿਲਮ 'ਬੈਂਡ ਇੱਟ ਲਾਈਕ ਬੈਕਹੈਮ' ਨਾਲ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗੁਰਿੰਦਰ ਚੱਢਾ ਦਾ ਨਾਂ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਸਿਰਕੱਢ ਫਿਲਮਸਾਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਫਿਲਮ ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੀ ਇਕ ਕੁੜੀ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਹੈ ਜੋ ਘਰੇ ਵੀ ਵਿਤਕਰੇ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਰ ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

ਗੁਰਿੰਦਰ ਚੱਢਾ, ਫਿਲਮ 'ਬੈਂਡ ਇੱਟ ਲਾਈਕ ਬੈਕਹੈਮ' ਅਤੇ 'ਵਾਇਸਰਾਏ ਹਾਊਸ' ਦੇ ਪੋਸਟਰ।

Harjas Wedding Studio

HARJAS

WEDDING STUDIO

Photography & Cinematography

ਫੋਟੋਗ੍ਰਾਫੀ ਅਤੇ ਵੀਡੀਓਗ੍ਰਾਫੀ

Photography & Videography

ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਆਹਾਂ ਦੇ ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜਾਂ ਦੀ ਮੁਹਾਰਤ ਹਾਸਿਲ

Other Services

Dj and Led Screen Services

Decoration Services

Dholi

Photo Booth

Bridal Makeup

Turban Tying

We cover Midwest USA

Indiana, Illinois, Wisconsin

Michigan, Ohio

Follows us

Instagram

Facebook

YouTube

Www.Harjasweddingstudio.com

Contact

646-639-7320

317-747-0029

@HARJASWEDDINGSTUDIO

HARKIRAT SINGH AHLUWALIA
CREATIVE DIRECTOR
HARJAS MEDIA GROUP

